

MGA PAGTULUN-AN SA MGA PRESIDENTE SA SIMBAHAN

DAVID O. MCKAY

MGA PAGTULUN-AN SA MGA PRESIDENTE SA SIMBAHAN

DAVID O. MCKAY

Gimantala sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw
Dakbayan sa Salt Lake, Utah

Ang inyong mga komentaryo ug mga sugyot mahitungod niining libro-ha ikahimuot kaayo. Palihug isumiter kini ngadto sa Curriculum Planning, 50 East North Temple Street, Room 2420, Salt Lake City, UT 84150-3220 USA.

E-mail: cur-development@ldschurch.org

Palihug isulat ang inyong pangalan, address, ward, ug stake. Ihatag pag-siguro ang ngalan sa libro. Dayon ihatag ang inyong mga komentaryo ug mga sugyot mahitungod sa kanindot sa libro ug asang bahina sa libro ang mahimo pang paninduton.

© 2003 sa Intellectual Reserve, Inc.

Tanang mga katungod gigahin

Giimprinta sa Tinipong Bansa sa Amerika

Pagtugot sa Iningles: 8/00

Pagtugot sa paghubad: 8/00

Hubad sa *Teachings of the Presidents of the Church: David O. McKay*
Cebuano

Mga Sulod

Ulohan	Pahina
Pasiuna	v
Minubo sa Kasaysayan	xi
Ang Kinabuhi ug Pangalagad ni David O. McKay	xv
1 Jesukristo: “Ang Dalan, ang Kamatuoran, ug ang Kinabuhi” . . .	1
2 Ang Duha ka Kinaiya sa Tawo	13
3 Ang Katuyoan sa Simbahan	25
4 Ang mga Elemento sa Pagsimba	35
5 Ang mga Panalangin sa Panaghiusa	47
6 “Matag Miyembro usa ka Misyonaryo”	59
7 Ang Kamahinungdanon sa Pagkabanhaw	73
8 Ang Gahum sa Pag-ampo	85
9 Pagbuntog sa Tintasyon	97
10 Ang Balaang Tawag ni Propeta Joseph Smith	109
11 Pagsunod sa Pulong sa Kaalam	123
12 Priesthood, ang Responsibilidad sa Pagrepresentar sa Dios . .	135
13 Ang Sagradong Pagkaimportante sa mga Templo	151
14 Pagpangandam alang sa usa ka Mahangturong Kaminyoon ug Pamilya	163
15 Pagsinati og Kalipay diha sa Kaminyoon	173
16 Ang Halangdong Katungdanan sa mga Ginikanan	185
17 Usa ka Pagpamatuod sa Kamatuoran	197
18 Kaisug sa Pagpuyo nga Matarung	207
19 Ang Kabalaan sa Pagserbisyo	217
20 Pagtudlo, usa ka Halangdong Buhat	227
21 Ang Unang mga Baruganan ug mga Ordinansa sa Ebanghelyo	237
22 Kabubut-on ug Responsibilidad	249
23 Pagpalambo og Kristohanong Kinaiya	261
24 “Pasigaa Ninyo ang Inyong Kahayag”	271
Lista sa mga Hulagway [Paintings]	282
Indeks	283

David O. McKay

*Si David O. McKay giordinaban nga usa ka Apostol niadtong 1906
ug gi-sustain isip Presidente sa Simbahan niadtong 1951.*

Pasiuna

Ang Unang Kapangulohan ug ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles mihan-ay sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan* sa sunod-sunod nga paagi aron sa pagtabang sa mga miyembro sa Simbahan nga modako ang ilang pagsabut sa doktrina sa ebanghelyo ug makapaduol ngadto ni Jesukristo pinaagi sa mga pagtulun-an sa mga propeta niini nga dispensasyon. Kini nga libro naghigot sa mga pagtulun-an ni Presidente David O. McKay, kinsa nag-alagad isip Presidente sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gikan niadtong Abril 1951 hangtud pagka Enero 1970.

Unsaon Paggamit Kining Libroha

Kada kapitulo niining libroha adunay upat ka mga seksyon: (1) usa ka pangbukas nga kinutlo nga naghatag og mubong pasiuna mahitungod sa hilisgutan sa kapitulo; (2) usa ka “Pasiuna,” nga naghulagway sa mga mensahe sa kapitulo uban sa usa ka istorya o tambag gikan ni Presidente McKay; (3) “Mga Pagtulun-an ni David O. McKay,” nga nagpresentar sa mga doktrina gikan sa iyang daghang mga mensahe ug mga sermon; ug (4) “Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan,” nga adunay mga pangutana nga makaawhag og personal nga pagribyu ug pagpakisayud, paggamit sa mga baruganan sa ebanghelyo, ug panaghisgutan diha sa panimalay ug sa simbahan. Ang pagribyu sa mga pangutana sa dili pa magtuon sa mga pulong ni Presidente McKay makahatag og dugang pagsabut sa iyang mga pagtulun-an. Usab, isip kabahin sa mga kapanguhaan alang sa dugang pagtuon ug panaghisgutan, ang matag kapitulo adunay usa ka mubo nga listahan sa may kalabutan nga mga kasulatan.

Kining libroha pagagamiton sa mosunod nga mga kahimtang:

Alang sa personal ug pangpamilya nga pagtuon. Pinaagi sa mainampoong pagbasa ug mapalandungon nga pagtuon, ang taga-tagsa makadawat og personal nga pagsaksi sa mga kamatuoran

nga gitudlo ni Presidente McKay. Kini nga libro nagdugang sa mga basahon sa ebanghelyo sa matag miyembro ug mahimong usa ka importanting kapanguhaan alang sa pagtudlo sa pamilya ug sa pagtuon diha sa panimalay.

Alang sa panaghisgutan sa mga miting sa Dominggo. Kining libroha mao ang teksto alang sa mga miting sa Dominggo sa mga grupo sa mga high priest, sa mga korum sa mga elder, ug sa Relief Society, sa kasagaran sa ikaduha ug ikatulo nga mga Dominggo sa matag bulan. Kining mga miting sa Dominggo kinahanglang maghisgot lamang mahitungod sa mga doktrina ug mga baruganan sa ebanghelyo. Ang mga magtutudlo kinahanglang mopokus sa sulod sa teksto ug sa may kalabutan nga mga kasulatan ug kinahanglang mopahaum niining mga pagtulunan ngadto sa mga panghitabo nga pamilyar sa mga sakop sa klase. Mahimong mogamit sila sa mga pangutana sa katapusan sa matag kapitulo aron madasig ang klase sa paghisgutanay. Kon angay, ang mga miyembro kinahanglang mopamatuod ug mopakigbahin og personal nga mga ehemplo nga may kalabutan sa mga leksyon. Kon ang mga magtutudlo mapainubsanong magtinguha sa Espiritu sa pagpangandam ug pagtudlo sa mga leksyon, ang tanang moapil malig-on sa ilang kahibalo sa kamatuoran.

Ang mga lider ug ang mga magtutudlo kinahanglan moawhag sa mga miyembro sa pagbasa sa mga kapitulo agig pagpangandam alang sa mga miting sa Dominggo ug sa pagdala sa libro nganha sa simbahan. Kinahanglang ilang tahuron ang mao nga pagpangandam pinaagi sa pagtudlo gikan sa mga pulong ni Presidente McKay. Kon ang mga miyembro nakabasa nang daan sa kapitulo, andam silang motudlo ug molig-on sa usag usa.

Wala kinahanglana o girekomendar nga ang mga miyembro mopalit og dugang mga komentaryo o mga teksto nga pakisayran aron dugangan ang materyal niining libroha. Alang sa dugang pagtuon sa doktrina, ang mga miyembro giawhag sa paggamit sa mga kasulatan nga naghigot bahin niini nga gilakip sa katapusan sa seksyon sa “Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan.”

Tungod kay kining libroha gihimo alang sa personal nga pagtuon ug pakisayran sa ebanghelyo, daghan ang mga kapitulo nga

naghisgot og daghang mga butang nga dili mahisgutan sa mga miting sa Dominggo Busa, ang pagtuon diha sa panimalay importante kaayo aron mas makaangkon og kaayohan gikan sa mga pagtulun-an ni Presidente McKay.

Ang Pagtudlo sa mga Leksyon gikan sa mga Kapitulo Niining Libroha

Ang mga kapitulo niining libroha adunay daghang impormasyon kay sa mahimong matudlo sa hapit tanang mga magtutudlo sa usa lang ka klase. Ang mga magtutudlo kinahanglang magampo para sa panabang, mangita sa giya sa Espiritu Santo, ug magtrabaho sa makugihong paagi samtang sila mopili og mga kinutlo, mga pakisayran sa kasulatan, ug mga pangutana nga labing maayong makatubag sa mga panginahanglan sa mga sakop sa klase.

Ang Pag-andam og Leksyon

Ang mosunod nga mga sugyot naghulagway og posibling paagi sa pagtabang sa mga magtutudlo sa pag-andam ug sa pagtudlo sa mga leksyon niining libroha (kini nga mga sumbanan magamit usab sa mga ginikanan sa pag-andam og mga leksyon sa family home evening):

1. Tun-i sa mainampoong paagi ang kapitulo. Mahimong markahan ang mga tudling nga labing makapadasig kanimo.
  2. Tinoa unsay angay mahitabo sa mga kinabuhi niadtong imong gitudloan isip usa ka resulta sa mga pagtulun-an sa kapitulo. Tinguhaa ang giya sa Espiritu Santo samtang ikaw mamalandong sa mga panginahanglan niadtong imong gitudloan.
  3. Hunahunaa unsay itudlo. Basaha pag-usab ang kapitulo, magpili sa mga tudling nga mas makatabang niadtong imong gitudloan.
  4. Hunahunaa unsaon sa pagtudlo. Pagplano og mga paagi sa pagtudlo sa mga tudling nga imong gipili. Ang mosunod mao ang pipila ka mga sugyot.
- Pagpasiugda og mga panaghisgot base sa mga pangutana diha sa “Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan” sa katapusan sa matag kapitulo.

- Hisguti ang gipili nga mga tudling sa kasulatan gikan sa may kalabutan nga mga kasulatan nga gilista sa katapusan sa matag kapitulo.
- Pagplanog paagi nga makuha ang atensyon sa mga miyembro sa sinugdanan sa leksyon. Sama pananglit, mahimo kang mopakigbahin og usa ka istorya gikan sa pasiuna sa kapitulo, magsulat og pangutana diha sa pisara nga makapukaw sa hunahuna, o mogamit og praktikal nga paghulagway sa leksyon.
- Paggamit og mga himno ug mga kanta sa Primary aron sa pagtabang sa mga miyembro nga mobati sa Espiritu.
- Pagpamatuod sa higayon nga ang Espiritu modasig kanimo, dili lamang sa katapusan sa leksyon.
- Pagdapit og usa o duha ka mga miyembro sa pag-anha sa klase nga andam nga mohatag og mubo nga pagpamatuod bahin sa mga baruganan sa kapitulo.
- Kon angay, ipaambit ang mga kasinatian nga may kalabutan ngadto sa mga baruganan sa kapitulo. Dapita ang uban sa pagbuhat sa ingon.

Alang sa mga sugyot kon unsaon sa paggamit niini ug sa ubang mga pamaagi sa pagtudlo, gamita ang *Teaching, No Greater Call* (36123); ang *Giya nga Basabon sa Pagtudlo* (34595 853); ug ang “Pagtudlo sa Ebanghelyo ug Pagpangulo,” seksyon 16 sa *Tamdanan nga Basabon sa mga Panudlo sa Simbahan, Basabon 2: Mga Pangulo sa Pagkapari ug Kaabag* (35903 853). Usab aron sa pagtabang kanimo nga magmalampuson sa imong *calling*, ikaw giawhag sa pag-apil sa 12 ka semana nga kurso sa Pagtudlo sa Ebanghelyo sa inyong ward o branch, ingon man usab sa kwarterly nga miting sa pagpalambo sa magtutudlo.

5. Han-aya ang imong mga ideya. Mahimong magsulat ka og *outline* aron sa paggiya kanimo sa panahon nga itudlo ang leksyon.

Pagpasiugda og Makabuluganon nga mga Panaghisgutan

Maanaa man sa pamilya o sa lawak-klasehanan, ang mga kapitulo niining libroha makahatag og talagsaong kahigayunan sa tagsa-tagsa sa paglig-on sa usag usa pinaagi sa pag-apil sa mga

panaghisgutan sa ebanghelyo. Ang mosunod nga mga sumbanan makatabang kanimo nga makapasiugda og makahuluganong mga panaghisgutan:

- Paggamit og mga pangutana nga makapahunahuna ug makapahisgot kay sa mga pangutana nga matubag lang og *oo* o *dili*. Ang mga pangutana nga magsugod og *unsa*, *unsaon*, *ngano*, *kinsa*, o *diin* sa kasagaran maoy labing epektibo alang sa pag-awhag og panaghisgutan.
- Awhaga ang uban sa pagpakigbahin og mga kasinatian nga magpakita kon sa *unsa* nga paagi nga ang mga baruganan sa ebanghelyo magamit sa adlaw-adlaw nga kinabuhi. Awhaga usab sila sa pagpakigbahin sa ilang mga pagbati mahitungod sa unsay ilang nakat-unan. Paminaw pag-ayo ug pasalamati sila sa ilang mga salmot.
- Pagmabinantayon sa impluwensya sa Espiritu Santo. Motabang siya kanimo unsay ipangutana, kinsa ang tawagon, o *unsaon* sa pagpaapil sa uban sa panaghisgutan. Kon imong gibati nga ang mga komentaryo nagkalayo na sa hilisgutan, sa maayong paagi ipabalik ang panaghisgutan sa saktong direksyon.
- Pag-amping nga dili undangon dayon ang maayong pagpanaghisgot aron lang mahuman ang tanang materyal nga imong giandam. Unsay importante mao nga ang mga partisipante mobati sa Espiritu, madugangan ang ilang pagsabut sa ebanghelyo, mogamit sa mga baruganan sa ebanghelyo sa ilang mga kinabuhi, ug molig-on sa ilang pagpasalig sa pagsunod sa ebanghelyo.

Impormasyon sa mga Tinubdan nga Gikutlo Niining Libroha

Ang mga pagtulun-an ni Presidente McKay niining libroha gikolekta gikan sa nagkalain-laing mga tinubdan. Ang mga kinutlo mipabilin sa *punctuation*, *spelling*, ug *capitalization* sa orihinal nga mga tinubdan gawas kon ang editoryal o tipograpikal nga mga kausaban gikinahanglan aron sayon basahon. Tungod niini nga katarungan, ang mga magbabasa makamatikod og ginagmay nga kausaban diha sa teksto.

Si Presidente McKay sa kasagaran mogamit og mga pulong sama sa *mga tawo*, o *katawhan* nga nagpasabut ngadto sa tanang mga katawhan, lalaki ug babaye. Kanunay usab siyang mogamit sa *pronoun* nga *siya* nga nagpasabut sa lalaki o babaye. Komon kini nga lingguwahe sa iyang panahon. Bisan pa sa mga kalainan tali niining mga kauyunan sa lingguwahe ug sa bag-ong gamit, ang mga magbabasa makahibalo nga ang mga pagtulun-an ni Presidente McKay parehang magamit ug bililhon ngadto sa mga babaye ug mga lalaki.

Usab, si Presidente McKay himasa kaayo, ug kanunay siyang mokutlo sa ubang mga tagsulat samtang siya magtudlo. Sa kasagaran sa orihinal nga mga tinubdan, ang mga marka nga kinutlo [quotation marks] nagpakita kanus-a si Presidente McKay magkutlo og laing tawo, pero ang ngalan sa tagsulat panagsa ra ihatag. Kay sa magkayagaw ang mga kapitulo niining libroha sa daghang mga higayon sa “[wala mailhi nga tagsulat],” ang libro nagpakita sa orihinal nga marka sa kinutlo aron sa pagpakita nga si Presidente McKay nagtudlo sa mga pulong sa laing tawo.

Summary sa Kasaysayan

Kining libroha dili usa ka kasaysayan, hinoon usa ka hinugpong sa mga baruganan sa ebanghelyo nga gitudlo ni Presidente David O. McKay. Bisan pa niana, aron ikabutang ang iyang mga pagtulun-an diha sa usa ka han-ay sa kasaysayan, ang mosunod nga kronolohiya gihatag. Kini nga *summary* milaktaw sa pipila ka importanting mga hitabo sa iyang personal nga kinabuhi, sama sa pagkatawo sa iyang mga anak ug mga apo.

1873, Septyembre 8: Natawo sa Huntsville, Utah, ngadto nila ni David McKay ug Jennette Evans McKay.

1881: Si David McKay mibiya alang sa usa ka misyon ngadto sa mga Isla sa Britanya. Si David O. ug ang iyang inahan miabaga sa responsibilidad sa uma ug sa pamilya (7; mga numero sa parentesis nagpakita sa edad ni David O. McKay).

1887: Nakadawat sa patriyarkal nga panalangin gikan ni John Smith (13).

1889: Gi-*sustain* isip secretary sa Sunday School sa Huntsville Ward (15).

1893–94: Nag-alagad isip usa ka magtutudlo ug prinsipal sa elementarya sa Hunsville; gi-*sustain* isip magtutudlo sa Sunday School sa Huntsville Ward (19–20).

1894–97: Mi-eskwela sa Unibersidad sa Utah ug mi-gradwar isip balediktoryan (20–23).

- 1897–99: Nakahuman og duha ka tuig nga misyon didto sa Great Britain. Dugang sa iyang mga katungdanan sa pagsangyaw, nagserbisyo siya isip lider sa tanang mga misyonaryo sa Scotland (23–25).
- 1899–1900: Nagtudlo sa Weber Stake Academy sa Ogden, Utah (25–26).
- 1900: Gitudlo ngadto sa Weber Stake Sunday School Board (27).
- 1901, Enero 2: Nakigminyo ni Emma Ray Riggs didto sa Templo sa Salt Lake (27).
- 1902: Gitudlo nga prinsipal sa Weber Stake Academy (28).
- 1906: Gi-ordinahan nga usa ka Apostol ni Presidente Joseph F. Smith (32).
- 1914–18: Unang Gubat sa Kalibutan nahitabo (40–44).
- 1918: Gitudlo nga kinatibuk-ang superintendente sa Deseret Sunday School Union. Mimantala sa *Ancient Apostles* (45).
- 1919–21: Nagserbisyo isip komisyoner sa edukasyon sa Simbahan (45–47).
- 1920, Disyembre: Sa usa ka buluhaton nga gikan sa Unang Kapangulohan, mibiya alang sa usa ka tuig nga pagtour uban ni Elder Hugh J. Cannon aron bisitahan ang mga misyon sa Simbahan sa tibuok kalibutan (47).
- 1922–24: Nagserbisyo isip presidente sa European Mission (49–51).

- 1934: *Gi-sustain* ug *gi-set apart* isip ikaduhang magtatambag ngadto ni Presidente Heber J. Grant (61).
- 1939–45: Ikaduhang Gubat sa Kalibutan nahitabo (65–71).
- 1945: *Gi-sustain* ug *gi-set apart* isip ikaduhang magtatambag ngadto ni Presidente George Albert Smith (71).
- 1950: *Gi-sustain* ug *gi-set apart* isip Presidente sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles (77).
- 1951, Abril 9: *Gi-sustain* ug *gi-set apart* isip ang ikasiyam nga Presidente sa Simbahan, uban ni Stephen L Richards isip unang magtatambag ug J. Reuben Clark Jr. isip ikaduhang magtatambag. Niining higayona, ang Simbahan adunay gibana-bana nga usa ka milyon nga mga miyembro (77).
- 1952, Hunyo: Mibiya alang sa siyam ka semana nga pag-tour sa Europe, diin niining higayona iyang gibisitahan ang mga miyembro sa Simbahan sa siyam ka mga nasud (78).
- 1953: Nakadawat sa labing taas nga pasidungog sa Boy Scout, ang Silver Buffalo (79).
- 1954: Misugod sa 51,000 ka kilometro nga pag-tour sa mga misyon; unang Presidente sa Simbahan nga mibisita sa mga misyon sa Central America ug South America; unang General Authority nga mibisita sa misyon sa South Africa (80).

- 1955, Agosto: Mibisita sa Europe uban sa Mormon Tabernacle Choir (81).
- 1955, Septyembre: Mipahinungod sa Bern Switzerland Temple (82).
- 1956, Marso: Mipahinungod sa Los Angeles California Temple (82).
- 1956, Oktubre: Mipahinungod sa Relief Society Building (83).
- 1958, Abril: Mipahinungod sa Hamilton New Zealand Temple (84).
- 1958, Septyembre: Mipahinungod sa London England Temple (85).
- 1964, Nobyembre: Mipahinungod sa Oakland California Temple (91).
- 1970, Enero 18: Sa edad nga 96, namatay didto sa Dakbayan sa Salt Lake, Utah. Pagkahuman sa iyang administrasyon, ang mga miyembro sa Simbahan miabut na og mga tulo ka milyon.

Ang Kinabuhi ug Pangalagad ni David O. McKay

Niadtong Abril 1951, sa edad nga 77, si David Oman McKay nahimong ikasiyam nga Presidente sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Dul-an sa 20 ka tuig nga nagserbisyo siya isip Presidente, gitahud siya sa mga miyembro sa Simbahan ug sa uban sa tibuok kalibutan isip usa ka propeta sa Dios. Samtang iyang giwhag ang mga miyembro sa Simbahan sa pagpalambo og Kristohanong kinaiya ug sa pagpakigbahin sa ebanghelyo pinaagi sa pagtudlo ug pinaagi sa ehemplo, ang Simbahan nakasinati og kusog nga pagtubo sa tibuok kalibutan. Dugang ngadto sa iyang mga pagtulun-an, ang iyang pisikal nga panagway nakahatag og lig-on nga impresyon. Sa pagpakighimat kaniya, daghang mga tawo mikomentaryo nga dili lamang sama sa usa ka propeta ang iyang pinulongan ug linihokan, pero nga siya usa gayud ka propeta. Bisan sa ulahing bahin sa iyang kinabuhi, aduna siyay taas, maanindot ug baga, kuluton nga puting buhok. Ang iyang panagway nagpakita sa matarung nga kinabuhi nga iyang gipuy-an.

Usa ka Panulundon ug Pagkabata nga may Taas nga mga Mithi

Sa iyang mga pagtulun-an isip usa ka General Authority, si David O. McKay kanunay nga mohisgot uban ang pasalamat sa panulundon ug ehemplo nga iyang nadawat gikan sa iyang mga ginikanan. Ang pamilya sa iyang amahan, si David McKay, nagpasakop sa Simbahan didto sa Thurso, Scotland, niadtong 1850. Pagka 1856, ang pamilya mibiyahe ngadto sa Amerika ug, human makatrabaho ug makatigum og kwarta sulod sa tulo ka tuig, milatas sa kapatagan sa Utah, nga miabut sa Dakbayan sa Salt Lake niadtong Agosto 1859.¹

Sa samang tuig nga ang mga McKay nagpasakop sa Simbahan didto sa Scotland (1850), ang pamilya sa inahan ni David O.

McKay, nga si Jennette Evans, midawat sa gipahiuli nga ebanghelyo duol sa Merthyr Tydfil sa Habagatang Wales. Sama sa pamilyang McKay, ang pamilyang Evans miadto sa Amerika niadtong 1856 ug miabut sa Utah niadtong 1859. Ang duha ka mga pamilya sa wala madugay nanimuyo sa Ogden, Utah, diin si David McKay ug si Jennette Evans nagkakita ug nagkahigugmay. Gikasal sila ni Elder Wilford Woodruff niadtong 9 sa Abril 1867 didto sa Endowment House.²

Niadtong 8 sa Septyembre 1873 sa gamay nga lungsod sa Huntsville sa Utah, si David O. McKay natawo—ang ikatulong anak ug ang unang anak nga lalaki ni David ug Jennette Evans McKay. Malipayon ang iyang pagkabata pero dili ingon nga walay mga pagsulay. Niadtong 1880, may nagsunodsunod nga mga hitabo nga misulay ug mitesting sa pagtuo sa pamilya ug maoy nakaingon sa sayong pagkahingkod sa batan-ong David O. McKay. Ang iyang duha ka magulang nga mga igsoong babaye, nga si Margaret ug Ellena, nagsunodsunod og kamatay, ang usa tungod sa hilanat nga *rheumatic* ug ang usa tungod sa *pneumonia*. Paglabay sa usa ka tuig, ang iyang amahan nakadawat og tawag sa misyon ngadto sa Scotland. Si David McKay ingon og nagduhaduha mahitungod sa pagdawat sa tawag tungod kay kini nagpasabut nga biyaan niya ang iyang asawa (kinsa hapit na manganak) nga mag-inusara sa mga responsibilidad sa pamilya ug sa uma. Hinoon, sa dihang nadunggan ni Jennette ang tawag, lig-on ang iyang tubag: “Siyempre imo gyud nang dawaton, dili ka kinahanglang mabalaka kanako. Si David O. ug ako magtarung sa pagdumala!”³ Uban niini nga pag-awhag ug sa kasiguroan sa panabang sa mga silingan ug mga kabanay, si David McKay midawat sa tawag. Ang mga pulong sa panamilit ngadto sa siete anyos nga si David O. mao ang “atimana si Mama.”⁴

Tungod sa maalamong pagdumala ni Jennette McKay, sa kaku-gi sa kadaghanan, ug sa mga panalangin sa Ginoo, milambo ang umahan sa mga McKay bisan og wala si David McKay sulod sa duha ka tuig. Niining higayona ug, sa pagkatinuod, sa iyang tibuok kinabuhi, si Jennette McKay mabinantayon kaayo sa espirituhanong kaayohan sa mga anak: “Ang pag-ampo sa pamilya usa ka naandan nang buluhaton sa panimalay sa mga McKay, ug kon si

Jennette mag-inusara ra uban sa iyang gamay nga pamilya ingon og usa kini sa mas importanting bahin sa mga kalihokan nianang adlaw. Si David [O.] gitudloan sa pagtuman sa iyang turno sa pag-ampo sa buntag ug sa gabii ug nakakat-on sa kamahinungdanon sa mga panalangin sa langit diha sa panimalay.”⁵

Si Presidente McKay kanunay nga maghigot sa iyang inahan isip usa ka ehemplo nga angay nga sundon. Sa usa ka okasyon siya miingon: “Wala akoy mahunahunaan nga hiyas sa usa ka babaye nga wala diha sa akong inahan.... Ngadto sa iyang mga anak, ug sa tanan nga nakaila kaayo kaniya, siya matahum ug maligdong. Bisan og madasigon siya dili siya saputon ug adunay kontrol sa kaugalingon. Ang iyang tabunon nga mga mata diha-diha magpakita sa pagtaas sa emosyon, bisan pa niana, kanunay siyang anaa sa hingpit nga pagkontrol.... Sa kalumo, pagkaamumahon, pagkamapailubon nga puno sa gugma, pagkamaunungon sa panimalay ug sa unsay matarung, ingon siya niana sa akong pagkabata, ug ingon siya niana ka halangdon sa akong pagtan-aw karon human sa paglabay niining mga katuigan.”⁶

Sa dihang si David O. McKay gipangutana sa paghingalan sa labing maayong tawo nga iyang gikahimamat, mitubag siya nga walay pagduhaduha, “Ang akong amahan.”⁷ Pagkahuman sa iyang misyon, ang iyang amahan nagserbisyo isip usa ka bishop sa mga Ward sa Eden ug Huntsville niadtong 1883 pagka 1905.⁸ Si David McKay Sr. mipakigbahin og daghang mga kasinatian ug sa iyang pagpamatuod uban sa iyang batan-ong anak. Si Presidente McKay nahinumdom: “Sa bata pa ko, naglingkod ako ug nakadungog niana nga pagpamatuod gikan sa usa nga akong gimahal ug gitahud sama sa inyong kasayuran walay laing tawo nga akong gimahal sa kalibutan, ug kana nga kasiguroan nasilsil sa akong pagkabatan-on.”⁹ Ang kalig-on sa ehemplo ug pagpamatuod sa iyang amahan nakaabag kaniya samtang siya nagtubo diha sa iyang kahibalo sa kamatuoran.

Sa matag adlaw nga kinabuhi, ang amahan ni Presidente McKay mitudlo kaniya og mga leksyon nga nakapalig-on kaniya ug iyang nagamit sa iyang mga pagtulun-an isip usa ka Apostol. Gisultihan siya sa makausa sa usa ka kasinatian sa dihang nanguha siya og kumpay uban sa iyang mga igsoong lalaki. Ang

ikanapulo nga karga ihatag isip ikapulo nga halad ngadto sa Simbahan. Ang amahan ni David O. McKay misulti sa mga batang lalaki sa pagkuha sa ikanapulo nga karga gikan sa mas maayong lugar kay sa ilang kasagarang kuhaanan. Ang iyang amahan miingon, “Mao kana ang *ikanapulo* nga karga, ug ang labing maayo maoy angay alang sa Dios.” Paglabay sa mga katugan si David O. McKay miingon nga kini mao ang “labing epektibo nga sermon kabahin sa ikapulo nga sukad akong nadungog sa akong kinabuhi.”¹⁰ Ang iyang amahan mitudlo usab kaniya sa pagrespeto sa mga babaye. Si Presidente McKay misulti sa kabatan-onan, “Nakahinumdom ko sa pahimangno sa akong amahan sa dihang nagsugod na ako sa pagpangulitawo og babaye sa akong pagkatin-edyer: ‘David, tagda kanang batan-ong babaye sama nga gusto nimong tagdon ni bisan kinsang lalaki ang imong igsoong babaye.’ ”¹¹

Sa ulahing bahin sa iyang kinabuhi, samtang nag-alagad isip Presidente sa Simbahan, iyang gihatag ang mosunod nga pasidungog ngadto sa iyang mga ginikanan: “Mapasalamaton ako alang sa maalamon ug mainampingong pagbantay ug pagbansay sa halangdong mga ginikanan ... ang pagbantay nga maoy nakapugong kanako sa pagtipas ngadto sa dalan nga maoy mahimong hinungdan sa lahi kaayo nga matang sa kinabuhi! Matag tuig nagkadako ang akong pagpasalamat ug gugma sa mabinantayon, bilihong inahan, ug usa ka halangdong amahan.”¹²

Pagkabatan-on

Sa batan-on pa siya, si David O. McKay gitawag sa pagserbisyo diha sa kapangulohan sa korum sa mga deacon. Nianang higayona, ang mga deacon sa ward maoy responsable sa paglimpyo sa kapilya, pagpamugha alang sa lutuanan sa kapilya, ug sa pagsiguro nga ang mga biyuda sa ward adunay sugnod kanunay.¹³ Iyang giingnan ang mga sakop sa korum nga “mibati siya nga dili makamao nga mohimo sa iyang katungdanan nga iyang nakita ang uban nga mas makamao sa paghimo niini kay kaniya, ... [pero] iyang gibati nga mopadayon uban sa panabang sa Ginoo.”¹⁴ Kini nga kinaiya maoy matang sa pagkamapainubsanon sa iyang pagdawat og mga *calling* sa iyang tibuok kinabuhi.

Isip anak sa bishop, aduna siyay kahigayunan nga makahimat sa mga lider sa Simbahan kinsa mibisita sa ilang pamilya. Sa usa ka okasyon niana, niadtong Hulyo 1887, si Patriarch John Smith mibisita ug mihatag kaniya sa iyang patriyarkal nga panalangin (Si David O. nag-edad og 13 niadtong higayona). Human sa panalangin, si Patriarch Smith miagbay sa batan-ong lalaki ug miingon, “Dong, duna ka pay laing buhaton gawas sa pagdula og mga jolen.” Pagkataud-taud si David miadto sa kusina ug misulti ngadto sa iyang inahan, “Kon nagtuo siyang mohunong kog dula og mga jolen, nasayop siya.” Ang iyang inahan miundang sa iyang trabaho ug misulay sa pagpasabut unsay gipasabut ni Brother Smith. Bisan og si David O. McKay ug ang iyang inahan wala gayud masayud kon unsa ang iyang umaabot, ang kasinatian nagpakita nga ang Ginoo adunay mas dagkong mga responsibilidad nga giandam alang sa batan-ong lalaki.¹⁵

Sa tanang panahon sa iyang pagkatin-edyer, nagpabilin siya nga aktibo sa pagserbisyo sa Simbahan ug nagpadayon sa pag-angkon og kahibalo ug kasinatian. Niadtong 1889, sa edad nga 15, gitawag siya isip secretary sa Sunday School sa Huntsville Ward, usa ka katungdanan nga iyang gihuptan hangtud pagka 1893, sa dihang gitawag siya sa pag-alagad isip usa ka magtutudlo sa Sunday School. “Ang iyang dakong gugma sa Sunday School ug sa pagtudlo nagpadayon sa iyang tibuok kinabuhi.

Edukasyon, Misyonaryo nga Pag-alagad, ug Kaminyoon

Si David O. McKay sa makausa misulat, “Adunay tulo ka mahinungdanong panahon sa yutan-ong kinabuhi sa tawo, diin ang iyang kalipay dinhi ug sa kahangturan magdepende, [sa ato pa], ang iyang pagkahimugso, ang iyang kaminyoon, ug ang iyang pagpili og bokasyon.”¹⁷ Nga napanalangin na sa pagkahimugso ug pagmatuto diha sa usa ka matarung nga pamilya, nagpadayon siyang nakakuhag kaayohan gikan sa maalamong mga desisyon kalabut sa iyang edukasyon, propesyon, ug kaminyoon sa katapusan.

Pagkahuman sa iyang pagtuon hangtud sa ikawalo nga grado sa Huntsville, mi-eskwela siya sa Weber Stake Academy sa Ogden sulod sa duha ka tuig. Dayon, pagka 1893–94 nga tuig ting-eskwela,

sa edad nga 20 anyos, mibalik siya ngadto sa Huntsville ug nagtrabaho isip usa ka magtutudlo sa elementarya sa lungsod. Niining higayona, ang iyang Lola Evans mihatag og regalo ngadto sa matag usa sa iyang buhi nga mga anak og \$2,500. Nihit ang kwarta alang sa mga McKay, ug ang mga silingan misugyot nga si Jennette ang inahan ni David O. McKay, mo-*invest* sa kwarta diha sa *stocks*. Bisan pa niana, lig-on siyang mipahayag, “Matag sentabo niini maadto sa edukasyon sa among mga anak.”¹⁸ Busa, sa tinglarag niadtong 1894, siya ug ang iyang tulo ka mga igsoon (sila si Thomas E., Jeanette, ug Annie) mibiyahe ngadto sa Dakbayan sa Salt Lake sakay sa karwahe aron moeskwela sa Unibersidad sa Utah. Ang karwahe napuno sa harina ug mga ginarapon nga prutas ug adunay usa ka gigatasan nga baka nga nagsunod sa luyo.¹⁹

Sa kasinatian ni David O. McKay sa unibersidad, ang iyang anak nga si Llewelyn misulat: “Ang eskwelahan importante. Ang gugma sa pagkat-on midako pag-ayo, suod nga panaghigalaay nagumad; ug ang iyang maayong panabut sa mga hiyas napalambo. Nahimo siyang presidente sa iyang klase ug napili nga balediktoryan.... Miapil sa mga *sport* uban sa kadasig, nahimo siyang *right guard* sa unang tim sa potbol sa unibersidad. Ang labing dakong hitabo niining higayona mao ang iyang pagkaila ni Emma Ray Riggs.”²⁰

Sa ikaduhang tuig sa ilang edukasyon sa unibersidad, ang mga estudyante nga McKay miabang og usa ka balay ni Emma Robbins Riggs, ang inahan ni Emma Ray Riggs. Usa ka adlaw niana, ang inahan ug anak nga babaye nagbarug sa may bintana ug nagtan-aw samtang si David O. ug Thomas E. McKay nga miabut uban sa ilang inahan. Mikomentaryo ang inahan ni Emma Ray: “Naay duha ka mga batan-ong lalaki nga mahimong maayong mga bana sa suwerte nga mga babaye. Tan-awa unsa sila ka buotan sa ilang inahan.” Si Emma Ray namahayag, “Ganahan ko nianang itumon,” kinsa mao si David O. McKay. Bisan og siya ug si Emma Ray Riggs magkita og panagsa, wala silay seryoso nga relasyon hangtud paglabay og pipila ka mga tuig.²¹

Pagkahuman sa iyang pagtuon sa unibersidad sa tingpamulak niadtong 1897, si David O. McKay gitanyagan og usa ka trabaho didto sa Lalawigan sa Salt Lake. Malipayon siya sa katungdanan

ug gustong magsugod na aron makakwarta aron makatabang sa iyang pamilya. Bisan pa niana, sa susamang panahon iyang nadawat ug mitubag sa tawag sa pag-alagad og usa ka misyon sa Great Britain.

Niadtong 1 sa Agosto 1897, *gi-set apart* siya ni Presidente Seymour B. Young sa pag-alagad isip usa ka misyonaryo sa mga Isla sa Britanya. Ang unang bahin sa iyang misyon gigahin ngadto sa Stirling, Scotland, diin ang trabaho hinay ug malisud. Makugihon gayud niyang gituman ang iyang trabaho ug sa pagka 9 sa Hunyo 1898, gitawag siya sa pagdumala sa mga misyonaryo sa Scotland. Sa pagdawat sa tawag, misangpit siya sa Ginoo alang sa panabang. Ang iyang mga responsibilidad niini nga tawag nakahatag kaniya og kahingkod ug kasinatian lapas sa iyang pangidaron ug nakapaandam kaniya sa umaabot nga pagserbisyo.

Laing importanting kasinatian nahitabo tulo ka mga bulan sa wala pa siya mopauli. Isip usa ka batan-on, nag-ampo siya kanunay alang sa espirituhanong panghimatuod kabahin sa iyang pagpamatuod. Niadtong 29 sa Mayo 1899, mitambong siya og usa ka halandumon nga miting sa mga misyonaryo. Siya miistoriya: “Nahinumduman nako, ingon og kagahapon lang, ang kaku-sog sa inspirasyon niana nga okasyon. Ang tanan nga mitambong mibati gayud sa impluwensya sa Espiritu sa Ginoo. Ang tanan sa tinud-anay nahimong usa sa kasingkasing ug usa sa hunahuna. Wala gayud ako sukad makasinati sa mao nga emosyon. Usa kadto ka pagpakita diin isip usa ka nagduhaduha nga batan-on nag-ampo ako sa tago sa dakong tinguha diha sa daplin sa bungtod ug sa kasagbutan. Usa kadto ka kasiguroan ngari kanako nga ang sinsero nga pag-ampo pagatubagon ‘sa umaabot, sa usa ka dapit.’ Samtang nagpadayon ang miting, usa ka elder sa iyang kaulingong kabubut-on mibarug ug misulti, ‘Mga kaigsoonan, adunay mga anghel niining kwartoha.’ Ingon og katingad-an, ang pahibalo wala makapakurat; sa pagkatinuod, ingon og kini bugos nga tukma, bisan og kini wala mosantup sa akong hunahuna nga dihay balaan nga mga binuhat nga mitambong. Nasayud lamang ako nga ako napuno sa pasalamat sa presensya sa Espiritu Santo.”²² Si Elder McKay nakahaman sa iyang misyon sa madungganong paagi ug *gi-release* niadtong Agosto sa 1899.

Sa panahon sa iyang misyon nagsulat siya ni Emma Ray Riggs, o “Ray,” nga maoy iyang mapinanggaong tawag kaniya (ang iyang mga ginikanan mitawag niini kaniya tungod sa usa ka silaw [ray] sa kahayag sa adlaw). Ang panaghigugmaay nagsugod sa paglambo pinaagi sa sulat gikan sa Scotland ug sa Dakbayan sa Salt Lake. Iyang nakita kang Ray ang usa ka tawo nga pareho kaniya sa tanang paagi, lakip sa salabutan, maayong mga pamatasan, ug espirituhanong mga hiyas.

Nagpadayon siya sa pag-eskwela samtang si David O. McKay nagmisyon, ug human makagradwar sa B. A. sa edukasyon, mitrabaho siya sa Madison School sa Ogden, Utah.²³ Sa samang higayon, sa tinglaglag niadtong 1899, miapil si David sa *faculty* sa Weber Stake Academy. Nianang tuig sa ting-eskwela, silang duha magkita kanunay sa usa ka parke nga nataliwad-an sa ilang mga eskwelahan. Didto, pagka Disyembre 1900, si David mihangyo kang Emma Ray nga magpakasal kaniya. Nangutana niya si Emma Ray, “Nakasiguro ka ba nga ako gayud?” Miingon si David nga siya nakasiguro.²⁴ Niadtong 2 sa Enero 1901, si Emma Ray Riggs ug si David O. McKay nahimong unang magtiayon sa ika-20 nga siglo nga naminyo sa Templo sa Salt Lake.

Usa ka Bantugang Tig-Edukar

Niadtong 1902, sa edad nga 28, nahimo siyang prinsipal sa Weber Stake Academy. Bisan pa sa daghang responsibilidad nga pang-administratiba, aktibo siyang nagpadayon sa edukasyon sa mga estudyante. Pabilin siyang mapasaligon ngadto sa edukasyon sa iyang tibuok kinabuhi, nagtuo nga “ang tinuod nga edukasyon maningkamot sa paghimo sa mga lalaki ug mga babaye nga dili lamang maayong mga matematisyan, maayong mga linggwista, batid nga mga siyentista, o maayo kaayong mga magsusulat o mga magbabalak, apan usab, matinuoron nga mga tawo, nga may hiyas, mapugnganon, ug adunay gugma sa igsoon. Maningkamot sa paghimo sa mga lalaki ug mga babaye nga naghatag og bili sa kamatuoran, hustisya, kaalam, kaayo, ug pagkontrol sa kaugalingon isip ang labing maayong naangkon sa usa ka malampusong kinabuhi.”²⁵

Ang relasyon tali ni Presidente McKay ug sa iyang asawa, nga si Emma Ray Riggs McKay (gipakita sa ibabaw), nabimong usa ka modelo aron sundon sa mga miyembro sa Simbahan.

Nagtuo siya nga ang edukasyon importante alang sa tanan. Nagserbisyo siya isip usa ka prinsipal sa panahon sa dihang pipila lamang ka mga babaye ang mikuha og sekondarya nga edukasyon. Sa paghisgut sa importanting tahas sa mga babaye, misulat siya sa mosunod: “Wala kaayo hatagi og gibug-aton ang kabahin sa nahimo sa mga babaye sa pagtukod sa Kasadpang Kagamhanan. Niini nagsunod lamang kita sa gibuhat sa kadaghanan sa mga lalaki sa nanglabayng panahon. Ang mga babaye

maoy magsagubang sa mga buluhaton sa panimalay, maoy mohimo kanunay sa mga responsibilidad sa pag-atiman og usa ka pamilya, modasig sa mga bana ug mga anak nga lalaki nga magmalampuson; ug samtang ang mga lalaki gidayeg sa katilingban, ang mga asawa ug mga inahan nga angayan gayud nga pahalipayan ug pagadaygon nagpabiling mapahiyumong kontento sa wala mapasidunggi nga kalampanan.”²⁶ Samtang nagtrabaho sa Weber Stake Academy, iyang gipasabut pag-ayo ang kamahinungdanon sa edukasyon sa duha ka mga sekso, ug ang mga babaye nga nagpalista midaghan gayud atol sa iyang panahon.

Sa mga katuigan nga siya nagserbisyo isip usa ka propesyonal nga tig-edukar ug administrador sa Weber Stake Academy, nagserbisyo usab siya sa kapangulohan sa Weber Stake Sunday School, diin mihimo siya og bag-ong mga programa. Nianang higayona nga gitawag siya ngadto sa kapangulohan sa Sunday School, ang organisasyon nakadawat og gamay lamang nga pormal nga direksyon gikan sa kinatibuk-ang pagpangulo sa Simbahan. Isip ikaduhang luyo-luyo nga superintendente—nga gisangunan sa buhatunon sa klase—si David O. McKay dihadiha nagsugod sa pagtrabaho sa pagpalambo sa pagtudlo ug pagkat-on diha sa lawak-klasehanan ug nagkat-on pinaagi sa paggamit sa mga pamaagi nga iyang nakat-unan isip usa ka propesyonal nga tig-edukar. Usa ka lider sa Sunday School mihulagway sa iyang trabaho ingon sa mosunod:

“Mipatawag siya pag-una sa sinemana nga mga miting sa mga sakop sa stake board. Iyang gibansay ang mga sakop sa paghimo og *outline* sa mga leksyon ug sa pagpili og usa ka tumong (karon gitawag og katuyoan) alang sa matag leksyon. Gibansay niya sila sa pag-organisar ug paghulagway sa tumong. Iyang gihatagan og importansya ang pagtudlo ug ang paggamit sa tumong sa leksyon diha sa matag kinabuhi sa bata. Gisundan kini sa binulan ... nga miting diin ang tanang mga magtutudlo ug mga opisyaales sa Sunday School sa ward gihangyo sa pagtambong, nga nakabasa nang daan sa mga leksyon nga gamiton.... Isip resulta niini . . . nga mga miting, ang mga magtutudlo mipauli uban sa ‘daghang mga sinulat’ sa matag usa sa upat ka mga leksyon alang sa uma-abot nga bulan.... [Kini] nga mga miting nahimong inila kaayo

nga 90 porsinto ngadto sa 100 ka porsinto ang manambong sa matag miting.”²⁷

Ang mga balita daling mikatip sa dakong kalampusan sa Weber Stake Sunday School. Si Presidente Joseph F. Smith, kinsa nianang higayona nagserbisyo usab isip kinatibuk-ang superintendente sa mga Sunday School, nakagusto sa bag-ong mga ideya ni David O. McKay bahin sa pagtudlo ug midapit kaniya sa pagsulat og usa ka artikulo alang sa *Juvenile Instructor*, usa ka magasin sa Sunday School.²⁸

Apostol sa Ginoo

Pagbatag og gibug-aton bahin sa Pagtudlo ug Pagkat-on

Niadtong 9 sa Abril 1906, human makaserbisyo og unom ka mga tuig sa Weber Stake Sunday School, giordinahan siya nga usa ka Apostol sa edad nga 32. Sa wala madugay human niana, *gi-sustain* siya isip ikaduhang luyo-luyo sa superintendente sa Kinatibuk-ang Sunday School. Nahimo dayon siyang unang luyo-luyo niadtong 1909, ug kinatibuk-ang superintendente gikan niadtong 1918 hangtud sa pagka 1934. Ang samang bag-ong mga ideya nga iyang gigamit sa Weber Stake Sunday School daling gigamit sa tibuok Simbahan. Nakakita sa panginahanglan alang sa parehas nga mga leksyon, iyang gisulat ang libro nga *Ancient Apostles*, nga giandam isip usa sa unang mga manwal sa leksyon sa Sunday School.

Ang ngalan ni Elder McKay nahimo nang sangay sa Sunday School sa mga tuig nga siya nagserbisyo diha sa Korum sa Napulog Duha, ug padayon pa gihapon siyang nagsulat og mga leksyon alang sa Sunday School dihang nahimo siyang presidente sa Simbahan. Sa pagpaningkamot sa pagpauswag sa pagtudlo sa ebanghelyo, ang iyang gihatagan og pagtagad kanunay nga gipokus diha sa mga bata. Sa iyang mga pulong, ang mga bata “gikan sa Amahang putli ug walay mansa, walay nadala nga lama o kahuyang.... Ang ilang mga kalag ingon sa walay lama nga puti nga papel diin isulat ang mga tinguha o ang mga kalampusan sa tibuok kinabuhi.”²⁹ Iyang nakita ang Sunday School isip adunay importanting bahin sa pagtudlo ug pag-ugmad og kinaiya diha sa mga bata ug mga batan-on.

Pagtour sa Kalibutan ug Presidente sa European Mission

Laing mga kasinatian nakapaandam ni David O. McKay sa kata-pusan sa pagpangulo sa tibuok kalibutan nga Simbahan. Niadtong Disyembre 1920, siya ug si Elder Hugh J. Cannon, editor sa *Improvement Era*, gi-*set apart* ni Presidente Heber J. Grant ug sa iyang unang magtatambag, nga si Presidente Anthon H. Lund, sa pagtour sa tanang mga misyon ug mga eskwelahan sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Sa panahon sa pagtour, nga milungtad og usa ka tuig, nakabiyahe sila og mga 100,000 ka kilometrahe (sobra sa ka-duha sa gilinginon sa kalibutan), nagtudlo ug nagpanalangin sa mga miyembro sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Bisan pa sa mga kalisud sama sa pagkabuyok, kamingaw, ug uban pang mga hagit sa pagbiyahe, nakaangkon sila og malampusong misyon ug naka-pauli sa gabii sa Pasko, niadtong 1912. Sa misunod nga mga adlaw human sa ilang pag-abut, mireport sila sa tanan nilang gibuhat ngadto ni Presidente Grant ug madungganon nga gi-*release*.³⁰ Sa unang kinatibuk-ang komperensya sa dihang nakauli na sila, si Presidente Grant mipahayag:

“Nalipay ko nga ania na si Brother McKay uban kanato karon. Si Brother McKay nakalibot na sa kalibutan sukad sa miaging komperensya—nakabisita sa atong mga misyon sa hapit tanang bahin sa kalibutan, ug nakabalik na, sama sa matag misyonaryo nga mopauli kinsa misangyaw niini nga ebanghelyo ug nakahimamat sa mga tawo sa kalibutan ug sa tanang nagkalain-laing mga tinuohan sa kalibutan, uban sa nagkadako nga kahayag, ka-hibalo ug pagpamatuod kabahin sa kabalaan sa buhat nga atong gihimo.³¹

Sa dihang turno na usab ni Elder McKay sa pagpamulong sa komperensya, iyang gilakbit sa pagsulti ang iyang biyahe uban sa lig-on nga pagpamatuod: “Sa dihang mibiya mi, ... wala kami ma-balaka ug maguol sa among umaabot nga biyahe.... Ang madasi-gong pagbati sa among responsibilidad, mao ang pagtuman sa mga tinguha ni Presidente Grant ug sa iyang mga magtatambag ug sa Napulog Duha, kinsa mipasidungog kanamo niana nga ta-wag, naka-agni kanamo nga tinguhaon ang Ginoo nga wala ga-yud sukad nako mahimo kaniadto sa akong kinabuhi, ug gusto kong mosulti karong hapuna nga ang saad nga gihimo ni Moises

ngadto sa mga anak sa Israel sa wala pa sila motabok sa Suba sa Jordan ngadto sa Gisaad nga yuta, natuman tungod sa among mga kasinatian. Sa dihang nagtinguha kami sa Ginoo sa among tibuok nga mga kalag Siya mi giya ug mitabang kanamo.”³²

Sa wala madugay sa iyang pag-uli gikan sa pagtour sa kalibutan, gitawag siya nga mahimong presidente sa European Mission. Mibiya siya paingon sa Liverpool niadtong Nobyembre 1922. Mao kining panahona sa iyang *calling* nga siya nagsugod sa pagtudlo sa konsepto nga ang “matag miyembro usa ka misyonaryo,” nga maoy iyang gihatagan og gibug-aton sa kaulahian isip Presidente sa Simbahan. Isip usa ka mission president, iyang giorganisar pag-usab ang mga misyonaryo ngadto sa mga grupo, nga ang pipila ka mga misyonaryo naglihok isip tigbiyahe nga mga elder aron pagtabang sa pagbansay sa ubang mga misyonaryo sa mas maayong mga pamaagi sa pagtudlo. Usa sa iyang labing dako nga mga hagit mao ang pagtubag sa negatibo nga mga report sa pamantalaan. Ang iyang pamaagi mao ang personal nga pagpakigkita sa mga editor ug sa pagpasabut uban kanila, naghangyo og pareho nga kahigayunan sa pagsulti sa kamatuoran mahitungod sa Simbahan. Pipila ka mga editor wala mosugot sa iyang mga hangyo, pero daghan ang miuyon kaniya.³³ Ang iyang mga kahanas sa relasyon sa publiko nahimong dako nga panalangin ngadto sa Simbahan sa panahon sa iyang pagpangulo sa misyon ug sa iyang tibuok pangalagad.

Gi-sustain ngadto sa Unang Kapangulohan

Sa tinglarag niadtong 1934, gi-sustain siya isip ikaduhang magtatambag ngadto ni Presidente Heber J. Grant. Si Presidente J. Reuben Clark Jr., kinsa nagserbisyo isip ikaduhang magtatambag ni Presidente Grant, nahimong unang magtatambag. Bisan og si Presidente McKay miabut diha sa Unang Kapangulohan sa lig-on nga kaagi sa Simbahan, sa adlaw nga siya gi-sustain mibati giha-pon siya og pagkamapainubsanon sa *calling*. Siya mipahayag: “Dili na angay nga isulti nga ako nakugang. Sa miaging pipila ka mga adlaw naglisud ko sa pagkontrol sa akong mga hunahuna ug mga pagbati. Ang kalipay, maayong pagbati nga nag-uban sa taas nga katungdanan nga miabut ngari kanako ingon og maoy mipabalanse sa kabug-at sa pagkaamgo sa dakong responsibilidad nga

nagauban sa tawag ngadto sa Unang Kapangulohan.”³⁴ Bisan human sa daghang mga tuig sa pagserbisyo isip usa ka General Authority, miadmiter siya nga “kanunay gyud kaayo nga mapait alang nako ang pag-atubang og mga tawo,” nga nakahibalo sa kadako sa iyang mga responsibilidad.³⁵

Sa panahon sa unang mga tuig ni Presidente McKay diha sa Unang Kapangulohan, ang mga miyembro sa Simbahan nag-atubang og Grabeng Depresyon. Niadtong 1936, ang Unang Kapangulohan opisyal nga mipahibalo sa Programa sa Seguridad sa Simbahan, nga nahimong Programa sa Welfare sa Simbahan. Ingon nga lig-on nga tigsuporta sa welfare, si Presidente McKay mipasabut og maayo nga ang pagkaespirituhanon ug ang welfare poparehag kahulugan: “Importante ang paghatag og sinina niadtong diyutay ra og sinina, sa paghatag og igong pagkaon ngadto niadtong kansang lamesa wala kaayoy pagkaon, sa paghatag og buluhaton niadtong nakigbisog nga nawad-an og paglaum tungod sa pagkawalay trabaho, pero ang pinakaimportanting butang, ang pinakadako nga mga panalangin nga mosangpot gikan sa Plano sa Seguridad sa Simbahan mao ang espirituhanon. Dugang pagkaespirituhanon ang gipahayag sa paghatag kay sa pagdawat. Ang labing dako nga espirituhanong panalangin naggikan sa pagtabang sa usag usa.”³⁶

Human sa kamatayon ni Presidente Grant niadtong 1945, si George Albert Smith nahimong Presidente sa Simbahan ug mitawag kang Presidente McKay sa pagserbisyo isip iyang ikaduhang magtatambag. Ang iyang mga katungdanan nagpadayon sama sa una, uban sa bag-ong mga kahigayunan ug mga hagit nga sa kanunay nagkadako. Usa sa labing malisud nga mga proyekto nga iyang gisagubang mao ang pagkatudlo isip tsirman sa sentenyal nga selebrasyon sa Utah, nga nagkinahanglan og daghang mga bulan sa pagplano taliwala sa iyang daghan na kaayong mga trabahoon. Ang selebrasyon sa tibuok estado, nga natapos pagka Hulyo 1947, giila nga malampuson kaayo. Usa ka lokal nga pamantalaan mireport sa mosunod:

“Si Rodney C. Richardson, ang Coordinator sa sentenyal nga mga kalihokan sa California, miabut ngadto sa Dakbayan sa Salt Lake aron sa pagtuon sa Sentenyal sa Utah, diin siya miingon,

maoy giila nga adunay 'labing maayong pagplano sa nasud. Ang dili kinomersyo mao ang usa sa maanindot nga bahin sa Sentenyal sa Utah. Usa kini ka tinuod nga selebrasyon sa kasaysayan.' ” Dugang sa mga pagdayeg gikan sa California, daghang laing mga estado misulat, nangayo sa mga plano ug ubang mga literatura nga adunay kalabutan sa selebrasyon.³⁷

Sa dihang ang panglawas ni Presidente George Albert Smith nagsugod na sa pagkaluya, ang mga responsibilidad sa iyang duha ka mga magtatambag nadugangan. Niadtong tingpamulak sa 1951, si Presidente McKay ug ang iyang asawa, nga si Emma Ray, nakahukom nga mangadto sa California gikan sa Dakbayan sa Salt Lake alang sa usa ka gikinahanglan kaayo nga bakasyon. Mihunong sa St. George, Utah, sa unang gabii, si Presidente McKay nahigmata tungod sa usa ka talagsaon nga impresyon nga siya kinahanglang mobalik ngadto sa Dakbayan sa Salt Lake. Paglabay sa pipila ka mga adlaw si Presidente George Albert Smith giatake ug namatay pagka 4 sa Abril 1951.

Propeta sa Tibuok Kalibutan nga Simbahan

Misyonaryo nga Bubat ug Pagtubo sa Simbahan

Human makaalagad sulod sa 45 ka mga tuig isip usa ka Apostol, si David O. McKay nahimong ikasiyam nga Presidente sa Simbahan niadtong 9 sa Abril 1951, uban ni Stephen L Richards ug J. Reuben Clark Jr. isip mga magtatambag. Niadtong 1952, ang Unang Kapangulohan mipaila sa unang opisyal nga plano sa pagpangita og katudloan alang sa *full-time* nga mga misyonaryo. Ang programa gihimo aron madugangan ang pagkaepektibo sa *full-time* nga mga misyonaryo pinaagi sa paghatag og sumbanan nga latid sa mga panaghisgutan aron magamit sa pagtudlo sa mga investigator. Ang latid adunay lima ka mga panaghisgutan nga giulohan og “Ang Basahon ni Mormon,” “Basehanan sa Kasaysayan alang sa Pagpahiuli,” “Talagsaong mga Doktrina sa Simbahan,” “Mga Responsibilidad sa mga Miyembro sa Simbahan,” ug “Pagkahimong usa ka Miyembro sa Simbahan.”³⁸

Paglabay sa siyam ka mga tuig, niadtong 1961, iyang gihimo ang unang seminar alang sa tanang mga presidente sa misyon,

kinsa gitudloan sa pag-awhag sa mga pamilya sa pagpakigdait sa ilang mga higala ug mga silingan ug dayon patudloan kining mga tawhana sa mga misyonaryo,” iyang giawhag ang matag miyembro sa paghimo og usa ka pasalig sa pagdala bisag usa ka bag-ong miyembro ngadto sa Simbahan matag tuig. Usa ka *training institute* sa linggwahe alang sa bag-ong gitawag nga mga misyonaryo gitukod usab nianang tuiga. Uban niining bag-ong mga kalambonan, ang mga miyembro sa Simbahan ug ang gidaghanon sa *full-time* nga mga misyonaryo mikusog pagtubo. Ubos sa iyang direksyon, ang gidaghanon sa mga stake misobra sa doble (nga gibanabana nga 500) sa dihang bag-ong mga stake nahimo libot sa kalibutan sama sa mga nasud sa Argentina, Australia, Brazil, England, Germany, Guatemala, Mexico, ang Netherlands, Samoa, Scotland, Switzerland, Tonga, ug Uruguay. Usab niadtong 1961, aron matagad kining dakong pagtubo, ang mga sakop sa Unang Korum sa Seventy gihimo nga mga high priest aron sila makadumala sa mga komperensya sa stake, ug ang bag-ong katungdanan sa mga representante sa rehiyon sa Napulog Duha natukod niadtong 1967.

Mga Biyahe isip Presidente

Si Presidente McKay mibiyahe og daghang mga milya bisan pagtipunon ang mga milya sa tanang nag-una kaniya. Niadtong 1952, nagsugod siya sa una sa daghang importanting mga biyahe—siyam ka semana nga biyahe ngadto sa Europe, diin mibisita siya og siyam ka mga nasud ug pipila ka mga misyon. Sa unang paghunong sa Scotland, iyang gipahinungod ang unang kapilya niana nga nasud, nga nahimutang sa Glasgow. Sa tanang nahibilin sa biyahe, gibanabana nga siya nakahimo og 50 ka mga miting uban sa mga miyembro sa Simbahan, mipahigayon og daghang mga interbyu, ug mibisita sa mga tag-as og katungdanan sa daghang mga nasud.⁴⁰ Pagka 1954, mibiyahe siya ngadto sa hilit nga misyon sa Habagatang Africa, nga maoy unang General Authority nga mibisita niadtong lugara. Sa ikaduhang bahin sa iyang biyahe, iyang gibisitahan ang mga miyembro sa Simbahan sa Habagatang Amerika. Pagka 1955, iyang gibisitahan ang Habagatang Pasipiko, ug sa ulahing bahin sa ting-init sa samang tuig, mibalik siya ngadto sa Europe uban sa Tabernacle Choir.

Iyang gibati nga ang iyang mga biyahe nakahatag og “mas klaro nga kahibalo sa mga miyembro sa Simbahan nga sila dili laing mga grupo pero sa pagkatinuod kabahin sa usa Simbahan sa kinatibukan.”⁴¹ Sa unang higayon ang Simbahan sa tinud-anay nahimong tibuk kalibutan nga simbahan. Si Presidente McKay mipahayag: “Ang Dios mopanalangin sa Simbahan. Tibuk kalibutan na kini. Ang impluwensya niini kinahanglang mabati sa tanang mga kanasuran. Hinaut nga ang iyang espiritu moimpluwensya sa mga tawo ug mogiya sa ilang mga kasingkasing ngadto sa maayong kabubuton ug kalinaw.”⁴²

Nagkadaghan nga mga Templo

Samtang didto sa Europe niadtong 1952, mihimo siyag mga pagkigsabut aron sa pagtukod og bag-ong mga templo, ang unang matukod gawas sa Estados Unidos ug Canada. Ang Templo sa Bern Switzerland gipahinungod niadtong 1955, ug ang Templo sa London England gipahinungod niadtong 1958. Gipahinungod usab sa panahon sa iyang kapangulohan mao ang Templo sa Los Angeles California (1956), ang Templo sa Hamilton New Zealand (1958), ug ang Templo sa Oakland California (1964). Ubos sa iyang direksyon, mga salida ang gigamit alang sa temple endowment, aron mahimong posible nga ang ordinansa madawat sa nagkalain-laing mga linguahe.

Koordinasyon ug Konsolidasyon

Niadtong 1960, ang Unang Kapangulohan mitudlo ni Elder Harold B. Lee sa pagtukod sa Church Correlation, uban sa tuyo sa pagkoordinet ug pagkunsolidet sa mga programa sa Simbahan, pagpakunhod sa nagkasapaw nga mga leksyon, ug pagdugang sa kahanas ug pagkaepektibo. Sa usa ka pakigpulong sa kinatibukang komperensya nga nagpahibalo niini nga kalihokan, si Elder Lee mipahayag: “Mao kini ang usa ka lakang, nga . . . dugay na sa hunahuna ni Presidente McKay ug karon isip Presidente sa Simbahan nagsugo siya kanato sa pagpadayon, nga atong hiusahon ang mga kalihokan aron mas makahimo, ug mas maepektibo sa buhat sa priesthood, sa mga *auxiliary*, ug sa ubang mga yunit aron nga kita makatagana sa atong panahon, sa atong kalagsik, ug sa atong mga paningkamot ngadto sa unang katuyoan diin ang Simbahan mismo natukod.”⁴³

Ambasador alang sa Simbahan

Sa ubang mga tawo sa laing mga tinuohan, si Presidente McKay giisip nga usa ka importanting espirituhanong lider. Nakigtagbo siya kanunay sa mga lider sa kalibutan ug sa lokal nga mga opisyal sa gobyerno. Gibisitahan usab siya sa mga presidente sa Estados Unidos, lakip nila ni Harry S. Truman, John F. Kennedy, ug Dwight D. Eisenhower. Sa usa ka okasyon niana, si Presidente Lyndon B. Johnson sa U.S., kinsa motawag kanunay ni Presidente McKay, miimbitar kaniya ngadto sa Washington D.C., alang sa personal nga pagpatambag bahin sa pipila ka mga isyu nga nakalibug kaniya. Atol sa pagbisita, si Presidente McKay misulti kaniya: “Tuguti ang imong konsensya nga maoy mogiya nimo. Pahibaloa ang mga tawo nga ikaw sinsero, ug sila mosunod kanimo.”⁴⁴

Gikagustuhan nga Mamumulong ug Lider

Sugod sa pagkabatan-on ug sa iyang tibuok kinabuhi, si Presidente McKay nagtuon sa mga pulong sa bantugang mga tag-sulat ug sa kanunay manudlo gikan sa mga tudling nga iyang nasag-ulo. Sama pananglit, iyang giingnan ang mga miyembro sa Simbahan: “Ang kasingkasing ni Wordsworth nalipay sa dihang nakakita siya og bangaw diha sa panganod. Ang kasingkasing ni Burns nagsubo sa dihang ang iyang daro nakaibot og *daisy*. Mahimong pupoon ni Tennyson ang buwak gikan sa liki sa bong-bong, ug tan-awon ‘ang tanang bahin sa Dios ug sa tawo.’ Kining tanan, ug ubang bantugang mga tawo, nakapakita ngari kanato, sa mga buhat sa kinaiyahan, ang binuhatan sa Dios.”⁴⁵

Ang mga miyembro sa Simbahan ganahang maminaw ni Presidente McKay nga mamulong. Ang iyang mga diskurso sa kanunay maglakip sa makapadasig nga mga istorya gikan sa iyang daghang mga kasinatian, ug sa kanunay gusto siyang maayong pasiaw. Malingaw siyang moistorya bahin sa batang tighatud og pamantalaan nga milamano kaniya sa wala pa siya makasulod sa *elevator*. Dayon ang bata modagan paingon sa taas aron sa pagtimbaya sa tigulang nga propeta sa dihang mogawas na siya didto sa itaas. Ang batang lalaki miingon, “Gusto lang ko nga molamano kanimo sa makausa sa dili pa ka mamatay.”⁴⁶

Ang iyang mga pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya naghatag og gibug-aton sa kamahinungdanon sa panimalay ug sa pamilya isip mao ang tinubdan sa kalipay ug ang labing siguro nga depensa batok sa mga pagsulay ug mga tintasyon. Ang sanglitanan nga “walay laing kalampusan nga makapuli sa kapakyasan diha sa panimalay” sa kasagaran gibalik-balik samtang siya nana-wag sa mga ginikanan sa paggahin og mas daghang panahon uban sa ilang mga anak ug magtudlo kanila mahitungod sa kina-ya ug kaligdong. Siya nagtudlo, “Ang putli nga mga kasingkasing diha sa usa ka putli nga panimalay duol kanunay sa langit.”⁴⁷ Iyang gitawag ang panimalay nga “sukaranang yunit sa katiling-ban” ug namahayag nga “ang pagkaginikanan sunod ngadto sa pagka Dios.”⁴⁸

Namulong siya kabahin sa pagkabalaan sa kaminyoon ug naghisgot kanunay sa gugma nga iyang gibati alang sa iyang pamilya ug sa iyang asawa, nga si Emma Ray. Ang ilang kaminyoon nga sobra na sa 60 ka mga tuig nahimong modelo nga panag-uban alang sa umaabut nga mga kaliwatan sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Siya mipahimangno, “Atong tudloan ang kabatan-onan nga ang relasyon sa kaminyoon mao ang usa sa labing sagrado nga mga obligasyon nga nailhan sa tawo, o himoon sa tawo.”⁴⁹

Samtang nagkaluya na siya sa tunga-tungang bahin sa 1960, kanunay na siyang anaa sa *wheelchair* ug mitawag og dugang mga magtatambag ngadto sa Unang Kapangulohan. Bisan pa sa iyang nagkaluya nga kahimtang, nagpadayon siya sa pag-atiman sa mga atimanonon sa Simbahan ug sa pagtudlo, paggiya, ug sa pagdasig. Sa hapit na ang iyang kamatayon, namulong siya sa usa ka miting sa Templo sa Salt Lake uban sa mga General Authority sa Simbahan. Si Elder Boyd K. Packer, kinsa diha sa miting, nahinumdom sa kasinatian ingon sa mosunod:

“[Si Presidente McKay] naghisgot bahin sa mga ordinansa sa templo ug mikutlo gikan sa mga seremonya. Mipasabut siya niini ngari kanamo. (Dili kadto lain, kay kami diha man sa sulod sa templo.) Human siya makasulti og taas-taas, mihunong siya ug mihangad sa kisame nga lawom ang gihunahuna.

“Nahinumdom ako nga ang iyang dagko nga mga kamot diha sa iyang atubangan nga ang mga tudlo nagsapid. Nagbarug siyang

namalandong nga usahay buhaton sa mga tawo kon maghunahuna og usa ka lawom nga pangutana. Dayon siya namulong: ‘Mga kaissoonan, nagtuo ako nga sa katapusan ako nagsugod na sa pagkasabut.’

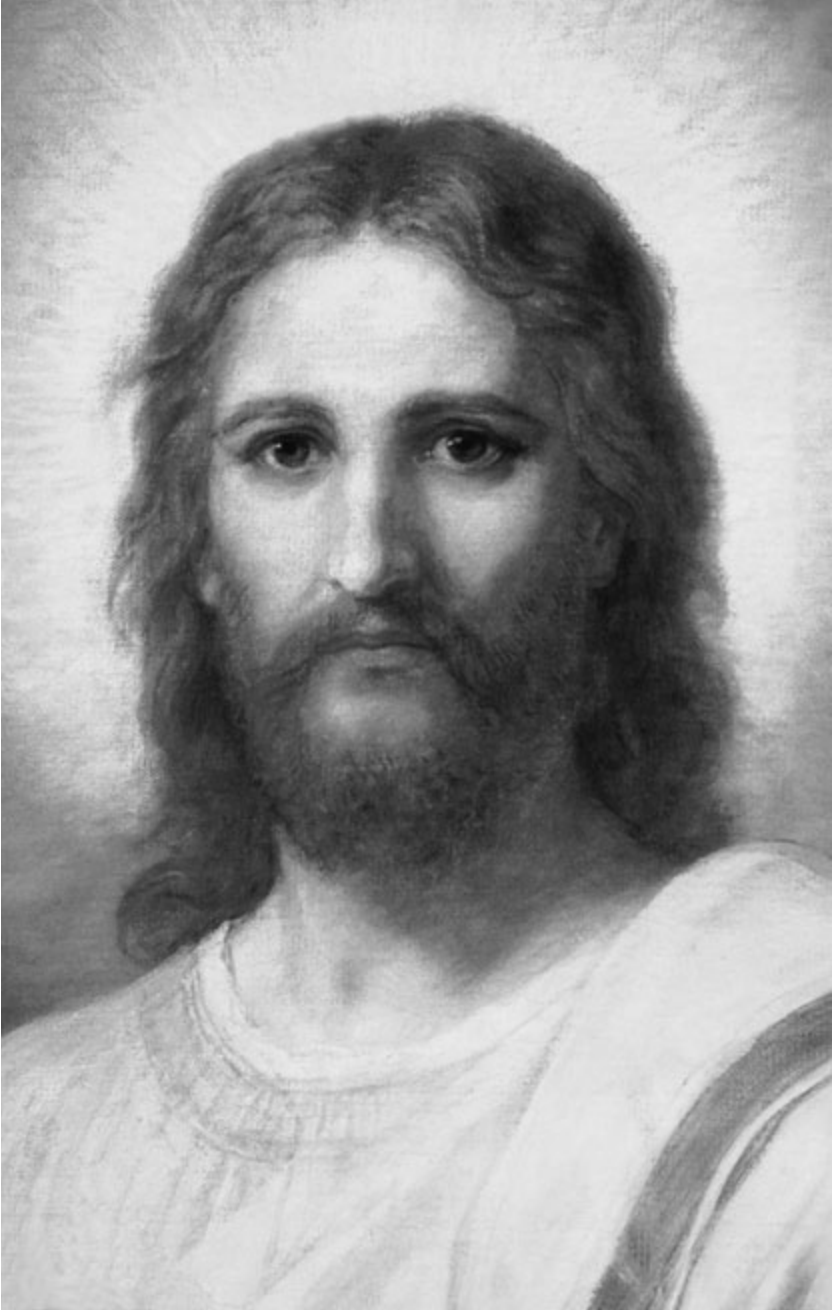
“Ania siya, ang propeta—usa ka Apostol nga sobra sa tunga sa usa ka siglo ug bisan niana siya nagkat-on pa, nagtubo siya. Ang iyang ekspresyon nga ‘Nagtuo ako nga sa katapusan ako nagsugod na sa pagkasabut,’ nakapahupay kaayo kanako.”⁵⁰ Bisan sa iyang daghang nasabtan bahin sa ebanghelyo ug sa iyang kasinatian diha sa Simbahan, si Presidente McKay mapainubsanon kaayo nga makaingon nga siya makakat-on pa gihapon ug makadiskobre og mas lawom nga mga ang-ang sa kahulugan.

Human makaserbisyo isip propeta sa Ginoo hapit ma-20 ka mga tuig, si Presidente McKay namatay niadtong 18 sa Enero 1970 sa Dakbayan sa Salt Lake, Utah, nga diha ang iyang asawa, nga si Emma Ray, ug lima sa iyang mga anak sa iyang kiliran. Sa usa ka pasidungog ngadto kaniya, si Presidente Harold B. Lee mipahayag nga siya “mibiya sa kalibutan nga mas buhong ug ang langit mas mahimayaon pinaagi sa daghang mga bahandi nga iyang gidala ngadto sa matag usa niini.”⁵¹ Sa kabilin ni David O. McKay, ang iyang sumusunod, nga si Presidente Joseph Fielding Smith, mipahayag: “Siya usa ka tawo nga lig-on kaayo sa espirituhanon, natawo nga usa ka natural nga lider sa mga tawo, ug usa ka tawo nga gimahal sa iyang mga katawhan ug gitahud sa kalibutan. Sa tanang panahon nga moabut ang mga tawo mobarug ug motawag sa iyang pangalan nga bulahan.”⁵²

Mubo nga mga Sulat

1. Tan-awa sa Jeanette McKay Morrell, *Highlights in the Life of President David O. McKay* (1966), 6–8.
2. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 8–10.
3. Llewelyn R. McKay, *Home Memories of President David O. McKay* (1956), 6.
4. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 22–23.
5. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 24–25.
6. Bryant S. Hinckley, “Greatness in Men: David O. McKay,” *Improvement Era*, Mayo 1932, 391; parapo giusab.
7. Jay M. Todd ug Albert L. Zobell Jr., “David O. McKay, 1873–1970,” *Improvement Era*, Feb. 1970, 12.
8. Tan-awa sa Francis M. Gibbons, *David O. McKay: Apostle to the World, Prophet of God* (1986), 12–13.
9. “Peace through the Gospel of Christ,” *Improvement Era*, Mar. 1921, 405–6.

10. Tan-awa sa *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong ni Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 8–9.
11. *Gospel Ideals* (1953), 459.
12. “Expressions of Gratitude and the Importance and Necessity for the Conservation and Training of Youth,” *The Instructor*, Nob. 1966, 413.
13. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 28.
14. Leland H. Monson, “David O. McKay Was a Deacon, Too,” *Instructor*, Sept. 1962, 299.
15. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 26.
16. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 28.
17. David Lawrence McKay, *My Father, David O. McKay* (1989), 120.
18. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 31.
19. Tan-awa sa *Home Memories of President David O. McKay*, 8–9.
20. *Home Memories of President David O. McKay*, 9.
21. Tan-awa sa *My Father, David O. McKay*, 1–2.
22. Tan-awa sa *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, 4–5; parapo giusab.
23. Tan-awa sa *Home Memories of President David O. McKay*, 171.
24. Tan-awa sa *My Father, David O. McKay*, 4–6.
25. *Treasures of Life*, hinugpong Clare Middlemiss (1962), 472.
26. “Pioneer Women, Heroines of the World,” *Instructor*, Hulyo 1961, 217.
27. George R. Hill, “President David O. McKay . . . Father of the Modern Sunday School,” *Instructor*, Sept. 1960, 314; parapo giusab.
28. Tan-awa sa *Instructor*, Sept. 1960, 314; tan-awa usab sa “The Lesson Aim: How to Select It; How to Develop It; How to Apply It,” *Juvenile Instructor*, Abr. 1905, 242–45.
29. “The Sunday School Looks Forward,” *Improvement Era*, Dis. 1949, 804.
30. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 66–72.
31. Sa Conference Report, Abr. 1922, 16.
32. Sa Conference Report, Abr. 1922, 63.
33. Tan-awa sa Keith Terry, *David O. McKay: Prophet of Love* (1980), 89–93.
34. Sa Conference Report, Okt. 1934, 89–90.
35. Sa Conference Report, Okt. 1949, 116.
36. *Pathways to Happiness*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1957), 377; parapo giusab.
37. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 95–96.
38. Tan-awa sa *Deseret News*, Church section, 9 sa Abr. 1952, 9.
39. Tan-awa sa “Every Member a Missionary,” *Improvement Era*, Okt. 1961, 709–11, 730–31.
40. Tan-awa sa *My Father, David O. McKay*, 217–37.
41. *Gospel Ideals* (1953), 579.
42. Sa Conference Report, Okt. 1952, 12.
43. Sa Conference Report, Okt. 1961, 81.
44. Tan-awa sa *Highlights in the Life of President David O. McKay*, 262–66.
45. Sa Conference Report, Okt. 1908, 108.
46. Tan-awa sa *David O. McKay: Apostle to the World, Prophet of God*, 232–33.
47. Sa Conference Report, Abr. 1964, 5.
48. *Pathways to Happiness*, 117.
49. *Pathways to Happiness*, 113.
50. *The Holy Temple* (1980), 263.
51. *Stand Ye in Holy Places: Selected Sermons and Writings of President Harold B. Lee* (1975), 178.
52. Sa Conference Report, Abr. 1970, 4.

Kitang tanang mga lalaki ug mga babaye bisan asa kitang dapita atong ipunting ang mga mata diba kaniya kinsa nagdan-ag isip ang Kabayag sa tibuok kalibutan—kay si Kristo mao ang Dalan, ang Kamatuoran, ug ang Kinabubi.”

Jesukristo: “Ang Dalan, ang Kamatuoran, ug ang Kinabuhi”

Kon siya nagtinguha sa tinuod nga katuyoan sa kinabuhi, ang usa ka tawo kinahanglang magpuyo alang sa usa ka butang nga mas taas pa sa iyang kaugalingon. Madungog niya ang tingog sa Manluluwas nga nag-ingon, “Ako mao ang dalan, ang kamatuoran, ug ang kinabuhi. . . .” (Juan 14:6.)¹

Pasiuna

Niadtong 4 sa Disyembre 1920, si Elder David O. McKay ug ang iyang kauban sa biyahe, nga si Hugh J. Cannon, usa ka presidente sa stake ug editor sa magasin sa Simbahan nga *Improvement Era*, misugod sa paghimo sa buluhaton nga gisangon sa Unang Kapangulohan sa pagbisita ug sa paglig-on sa mga miyembro sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Milungtad og usa ka tuig ang ilang biyahe ug mibiyahe sila og mga 100,000 ka kilometro, sobra sa katunga nagbiyahe sila agi sa kadagatan. Pagkagabii niadtong 10 sa Mayo 1921, samtang sila naglawig padulong sa lugar nga karon mao ang Kasadpang Samoa, si Elder McKay nakasinati sa mosunod:

“Sa nagsingabot ang kagabhion, ang dan-ag sa kahapunon sa matahum nga pagsalop sa adlaw hilabihan kaanindot!. . . . Namalandong gihapon niining matahum nga talan-awon, nag-higda ako sa mga alas dies ang takna sa kagabhion. . . . Nakatulog ako, ug nakita ang sa usa ka panan-awon sa usa ka butang nga balaan sa kahangturan. Sa layo-layo akong nakita ang usa ka maanindot nga puting siyudad. Bisan og kini layo, pero ingon og akong makita nga daghan kaayong mga kahoy nga dunay lamian nga prutas, gagmayng mga kahoy nga adunay

mabulukon nga mga dahon, ug mga bulak nga hingpit na nga namuswak bisan asa. Ang tin-aw nga panganod sa ibabaw ingon og midan-ag niining matahum nga mga landong sa mabulukong mga dahon. Dayon ako nakakita og dakong pundok sa mga katawhan nga nagpaingon sa siyudad. Ang matag usa nag-sul-ob og puti nga kupo ug puti nga tabon sa ulo. Diha-diha ang akong pagtagad ingon og natumong diha sa ilang lider, ug bisan og makita lamang nako ang porma sa iyang pagkatawo ug ang iyang lawas, nakaila dayon ako kaniya nga mao ang akong Manluluwas! Ang bulok ug kasilaw sa iyang panagway mahimayaong tan-awon. Adunay kalinaw sa iyang pagkatawo nga halangdon—balaan kini!

“Ang siyudad, sa akong nasabtan, iyaha. Mao kini ang Mahangturong Siyudad; ug ang mga tawo nga nagsunod kaniya mopuyo didto sa kalinaw ug sa mahangturong kalipay.

“Pero kinsa sila?

“Daw ang Manluluwas nakabasa sa akong mga hunahuna, siya mitubag pinaagi sa pagtudlo ngadto sa *semicircle* nga mitunga sa ilang ibabaw, ug diin ang mga pulong gisulat sa bulawan:

*“Mao Kini Sila Kinsa Nakabuntog sa Kalibutan—
Kinsa sa Tinud-anay Natawo Pag-usab!”²*

Sa iyang unang pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya isip Presidente sa Simbahan, si Presidente McKay mipanghima-tuod pag-usab sa iyang pagpamatuod bahin sa Manluluwas ug sa mga panalangin nga moabut ngadto niadtong kinsa mosunod Kaniya:

“Walay usa nga makadumala niini nga Simbahan gawas kon siya mahiuyon una sa pangulo sa Simbahan, ang atong Ginoo ug Manluluwas, nga si Jesukristo. Siya ang atong pangulo. Kini mao ang iyang Simbahan. Kon wala ang iyang balaan nga giya ug ang kanunay nga pagdasig, dili kita magmalampuson. Uban sa iyang giya, uban sa iyang pagdasig, dili kita mapakyas. . . .

“. . .Nasayud ako nga anaa siya, nga siya andam sa paggiya ug sa paghatag og direksyon sa tanan kinsa moserbisyo kaniya.”³

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Si Kristo mao ang Kahayag sa katawhan.

Si Kristo mao ang kahayag sa katawhan. Niana nga kahayag ang tawo makakita sa iyang agianan nga klaro kaayo; kon kini isalikway, ang kalag sa tawo magkapandol-pandol sa kangitngit. Walay tawo, walay grupo, walay nasud nga makakab-ot og tinuod nga kalampanan nga dili mosunod kaniya kinsa miingon:

“Ako mao ang kahayag sa kalibutan: siya nga magasunod kanako dili gayud magalakaw sa kangitngit, hinonoa magabaton siya sa kahayag nga magahatag og kinabuhi” (Juan 8:12).

Subo nga paladungon kon ang tagsa-tagsa ug ang mga nasud mopalong niana nga kahayag—kon si Kristo ug ang iyang ebanghelyo pulihan sa balaod sa kalasangan ug sa kusog sa espada. Ang labing dako nga trahedyo sa kalibutan karon mao ang dili pagtuo sa kaayo sa Dios ug sa kakulang sa hugot nga pagtuo sa mga pagtulun-an ug sa mga doktrina sa ebanghelyo.⁴

Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nagtuo nga sa iyang kinabuhi ug mga pagtulun-an si Jesukristo nagpakita og sumbanan sa personal nga pagpuyo ug sa sosyal nga relasyon sa ubang tawo nga, kon tinud-anay nga gamiton diha sa tagsa-tagsa ka mga kinabuhi ug sa mga institusyon sa tawo, dili lamang maarang-arang ang mga katilingban karon, pero makahatag usab og kalipay ug kalinaw sa katawhan.

Kon ikasulti man nga . . . ang gitawag nga Kristohanong mga nasud napakyas sa pagkab-ot sa mao nga tumong, kita motubag nga ang tanang kapakyasan makita diha sa kamatuoran nga sila napakyas sa paggamit sa mga baruganan ug mga pagtulun-an sa tinuod nga Kristiyanismo. . . .

... Ang tawhanong pamilya nag-antus gikan sa walay pugong-pugong nga ekspresyon ug pagpakita sa pagkahakog, kasilag, kasina, kadawo—sama sa daw hayop nga pagbati nga maoy na-kaingon sa gubat, kalaglagaan, kamatay, ug kamatayon. Bisan kon ang labing yano lang nga mga baruganan sa mga pagtulun-an sa Manluluwas maoy gisunod, ang kasaysayan nausab na unta.⁵

Sa panahon nga ang mga Kristiyanos sa tibuok kalibutan magbaton niini nga pagtuo [diha ni Kristo] diha gayud sa ilang mga kasingkasing, sa panahon nga sila mobati og pagkamaunungon diha sa ilang mga kasingkasing ngadto sa nabanhaw nga Kristo, ug ngadto sa mga baruganan nga anaa niini, ang katawhan nakahimo na unta sa unang dakong lakang ngadto sa mahangturong kalinaw nga atong giampo matag adlaw: Isalikway Siya ug ang kalibutan mapuno sa kasilag, ug matabunan sa dugo sa nagbalikbalik nga gubat.⁶

Ang ebanghelyo ni Jesukristo maoy paagi sa pagbuntog sa kasilag, kasina, ug kahakog, ug ang kaayo, kamabination, ug gugma magpabilin nga maoy hilom nga mga tinguha sa tinuoray nga pagpakabuhi ug pag-uswag sa tawo.

Ipapunting sa mga lalaki ug mga babaye bisan asa ang ilang mga mata diha kaniya kinsa nagdan-ag isip ang Kahayag sa tibuok kalibutan—kay si Kristo mao ang Dalan, ang Kamatuoran, ang Kinabuhi, ang bugtong luwas nga Giya ngadto nianang dangpanan sa kalinaw diin ang mga katawhan sa lapad nga kalibutan matinguhaong nag-ampo.⁷

Si Kristo nagtudlo ug mipakita sa agianan ngadto sa sulundon nga kinabuhi taliwala sa atong mga isigkatawo.

“Unsaon man namo sa pagkatultol sa dalan?” nangutana si Tomas, samtang siya naglingkod uban sa iyang mga isig ka apostol ug sa ilang Ginoo diha sa lamesa human sa panihapon sa halandumon nga gabii sa pagluib, ug ang balaang tubag ni Kristo mao: “Ako mao ang dalan, ang kamatuoran, ug ang kinabuhi. . . .” (Juan 14:5–6.) Ug siya mao gayud! Siya ang tinubdan sa atong kahupayan, ang inspirasyon sa atong kinabuhi, ang tuburan sa atong kaluwasan. Kon kita gusto nga makahibalo sa atong relasyon ngadto sa Dios, moadto kita kang ni Jesukristo. Kon kita gustong masayud sa kamatuoran sa pagka-imortal sa kalag, makita nato kini diha sa pagkabanhaw sa Manluluwas.

Kon kita magtinguha nga makat-on sa sulundon nga kinabuhi nga sundon sa atong mga isigkatawo, atong makita ang hingpit nga ehemplo diha sa kinabuhi ni Jesus. Bisan unsa ang atong bilihong mga tinguha, ang atong taas nga mga pangandoy, ang atong mga sumbanan sa bisan unsang bahin sa kinabuhi, kita ma-

katan-aw ngadto ni Kristo ug makakaplag og kahingpitan. Busa, sa pagpangita og sumbanan alang sa moral nga pagkatawo, moduol lamang kita ngadto sa Tawo sa Nazaret ug kaniya makita ang gihulagway nga mga hiyas nga makapahimo sa hingpit nga tawo.

Ang mga hiyas nga gihiusa aron sa paghimo niining hingpit nga kinaiya mao ang kamatuoran, hustisya, kaalam, pagkamanggiloy-on, ug pagkontrol sa kaugalingon. Ang iyang matag hunahuna, pulong, binuhatan nahuyon sa balaan nga balaod ug, busa, tinuod. Ang paagi sa komunikasyon tali kaniya ug sa Amahan kanunay nga bukas, mao nga ang kamatuoran, nga nag-agad sa pagpadayag, kanunay niyang nahibaloan.⁸

Gidawat sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ingon nga tinuod gayud ang mga pulong ni Jesus: “Ako mianhi aron sila makabaton og kinabuhi, ug sa pagpakabaton niini sa madagayaon gayud.” (Juan 10:10.) Kita nagtuo, hinoon, nga kining madagayaong kinabuhi maangkon dili lamang gikan sa espirituhanong kahimayaan, pero pinaagi usab sa matag adlaw nga paggamit sa mga baruganan nga gitudlo ni Jesus.

Kini nga mga baruganan diyutay ra ug yano ug hinaut, kon gitinguha, pagagamiton sa matag normal nga tawo. Ang una niini, ug ang pundasyon diin ang tinuod nga katilingban gitukod, mao: “Ug higugmaa ang Ginoo nga imong Dios sa tibuok mong kasingkasing, ug sa tibuok mong kalag, ug sa tibuok mong salabutan, ug sa tibuok mong kusog. . . .” (Marcos 12:30.) Ang pagtuo sa usa ka Gamhanang Binuhat kinsa buhi ug nahigugma sa iyang mga anak—usa ka pagtuo nga makahatag og gahum ug kalagsik sa kalag. Usa ka kasiguroan nga siya kaduolan alang sa giya, ug nga siya mopakita sa iyang kaugalingon ngadto niadtong kinsa nangita kaniya.

Ang lain mao ang pagdawat sa kamatuoran nga ang kinabuhi usa ka gasa sa Dios ug busa balaan. Ang husto nga paggamit niini nga gasa nag-awhag sa tawo nga mahimong agalon, dili ulipon, sa kinaiyahan. Ang iyang mga gana kinahanglan nga kontrolahon ug pagagamiton alang sa kaayohan sa iyang panglawas ug sa pagpatunhay sa kinabuhi. Ang iyang mga kahinam kinahanglan nga masteron ug kontrolahon alang sa kalipay ug sa mga panalangin sa uban ug sa pagpalungtad sa kaliwatan.

Ang ikatulong baruganan mao ang personal nga kaligdong. Niini ako nagpasabut sa yano, matag adlaw nga pagkamatinuoron, kaligdong, ug pagtahud sa mga katungod sa uban, sa ingon makuha ang pagsalig sa isigkatawo. Kini nga kinaiya mahimong ipasidungog ngadto sa mga nasud ingon man usab sa tagsa-tagsa. Sayop alang sa usa ka nasud, tungod kay gamhanan, nga mangawat sa uban ug manglupig niini sama sa usa ka indibidwal nga mangawat ug mopatay sa iyang silingan.

Ang ikaupat nga importanting butang mao ang makatilingbangong pagpakabana nga makapaamgo sa matag indibidwal nga iyang katungdanan ang paghimo sa kalibutan nga maanindot tungod kay nagpuyo siya niini.⁹

Ang kinabuhi sa Manluluwas gigiyahan labaw sa tanan sa . . . *Tagsa-tagsa nga Kaputli* ug *sa Pagserbisyo*. Iyang giampingan ang iyang kaugalingon nga dili mahugawan gikan sa mga sala sa kalibutan, ug mihalad sa iyang kinabuhi aron mahatagan og konsiderasyon ang uban, ngadto sa kaluwasan sa tawhanong pamilya. Kanunay siyang nanalipod sa linupigan, naghupay sa masakiton, nag-ayo sa mga bakol ug mga baldado, naghatag sa iyang kinabuhi alang sa kalibutan.¹⁰

Adunay dinalian nga panginahanglan sa usa ka dako nga kausaban sa mga relasyon sa mga tawo sa usag usa. Wala gayud mahitabo masukad sa kasaysayan sa kalibutan nga ang kausaban alang sa maayo mas gikinahanglan. Ug tungod sa pagsalikway sa mga pagtulun-an ni Kristo miresulta ang nagbalikbalik nga kalisdanan, nga adunay temporaryo lamang nga mga panahon sa pagpahulay ug kalinaw ug kauswagan, ngano gayud kaha nga ang mga tawo dili andam nga pulihan ang hinakog nga pagpaimportante sa kaugalingon sa mga baruganan ni Kristo, sa inigsoong konsiderasyon, sa makiangayon nga relasyon, sa kabililhon ug ka sagrado sa tawhanong kinabuhi, sa hiyas sa pagpasaylo, sa pagkondenar sa sala sa kamaut ug sa pagkamasinahon, sa makaluwas nga gahum sa gugma.¹¹

Ang mga miyembro sa Simbahan ni Kristo anaa ubos sa obligasyon sa paghimo nga ilang sumbanan ang walay sala nga Anak sa Tawo. Siya ang usa ka Hingpit nga Tawo nga sukad nagpakabuhi dinhi sa yuta; ang labing halangdong ehemplo sa pagkadunggan;

sama sa Dios ang kinaiya; hingpit sa iyang gugma; ang atong Manunubos; ang atong Manluluwas; ang putli nga Anak sa atong Mahangturong Amahan; ang Kahayag, ang Kinabuhi, ang Dalan.¹²

Akong gidawat si Jesukristo nga maoy panig-ingnan sa tawha-nong kahingpitan.¹³

**Ang mga pagtulun-an ni Kristo magamit
sa matag adlaw nga kinabuhi.**

Mituo ako sa matag pulong nga gisulti ni Jesus, ug alang kakanako ang pagtulun-an magamit sa akong kinabuhi ug sa inyoha. Maghunahuna sa kamatuoran nga kita mga anak sa atong Amahan sa langit, kon kita mangita sa gingharian sa Dios, una, kita makahibalo sa usa ka bag-o nga tumong sa kinabuhi. . . . Diha lamang sa hingpit nga pagtugyan sa atong kaugalingong kinabuhi nga kita makabuntog sa kahakog, sa talamayon nga pagpamugos sa kinaiyahan. . . .

Hapit duha na ka libo ka mga tuig, ang mga tawo miisip [sa mga pagtulun-an ni Kristo] nga dili mapuslanon—sobra ra, sila miingon, pero kon kita sinserong motuo sa pagkabalaan ni Kristo, nga siya mao “ang dalan, ang kamatuoran, ug ang kinabuhi” (tanawa sa Juan 14:6), dili kita magduhaduha kanunay sa kamapuslanon sa iyang mga pagtulun-an sa matag adlaw nga kinabuhi.

Tinuod, adunay bug-at nga mga problema nga sulbaron—mga dautan sa hugaw nga lugar, ang nagbalikbalik nga mga panagbangi tali sa mamumuo ug sa kapitalista, paghuboghubog, prostitusyon, kasilag tali sa mga kanasuran, ug gatusan ka laing mga pangutana sa pagkakaran. Pero kon patalinghugan, ang hangyo ni Kristo sa personal nga kaligdong, dungog, pagpakig-angay, ug gugma mao ang sukaranan sa tukma nga kasulbaran sa tanan niining sosyal ug ekonomikanhong mga kalisud.

Labing siguro sa dili pa gani ang kalibutan mosulay sa pagsunod niining mga sumbanan, ang mga kasingkasing sa mga tawo kinahanglan nga mausab. Si Kristo mianhi sa kalibutan alang nianang maong katuyoan. Ang dakong katarungan sa pagsangyaw sa ebanghelyo mao ang pag-usab sa mga kasingkasing ug mga kinabuhi sa mga tawo. . . . Kadtong kinsa nakabig . . . makapamatuod sa unsang paagi nga ang pagkakabig nakapausab sa ilang mga kinabuhi. . . .

Sa mao nga pagkakabig sila makahatag og kalinaw ug maayong pag-sinabtanay ngadto sa kalibutan imbis panagbangi [ug] pag-antus.¹⁴

Isip unang lakang, . . . tumana sa tinud-anay ang yanong sugo sa pagbutang sa kaugalingon sa lugar sa laing tawo, ang labing siguro sa tanang mga paagi sa pagwagtang sa kasuko nga maoy nakaingon sa walay pagsinabtanay.

Walay tawo nga anaa sa maayong hunahuna nga tinud-anay nga makaingon nga ang paggamit niining yanong buhat kon gamiton sa tagsa-tagsa ug sa mga nasud dili makapahimo og usa ka nindot nga kalibutan!

Pareho nga epektibo ug mapuslanon mao ang Iyang mga pagtulun-an bahin sa hiyas ug ka sagrado sa tawhanong kinabuhi, sa hiyas sa pagpasaylo, sa panginahanglan sa pagpakig-angay, ang Iyang pagkondenar sa sala sa pagkamaut, ug sa pagkamasinahon, ang Iyang mga pagtulun-an kabahin sa makaluwas nga gahum sa gugma, ug sa pagka-imortal sa kalag.¹⁵

Ang pagsunod sa mga pagtulun-an ni Kristo mosangpot ngadto sa tinuod nga pagkabantugan ug kalipay.

Walay tawo nga sinserong nagtinguha sa paggamit sa mga pagtulun-an ni Jesus sa Nazaret sa iyang inadlaw nga kinabuhi nga dili makakita og kausaban sa iyang kinaiya. Ang hugpong sa mga pulong nga “natawo pag-usab” importante kaayo kay sa unsay pagtuo sa daghang mga tawo mahitungod niini. Kining nausab nga pagbati mahimong dili ikahulagway, pero kini tinuod.

Malipayon ang tawo kinsa sa tinud-anay nakamatikod sa makabayaw, makapausab nga gahum tungod sa pagkaduol ngadto sa Manluluwas, kining pagkakabanay ngadto sa buhing Kristo. Mapasalamaton ako nga ako nasayud nga si Kristo mao ang akong Manunubos.¹⁶

Ang labing taas sa tanang mga sumbanan mao ang mga pagtulun-an ug ilabi na sa kinabuhi ni Jesus sa Nazaret, ug nga ang tawo labing halangdon kon siya labing sama ni Kristo.

Kon unsa gayuy inyong gihunahuna diha sa inyong kasingkasing kabahin ni Kristo maoy modeterminar kinsa kamo, mao usab ang modeterminar unsay inyong pagabuhaton. Walay tawo

nga makatuon niining balaang pagkatawo, nga makadawat sa iyang mga pagtulun-an nga dili makahibalo sa usa ka makabayaw ug makalunsay nga impluwensya diha sa iyang kaugalingon.¹⁷

Pinaagi sa pagpili kaniya isip atong sumbanan, naghimo kita sa atong mga kaugalingon og usa ka tinguha nga mahisama kaniya, sa pagpakigdait uban kaniya. Atong masabtan ang kinabuhi kon unsa gayud ang angay niini ug kon unsay posibling makab-ot niini.¹⁸

Wala Siya mosaad og materyal nga mga ganti, pero misaad siya og hingpit, balaan nga pagkatawo. . . . “Busa, kamo kinahanglan nga magmahingpit ingon nga hingpit ang inyong Amahan nga langitnon.” [Tan-awa sa Mateo 5:48.] Ug uban nianang balaang pagkatawo moabut ang kalipay, tinuod nga kalipay.¹⁹

Ang ebanghelyo, ang malipayon nga mga balita sa dako nga kalipay, mao ang tinuod nga giya alang sa katawhan; ug nga ang lalaki o babaye mas labing magmalipayon ug labing makontento kon nagsunod sumala sa mga pagtulun-an niini, nga mao ang katbang sa kasilag, pagpanggukod, panglupig, pagdominar, pagkawalay hustisya—mga butang nga nagpasiugda sa kalisdanan, kalaglagaan, ug kamatayon sa tibuok kalibutan. Kon sa unsang paagi nga ang adlaw sa kalangitan mipainit sa katugnaw sa yuta, mao usab ang ebanghelyo ni Jesukristo nga mohupay sa magulangonong mga tawo nga nangita sa mas taas ug mas maayo nga wala pa makita sa yuta.

Usa ka mahimayaong kondisyon ang maania niining karaang kalibutan kon sa tinud-anay kini moingon ngadto ni Kristo, ang Manunubos sa katawhan, “Ang tanan nangita kanimo.” (Marcos 1:37.) Ang kahakog, kasina, kasilag, pamakak, pangawat, panikas, dili pagsunod, panag-away, ug panaggubat sa mga nasud mawala na unya!²⁰

Atong gisaulong ang iyang pagkahimugso nga tungod sa iyang misyon sa yuta (1) ang Dios nahimaya; (2) ang yuta gisaaran og kalinaw; (3) ang tanang mga tawo gihatagan sa kasiguroan sa maayong kabubut-on sa Dios ngadto kanila!

Kon ang matag tawo nga matawo sa kalibutan adunay banwag sa iyang kinabuhi niining tulo ka mahimayaong mga sumbanan—pagkanindot ug pagkamalipayon ang kinabuhi! Uban sa

maong tumong, ang tanan magtinguha sa tanang butang nga putli, makiangayon, madungganon, mahiyason, ug matinud-anon—ang tanang paingon ngadto sa kahingpitan. . . . Siya molikay nianang dili putli, dili madungganon, o dautan. Kon ang matag tawo *magtinguha* sa pagpakita og maayong buot ngadto sa iyang isig ka tawo ug maningkamot sa pagpahayag niana nga tinguha sa liboan ka maayong mga panultihon ug ginagmay nga mga binuhatan nga magpakita sa pagkadili hakog ug pagsakripisyo sa kaugalingon, unsa kaha kaanindot nga salmot ang mahatag sa matag usa ngadto sa kinatibuk-ang kalinaw sa yuta ug kalipay sa katawhan!²¹

Pagkanindot unta niining kalibutana kon, ang tawo maningkamot sa pagsunod sa tambag ni Kristo: “Kon may gikasuk-an ka batok sa imong igsoon, umadto ka.” [Tan-awa sa Mateo 5:23–24.] O, usab, ang Iyang pahimangno: “unaha ninyo pagpangita ang gingharian ug ang pagkamatarung” [tan-awa sa Mateo 6:33], nga nagpasabut sa yanong paagi, nga dili mabalaka mahitungod sa kalibutanong mga butang ingon nga mas bililhon pa sa espirituhanong kalamposan.²²

Mibati ako, ug nasayud, nga pinaagi kaniya ug pinaagi lamang kaniya, ug pinaagi sa pagsunod sa ebanghelyo ni Jesukristo, atong makaplakan ang kalipay ug kaluwasan niini nga kalibutan ug kinabuhing dayon sa kalibutan nga moabut.²³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang pipila ka dagkong mga problema nga giatubang sa mga katawhan karon? Unsa nga piho nga mga baruganan ang gitudlo ni Jesukristo nga makatabang sa pagsulbad niining mga problemaha? Sa unsang paagi kini makatabang sa pagsulbad?
- Ngano nga ang hugot nga pagtuo kang Jesukristo mahinungdanon sa pagpalambo sa mga kahimtang sa kalibutan karon? Unsay gipasabut niini nganha kaninyo nga si Jesukristo mao “ang dalan, ang kamatuoran, ug ang kinabuhi”?
- Unsay makapugong sa mga tawo karon sa paggamit sa mga pagtulun-an sa Manluluwas sa ilang mga kinabuhi? Sa unsa nga mga paagi nga kita isip usa ka Simbahan ug isip tagsa-tag-sa makapalambo sa Iyang mga sumbanan dinhi sa kalibutan?

- Si Jesukristo miingon nga Siya mianhi sa kalibutan aron kita “makabaton og kinabuhi, ug [kita] makabaton niini sa madagayaon gayud” (Juan 10:10; tan-awa sa pahina 5). Sa unsa nga mga paagi nga ang Manluluwas nakatabang kaninyo nga makabaton og madagayaon nga kinabuhi?
- Si Presidente McKay mipamatuod kabahin ni Jesukristo isip ang “panig-ingnan sa tawhanong kahingpitan” (pahina 7). Unsa ang pipila ka mga kinaiya ni Jesukristo nga nakapahimo Kaniya nga ehemplo sa kahingpitan? (Tan-awa sa mga pahina 5–6.) Hangtud asa kutob kini nga mga kinaiya sa tinud-anay makab-ot nato sa atong mga kinabuhi? Unsay atong mahimo aron ang atong tagsa-tagsa ka mga kinabuhi mahimong mas Kristohanon?
- Si Presidente McKay mitudlo nga kadtong kinsa mogamit sa mga pagtulun-an sa Manluluwas makamatikod og kausaban sa ilang mga kaugalingon (tan-awa sa pahina 7). Sa unsang paagi nga nakita kini ninyo nga tinuod sa inyong kinabuhi o sa mga kinabuhi sa uban? Unsa ang kahulugan sa paggamit ni Presidente McKay sa mga pulong nga “natawo pag-usab”? (Tan-awa sa mga pahina 8–9.)

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mateo 11:28–30; Juan 13:15–17; 3 Nephi 27:21–22, 27; D&P 84:49–54

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1969, 8.
2. *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong. Clare Middlemiss, iinusab nga edisyon. (1976), 59–60; parapo giusab.
3. Sa Conference Report, Abr. 1951, 157, 159.
4. *Treasures of Life*, hinugpong Clare Middlemiss (1962), 203–4.
5. “What Doth It Profit?” *Improvement Era*, Ene. 1970, 2.
6. Sa Conference Report, Abr. 1944, 124–25.
7. “Walk in the Light,” *Improvement Era*, Abr. 1954, 222.
8. Sa Conference Report, Abr. 1968, 6–7.
9. “What Doth It Profit?” *Improvement Era*, Ene. 1970, 3.
10. Sa Conference Report, Abr. 1918, 81.
11. “Walk in the Light,” *Improvement Era*, Abr. 1954, 221–22.
12. *Treasures of Life*, 210.
13. Sa Conference Report, Okt. 1965, 144.
14. Sa Conference Report, Okt. 1953, 10–11; parapo giusab.
15. Sa Conference Report, Okt. 1942, 69–70.
16. Sa Conference Report, Abr. 1944, 124.
17. Sa Conference Report, Abr. 1951, 93.
18. Sa Conference Report, Abr. 1951, 98.
19. Sa Conference Report, Abr. 1953, 137–38.
20. Sa Conference Report, Abr. 1968, 9.
21. *Gospel Ideals* (1953), 36–37.
22. Sa Conference Report, Abr. 1944, 124.
23. Sa Conference Report, Okt. 1953, 9.

Si Presidente McKay nagtudlo nga ang atong “yutan-ong pagpakabubi usa lamang ka pagsulay” aron makita kon kita mopili ba sa pagsunod ug sa pagpalambo sa atong tauhanong kinaiya o sa atong espiritubanong kinaiya.

Ang Duha ka Kinaiya sa Tawo

Ang pangutana, mao: Hain ang labaw nga makahatag og mas madagayaong kinabuhi—ang pagsiguro sa kahayahay sa atong pisikal nga kahimtang o ang pagpalambo sa atong espirituhanong kinabuhi? Dili ba kana ang tinuod nga problema?¹

Pasiuna

Sa usa ka pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya niadtong 1949, si Presidente McKay misaysay sa mosunod nga istorya:

“Adunay usa ka karaang istorya ... nga nagsaysay sa kasinatian sa usa ka bantugang *artist* kinsa gisuhulan sa pagpintal og *mural* para sa katedral diha sa usa ka lungsod sa Sicily. Ang tema mao ang kinabuhi ni Kristo. Sulod sa daghang mga tuig ang *artist* nagtrabaho pag-ayo, ug sa katapusan ang pinintal nahuman gawas sa duha ka labing importanting mga hulagway, ang Bata nga si Kristo ug si Judas Iscariote. Miadto siya sa layo ug gilukop sa pagpangita ang mga modelo niadtong duha ka mga hulagway.

“ ‘Usa ka adlaw niana samtang naglakaw sa usa ka karaang dapit sa siyudad iyang nakita ang pipila ka mga bata nga nagdula diha sa dalan. Uban kanila mao ang usa ka batang lalaki nga nag edad og dose anyos kansang nawong nakapakulba sa kasingkasing sa pintor. Nawong kini sa usa ka anghel— tingali, bulingit kaayo, pero mao kadto ang nawong nga iyang gikinahanglan.

“ ‘Gidala sa *artist* ang bata ngadto sa iyang balay, ug matag adlaw ang batang lalaki mapailubong maglingkod hangtud nga ang nawong sa Bata nga si Kristo nahuman.

“ ‘Pero ang pintor napakyas sa pagpangita og usa ka modelo alang ni Judas. Diha lamang sa mga katuigan, tungod sa kahadlok nga ang iyang obra maestra dili mahuman, nagpadayon siya sa pagpangita.

“ ‘Usa ka hapon niana, sa usa ka imnanan, ang pintor nakakita og usa ka niwang ug nagkagidlay nga tawo nga nagsusapinday sa may pultahan ug natumba diha sa salog, nangayo og usa ka baso nga bino. Ang pintor mipatindog kaniya ug mitan-aw sa nawong nga nakapahikurat kaniya. Ingon og nagdala sa mga timailhan sa matag sala sa katawhan.

“ ‘Kuyog kanako,’ ang pintor miingon, “Hatagan tikag bino, pagkaon, ug sinina.

“ ‘Sa katapusan nakit-an ra niya ang iyang modelo alang ni Judas. Sulod sa daghang mga adlaw ug usahay sa daghang mga gabii ang pintor naghigwaos nga nagtrabaho nga mahuman na ang iyang obra maestra.

“ ‘Samtang nagpadayon ang trabaho, usa ka kausaban ang nahitabo sa modelo. Usa ka katingalahan nga kabalaka ang mipuli sa kahubog, ug ang iyang nagpula nga mga mata mitan-aw sa kalisang diha sa gipintal nga susama sa iyang kaugalingon. Usa ka adlaw niana, nga nakasabut nga wala mahimutang ang tawo, ang pintor mihunong sa iyang trabaho, miingon, “Dong, gusto kong motabang kanimo. Unsay nakasamok nimo?”

“ ‘Ang modelo nagbakho ug giomod ang iyang nawong sa iyang mga kamot. Human sa taas-taas nga gutlo masulub-on siyang mitutok ngadto sa tigulang nga nawong sa pintor.

“ ‘ “Wala ka ba mahinumdom nako? Pipila ka mga tuig na ang milabay ako ang imong modelo sa Bata nga si Kristo!” ’ ”

Human ikasaysay ang istorya, si Presidente McKay miingon, “Nan, ang istorya mahimong tinuod o dili, pero ang leksyon nga gitudlo niini tinuod gayud. Ang nagpasagad nga tawo mihimog sayop nga pagpili sa iyang kabatan-on, ug tungod sa pagtagbaw pinaagi sa pagsunod sa tanang gana ug pasyon ang iyang pagka-ut-ut hilabihan hangtud nga siya naglunang na sa kahugawan.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Matag usa kanato adunay duha ka nagkalahi nga matag kinaiya: ang pisikal ug ang espirituhanon.

Ang tawo adunay duha ka kinaiya, ug giplano sa Dios ang iyang kinabuhi. Mao kana ang unang sukaranang kamatuoran

nga angay ibutang sa hunahuna. Ang tawo adunay *natural* nga lawas ug usa ka *espiritubanong* lawas. Sa pagpasabut niini nga kamatuoran ang mga kasulatan klaro kaayo:

“Ug ang mga Dios miumol sa tawo gikan sa abug sa yuta, ug mikuha sa iyang espiritu (nga mao ang espiritu sa tawo), ug mi-butang niini ngadto kaniya; ug ginhawa ngadto sa lungag sa iyang mga ilong ang ginhawa sa kinabuhi, ug ang tawo nahi-mong usa ka buhi nga kalag.” [Abraham 5:7.]

Busa, ang lawas sa tawo, usa lamang ka tabernakulo nga gi-puy-an sa iyang espiritu. Daghan kaayo, daghan gyud kaayo, ang nagtuo nga ang lawas mao ang tawo, ug busa ang katuyoan sa ilang mga pagpaningkamot mao ang pagtagbaw sa kalipay sa lawas, sa mga gana niini, sa mga tinguha niini, sa mga kahinam niini. Pipila lamang ang nakahibalo nga ang tinuod nga tawo mao ang usa ka imortal nga espiritu, nga [mao] “ang salabutan o ang kahayag sa kamatuoran.” [tan-awa sa D&P 93:29] buhi isip usa ka indibidwal nga binuhat sa wala pa matawo ang lawas, ug nga kining espirituhanong binuhat uban sa tanang naila nga mga hiyas niini magpadayon human ang lawas mohunong sa paglihok sa iyang yutan-ong kahimtang. Miingon ang Manluluwas:

“Ako gikan sa Amahan ug ako mianhi sa kalibutan; usab, ako mobiya sa kalibutan ug moadto sa Amahan.” (Juan 16:28.)

Sama nga ang Espiritu ni Kristo sa wala pa dinhi sa yuta nag-puyo sa usa ka lawas nga unod ug bukog, makatino usab niini ang espiritu sa matag tawo nga matawo dinhi sa kalibutan. Ibutang kana sa inyong hunahuna isip unang sukaranan nga kamatuoran sa kinabuhi?

Ang pangutana, mao: Hain ang labaw nga makahatag og mas madagayaong kinabuhi—ang pagsiguro sa kahayahay sa atong pisikal nga kahimtang o ang pagpalambo sa atong espirituhang kinabuhi? Dili ba kana ang tinuod nga problema?³

Ang pagpatuyang sa gana ug sa mga tinguha sa pisikal nga tawo temporaryo lamang nga matagbaw ug mahimong mosangpot ngadto sa kaguol, kaalaot, ug posible nga kaulawan; ang espirituhang kalampanan makahatag og “kalipay nga dili pagamahayan.”

Sa iyang sulat ngadto sa mga Taga-Galacia, si Pablo milista gayud sa “mga buhat sa unod,” nga iyang gitawag nga “mga bunga sa Espiritu.” Hatagig pagtagad kining mosunod nga kalainan: Ang mga buhat sa unod makita ingon niini:

“ ... Panapaw, pakighilawas, kahugaw, kaulag,

“Pagsimbag mga diosdios, panglamat, mga dinumtanay, mga panagbingkil, pangabubho, kapungot, iyaiyahay, sinupakay, pundokpundok,

“Kasina, pagpatay, hubog-hubog, hudyaka-bahakhak, ug mga butang nga maingon-ingon niini: pareha sa akong gipasidaan na kaninyo kaniadto, nga ang nagbuhat sa maong mga butang dili makasulod sa gingharian sa Dios.

“Apan ang bunga sa Espiritu mao ang gugma, kalipay, kalinaw, pailub, pagkamapuanguoron, pagkamaayo, pagkamatinuoron,

“Kaaghup, pagpugong sa kaugalingon: nga sa maong mga butang walay kasugoan nga kabatok.

“Ug ang mga iya ni Kristo Jesus nanaglansang sa ilang unod diha sa krus dala ang mga pangibog ug mga tinguha niini.

“Kon kita nangabuhi man diha sa Espiritu, nan, kinahanglan managgawi usab kita diha sa Espiritu.” (Gal. 5:19–25.)⁴

Adunay butang nga mas taas pa kay sa pagpuyo sama sa mga hayop; sa ato pa, ang espirituhanong kahimtang diin adunay gugma, ang pinakabalaan nga hiyas sa tawhanong kalag. Naa usab ang simpatiya, pagkamabination ug ubang mga hiyas.⁵

Adunay butang nga naa sa sulod sa [tawo] nga nag-awhag ka-niya sa pagbuntog sa iyang kaugalingon, sa pagkontrol sa iyang kahimtang, sa pag-master sa lawas ug sa tanang mga butang nga pisikal ug magpuyo sa usa ka mas taas ug mas matahum nga kalibutan.⁶

Ang tawo adunay mas dakong kapalaran kay sa pagpakabuhi sama sa hayop. Mao kana ang pagbati sa espiritu! Ang matag lalaki kinsa nakamatikod nga siya mismo adunay pagpamatuod ug ang matag babaye usab nga adunay kaugalingong pagpamatuod, kanang tawhana adunay duha ka kinaiya. Aduna siyay lawas, sama sa tanang mga hayop. Pero aduna siyay usa ka butang nga nagagikan lamang sa iyang Amahan sa langit, ug siya adunay

katungod, daling mobati sa mga paghunghong, daling mobati sa mga impluwensya gikan sa iyang Balaan nga Ginikanan, pinaagi sa Espiritu Santo, ang tigpataliwala tali kanato ug sa Dios ang Amahan ug sa iyang Anak nga si Jesukristo.⁷

**Ang kinabuhi usa ka pagsulay kon hain sa atong duha
ka mga kinaiya ang atong sundon ug palambo.**

Ang yutan-ong pagpakabuhi sa tawo usa lamang ka pagsulay kon iyang igugol sa iyang mga paningkamot, ang iyang hunahuna, ang iyang kalag, sa mga butang nga makatampo sa kahupayan ug pagtagbaw sa iyang pisikal nga kinaiyahan, o kon iya bang himoon ang kalihokan sa kinabuhi sa pagbaton og espirituhanong mga hiyas.

“Matag halangdong kadasig, matag makiangayon nga pagpadayag sa gugma; matag inisog nga pag-antus alang sa matarung; matag pagtugyan sa kaugalingon ngadto sa butang nga mas labaw pa kay sa kaugalingon; matag pag-unong sa usa ka sumbanan; matag dili hinakog nga debosyon ngadto sa baruganan; matag pagtabang sa mga tawo; matag buhat sa pagkontrol sa kaugalingon; matag maayong kaisug sa kalag, nga dili magpadaog sa pagpakaaron-ingnon sa pasangil o lagda, pero ang paghimo, pagbuhat, ug pagpuyo sa maayo alang sa maayong katuyoan—mao kana ang pagkaespirituhanon.”⁸

Sa kinatibuk-an ang tawo adunay pagkabalaan nga maoy nagtukmod kanunay kaniya sa pagpadayon ug sa pagpaingon sa itaas. Nagtuo kita nga kining gahum anaa kaniya mao ang espiritu nga nagagikan sa Dios. Buhi na ang tawo sa wala pa siya moanhi sa yuta, ug nga ania na siya dinhi karon aron paningkamutan nga mahingpit ang espiritu nga anaa kaniya. Usahay sa iyang kinabuhi, ang matag tawo makabatyang nga aduna siyay tinguha sa pagpaduol sa Walay Katapusan. Ang iyang espiritu maningkamot sa pag-abut sa Dios. Kini maoy gibati sa tanan, ug ang tanang mga tawo kinahanglan gayud, sa kinahiladman nga kamatuoran, moapil sa samang mahinungdanong buhat—ang pagpangita ug pagpalambo sa espirituhanong kalinaw ug kagawasan.⁹

Ang pagpili gihatag, kon kita magpakabuhi ba sa pisikal nga kalibutan sama sa mga hayop, o kon mogamit ba kita sa unsay

ikatanyag sa yuta kanato isip usa ka pamaagi sa pagpuyo sa espirituhanong kalibutan nga mogiya kanato balik ngadto sa atubangan sa Dios.

Kini nagpasabut gayud kon:

Mopili ba kita sa kahakog o ato bang ibaliwala ang atong mga kaugalingon alang sa kaayohan sa uban;

Ato bang alimahan ang pagpatuyang sa gana [ug] kahinam, o ato bang palamboon ang pagpugong ug pagkontrol sa kaugalingon.

Ato bang pilion ang pagkamahigalon o kaputli;

Ato bang iawhag ang kasilag o palamboon ang gugma;

Magsinalbahis ba [kita] o magmabination;

Magmatahapon ba [kita] o magmasaligon—magmalaumon;

Magmabudhion ba kita—dili maunungon niadtong kinsa naghigugma kanato, sa atong nasud, ngadto sa Simbahan o ngadto sa Dios—o magmaunungon ba kita;

Magmalimbungon ba kita, o magmatinuoron, sa atong gisaad.

Magmabutangbutangon ba [kita] o mokontrolar sa dila.¹⁰

Kon ang usa ka tawo magpabilin nga matagbaw sa unsay atong gitudlo nga kalibutan sa mga hayop, matagbaw sa unsay ikahatag kaniya sa kalibutan sa mga hayop, sayon nga magpadala ngadto sa kapritso sa iyang gana ug mga kahinam ug magkalayo ug magkalayo ngadto sa kahintang sa pagpatuyang, o kaha pinaagi, sa pagmaster sa kaugalingon, siya maningkamot ngadto sa intelektwal, moral, ug espirituhanong kalipay magdepende kana sa matang sa pagpili nga iyang himoon matag adlaw, dili, sa matag oras diay sa iyang kinabuhi.¹¹

Pagkakataw-anan sa kinaiya sa tawo nga kon ang usa ka tawo o usa ka grupo sa mga tawo, bisan og gitugahan sa kahibalo nga makahimo sa pagpausbaw sa tawhanong kaligdong ngadto sa mga kahintang nga dili mamatikdan sa ubos nga mga nilalang, apan kontento lang gihapon nga mosunod sa mga kinaiya sa mga hayop, nga walay paningkamot sa pagsinati sa kalipay sa kaayo, kaputli, pagbansay sa kaugalingon, ug hugot nga pagtuo nga moabut gikan sa pagsunod sa moral nga mga lagda! Pagkasubo kon ang usa ka tawo, nga gihimo nga “ubos lamang og diyutay sa mga

anghel ug gipurongpurongan sa himaya ug dungog” (Salmo 8:5), makontento sa iyang kaugalingon nga magkamang diha sa kahintang sa hayop.¹²

Ang yuta sa iyang tumang kaharianon ug kakatingalahan dili mao ang katapusan ug katuyoan sa paglalang. “... *Ang [Akong] bimaya,*” *miingon ang Ginoo mismo,*” (mao) *ang pagpabinabo sa pagkaimortal ug kinabuhing dayon sa tawo.*” (Moises 1:39.) Ug ang tawo sa paggamit sa balaan nga gasa sa kagawasan sa kabubut-on kinahanglang mobati nga may katungdanan, kinahanglan nga mobati sa *obligasyon* sa pagtabang sa Tiglalang sa pagtuman niining balaan nga katuyoan.

Ang tinuod nga tumong sa kinabuhi dili lamang ang pagpakabuhi, dili ang paglipay-lipay, dili ang kabantog, dili ang bahandi. *Ang tinuod nga katuyoan sa kinabuhi mao ang pagbingpit sa katawhan pinaagi sa tagsa-tagsa nga paningkamot, ubos sa giya sa inspirasyon sa Dios.*

*Ang tinuod nga kinabuhi mao ang paglibok ngadto sa labing maayo nga ania kanato. Ang pagpakabubi lamang alang sa kabinam, paglipay-lipay, garbo, pagpangita og kwarta, ug dili alang sa kaayo ug pagkamabination, kaputli ug gugma, balak, musika, mga buwak, mga bitoon, sa Dios ug sa mahangturong mga paglaum, mao ang paghikaw sa kaugalingon sa tinuod nga kalipay sa pagpakabubi.*¹³

Ang pagkaespirituhanon nagkinahanglan og pagmaster sa kaugalingon ug pagpakigdait sa Dios.

Ang pagkaespirituhanon, ang atong tinuod nga tumong, mao ang mahunahunaong pagtagad sa kadaugan batok sa kaugalingon ug sa pagpakigdait sa Walay Kinutuban.¹⁴

Ang pagkaespirituhanon moawhag sa tawo sa pagbuntog sa mga kalisud ug sa pag-angkon og mas dugang kalig-on. Ang pagkamatikod sa tawo nga ang iyang mga abilidad nagkadugang ug ang kamatuoran nagpalambo sa kalag maoy usa sa makapabayaw kaayo nga mga kasinatian sa kinabuhi. Ang pagkamatatud-anon sa kaugalingon ug pagkamaunungon ngadto sa taas nga mga sumbanan makapalambo sa pagkaespirituhanon. Ang tinuod nga pagsukod sa bisan unsang relihiyon mao ang matang sa tawo nga

nahimo niini. Ang “pagkamatinuoron, pagkamatinud-anon, pagkaputli, pagkamanggiloloy-on, mahiyason, ug sa pagbuhat sa matarung ngadto sa tanang mga tawo” [tan-awa sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:13] mao ang mga hiyas nga makasalmot sa labing taas nga maangkon sa kalag. Mao kini ang “balaan diha sa tawo, ang labing dako, ang makoronahong gasa nga makapahimo niya nga hari sa tanang nalalang nga mga butang.”¹⁵

Ang tawo kinsa . . . [naghunahuna] nga himoong maayo ang kalibutan nga iyang gipuy-an, nagtinguha sa kalipay sa iyang pamilya ug sa iyang isigkatawo, ug kinsa mohimo sa tanang mga butang alang sa himaya sa Dios, mohimo, hangtud nga iyang kalimtan ang iyang kaugalingon alang niini nga mga sumbanan, makapalambo sa iyang pagkaespirituhanon. Sa pagkatinuod, kon unsa ka dako ang iyang paningkamot sa pagbuhat niini mao usab ang kahabugon sa iyang pag-uswag gikan sa kalibutan sa mga hayop.¹⁶

Ang pagkaespirituhanon ug moralidad ingon nga gitudlo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw lig-ong nahilakip diha sa sukaranang mga baruganan, mga baruganan nga diin ang kalibutan dili gayud makaikyas bisag gusto pa niini, ug ang unang sukaranan mao ang pagtuo—uban sa usa ka kahibalo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw—sa pagkaanaa sa usa ka personal nga Dios. Ang mga bata nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gitudloan sa pag-ila kaniya, ug sa pag-ampo ngadto kaniya isip usa ka tawo nga maminaw ug makadungog ug mobati sama sa usa ka yutanong amahan nga maminaw, makadungog ug mobati, ug ilang natisok sa ilang mga pagkatawo, gikan sa ilang mga inahan ug sa ilang mga amahan, ang tinuod nga pagpamatuod nga kining personal nga Dios nakapamulong niini nga dispensasyon. Adunay katinuoran mahitungod niini.¹⁷

Magpamatuod ako nga ang pamaagi sa pagpakigsulti bukas, ug ang Ginoo andam nga mogiya ug sa paggiya sa iyang mga katawhan. Dili ba kana usa ka maayong hinungdan sa pagpakigbatok sa usa ka tintasyon, sa pagpangita og usa ka kahigayunan sa pagtagbaw sa inyong kahinam o sa inyong pagpagarbo sama sa gibuhat sa uban, ug kon ilang buhaton, mapahimulag gikan sa simbahan, aron sa pagtagbaw lamang sa kapritso o sa kahinam?

Bukas kini nganha kaninyo—duha ka mga pamaagi ang bukas. Ang usa paingon ngadto sa espiritu, ang pagpamatuod sa espiritu nga nahuyon sa espiritu sa paglalang, ang Espiritu Santo. Ang espiritu sa Ginoo naghatag og kinabuhi ngadto sa matag espiritu, sa simbahan o sa gawas niini. Pinaagi Kaniya kita nagpakabuhi ug naglihok ug nakaangkon sa atong pagkatawo, pero ang pagpamatuod sa Espiritu Santo usa ka espesyal nga kahigayunan. Sama ra kini sa pagpatukar sa inyong radyo ug nakadungog og tingog sa pikas bahin sa kalibutan. Ang mga tawo nga dili maabut sa *radiation* dili makadungog niini, pero ikaw makadungog niini, ikaw nakadungog nianang tingoga ug ikaw adunay katungod niana nga tingog ug sa giya niini ug kini moabut kanimo kon imong buhaton ang imong bahin. Pero kon ikaw magpadala sa imong kaugalingong kinaiya, sa imong kaugalingong mga tinguha, sa imong kaugalingong mga kahinam, ug mopasigarbo sa imong kaugalingon ngadto sa paghunahuna ug pagplano ug pagpakigkunsabo, ug magtuo nga ikaw makalikay niini, ang mga butang mahimong mangitngit. Imong natuman ang imong pagtagbaw ug kahinam ug gana, pero imong gilimud ang espiritu; imong giputol ang komunikasyon tali sa imong espiritu ug sa espiritu sa Espiritu Santo.¹⁸

Dili ako makahunahuna og bisan unsang mas taas ug mas bulahan nga sumbanan kay sa pagpuyo pinaagi sa Espiritu aron kita makigdait uban sa Mahangturon.¹⁹

Kon ang Dios mahimong sentro sa atong pagkatawo, mahimo kitang makahibalo sa usa ka bag-ong tumong sa kinabuhi—ang espirituhanong kalampusan. Ang pisikal nga mga kabtangan dili na mao ang dakong tumong sa kinabuhi. Ang pagpatuyang, ang pag-amuma, ug ang paglipay sa lawas sama sa buhaton sa bisan unsang hayop dili na maoy pinakaimportante sa mortal nga pagpakabuhi. Ang atong pagtamud sa Dios dili ibase sa unsay atong makuha gikan kaniya, pero hinoon sa unsay atong *ikabatang* kaniya.

Diha lamang sa hingpit nga pagtugyan sa atong kaugalingong kinabuhi nga kita makabuntog sa kahakog, sa talamayon nga pagdani sa kinaiyahan. Kon unsa ang espiritu ngadto sa lawas, mao usab ang Dios ngadto sa espiritu. Kon ang espiritu mobiya sa lawas, kini

walay kinabuhi, ug kon kita mosalikway sa Dios gikan sa atong mga kinabuhi, ang pagkaespirituhanon magkahuyang. . . .

... Mosaad na kita nga gikan karon kita mahimong mga lalaki ug mga babaye nga adunay mas taas ug mas balaan nga kinaiya, mas nakahibalo sa atong mga kahuyang, mas mabination ug masinabtanon sa mga kapakyasan sa uban. Mosaad kita nga kita magpraktis sa pagkontrol sa kaugalingon diha sa atong mga panimalay; nga kita mokontrol sa atong mga taras, sa atong mga pagbati, ug sa atong mga dila nga kini dili magpataka lapas sa utlanan sa matarung ug kaputli; nga kita mas maningkamot sa pagpalambo sa espirituhang bahin sa atong mga kinabuhi, ug makaamgo nga kita nagdepende sa Dios alang sa kalampusan niini nga kinabuhi.²⁰

Ang pagkatinuod sa Dios nga Amahan, ang pagkatinuod ni Jesukristo, ang nabanhaw nga Ginoo, mao ang kamatuoran nga kinahanglan nga maanaa sa matag tawhanong kalag. Ang Dios mao ang sentro sa tawhanong hunahuna sama sa adlaw nga mao gayud ang sentro niini nga mga kalibutan, ug kon mabati na nato ang iyang pagka-Amahan, kon mabati na nato ang iyang pagkaduol, makahibalo sa pagkabalaan sa pagkadios sa Manluluwas, ang mga kamatuoran sa ebanghelyo ni Jesukristo natural na lang nga mosunod sama sa adlaw nga mosunod sa gabii, ug sama sa gabii nga mosunod sa adlaw.²¹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga gikinahanglan nga kita adunay pisikal ug espirituhang kinaiya? Sa unsa nga paagi nga ang atong mga gana ug mga kahinam magamit alang sa maayo o sa dautan?
- Si Presidente McKay nagtudlo nga ang kinabuhi maoy usa ka pagsulay aron makita hain nga kinaiya ang atong sundon (tan-awa sa mga pahina 17–19). Sa unsa nga mga paagi nga atong masinati ang kasungian tali sa atong pisikal ug espirituhang mga kinaiya? Unsa nga mga pagpili ang atong mahimo matag adlaw aron makatagamtam sa maong dagkong espirituhang mga gasa sama sa gugma, kalipay, ug kalinaw? (Tan-awa sa mga pahina 16–21.)

- Unsa ang “kinaiyanhon nga tawo”? (Mosiah 3:19). Ngano nga ang kinaiyanhon nga tawo kaaway man sa Dios? Unsa ang kinahanglang buhaton aron sa “pagsalikway” sa kinaiyanhon nga tawo? (Tan-awa sa mga pahina 19–21.)
- Unsa ang mga impluwensya nga maoy nakaingon nga daghang mga tawo ang migugol sa ilang mga kinabuhi sa pagtagbaw lamang sa ilang pisikal nga pagkatawo? Ngano nga usahay mali-sud ang pagpokus sa espirituhanong mga butang?
- Unsa ang daw gagmay nga mga sayop nga makapugong sa atong pagkaespirituhanon? Sa unsa nga paagi nga ang pagmaster sa kaugalingon makatabang kanato nga madugangan ang atong pagkaespirituhanon? (Tan-awa sa mga pahina 19–21.)
- Sa unsa nga paagi nga ang inyong relasyon uban sa Dios makaimpluwensya sa inyong pagkaespirituhanon? (Tan-awa sa mga pahina 19–21.) Unsay inyong mahimo aron sa pagsentro sa inyong kinabuhi diha sa Dios nga Amahan ug ni Jesukristo?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Job 32:8; 2 Nephi 2:27–29; Mosiah 16:1–5; Abraham 3:24–25

Mubo nga mga Sulat

1. *Gospel Ideals* (1953), 395.
2. Sa Conference Report, Abr. 1949, 12–13; parapo giusab.
3. *Gospel Ideals*, 395.
4. *Gospel Ideals*, 395–96.
5. *Pathways to Happiness*, hinugpong ni Llewelyn R. McKay (1957), 288.
6. Sa Conference Report, Okt. 1928, 37.
7. Sa Conference Report, Abr. 1960, 122.
8. Sa Conference Report, Okt. 1963, 89–90.
9. Sa Conference Report, Okt. 1963, 7.
10. *Gospel Ideals*, 346.
11. Sa Conference Report, Abr. 1949, 13.
12. Sa Conference Report, Okt. 1963, 5.
13. Sa Conference Report, Okt. 1963, 7.
14. Sa Conference Report, Okt. 1969, 8.
15. Sa Conference Report, Okt. 1963, 8–9.
16. Sa Conference Report, Abr. 1958, 7.
17. Sa Conference Report, Abr. 1934, 22–23.
18. “Pakigpulong nga Gihatag ni Presidente David O. McKay nga Gihatag ngadto sa North British Mission niadtong 1 sa Marso 1961, Family and Church History Department Archives, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 6–7.
19. *Gospel Ideals*, 393–94.
20. Sa Conference Report, Abr. 1967, 134.
21. Sa Conference Report, Okt. 1925, 106–7.

“Ang . . . katuyoan sa organisasyon niining nabantog nga Simbahan, nga kompleto kaayo, nga bingpit kaayo, mao ang pagpanalangin sa tagsa-tagsa.”

Ang Katuyoan sa Simbahan

Ang Simbahan, uban sa kompleto nga organisasyon niini, nagtanyag og pag-alagad ug inspirasyon ngadto sa tanan.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay adunay dakong gugma alang sa Simbahan ug usa ka lig-on nga pagpamatuod sa iyang misyon niini sa pagpangandam alang sa katapusang pagtukod sa gingharian sa Dios. Samtang nag-alagad sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles, nahinumdom siya sa mosunod nga kasinatian:

“Diha gayud sa ibabaw sa pulpito sa balay-tigumanan diin sa akong pagkabata ako motambong sa mga miting sa Dominggo, dihay nagbitay nga dakong litrato ni kanhi Presidente John Taylor sulod sa daghang mga tuig, ug sa ubos niini, nga sa akong pagtuo bulawanong mga pulong, mao kini nga pulong:

“ ‘Ang Ginghamian sa Dios o Wala’

“Kini nga pagbati nakadani kanako isip usa pa ka bata sa wala pa ako makasabut sa tinuod nga kaimportante niini. Ingon og akong nahibaloan nianang higayona sa bata pa nga walay laing simbahan o organisasyon nga paingon sa kahingpitan o naghupot sa pagkabalaan nga maoy makita sa simbahan ni Jesukristo. Sa pagkabata gihinuktukan ko kini; sa pagkabatan-on, nahimong kombinsido ako niini; ug karon gimahal ko kini isip lig-on nga pagtuo sa akong kalag. . . .

“Ang pagkabalaan sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw makita sa organisasyon niini ingon man usab sa mga pagtulun-an niini. Ang pagkadios, panag-inigsoonay, pagserbisyo—kining tulo ka naggiya nga mga baruganan . . . mipuno sa atong tanang kalihokan sa Simbahan.”²

Ang pagpangulo ni Presidente McKay nagpakita sa iyang lig-ong pagtuo. Sa panahon sa iyang pangalagad isip Presidente, ang Simbahan nakasinati og dakong pagtubo ug kauswagan sa tibuok kalibutan, nga ang mga miyembro mitubo gikan sa mga usa ka milyon ngadto sa hapit moabut og tulo ka milyon. Naghulagway sa papel ni Presidente McKay niini nga pagtubo, duha ka mga historyan misulti sa mosunod:

“Sayo sa iyang administrasyon si Presidente David O. McKay, ang unang nakabiyahé og daghan kaayong lugar isip Presidente sa Simbahan, milibot sa mga misyon sa Europe, Latin America, Africa, ug Habagatang Pasipiko, nagpahinungod sa duha ka mga templo didto sa Europe ug nagpahibalo nga usa ka templo pagaturon didto sa New Zealand. Niadtong 1955 mipahayag siya nga ang Simbahan kinahanglang ‘maningkamot pag-ayo subay sa makatarunganon ug praktikal nga mga limitasyon aron mapadulol sa mga miyembro sa Simbahan niining lagyo nga mga misyon ang tanang . . . espirituhanong kahigayunan nga ikahatag sa Simbahan’ [sa Conference Report, Abr.1955, 25]. Ang pagtukod og mga templo, pagdugang sa gidaghanon sa mga misyon, pagorganisar sa mga stake sa tibuok kalibutan, pag-awhag sa mga Santos sa pagtukod sa Zion sa ilang kaugalingong mga dapit kay sa mobalhin ngadto sa Amerika, ug sa katapusan ang pagtugyan sa pagpangulo sa Simbahan ngadto sa mga kamot sa lumad nga mga tawo sa matag nasud mao ang mahinungdanong mga lakang ngadto sa katumanan niana nga tumong.”³

Ang hugot nga pagtuo ni Presidente McKay sa balaang misyon ug sa kapalaran sa Simbahan nagpadayon hangtud sa katapusan sa iyang kinabuhi. Sa usa ka pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya nga kulang dyutay sa usa ka tuig sa wala pa ang iyang kamatayon, siya nagtudlo: “Ang Dios mitukod sa iyang Simbahan nga dili na gayud malumpag pa ni ihatag ngadto sa laing mga tawo. Ug samtang ang Dios buhi, ug ang iyang mga katawhan matinud-anon ngadto kaniya ug sa usag usa, dili kita kinahanglang mabalaka mahitungod sa katapusang kadaugan sa kamatuoran.”⁴

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang misyon sa Simbahan mao ang pagpangandam alang sa katapusang pagtukod sa gingharian sa Dios.

Ang misyon sa Simbahan mao ang pagpangandam alang sa katapusang pagtukod sa Gingharian sa Dios dinhi sa yuta. Ang katuyoan niini mao, una, ang pagpalambo og Kristohanong mga hiyas diha sa mga kinabuhi sa mga tawo; ug, ikaduha, ang pag-usab sa katilingban aron nga ang kalibutan mahimong usa ka mas maayo ug mas malinawon nga dapit nga kapuy-an.⁵

Unsa ang [gihatagan og gibug-aton] sa pagtulun-an ni Kristo sa dihang mianhi siya taliwala sa mga tawo? Ang unang mahinungdanong pamahayag mao ang pagpahibalo nga ang gingharian sa Dios haduol na. “Paghinulsol kay ang gingharian sa Dios haduol na.” [Tan-awa sa Marcos 1:15.] Ang nag-una, nga si Juan Bautista, misangyaw niana. Siya misangyaw sa pag-anhi sa Ginoo. Iyang gipakita ang katungdanan nga huptan sa Ginoo niana nga gingharian ug ang Manluluwas misaksi niini ug misangyaw sa mao gihapon. Ug unsa nga gingharian? Dili usa ka tinumutumo, pero usa ka tinuod nga gingharian; dili lamang usa ka pagbati sa kaulingon, pero usa usab ka dayag nga ekspresyon sa pagkamatarung. *Balaan kini nga pangagamhanan taliwala sa mga tawo.* Mao kana ang anaa sa hunahuna sa Manluluwas, ang pagtukod sa usa ka balaan nga pangagamhanan taliwala sa mga tawo.⁶

Ang pulong [gingharian sa Dios] nagpasabut sa balaan nga lagda diha sa mga kasingkasing ug sa mga kabubut-on sa mga tawo ug sa katilingban. Ang tawo miila og usa ka gahum ug awtoridad nga labaw pa kay sa iyaha. “Dili kini malupigon nga lagda sa usa ka madaugdaugon nga Dios, pero gibase sa boluntaryong pagtugyan sa tawo sa iyang kabubut-on ngadto niana nga Dios.” Sa usa ka higayon si Jesus miingon, “Ang gingharian sa Dios anaa ra sa taliwala ninyo.” [Lucas 17:21.] Tinuod kana, kay anaa diha sa kasingkasing sa tawo magsugod ang pagkamiyembro sa gingharian. . . . Ang mao lamang nga grupo nga nagkahiusa sa pagtanaw ngadto sa langit alang sa giya sa katapusan makausab sa tawhanong katilingban.

Ang Gingharian sa Dios nagpasabut usab sa kinatibuk-ang panag-inigsoonay diin ang tanang mga lalaki miila sa Dios nga ilang Labing Gamhanang Magmamando ug magmahal sa tinguha sa pagsunod sa Iyang balaang kabubut-on.⁷

Adunay mga tawo sa kalibutan kinsa moingon nga ang kasina, pagdumot, [ug] kahakog diha sa mga kasingkasing sa mga tawo makapugong kanunay sa pagtukod sa sumbanan nga katilingban nga nailhan nga ang Gingharian sa Dios. Bisan unsa pay isulti sa mga walay pagtuo ug mga matamayon, ang misyon sa Simbahan ni Kristo mao ang pagwagtang sa sala ug pagkadautan gikan sa mga kasingkasing sa mga tawo, ug sa ingon mag-usab sa katilingban aron ang kalinaw ug kaayo mopatigbabaw niini nga yuta.⁸

**Ang mga korum sa priesthood ug mga organisasyon
sa auxiliary gihimo aron sa pagtabang nga
matuman ang misyon sa Simbahan.**

Hunahunaa ang priesthood sa Simbahan. Handurawa diha ang mga lalaki ug ang batang mga lalaki nga giorganisar sa nagkalainlaing seksyon o grupo sa pagtrabaho, gikan sa amahan nga nag-edad og nobyenta anyos, ngadto sa batang lalaki nga nag-edad og dose anyos. Niining mga grupoha inyong makita ang ehemplo nga gipangita sa tanang tawhanong katilingban diha sa sosyal nga mga grupo ug sa mga katilingban. Adunay kahigayunan kining mga grupo sa korum sa pagpakigdait, panag-inigsoonay, ug sa organisado nga pagserbisyo. . . .

Kadtong kinsa mga aktibo nga nagtrabaho sa organisado nga paagi alang sa kaayohan sa usag usa, alang sa personal nga kaayohan sa mga miyembro ug alang sa kaayohan sa katilingban sa kinatibuk-an. Kon kita dili maghunahuna og labaw pa kay sa mga korum, dili ba kana usa ka halangdong talan-awon, diin ang mga lalaki ug ang mga batang lalaki mahimong magkatigum, magkau-ban, makatampo sa pagserbisyo sa katawhan, diin ang matag tawo moisip sa usag usa nga usa ka igsoon? Niana nga korum ang doktor molingkod tupad sa usa ka panday, interesado ang matag usa sa labing madungganong mga tinguha—ang pagsimba sa Dios ug ang matinabangon nga pagserbisyo ngadto sa katawhan!⁹

Ang responsibilidad sa Relief Society mao ang pagtabang sa priesthood sa pagtukod sa gingharian sa Dios, sa paghupay sa nag-antus ug sa pagtabang sa kabus, ug sa daghang mga paagi makasalmot ngadto sa kalinaw ug kalipay sa kalibutan. . . .

Usa sa labing makapadasig nga mga saad nga sukad gihatag ngadto sa mga tawo kinsa gustong moserbisyo mao kanang gisulti sa Manluluwas niini nga mga pulong, “Maingon nga gibuhath ninyo kini ngadto sa usa sa mga labing gagmay niining akong mga igsoon, gibuhath usab ninyo kini kanako.” (Mat. 25:40). . . Hingkod na ako sa dihang akong naamgohan ang kamahinungdanon sa serbisyo nga gihatag sa atong mga igsoong babaye niini nga Simbahan.¹⁰

Ang Simbahan, nga nakahibalo sa gahum sa laing mga impluwensya gawas sa pamilya diha sa nag-uswag nga kinabuhi sa bata sa dili pa siya mahimong responsable sa iyang kaugalingon, nagtanyag og relihiyoso nga kahimtang halos gikan sa panahon sa pagkahimugso. Ang Sunday School, ang Primary, ang [mga organisasyon sa Young Men ug Young Women] naghan-ay og tukma nga panudlo, kalingawan, ug tukma nga giya gikan sa pagkabata ngadto sa pagkahingkod.¹¹

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa tinud-anay usa gayud ka katawhan kinsa magtinabangay sa usag usa diha sa mabungahon nga kinabuhi, usa ka kinabuhi nga nagtagad sa kaluwasan sa tawo. Niana nga kaluwasan wala ako magpasabut lamang sa usa ka lugar human dinhi diin ang atong tanang mga kahingawa ug mga kabalaka matapos, pero usa ka kaluwasan nga magamit sa tagsa-tagsa, ngadto sa pamilya ug ngadto sa katilingban dinhi ug karon. Pinaagi sa Ebanghelyo ni Jesukristo, ug sa hingpit nga organisasyon sa Simbahan sumala sa gipadayag niini nga dispensasyon ngadto ni Propeta Joseph Smith, nagtinabangay kita sa usag usa sa *espiritubanong paagi* pinaagi sa pagpahimulos sa daghang mga kahigayunan alang sa pagserbisyo dinhi sa Simbahan. Nagpalambo kita og *panag-igsoonay* pinaagi sa kalihokan ug pagpanag-uban diha sa mga korum sa priesthood, diha sa pagpanag-uban sa auxiliary ug sa atong sosyal nga panagpundok.¹²

**Samtang ang Simbahan makatuman sa misyon niini,
makapanalangin kini ug makahingpit sa tagsa-tagsa.**

Ngadto sa mga miyembro sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, ang bili sa tagsa-tagsa adunay espesyal nga kahulugan. Ang mga korum, mga auxiliary, mga ward, mga stake, bisan ang Simbahan mismo giorganisar aron sa pagpadayon sa kaayohan sa tawo. Ang tanan mga paagi lamang sa pagkab-ot sa tumong, ug kana nga tumong mao ang kalipay ug mahangturong kaayohan sa matag anak sa Dios. Busa mo-hangyo ako sa tanang mga miyembro sa Simbahan, ug ilabi na ngadto sa mga presidente sa mga korum ug ngadto sa mga opis-yales sa tanang mga auxiliary, nga maghiusa sa pagpaningkamot sa paghimo sa mga kinabuhi sa mga tawo nga mas maanindot.¹³

Anaa sa tawo dili lamang ang kahilig, apan usab ang pagkaba-laan nga nag-awhag kaniya sa pagpadayon ug sa pagpatigbabaw. Gibati kini sa tanan, ug usahay sa iyang kinabuhi ang matag tawo nakahibalo nga anaa kini kaniya.

Uban niining espirituhanong pag-aghat mao ang tulo ka ma-hinungdanong mga panginahanglan nga wala gayud mausab sa nangaging mga katuigan: (1) Ang matag normal nga tawo nangandoy nga makahibalo og butang bahin sa Dios. Unsa may hit-sura niya? Interesado ba siya sa tawhanong pamilya, o wala ba siya magtagad niini sa hingpit? (2) Unsa ang labing maayong ki-nabuhi nga puy-an niining kalibutana aron mas labing magma-lampuson ug makaangkon sa tumang kalipay? (3) Unsa kanang dili kapugngan nga butang nga gitawag og kamatayon? Unsa may sunod niini?

Kon kamo gusto sa mga tubag niining mga pangandoy sa taw-hanong kalag, kinahanglan nga kamo moadto sa simbahan sa pagkuha niini. Ang bugtong tinuod nga relihiyon lamang ang makatagbaw sa nangandoy nga kalag.¹⁴

Ngano nga kita magpahigayon niining mga miting sa kom-perensya ug sa tanang laing mga miting sa Simbahan? Gihimo kini alang sa kaayohan sa tagsa-tagsa—alang sa inyong anak nga lalaki ug sa akong anak nga lalaki, sa inyong anak nga babaye ug sa akoa. Ang Ginoo miingon, “. . . kon mahimo nga ikaw

manlimbasog sa tanan nimo nga mga adlaw sa pagsangyaw og paghinulsol ngadto niini nga mga katawhan, ug magdala, bisan usa ka kalag ngari kanako, unsa ka dako ang imong hingpit nga kalipay uban kaniya diha sa gingharian sa akong Amahan!” [D&P 18:15.]. . .

Ang . . . katuyoan sa organisasyon niining nabantog nga Simbahan, nga kompleto kaayo, nga hingpit kaayo, mao ang pagpanalangin sa tagsa-tagsa.¹⁵

Kini nga Simbahan gitukod sa bugtong paagi diin ang Simbahan ni Kristo mahimong pagatukuron, pinaagi sa direkta nga awtoridad gikan sa Dios. Sa ingon nga kini natukod nagdapit kini sa tibuok kalibutan sa pagduol ngadto sa usa ka Simbahan nga giila sa Dios mismo, ug nagtanyag sa matag kahigayunan nga mosangkap sa hunahuna, sa emosyon ug sa mga tinguha sa tawo aron matuman ang tagsa-tagsa ka misyon niini nga yuta. “Usa kini ka nagkadako nga timailhan sa direkta nga personal nga impluwensya, gitagana gayud sa pagtandog ug pagusab sa tanang mga tawo, aron nga sila sama ni Jesus mahimong sama sa Dios.” “Ang Mormonismo,” ingon nga tinuod nga Kristiyanismo, “mobuntog sa pagkahakog, mokontrol sa mga kahinam, mopaubos sa gana, mopaabtik sa salabutan, mobayaw sa mga pagbati. Kini mopalambo sa kakugi, kamatinuoron, kamatuoran, kaputli, kamabination. Mopaubos kini sa mapagarbuhon, mobayaw sa mapainubsanon, motuboy sa balaod, modapig sa kalingkawasan, mahinungdanon ngadto niini, ug mohiusa sa mga tawo diha sa usa ka halangdong panag-inigsoonay.”¹⁶

Samtang ang Simbahan makatuman sa misyon niini, makatampo kini ngadto sa kaayohan sa katawhan.

Daghang mga lumulupyong nabalaka pag-ayo sa pagsaka sa krimen, sa daghang diborsyo ug sa kadaghan sa mga nanganak nga wala maminyo, sa nagkadaghan nga *venereal disease*, ang mga eskandalo sa taas nga mga opisyales, ug ubang mga sintoma sa pagkadili matinuoron pribado ug publiko.

Aduna bay moral nga pagkaut-ot? Aduna bay katarungan nga maalarma? Ang kalibutan anaa sa atong palibot, ug ang estatistika

nga atong mabasa makahahadlok gayud, ug kini usa gayud ka pagpasidaan. . . .

Ang misyon sa Simbahan mao ang pagpaminos niini ug, kon mahimo, wagtangon kining mga dautan gikan sa kalibutan. Tataw nga kita nagkinahanglan sa usa ka hiniusang pwersa sa pagwagtang niini nga mga dautan. Ang mao nga hiniusang pwersa, ang mao nga sumbanan mao ang ebanghelyo ni Jesukristo, nga gipahiuli pinaagi ni Propeta Joseph Smith. Kini nagpasabut sa kinabuhi sa tawo ug sa katuyoan niini ug anaa niini ang mahinungdanong makaluwas nga mga elemento, halangdong mga sumbanan, ug espirituhanong pagbayaw alang sa kasingkasing sa tawo nga nangandoy.

Ang mga tawo nga husto og panghunahuna, matarung nga mga tawo bisan asa matinguhaon nga mawagtang gikan sa atong mga katilingban ang dautang mga elemento nga kanunay nga nagbungkag sa katilingban—ang problema sa bino uban sa mga paghuboghubog, ang naanad sa narkotiko uban sa nagkuyog nga mga kadautan niini, imoralidad, kakabus, uban pa. Ang Simbahan naningkamot sa paghimo sa kahimtang sa panimalay ug komunidad nga mas maayo ug mas masanagon.¹⁷

Dinhi ug karon atong ipadayag ang atong pasalamat alang sa Simbahan ni Jesukristo uban sa mga korum ug mga auxiliary nga gituyo sa pag-organisar aron sa pagpakigsangka niining mga kadautan. Gitukod kini pinaagi sa balaan nga pagpadayag sa Dios nga Amahan ug sa iyang Anak nga si Jesukristo. Ang mahimaya-ong misyon niini mao ang pagpahayag sa kamatuoran sa gipahiuli nga ebanghelyo; sa pagbayaw sa katilingban aron ang mga tawo mas maghigalaay sa usag usa; sa paghimo sa atong mga komunidad og usa ka maayong kahimtang diin ang atong mga anak makakaplag og kalig-on sa pagbatok sa tintasyon ug kadasig sa pagpaningkamot alang sa kalampusan kultura ug espirituhanong mga butang.¹⁸

Ang Simbahan, gitukod pinaagi sa balaan nga inspirasyon ngadto sa walay kahibalo nga kabatan-onan, nagtanyag ngadto sa kalibutan sa solusyon sa tanang sosyal nga mga problema niini. Malampuson kining nakalahutay sa pagsulay sa unang siglo. Sa taliwala sa maalamong mga konsepto sa mga tawo niining

ika-baynte nga siglo, kinsa naningkamot pag-ayo sa sosyal nga reporma ug kinsa wala makakita sa umaabot aron basahon ang kapalaran sa tawo, ang Simbahan misanag sama sa adlaw sa kalangitan, libot niini ang ubang langitnong mga butang nga nag-tuyok ingon nga mga satellite nga dili kaayo importante. Sa tinud-anay kini mao ang tiglalang ug tigpatunhay sa labing taas nga mga hiyas sa tawo. Ang tinuoray nga buluhaton niini, mao ang katubsanan sa atong kalibutan. “Mao kini ang kahayag sa kamatuoran nga nagdan-ag bisan asa sa kalibutan, ug kini nga kahayag dili mapakyas sa pagpadayag ngadto sa tawo, sa madugay o sa madali, sa balaan nga mga sumbanan diin ang tawo kina-hanglang magpakabuhi.”¹⁹

Ang Simbahan, uban sa kompleto nga organisasyon niini, nagtanyag og pag-alagad ug inspirasyon ngadto sa tanan. . . . Imbis kuhaon ang mga tawo gikan sa kalibutan, naningkamot kini sa pagpalambo og hingpit, mga tawo nga sama sa Dios tali-wala sa katilingban, ug pinaagi kanila sulbaron ang mga problema sa katilingban.²⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Base sa mga pagtulun-an ni Presidente McKay, unsaon ninyo paghulagway ang katuyoan sa Simbahan? (Tan-awa ang mga pahina 27–28.) Nganong magpahigayon kita og mga miting ug mga komperensya sa Simbahan? (Tan-awa ang mga pahina 30–31.)
- Sa unsa nga paagi nga ang Simbahan motabang sa pagpangan-dam alang sa katapusang pagtukod sa gingharian sa Dios? (Tan-awa sa mga pahina 28–32.) Sa unsa nga mga paagi nga ang Simbahan nahisama ug naghulagway sa gingharian sa Dios nga pagatukuron pa? (Tan-awa ang mga pahina 27–28.)
- Unsa ang gihatag sa Simbahan nga makagiya sa matitud-anong mga miyembro ngadto sa kinabuhing dayon? (Tan-awa ang mga pahina 28–32.) Sa unsa nga paagi nga inyong nakit-an nga ang organisasyon sa Simbahan, uban sa mga korum ug mga auxiliary niini, nakatabang sa paghingpit sa tagsa-tagsa? (Tan-awa usab sa Mga Taga-Efeso 4:11–13.)

- Unsa ang pipila ka mga problema nga giatubang sa mga katingban karon? (Tan-awa ang pahina 31.) Sa unsa nga mga paagi nga ang paggamit sa mga baruganan sa ebanghelyo makatabang sa pagsulbad niini nga mga problema? (Tan-awa ang mga pahina 30–31.)
- Sa unsa nga mga paagi nga ang pagkamiyembro diha sa Simbahan nakapanalangin sa inyong kinabuhi? Unsa ang mahimo ninyo ug sa inyong pamilya aron mas hingpit nga makaangkon og kaayohan gikan sa unsay ikatanyag sa Simbahan?
- Unsa ang atong mahimo sa pagtabang sa Simbahan nga mapadayon ang mga responsibilidad niining ulahing mga adlaw?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mga Taga-Efeso 2:19–22; 4:11–15; Moroni 6:4–9; D&P 10:67–69; 65:1–6

Mubo nga mga Sulat

1. *Gospel Ideals* (1953), 109.
2. *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 15–16.
3. James B. Allen ug Richard O. Cowan, “History of the Church: C. 1945–1990, Post–World War II International Era Period,” *Encyclopedia of Mormonism*, 4 bol. (1992), 2:639.
4. Sa Conference Report, Abr. 1969, 152.
5. Sa Conference Report, Abr. 1941, 106.
6. Sa Conference Report, Okt. 1919, 76.
7. Sa Conference Report, Abr. 1941, 106.
8. Sa Conference Report, Abr. 1941, 109.
9. Sa Conference Report, Abr. 1963, 97.
10. *Gospel Ideals*, 255–56.
11. Sa Conference Report, Abr. 1941, 107.
12. Sa Conference Report, Abr. 1915, 103.
13. Sa Conference Report, Okt. 1969, 8.
14. Sa Conference Report, Abr. 1968, 91–92.
15. Sa Conference Report, Abr. 1965, 137.
16. Sa Conference Report, Abr. 1927, 105.
17. Sa Conference Report, Abr. 1967, 5–6.
18. Sa Conference Report, Okt. 1948, 122.
19. Sa Conference Report, Abr. 1930, 83.
20. *Gospel Ideals*, 109–110.

Ang mga Elemento sa Pagsimba

Mag-ampo ako nga kita makabaton og kalig-on sa pagpuyo aron kita makaangkon og balaan nga giya ug inspirasyon; nga pinaagi sa pagsimba, pagpamalandong, pagkalawat, ug balaang pagtahud kita mobati sa katinuod sa kahigayunan nga makaugmad og suod nga relasyon uban sa atong Amahan sa langit. Mopamatuod ako nga kini tinuod; nga kita mahimong makigsuod sa atong Langitnong Amahan.¹

Pasiuna

Sayo sa iyang kinabuhi, si David O. McKay nakasinati og kalinaw nga moabut pinaagi sa pagpakigsuod sa Dios. “Nahinumdom ako nga naghigda sa [higdaanan] usa ka gabii niana,” siya nahinumdom, nga “nagkurog sa kahadlok. Sa bata pa ko natural lang o sobra kaayo ang akong pagkamahadlok sa kangitngit, ug sa kasagaran mohigda nga maghunahuna sa mga kawatan, ‘sa makahahadlok nga butang,’ ug sa dili makita nga mga impluwensya. Mao nga ako naghigda niining gabhiona nga nahadlok kaayo, pero ako gitudloan nga ang Dios motubag sa pag-ampo. Giaghat sa kalig-on mibarug ako gikan sa higdaanan, miluhod diha sa kangitngit, ug nag-ampo ngadto sa Dios sa pagkuha niana nga pagbati sa kahadlok; ug ako nakadungog nga klaro sama sa inyong pagkadungog sa akong tingog niining hapon, ‘Ayaw kahadlok; walay makaunsa kanimo.’ Oh, oo, ang uban moingon—‘sa hunahuna lang na.’ Sulti unsay inyong gusto, nasayud ako nga sa akong kalag miabut ang matam-is nga kalinaw sa tubag sa pag-ampo sa usa ka bata. Mao kana ang hugot nga pagtuo nga gisilsil diha sa mga hunahuna sa [mga anak] sa matag panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa tibuok yuta. Mosugyot ako nga kon ang mga bata gipadako nga nakigsuod pag-ayo sa atong

Mahangturong Amahan nga walay daghang sala o daghang dautan niana nga panimalay.”²

Dugang ngadto sa “pagpakigsuod sa walay kinutuban”³ kon siya mag-inusara, si Presidente Mckay magmaya sa pagsimba uban sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Misaysay siya sa usa ka halandumon nga kasinatian nga iyang nasinati makausa sa miting sa Simbahan:

“Usa sa labing talagsaong miting nga akong natambongan mao ang grupo sa sobra sa walo ka gatus ka mga tawo diin gipangalagad ang sakramento, ug sa panahon sa pagpangalagad walay madungog nga tingog gawas sa hinagtik sa orasan—walo ka gatus ka mga tawo, ang matag usa adunay kahigayunan sa ligdong nga pagpakigsuod sa Ginoo. Walay nakabalda, walay orkestra, walay pagpanganta, walay panagsultihanay. Ang matag usa adunay kahigayunan sa pagsusi sa iyang kaugalingon ug sa paghuhuna sa iyang katakus o pagkadili takus sa pag-ambit sa sakramento. Ang anaa kaniya mao ang kahigayunan sa pagpaduol ngadto sa iyang Amahan sa langit. Mao kana ang sumbanan!”⁴

Si Presidente McKay miawhag sa tanang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa pagpadayon niini nga sumbanan sa ilang pagsimba ug sa ilang personal nga mga kinabuhi. Siya miingon, “Ang pagpakigsuod sa Dios, pinaagi sa iyang Balaang Espiritu, mao ang usa sa labing halangdong mga tinguha sa kinabuhi.”⁵

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang balaan nga pagtahud usa ka hingpit nga pagrespetar inubanan sa gugma.

Dili mabulag gikan sa pagdawat nga adunay Dios mao ang usa ka kinaiya sa balaang pagtahud, diin tawgon nako karon ang atensyon sa tibuok Simbahan. Ang labing dakong timailhan sa pagkaespirituhanon mao ang balaang pagtahud; sa pagkatinuod, ang balaang pagtahud mao ang pagkaespirituhanon. Ang balaan nga pagtahud usa ka hingpit nga pagrespetar uban sa gugma. Kini “usa ka hinugpong nga emosyon nga nahimo inubanan sa mga pagbati sa kalag.” [Usa ka magsusulat] miingon nga mao kini “ang labing taas sa mga pagbati sa tawo.” Miingon ako sa laing

dapit nga kon ang balaang pagtahud mao ang pinakataas, nan ang pagkawalay balaang pagtahud mao ang pinakaubos nga kahintang nga puy-an sa tawo dinhi sa kalibutan. . . .

Ang balaang pagtahud naglakip sa pagtagad, pagtahud, pasidungog, ug pagtamud. Kon walay bisan gamay lang niini, nan, niana walay pagtahud, walay pagkaligdong, walay konsiderasyon sa mga pagbati sa uban, o sa mga katungod sa uban. Ang balaang pagtahud maoy sukaranang hiyas sa relihiyon. Kini maoy “usa sa mga timailhan sa kalig-on; ang pagkawalay balaang pagtahud, maoy usa sa labing siguro nga timailhan sa kahuyang. Walay tawo nga molambo,” miingon ang usa ka tawo, “kinsa mobugalbugal sa sagrado nga mga butang. Ang mga pagkamaunungon sa kinabuhi,” siya mipadayon, “kinahanglan gayud nga tauron sa balaang paagi o kini isalikway sa adlaw sa paghusay.”

Mga ginikanan, ang *Balaang Pagtahud*, sama sa gugma nga putli, magsugod sa panimalay. Sa gagmay pang mga bata kinahanglang bansayon na nga magmatinahuron, manunuton—matinahuron ngadto sa usag usa, ngadto sa mga wala mailhi ug sa mga bisita—matinahuron ngadto sa tigulang ug masakiton—matinahuron ngadto sa mga butang nga sagrado, ngadto sa mga ginikanan ug gugma sa ginikanan.

Tulo ka mga impluwensya sa kinabuhi sa panimalay ang makaaghat og balaang pagtahud diha sa mga bata ug makatampo sa kalamboan sa ilang mga kalag. Kini mao ang: *una*, lig-on pero *Malumo nga Giya*; *ikaduba*, *Pagtahud* nga gipakita sa mga ginikanan ngadto sa usag usa, ug ngadto sa mga anak; ug *ikatulo*, *Pag-ampo* diin ang mga anak moapil. Sa matag panimalay niini nga Simbahan ang mga ginikanan kinahanglan nga maningkamot sa pagbuhat nga magmakugihon sa pagtudlo sa mga anak ni-anang tulo ka mga sukaranan.⁶

Ang balaang pagtahud mogiya sa hunahuna ngadto sa Dios. Kon wala kini walay relihiyon.⁷

Akong giisip ang balaan nga pagtahud nga usa sa labing taas nga mga hiyas sa kalag. Ang mga tawo nga walay balaang pagtahud usa ka tawo nga dili matuohon. . . .

Ang balaang pagtahud nagpakita og taas nga kultura, ug sa ti-nuod nga pagtuo sa kahitas-an ug sa iyang pagkamatarung.⁸

Naaghat ako sa pagbutang sa balaang pagtahud sunod sa gugma. Si Jesus mihisgot niini diha sa pag-ampo sa Ginoo: “Amahan namo nga anaa sa langit, pagabalaanon unta ang imong ngalan. . . .” [Mateo 6:9.] *Pagabalaanon*—tahuron sa balaang paagi.⁹

Kon dunay dugang pang balaang pagtahud sa mga kasingkasing sa tawo, gamay ra unta ang kahigayunan alang sa sala ug kashubo ug mas modaghan pa ang kalipay ug kamaya. Ang pagpasuod niini sa kasingkasing, ang paghimo niini nga mas daling sundon, ang paghimo niini nga bililhong butang nga mas madanihon kay sa tanang masanagong mga hiyas maoy usa ka proyekto nga angay sa labing hiniusa ug mainampoong mga pangingkamot sa matag opisyal, matag ginikanan, ug sa matag miyembro sa Simbahan.¹⁰

**Ang pagpamalandong mosangput ngadto sa
espirituhanong pagpakigsaad uban sa Dios
pinaagi sa Balaang Espiritu.**

Wala kaayo kita magtagad sa kabilihon sa pagpamalandong, usa ka baruganan sa debosyon. Sa atong pagsimba adunay duha ka mga elemento: Ang usa mao ang espirituhanong pagpakigsuod gumikan sa atong kaugalingong pagpamalandong; ang lain, panudlo gikan sa uban, ilabi na gikan niadtong kinsa adunay awtoridad sa paggiya ug pagtudlo kanato. Sa duha, ang mas makaayo sa atong kaugalingon mao ang pagpamalandong. Ang pagpamalandong mao ang pinulongan sa kalag. Gipasabut kini nga “usa ka matang sa pribado nga debosyon, o espirituhanong pagbansay, naglangkob sa lawom, nagpadayong paghunahuna sa pipila ka relihiyoso nga tema.” Ang pagpamalandong usa ka matang sa pag-ampo. . . .

Ang pagpamalandong maoy usa sa labing sekreto, labing sagradong mga pultahan nga atong agian ngadto sa atubangan sa Ginoo. Si Jesus mipakita og ehemplo alang kanato. Sa dihang nabunyagan na siya ug nakadawat sa pagtugot sa Amahan, “Kini mao ang akong Anak nga Pinalangga; kaniya may kalipay ako,” [Mateo 3:17] si Jesus [miadto] ngadto sa unsay nailhan karon nga ang bukid sa tintasyon. Gusto nakong hunahunaon nga kini mao ang bukid sa pagpamalandong diin, sulod sa kwarantana ka mga adlaw sa pagpuasa, siya nakighiusa sa iyang kaugalingon ug

sa iyang Amahan, ug naghunahuna sa responsibilidad sa iyang mahinungdanong misyon. Usa sa resulta niining espirituhanong pagpakigsuod mao ang kalig-on nga nakapahimo niya sa pagsul-ti sa tigtintal:

“. . . Pahawa diha, Satanas: kay nahisulat kini nga nagaingon, Maoy simbaha ang Ginoo nga imong Dios, ug siya lamang ang alagaran.” (Mat. 4:10.)

Sa wala pa siya mohatag . . . sa maanindot nga sermon sa bukid, nag-inusara siya, diha pagpakighimat. Gibuhat niya ang samang butang human sa bisi nga adlaw Igpapahulay, sa dihang mibangon siya sayo sa buntag, human nahimong bisita ni Pedro. Si Pedro naglibog nga wala nay tawo ang kwarto sa bisita, ug sa dihang ilang gipangita si [Jesus] ila siyang nakit-an nga nag-inusara. Mao kadtong buntaga nga sa dihang si Pedro miingon:

“. . . Ang tanang mga tawo nangita kanimo.” (Marcos 1:37.)

Sa gihapon, human mapakaon ni Jesus ang lima ka libo iyang gisugo ang Napulog Duha sa pagpapauli sa katawhan, pero si Jesus miadto sa bukid aron mag-inusara. Ang tigsaysay miingon, “sa dihang migabii na, siya nag-inusara.” (Mat. 14:23.) Pamalandong! Pag-ampo!¹¹

Atong himoon nga ang Dios mao ang sentro sa atong mga kinabuhi. . . . Ang pagpakigsuod sa Dios, pinaagi sa iyang Balaang Espiritu, mao ang usa sa labing halangdong mga tinguha sa kinabuhi. Mao kini kon ang kalinaw ug gugma sa Dios nakasulod sa kalag, kon ang pagserbisyo kaniya mahimong maaghatong butang sa kinabuhi ug pagpakabuhi sa usa ka tawo.¹²

Kita moadto sa balay sa Ginoo aron makigsuod Kaniya pinaagi sa espiritu.

Mosulod kita sa kapilya aron sa pagsimba sa Ginoo. Buot kintang moambit sa iyang Espiritu, ug pinaagi sa pag-ambit sa iyang Espiritu atong gitukod ang atong kaugalingong espirituhanong kalig-on.¹³

Ang mga simbahan gipahinungod ug gigahin isip mga balay sa pagsimba. Nagpasabut kini, sa tinud-anay, nga ang tanang kinsa mosulod mohimo, o siguro magpakaaron-ingnon sa pagbuhat sa

ingon, sa tuyo nga magpaduol sa presensya sa Ginoo kay sa ilang mahimo diha sa kadalanan o sa taliwala sa mga kabalaka sa inadlaw-adlaw nga panarbaho. Sa laing pagkasulti, kita moadto sa balay sa Ginoo aron makigkita kaniya ug makigsuod kaniya pinaagi sa espiritu. Ang maong tigumanang dapit, kinahanglan una sa tanan mahimong haum ug angay sa tanang mga aspeto, nga ang Ginoo giisip nga dinapit nga bisita, o ang mga tigsimba isip iyang mga bisita.

Bisan og ang lugar sa tigumanan usa ka ordinaryong kapilya o usa ka “bilding nga maanindot kaayo” nga gitukod ginamit ang puti nga marmol ug gibutangan og mahalon nga mga bato gamay ra o kini walay epekto sa atong pagduol ug atong kinaiya ngadto sa Mahangturong Presensya. Aron makaila sa Dios kinahanglang adunay igo nga makadasig kanato sa pagdumala sa atong kaugalingon sa husay nga paagi, sa balaang pagtahud.

Mahitungod niini, isip mga miyembro sa Simbahan sa atong mga asembliya sa pagsimba, daghan pa kaayo kitag angay palamboon. Ang tigdumalang mga awtoridad sa mga miting diha sa stake, ward, ug korum, ug ilabi na sa mga magtutudlo diha sa mga klase, kinahanglang mohimo og espesyal nga paningkamot sa pagpalungtad og kahusay ug dugang balaang pagtahud sa panahon sa pagsimba ug sa pagtuon. Ang dili pag-istoryahanay diha sa pulpito adunay makaayo nga epekto ngadto sa nag-atubang niini. Pinaagi sa ehemplo ug lagda, ang mga bata kinahanglang pasabton nga dili maayo ang kayagaw ug kasamok diha sa nagsimba nga katiguman. Kinahanglang pasabton sila sa bata pa, ug hatagan og gibug-aton diha sa pagkabatan-on, nga dili matinahuron ang pagtabi o bisan ang paghunghong sa panahon sa sermon, ug ang pinakawalay batasan nga lihok, gawas sa usa ka emerhensya, mao ang pagbiya sa nagsimba nga asembliya sa dili pa mahuman.¹⁴

Adunay duha ka mga katuyoan nga ang matag kapilya gitukod: una, aron kini mahimong dapit diin ang tanan mabansay sa mga pamaagi sa Dios, ug ikaduha, nga diha niini ang tanan makahimaya sa atong Amahan sa langit, kinsa walay laing gipangayo gikan sa iyang mga anak nga sila unta mahimong mga lalaki ug babaye nga may halangdong kinaiya nga gustong mobalik ngadto sa iyang atubangan.¹⁵

Kon kamo mosulod sa usa ka bilding sa simbahan, miduol kamo ngadto sa atubangan sa atong Amahan sa langit; ug kana nga hunahuna igo unta nga hinungdan alang kaninyo nga moandam sa inyong mga kasingkasing, sa inyong mga hunahuna, ug bisan sa inyong sininaan, aron kamo sa angay ug tarung nga paagi makalingkod diha sa iyang atubangan.¹⁶

Dili nato himoon ang Dominggo nga usa ka *holiday*. Ang Dominggo usa ka balaan nga adlaw, ug niining adlaw kinahanglang moadto kita ngadto sa balay alampoanan ug mangita sa atong Dios. Kon kita mangita kaniya sa adlaw nga Igapapahulay, moadto sa iyang atubangan nianang adlaw, atong mamatikdan nga dili kaayo lisud nga moduol sa iyang atubangan sa mosunod nga mga adlaw sa semana.¹⁷

Ang sakramento maghatag og kahigayunan sa pagpakigsuod sa Ginoo.

Ang labing dakong kahupayan niining kinabuhia mao ang kasiguroan nga makabaton og suod nga relasyon uban sa Dios. . . . Ang panahon sa sakramento kinahanglang maoy hinungdan nga makahibalo niining pagbati sa pagpakigrelasyon.

“ . . . Si Ginoong Jesus nianang samang gabii diin siya gibudhian mikuhag tinapay:

“Ug sa nagpasalamat na siya, iyang gipikaspikas, ug miingon siya, “Kini mao ang akong lawas nga gipikaspikas alang kaninyo. Buhata ninyo kini sa paghandom alang kanako.

“Sa maong paagi usab, tapus sa panihapon ang kopa gikuha niya nga nag-ingon, “Kining kopa mao ang bag-ong pakigsaad diha sa akong dugo. Buhata ninyo kini, sa matag-inom ninyo niini, sa paghandum kanako.

“Kay sa matag kaon ninyo niining tinapay ug matag-inom ninyo niining kopa, ginasangyaw ninyo ang kamatayon sa Ginoo hangtud sa iyang pag-anhi.

“Busa, bisan kinsa nga magakaon sa tinapay ug magainom sa kopa sa Ginoo sa paagi nga dili takus, makasala batok sa lawas ug dugo sa Ginoo.

“Apan ipasusi sa matag tawo ang iyang kaugalingon, ug unya pakan-a siya sa tinapay ug paimna siya sa kopa.” [1 Mga Taga-Corinto 11:23–28.]

Walay mas sagrado nga ordinansa nga gipangalagad sa Simbahan ni Kristo kay sa pagpangalagad sa sakramento. . . .

Adunay tulo ka mga butang nga importante kaayo nga may ka-labutan sa pagpangalagad sa sakramento. Ang una mao ang pag-ila sa kaugalingon. Mao kini ang pagsud-ong sa kaugalingon. “Buhata ninyo kini sa paghandum kanako,” pero kinahanglang moambit kita sa *takus nga paagi*, ang matag usa magsusi sa iyang kaugalingon bahin sa iyang katakus.

Ikaduha, adunay pakigsaad nga gihimo; usa ka *pakigsaad* nga mas labaw pa sa usa ka saad. . . . Walay lain nga mas importante sa kinabuhi kay niini. . . . Usa ka pakigsaad, usa ka saad, kina-hanglang sama ka sagrado sa kinabuhi. Kana nga baruganan ma-apil matag Dominggo kon kita moambit sa sakramento.

Ikatulo, adunay laing panalangin, ug kana mao ang pagbati nga suod og relasyon ngadto sa Ginoo. Adunay kahigayunan sa pagpakighimamat sa kaugalingon ug sa pagpakigsuod sa Ginoo. Nagtigum kita sa balay nga gipahinungod ngadto kaniya; ato ki-ning gihatag ngadto kaniya; gitawag nato kini nga iyang balay. Nan, makasiguro kamo nga anaa siya sa pagdasig kanato kon ki-ta mosimba sa tukma nga kinaiya sa pagpakigkita kaniya. Dili ki-ta andam sa pagpakigkita kaniya kon atong dad-on nganha nianang kwartoha ang atong mga hunahuna mahitungod sa atong mga kalihokan sa negosyo, ug ilabi na kon atong dad-on nganha sa balay sa pag-ampo ang mga pagbati sa kasilag ngadto sa atong silingan, o pagdumot ug kasina ngadto sa mga Awtoridad sa Simbahan. Labing siguro walay tawo nga makalaum nga makasuod sa Amahan kon kanang tawhana motugot sa ma-ong mga pagbati. Mga kaatbang kini sa pagsimba, ug kaatbang gayud, ilabi na, sa pag-ambit sa sakramento. . . .

Nagtuo ko nga ang mubong panahon sa pagpangalagad sa sakramento mao ang usa sa labing maayong mga kahigayunan ka-nato alang sa . . . pagpamalandong, ug nianang sagrado nga panahon wala gayud untay makabalda kanato sa atong pagtagad gikan sa katuyoan niana nga ordinansa. . . .

... [Kinahanglang] atong hatagan kining sagrado nga ordinansa og balaang pagtahud, uban sa hingpit nga kahusay, aron ang matag usa kinsa moanha sa balay sa Dios makapamalandong sa iyang kaayo ug sa hilom ug sa mainampoong paagi makapadayag og pasalamat alang sa kaayohan sa Dios. Himoa nga ang takna sa sakramento mahimong usa ka kasinatian nianang adlaw diin ang nagsimba maningkamot nga makaamgo sa iyang kaugalingon nga posible alang kaniya ang pagpakigsuod sa iyang Dios.

Dagkong mga panghitabo ang nahitabo niini nga Simbahan tungod sa maong pagpanagsuod, tungod sa pagtubag sa kalag ngadto sa inspirasyon sa Makagagahum. Nasayud ako nga kini tinuod. Si Presidente Wilford Woodruff aduna niana nga gasa sa hilabihan. Makatubag siya; nasayud siya sa “hinay nga hinagawhaw nga tingog” nga wala gihapon mailhi sa pipila. Inyong masayran nga kon kining labing makapadasig nga mga gutlo moabut nganha kaninyo nga kamo nag-inusara sa inyong kaugalingon ug sa inyong Dios. Moabut tingali kini nganha kaninyo kon kamo nag-atubang og usa ka dakong pagsulay, kon ang paril nagbabag sa

inyong agianan, ug ingon og kamo nag-atubang sa daw dili ma-buntog nga kalisud, o kon ang inyong kasingkasing nagsubo tungod sa trahedyang sa inyong kinabuhi. Akong usbon, ang labing dakong kahupayan nga moabut kanato niining kinabuhia mao ang pagbati sa katumanan sa pagpakigsuod sa Dios. Lig-ong mga pagpamatuod ang miabut nianang mga gutloa. . . .

Kon kamo mohunong aron hunahunaon kining butanga, inyong maamgohan nga sa panahon sa pagpangalagad sa sakramento, walay laing butang gikan sa kalibutan nga mas importante sama sa *pagbinumdom* sa atong Ginoo ug Manluluwas, walay laing angay kaayo sa pagtagad sama sa paghunahuna sa kabililhon sa pakigsaad nga atong gihimo. Nganong adunay makasamok kanato? Aduna bay lain nga mas halangdon? Kita nagsaksi didto, sa atubangan sa usag usa, ug sa atubangan niya, ang atong Amahan, nga kita andam sa pagdala diha sa atong mga kaugalingon sa ngalan ni Kristo, nga kita mahinumdom kaniya, *kanunay*, nga kita motuman sa iyang mga sugo nga iyang gihatag ngari kanato. Kamo ba, si bisan kinsang buhi nga tawo, kinsa naghunahuna lang sa makadiyot, sa bisan unsang butang nga gipakita sa atong atubangan nga mas sagrado o adunay mas dakong epekto sa atong mga kinabuhi? Kon kita moambit niini nga wala lang sa hunahuna, dili kita matinuoron, o ingnon ta, nga atong gitugutan ang atong mga hunahuna nga malinga gikan sa usa ka sagrado kaayo nga ordinansa. . . .

Himoon nato kanang takna sa sakramento nga labing talagsa-ong paagi sa pagpahiduol sa espiritu sa Dios. Tuguti ang Espiritu Santo, diin kita may katungod, nga mogiya kanato ngadto sa iyang atubangan, ug atong mabatyagan kanang kaduol, ug mohalad kita og pag-ampo diha sa atong mga kasingkasing nga iyang paminawon.¹⁸

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsay gipasabut nga magbaton og “kinaiya sa balaang pagtahud”? (Tan-awa sa mga pahina 36–38.) Sa unsa nga mga paagi nga ang balaang pagtahud mas labaw pa kay sa paghilom lamang? Sa unsa nga paagi nga kita makapalambo niining “usa ka hingpit nga pagrespetar inubanan sa gugma”?

- Sa unsa nga paagi nga atong matudlo ang baruganan sa balaang pagtahud diha sa atong mga panimalay ug sa simbahan? (Tan-awa ang mga pahina 38–40.)
- Ngano nga usahay malisud ang pagpangita og panahon sa pagpamalandong sa mga butang sa Dios? Unsay atong mahimo aron makakita kita og panahon sa pagpamalandong? Unsa nga mga panalangin ang atong madawat isip resulta sa atong pagpamalandong? (Tan-awa ang mga pahina 38–39, 42–43.)
- Unsa ang atong mahimo sa pag-andam sa atong mga kaugalingon sa “pag-adto ngadto sa balay sa Ginoo . . . [ug] makigsuod kaniya pinaagi sa espiritu”? (Tan-awa sa mga pahina 39–43.) Sa unsa nga paagi nga kita makaandam sa pag-ambit sa sakramento? (Tan-awa ang mga pahina 39–43.)
- Sa unsa nga mga paagi nga kita makatabang sa atong mga anak ug sa uban nga dugangan ang ilang ligdong nga pagtahud sulod sa templo, sa miting sa sakrament, ug sa uban pang mga miting sa Simbahan? (Tan-awa sa mga pahina 38–40.) Sa unsa nga paagi nga ang pagtambong sa miting nga uwahi o mobiya og sayo makabalda sa balaang pagtahud?
- Unsay importansya sa sakramento sa inyong kinabuhi?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Salmo 89:5–7; D&P 20:75–79; 63:64; 76:19–24; 109:21; 138:1–11

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1967, 88.	11. Sa Conference Report, Abr. 1946, 113.
2. Sa Conference Report, Abr. 1912, 52.	12. Sa Conference Report, Abr. 1967, 133.
3. Sa Conference Report, Okt. 1936, 103.	13. “Reverence,” <i>Improvement Era</i> , Hulyo 1962, 508.
4. Sa Conference Report, Abr. 1946, 114.	14. Sa Conference Report, Okt. 1956, 7.
5. Sa Conference Report, Abr. 1967, 133.	15. “Our Places of Worship,” <i>Improvement Era</i> , Sept. 1969, 2.
6. Sa Conference Report, Okt. 1956, 6–7.	16. “Reverence,” <i>Improvement Era</i> , Hulyo 1962, 509.
7. Sa Conference Report, Abr. 1929, 102.	17. Sa Conference Report, Abr. 1929, 102.
8. Sa Conference Report, Okt. 1951, 179–80.	18. Sa Conference Report, Abr. 1946, 111–12, 114–16; parapo giusab.
9. Sa Conference Report, Okt. 1950, 163.	
10. Sa Conference Report, Okt. 1955, 5–6.	

Si Presidente McKay uban sa iyang mga magtatambag, nga sila si Presidente Stephen L Richards (wala) ug si Presidente J. Reuben Clark Jr. (tuo). Si Presidente McKay miingon nga nangandoy siya nga ang mga miyembro sa Simbahan “makakita sa panagbiusa sa Unang Kapangulohan.”

Ang mga Panalangin sa Panaghiusa

*Ang panaghiusa ug ang mga pulong nga
susama niini—panag-uyon, maayong kabubut-on,
kalinaw, kahusay, pagsinabtanay sa usag usa—
naghulagway og kahimtang diin maoy gitinguha
kanunay sa kasingkasing sa tawo.¹*

Pasiuna

Gikan niadtong Oktubre 1934 hangtud sa pagka Abril 1951, si Presidente J. Reuben Clark Jr. ug si David O. McKay nagkaubang nagserbisyo isip mga magtatambag diha sa Unang Kapangulohan, una ngadto ni Presidente Heber J. Grant ug dayon ngadto ni Presidente George Albert Smith. Niining panahona, si Presidente Clark nagserbisyo isip unang magtatambag ug si Presidente McKay nagserbisyo isip ikaduhang magtatambag.

Niadtong 9 sa Abril 1951, lima ka mga adlaw human sa kamatayon ni Presidente Smith, ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nagmiting alang sa kinatibuk-ang komperensya ug *mi-sustain* ni Presidente David O. McKay isip Presidente sa Simbahan. Didto ilang nahibaloan nga si Presidente Clark, kinsa matinud-anong nagserbisyo isip unang magtatambag nga hapit moabut og 17 ka mga tuig, gitawag sa pagserbisyo isip ikaduhang magtatambag. Si Presidente Stephen L Richards gitawag isip unang magtatambag.

Nakamatikod nga ang mga miyembro sa Simbahan natingala niini nga kausaban, si Presidente McKay migahin og panahon diha sa kinatibuk-ang komperensya sa pagpasabut sa pagkatawag sa iyang duha ka mga magtatambag. Miingon siya nga si Presidente Richard natawag isip unang magtatambag tungod kay siya nakaa-lagad og taas-taas kay ni Presidente Clark diha sa pagkaapostol.

Nagpasabut nga kini dili usa ka “natukod nga polisiya,” si Presidente McKay yanong miingon nga “angay gayud” ang pagtawag nila ni Presidente Richard ug Clark.

Samtang si Presidente McKay mipadayon sa iyang pakigpu-long, naghigot siya sa panaghiusa nga iyang gibati uban sa iyang mga magtatambag: “Dili kami gusto nga adunay si bisan kinsang miyembro niini nga Simbahan, ni si bisan kinsang lalaki o babaye nga maghambin sa hunahuna sa makadiyot nga adunay panagsumpaki tali sa duha ka mga magtatambag kinsa mi-sustain ni Presidente Smith sa Unang Kapangulohan ug ni Presidente Grant sulod sa mga katuigan nga kami nag-uban nianang madasigon nga lider. Ni kamo mobati nga adunay bisan unsang demosyon. Si Presidente Clark usa ka talagsaong sulugoon. . . .

“Kinahanglang makasabut pa kamo og dugang, nga ang pagkamagtatambag sa Korum sa Unang Kapangulohan kining duha ka mga tawo managsama og awtoridad, sa gugma, ug sa pagsalig, sa kagawasan sa paghimo og mga sugyot, ug mga rekomendasyon, ug sa ilang responsibilidad dili lamang ngadto sa Korum pero ngadto usab ni Ginoong Jesukristo ug ngadto sa mga katawhan sa kinatibuk-an.

“Talagsaong mga tawo silang duha. Gimahal ko silang duha, ug moingon nga ang Dios mopanalangin kanila, ug mohatag kaninyo sa kasiguroan nga adunay panag-uyon ug gugma ug pagsalig diha sa Korum sa Unang Kapangulohan sama sa inyong pag-sustain kanila karon.”²

Human dayon makapahayag si Presidente McKay niini, si Presidente Clark namulong ngadto sa mga Santos, nagpadayag sa iyang tinguha sa pagtrabaho nga mauyunon uban sa iyang isig ka mga sulugoon: “Sa pagserbisyo sa Ginoong, dili asa kamo moalagad pero kon giunsa. Sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, ang usa mopuli sa dapit diin siya takus nga gitawag, nga ang maong dapit walay usang nagtinguha ni mobalibad. Mosaad ako ngadto ni Presidente McKay ug ngadto ni Presidente Richards sa hingpit nga maunungong debosyon nga pagserbisyo ngadto sa mga buluhaton nga moabut kanako sa kinatibuk-an kong kusog ug sa akong mga abilidad, ug hangtud

nga kutob sa pagtugot nga ilang ihatag kanako sa pagbuhat niini, bisan pa man sa akong kakulangan.”³

Sa usa ka kinatibuk-ang komperensya paglabay sa tulo ka mga tuig, si Presidente McKay naghigot pag-usab bahin sa panaghiusa nga iyang nasinati uban sa laing mga lider sa Simbahan: “Buot ako nga ang tanang maabut sa akong tingog niining higayona, ang tanan kinsa adunay katahap diha sa ilang mga kasingkasing, nakakita unta sa mga General Authority didto sa Balay sa Ginoo sa miaging Huwebes sa buntag, samtang sila nagpuasa ug nag-ampo sa pagpangandam sa ilang mga kaugalingon sa espirituhanong paagi alang sa mga responsibilidad nga naghulat kanila niining mahinungdanong komperensya. Inyo untang nakit-an ang panaghiusa sa Unang Kapangulohan ug pinaagi niining komunikasyon sa kasingkasing ngadto sa kasingkasing, sa kalag ngadto sa kalag, inyo untang nahibaloan ang akong gugma alang sa [akong] duha ka mga magtatambag, sa ilang tin-aw nga panan-awon ug maayong paghukom ug sa ilang pagpailub sa ilang lider kon gikinahanglan. Inyo untang nakita ang panaghiusa ug gugma niining dose ka mga tawo [ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles], ... ang Seventy, ... ug sa Presiding Bishopric. Kami nag-ampo nga ang gugma ug panaghiusa niana nga miting moabut ngadto sa matag kapangulohan sa stake, kapangulohan sa misyon, sa matag bishopric, sa matag korum sa priesthood ug sa auxiliary sa tibuok Simbahan. Uban sa maong panaghiusa ug gugma walay gahum dinhi sa yuta nga makapugong sa kauswagan niini, ang buhat sa Dios.”⁴

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang Ginoo nagtinguha sa panaghiusa sa Iyang mga sumusunod.

“Amahan nga balaan, bantayi sila pinaagi sa imong ngalan nga gihatag mo kanako, aron sila mausa maingon nga kita usa.

“Ug nangamuyo ako dili lamang alang kanila ra, kon dili alang usab sa mga mosalig kanako pinaagi sa ilang pulong;

“Aron silang tanan mausa; maingon nga ikaw, Amahan, ania kanako ug ako anaa kanimo, aron sila usab maania kanato: aron

ang kalibutan motuo nga ikaw mao ang nagpadala kanako.” (Juan 17:11, 20–21.)

Mao nga sa usa sa labing halangdong mga pag-ampo nga sukad gihalad taliwala sa mga tawo, si Jesus mihimo sa panaghiusa nga labing importante sa iyang mga sumusunod.

Ang panaghiusa ug ang mga pulong nga susama niini—panaguyon, maayong kabubut-on, kalinaw, kahusay, pagsinabtanay sa usag usa—naghulagway og kahimtang diin maoy nga gitinguha kanunay sa kasingkasing sa tawo. Ang mga kaatbang niini mao ang panaglalis, panagbingkil, panagbangi, kalibog. . . .

Hinaut nga ang hangyo sa atong Ginoo diha sa iyang mapangamuyoon nga pag-ampo alang sa panaghiusa maanaa unta sa atong mga panimalay, sa atong mga ward ug mga stake, ug sa atong pagsuporta sa sukaranang mga baruganan sa kagawasan.⁵

Panaghiusa sa katuyoan, diin ang tanan nga naglihok nagkahiusa, gikinahanglan aron sa pagtuman sa buhat sa Dios. Sa usa ka pagpadayag nga gihatag ngadto ni Propeta Joseph Smith mga usa ka tuig human ma-organisar ang Simbahan, ang Ginoo sa klaro nga paagi mipahibalo ngano nga ang iyang importante nga buhat, nga pagatumanon, gipahiuli alang sa kaayohan sa katawhan ug sa pag-andam sa dalan alang sa iyang ikaduhang pag-anhi. Miingon siya:

“Ug bisan pa niana Ako nagpadala sa akong walay katapusan nga pakigsaad ngadto sa kalibutan, nga mahimo nga kahayag ngadto sa kalibutan, ug mahimo nga sukaranan alang sa akong mga katawhan, ug alang sa mga Hentil sa pagpangita niini, ug mahimo nga sinugo sa akong atubangan sa pag-andam sa agianan sa dili pa ang akong pag-abut.” (D&P 45:9.)

Dinhi atong makat-unan ang dakong mga obligasyon nga anaa niini nga mga katawhan sa pagtabang sa Ginoo sa pagpahinabo niining mga butanga diha sa mga tawo. Nagkinahanglan kini og panaghiusa ug pagkamahalaron ngadto sa mga katuyoan niini. Mahitungod niini nga panginahanglan, ang Ginoo mihatag niini nga pasidaan:

“... Ang matag gingharian nga mabahin batok sa iyang kaugalingon, malaglag; ug ang matag siyudad o balay dili mobarug kon kini mabahin batok sa iyang kaugalingon.” (Mat. 12:25.)⁶

Kinahanglan natong likayan ang mga kinaiya ug mga aksyon nga maoy mahimong hinungdan nga dili magkahiusa.

Usa sa unang mga kahimtang nga makaingon sa walay panaghi-usa mao ang pagkahakog; ang lain mao ang kasina: Si Brother Kuan miagi lang nako ug walay gisulti ngari kanako mahitungod sa nahitabo.” “Ang bishopric mipili ni Sister Kuan nga mahimong organista, ug dili gani siya maayo kaayong mopatugtog.” “Dili na ko moadto sa miting sa priesthood tungod kay ang bishopric mitudlo nianang tawhana nga mahimong tigtambag sa mga priest.” “Ang Sunday School mipili ni Kuan nga usa ka magtutudlo.” . . . “Ang kapangulohan sa stake wala gayud mopahalipay kanako, ug nasakitan ako.” “Ang mga General Authority dili kanunay mouyon.” O! gatusan ug gamay nga mga butang nga sama niana mahimong mahitabo—gagmay nga mga butang, walay hinungdan kon ato kining itandi sa mas mahinungdanon ug mas tinuod nga mga butang sa kinabuhi. Ug gani, nasayud ako gikan sa kasinatian nga ang kaaway makapadako niini nga kini mahimong mga bukid sa atong mga kinabuhi, ug kita masilo, ug ang atong pagkaespirituhanon maluya kay atong gitagad kanang mga pagbatia.

Adunay laing elemento—ang pagpangita og sayop—kauban nianang espiritu sa kasina. Mangita kitag sayop sa usa ka sili-ngan. Maghisgot kita og dili maayo sa usag usa. Kon kanang pagbatia moabut, ang maayo nga butang mao ang pagkanta sa yanong mubo nga himno sa [Simbahan], “Di Manglibak” [Nay Speak No Ill].

*“Di, manglibak; nindot nga pu’ng
Dili gayud makadaot;
Ug, O, ang pagtabi-tabi nga nadungog nato
Wa sa ligdong nga hunabuna.
Liso nga maayong motubo
Sa maayong planong gipili,
Kay, bisag gamay rang maayo,
Sulti gibapon sa maayo.*

*“Di manglibak, pero malooy
Sa pagbati sa uban.
Kon ikaw unang nakakita,
Ayaw pag-una og sulti,
Kay molabay rang kinabubi;
Way usa ang makasulti;
Sa atong gamayng panabon,
Sulti gibapon sa maayo.”*
[Hymns, no. 233.]⁷

Hinaut nga kita maghunahuna sa pagsuporta sa usag usa sa matarung nga pagpuyo, sa pagsuporta sa Simbahan, dili mosulti batok sa atong mga silingan, ni batok sa mga awtoridad sa Simbahan, sa lokal, sa stake, o sa kinatibuk-an. Maglikay kita sa pagsulti og dautan; maglikay kita sa pagbutang-butang ug sa pagpanglibak. Mga hilo kini ngadto sa kalag niadtong kinsa magpasagad. Ang pagsulti og dautan mas makadaot sa nagbiaybiay kay sa gibiybiay.⁸

Adunay makalaglag nga mga anay sa panimalay, ingon man usab sa mga balay, ug ang pipila niini mao ang paglibak, pagsulti og dautan, pagpangita og sayop sa bahin sa mga ginikanan o sa mga anak. Ang pagbutang-butang maoy hilo ngadto sa kalag. “Ang mga tigbutang-butang sama sa mga langaw nga molabay lamang sa maayong parti sa tibuok lawas sa tawo aron motugdon lamang sa samad.” Sa sulundon nga panimalay, walay mabutangbutangon nga panglibak mahitungod sa . . . mga magtutudlo, mahitungod sa mga opisyal sa publiko, o sa mga opisyal sa Simbahan. Mas mapasalamaton ako karon, samtang nanglabay ang mga katuigan, ngadto sa akong amahan, kinsa uban sa mga kamot nga gipataas miingon, “Karon, walay mangitag sayop sa inyong magtutudlo o ni bisan kinsa.”⁹

**Ang Panaghiusa sa pamilya makapahimo sa panimalay
nga usa ka dapit nga kadangpan ug panalipod.**

Ang usa ka anak adunay katungod nga mobati nga diha sa iyang panimalay siya adunay dapit nga kadangpan, usa ka dapit sa panalipod gikan sa mga kakuyaw ug mga dautan sa kalibutan. Ang panaghiusa sa pamilya ug kaligdong gikinahanglan aron sa pagsuplay niini nga panginahanglan.¹⁰

Pipila lang ka mga butang ang akong mahunahunaan, kon aduna man gani, nga makadaot diha sa panimalay kay sa kaku-lang sa panaghiusa ug panag-uyon. Sa laing bahin, nasayud ako nga sa usa ka panimalay diin ang panaghiusa, pagtambayayong sa usag usa, ug gugma anaa usa kini ka tipik sa langit dinhi sa yuta. Akong tagnaon nga hapit kamong tanan makapamatuod sa kaanindot sa kinabuhi diha sa usa ka panimalay diin kini nga mga hiyas maoy nagpatigbabaw. Sa labing mapasalamaton ug sa mapainubsanong paagi akong gimahal ang handumanan nga sa akong pagkabatan-on wala gayud ako makakita bisan makausa diha sa panimalay nga si papa ug si mama nagkabingkil, ug nga ang maayong kabubut-on ug pagsinabtanay sa usag usa maoy nakapahiusa sa usa ka palaran nga grupo sa mga igsoon. Ang panaghiusa, panag-uyon, maayong kabubut-on mao ang mga hiyas nga ipalambo ug ampingan diha sa matag panimalay.¹¹

Kasagaran gayud nga ang mga panagbingkil mahitabo diha sa panimalay tungod kay ang mga bana magtinguha sa pagluwas sa ilang kaugalingong kaligdong ug adunay ilang kaugalingong paagi, ang ilang pagbuot maoy matuman. Ang mga asawa sama usab og tinguha. Ang pipila moangkon sa pribilihiyo sa paghimo sa katapusang desisyon. Ang mga bana usahay mas gusto nga makabaton niini kay sa mga asawa. Ang matag usa naningkamot gayud sa pagluwas sa iyang kaugalingon, ug imbis adunay panag-uyon ug kalinaw diha sa panimalay adunay moabut nga panagbingkil. Imbis luwason ang kinabuhi sa panag-uyon diha sa panimalay, nawala kini, tungod lamang kay kamo nagtinguha sa pagluwas sa inyong kaugalingong hakog nga kinabuhi, o sa inyong kaugalingong hinakog nga paagi. Mas maayo pag mawala kana nga tinguha. Ayaw na lang pagsulti, ug sa pagkawala sa inyong tinguha ug nianang pagbati sa pagdumot, sa pagmando, sa pagdumala, ayaw na lang pagsulti, ug inyong maangkon ang inyong kinabuhi diha sa panimalay.¹²

Hinaut nga ang Dios mopanalangin kaninyong tanan, ug hinaut nga mogiya siya ug motabang kaninyo nga ang pagkamatarung, panag-uyon, ug gugma alang sa usag usa maanaa sa matag panimalay.¹³

Ang panaghiusa diha sa Simbahan mosangpot ngadto sa kauswagan ug pagkaespirituhanon.

Ang misyon sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw mao ang pagpasiugda og kalinaw. Ang Buhing Kristo mao ang pangulo niini. Ubos kaniya mao ang li-boan ka mga lalaki diha sa Simbahan nga gitugutan sa balaang paagi sa pagrepresentar kaniya sa nagkalain-laing mga katungdanan. Katungdanan niining mga representante ang pagpakita og inigsoong gugma, una ngadto sa usag usa, dayon ngadto sa tanang mga tawo; sa pagtinguha og panaghiusa, panag-uyon, ug kalinaw sa mga organisasyon sulod sa Simbahan, ug dayon pinaagi sa lagda ug ehemplo ipaabut kini nga mga hiyas sa tibuok kalibutan.¹⁴

Sa mga branch ug mga ward sa Simbahan, walay hiyas nga mas makaayo sa kauswagan ug pagkaespirituhanon kay sa presensya niini nga baruganan. Kon ang kasina, pagpanglibak, [ug] pagpangdaut mopuli sa pagsalig sa usag usa, panaghiusa, ug panag-uyon, ang kauswagan sa organisasyon masanta. . . .

Ang kahuyang diha sa sulod mas makuyaw ug mas makadaot kay sa oposisyon sa gawas. Gamay rag kadaot ang Simbahan kon madaot man pinaagi sa pagpanggukod ug mga bakak [o bakak nga mga pasangil] gikan sa ignorante, wala makahibalo, o sa mga dautan og tinguha nga mga kaaway; ang dakong babag sa kauswagan niini magagikan sa mga tigpangita og sayop, sa mga tawong tapulan, tigsupak sa mga sugo, ug mga grupo nga mibiya sa simbahan.¹⁵

Ang baruganan sa *panaghiusa* maoy nakapahimo sa mga ward, mga stake, mga branch, ug mga misyon sa Simbahan nga mouswag ug makatuman sa mga katuyoan diin ang Simbahan gitukod. Dili kini mahimo pinaagi sa panag-away ug kasilag. Adunay mga kalisud. Ang matag miyembro sa Simbahan adunay iyang kaugalingong mga ideya. Usahay dili kini pareha sa bishopric, ug dili pareha sa kapangulohan sa stake, ug dili pareha sa Kapangulohan sa Simbahan; pero ang matag usa motugyan gayud sa iyang kaugalingong mga ideya alang sa kaayohan sa tanan,

ug nianang hiniusang katuyoan atong nakab-ot ang butang nga talagsaon.

Samtang ako naghunahuna sa kaugmaon niini nga Simbahan ug sa kaayohan sa mga batan-ong lalaki ug mga babaye, ingon man usab sa mga inahan ug mga amahan, nadasig ako nga walay laing mas importanting mensahe nga ihatag kay sa “maghiusa,” ug likayan ang mga butang nga makaingon sa panagbahin sa mga miyembro. Nasayud ako nga ang kaaway walay laing lig-ong hinagiban batok sa bisan unsang grupo sa mga lalaki o mga babaye niini nga Simbahan kay sa hinagiban sa pagpasiugda sa pagkawalay panaghiusa, pagduhaduha, ug pagdumot. . . .

Ang hagit ania kanato; dili kita makapakyas sa balaan nga mga pasalig nga gihatag ngari kanato isip mga katawhan. Ang panaghiusa sa katuyoan, uban sa tanang naglihok nga nagkauyon diha sa estruktura sa organisasyon sa Simbahan ingon nga gipadayag sa Ginoo, kinahanglan mao ang atong tumong. Himoa nga ang matag miyembro, magtutudlo, ug lider mobati sa kamahinungdanon sa katungdanan nga gihuptan sa matag usa. Ang tanan importante ngadto sa malampusong katumanan sa buhat sa Dios, nga mao ang atong buhat.¹⁶

Ang atong labing dakong panalipod alang sa panaghiusa ug kalig-on diha sa Simbahan makita diha sa priesthood, pinaagi sa pagpasidunog ug pagrespetar niini. O, akong mga kaigsoonan—mga presidente sa stake, mga bishop sa mga ward, ug sa tanang naghupot sa priesthood—ang Dios mopanalangin kaninyo sa inyong pagpangulo, sa inyong responsibilidad sa paggiya, sa pagpanalangin, sa paghupay sa mga tawo diin kamo gitudlo nga maoy modumala ug mobisita. Giyahe sila sa pagduol ngadto sa Ginoo ug magtinguha sa inspirasyon sa pagpuyo sa ingon aron sila mabayaw ibabaw sa luog ug dautan, ug magpuyo diha sa espirituhanong kahimtang.

Ilha kadtong kinsa nagdumala kaninyo ug, kon gikinahanglan, pangayo sa ilang tambag.¹⁷

Hinaut nga ang [mga organisasyon] sa Simbahan mapanalanginan uban sa espiritu sa panaghiusa ug panag-uyon. Hinaut nga mawala unta gikan sa ilang mga kasingkasing ang espiritu sa

pagdumot, paglibak, ug pagsulti og dautan, ug hinaut nga ilang ibutang sa ilang mga kasingkasing ang kamatuoran nga gipadayag ni Jesus sa dihang miingon siya, “. . . kon kamo dili magkahiusa kamo dili ako.” (D&P 38:27.)¹⁸

Himoa nga ang espiritu sa panaghiusa ug panaghugpong nga maoy gipangamuyo sa atong Ginoo ug Manluluwas sa gabii nga siya gibudhian, nga mao ang simbolo niining iyang Simbahan: Amahan, himoa silang usa, maingon nga kita usa [tan-awa sa Juan 17:11].¹⁹

**Ang pasalig ngadto sa mga sumbanan sa ebanghelyo
mao ang labing siguro nga paagi sa panaghiusa.**

Usa sa nag-unang magsusulat . . . [mipahayag]: “Ang kalibutan adunay daghang maayong mga tawo karon, daghan nga andam nga motuo kay sa kaniadto, pero kining mga tawhana wala nianang makapahiusa nga mga sumbanan, walay sukaranang mga baruganan, walay klarong panan-aw sa kinabuhi, walay maayong programa sa aksyon. Ang katilingban nakaamgo na, ug nagsugod na sa pagkahibalo sa mga kasamok ug mga panginahanglan niini, pero walay klaro nga direksyon, walay kadasig sa pag-organisar, walay dakong kadasig. . . . Aduna bay bisan unsa diin ang atong kinaiya makaangkon sa iyang panaghiusa; ang atong kalawatan moila ba sa panag-inigsoonay, ang atong katawhan mohapsay ba sa mga kalihokan niini sa kinatibuk-an?”

Motubag kita nga, oo—ang mao nga hiniusang pwersa, ang mao nga sumbanan mao ang Ebanghelyo ni Jesukristo nga gipahiuli pinaagi ni Propeta Joseph Smith. Kini nagpasabut sa kinabuhi sa tawo ug sa katuyoan niini, ug anaa niini ang mahinungdanong makaluwas nga mga elemento, halangdong mga sumbanan, ug espirituhanong pagbayaw alang sa kasingkasing sa tawo nga nangandoy.²⁰

“Maayong balita sa dakong kalipay” [Lucas 2:10]—Ang Ebanghelyo ni Jesukristo mao kanang maayong balita. Ang pu-long nga “Ebanghelyo” nagpasabut, sa literal nga paagi, “maayong mga balita,” ug ang ingon mao ang mga balita nga nagagikan sa itaas. . . . Dihay kahigayunan kanunay, sa matag dispensasyon, mga kahigayunan alang sa mga tawo nga modawat

nianang maayong mga balita ug kini nga mga propeta nga nagkauyon uban sa Walay Katapusan ug kinsa unang nakadungog ug direkta gayud nianang maayong mga balita, gitugyan nganha kanila ang responsibilidad sa pagdala nianang maayong mga balita ngadto sa uban sa ilang isig ka tawo, nga sila kinsa naikag kaayo sa mga butang sa kalibutan mahimong makadawat sa maayong mensahe ug mabalik ngadto sa kahimtang sa kalinaw, panaguyon, ug maayong kabubut-on.²¹

Bisan sa mga isla man sa dagat, sa Japan, sa Syria, sa mga nasud sa Scandinavian, sa England, Germany, France, Holland—bisan asa nga ang usa ka tawo makahimamat og usa ka grupo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw kansang hugot nga pagtuo diha sa ebanghelyo ni Jesukristo dili mausab, diha makaplagaan niya ang espiritu sa panaghiusa, ang espiritu sa gugma, ang espiritu sa pagkaandam sa pagsakripisyo alang sa kaayohan sa katawhan. Ang Dios mopanalangin sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa tibuok kalibutan aron sila magpadayon nianang sama nga espiritu.²²

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sa unsa nga paagi nga ang Dios Amahan ug si Jesukristo usa? Unsa ang pipila ka piho nga mga paagi diin kita mahiusa isip usa ka Simbahan? Isip mga pamilya? Isip mga miyembro sa katingban? (Tan-awa sa mga pahina 54–56.) Unsa nga mga kaayohan ang moabut pinaagi sa maong panaghiusa?
- Unsa ang pipila ka mga kinaiya ug mga aksyon nga makaingon sa walay panag-uyon diha sa atong mga panimalay ug mga ward? (Tan-awa ang mga pahina 52–56.) Unsa ang atong mabuhat aron molambo ang panag-uyon ug panaghiusa? Unsaon nato sa paggamit sa pamahayag ni Presidente Clark (“Sa pagserbisyo sa Ginoo, dili asa kamo magserbisyo pero kon giunsa”) samtang kita maningkamot sa pagpalambo og panaghiusa diha sa atong mga panimalay ug mga ward?
- Sa unsa nga paagi kaha nga ang mga anak maimpluwensyahan kon ang ilang mga ginikanan mosulti og dautan sa mga lider ug mga magtutudlo? Ngano nga ang pagsulti og dautan makadaot

“sa tigbiaybiay labaw pa kay sa gibiay-biay”? (Tan-awa sa pahina 55.)

- Sa unsa nga mga paagi nga ang ebanghelyo makatuman sa pangandoy sa mga tawo alang sa panaghiusa ug panag-uyon? (Tan-awa sa mga pahina 56–57.) Ngano nga ang panaghiusa gikinahanglan sa pagpahinabo sa mahangturonng mga katuyo-an sa Ginoo dinhi sa yuta?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: 1 Mga Taga-Corinto 1:9–10; Mosiah 18:21; 3 Nephi 11:29–30; 4 Nephi 1:2, 15–17; D&P 38:23–27; 105:3–5; Moises 7:18

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1967, 7.
2. Tan-awa sa Conference Report, Abr. 1951, 150–51.
3. Sa Conference Report, Abr. 1951, 154.
4. Sa Conference Report, Okt. 1954, 132–33.
5. “Unity in the Home—the Church—the Nation,” *Improvement Era*, Feb. 1954, 77–78.
6. Sa Conference Report, Okt. 1967, 6.
7. Sa Conference Report, Okt. 1967, 7.
8. Sa Conference Report, Abr. 1969, 95–96.
9. Sa Conference Report, Abr. 1953, 16.
10. Sa Conference Report, Abr. 1945, 144.
11. Sa Conference Report, Okt. 1967, 7.
12. Sa Conference Report, Abr. 1954, 142.
13. Sa Conference Report, Okt. 1969, 137.
14. Sa Conference Report, Okt. 1964, 5.
15. “Unity in the Home—the Church—the Nation,” *Improvement Era*, Feb. 1954, 77.
16. Sa Conference Report, Okt. 1967, 5–6.
17. Sa Conference Report, Okt. 1967, 6.
18. Sa Conference Report, Abr. 1967, 87–88.
19. Sa Conference Report, Okt. 1934, 91.
20. Sa Conference Report, Abr. 1941, 108; parapo giusab.
21. Sa Conference Report, Abr. 1910, 106.
22. Sa Conference Report, Abr. 1925, 11.

“Matag Miyembro usa ka Misyonaryo”

*Ang kalibutan gihidlaw kaayo nga makadungog
sa kamatuoran. . . . Kita aduna niini. Makahimo
ba kita sa buluhaton—sa responsibilidad nga
gihatag sa Dios kanato?¹*

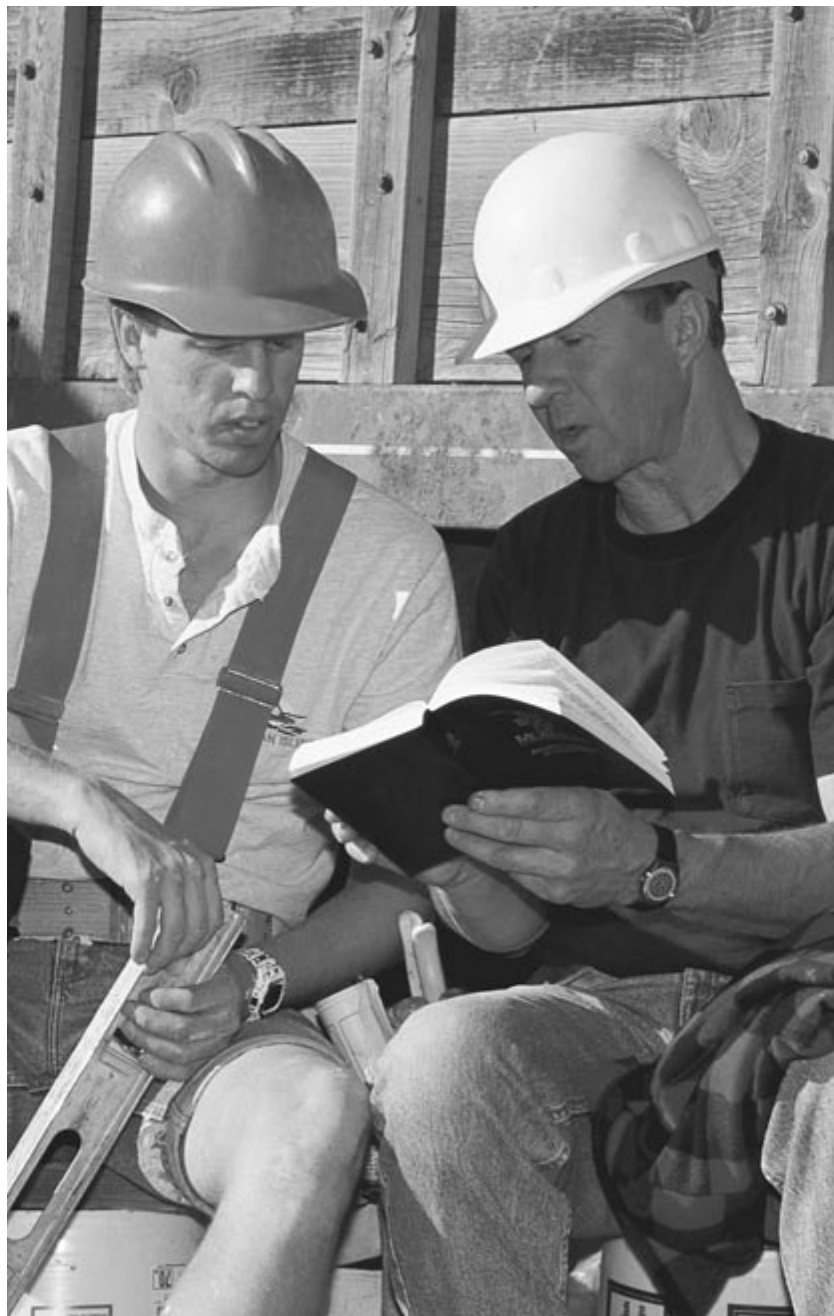
Pasiuna

Ang mga ginikanan ni Presidente David O. McKay mga kinabig ngadto sa Simbahan, ang resulta sa mga pagpaningkamot sa mga misyonaryo nga gitawag nga motrabaho didto sa Great Britain. Ang pamilya sa iyang amahan, nga si David McKay, mipasakop sa Simbahan didto sa Scotland niadtong 1850 ingon nga pipila sa nag-unang mga kinabig sa Simbahan sa maong dapit. Ang pamilya sa iyang inahan, nga si Jennette Evans, miapil sa Simbahan didto sa Wales sa susamang higayon bisan pa sa hilabihan nga pagsupak sa suod nga kabanay.

Gikan sa matarung nga kabilin nga gihatag ngadto kaniya sa iyang mga ginikanan, si Presidente McKay adunay usa ka dakong pagpamatuod sa kamahinungdanon ug sa mahangturong mga epekto sa misyonaryo nga buhat. Niadtong 1953, sa dihang naglibot sa Europe, si Presidente McKay mibisita sa yanong balay sa Scotland sa bata pa ang iyang amahan. Ang anak nga lalaki ni Presidente McKay nga si Llewelyn, kinsa miuban kaniya sa biyaha, mirekord sa kasinatian ingon sa mosunod:

“[Samtang kami nagpadulong sa balay], ang adlaw milusot sa mga panganod ug mipahiyom kanamo samtang siya naghunahuna sa kamaya ug kalipay nga diha sa kasingkasing ni papa. Samtang kami nagpundok sa atubangan sa balay, mga luha mi-gawas gikan sa mga mata ni papa samtang siya nagtan-aw sa pul-tahan. ‘Kon dili pa tungod sa duha ka mga misyonaryo nga

Ang responsibilidad sa pagpakigbabin sa ebanghelyo nag-agad sa matag miyembro sa Simbahan.

nanuktok niining pultahana niadtong mga 1850, wala unta ako karon dinhi!”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang mga miyembro sa Simbahan gisugo sa paghimo sa misyonaryo nga buhat.

“Busa panglakaw kamo ug himoa ninyong mga tinun-an ang tanang kanasuran, magbunyag kanila sa ngalan sa Amahan, ug sa Anak, ug sa Espiritu Santo:

“Nga magatudlo kanila sa pagtuman sa tanan nga akong gisugo kaninyo: ug tan-awa, ako magauban kaninyo sa kanunay hangtud sa katapusan sa kapanahonan. . . .” (Mat. 28:19–20.)

Ingon niana ang pahimangno nga gihatag ngadto sa unang napulog duha. Ingon niana ang pahimangno nga gihatag sa mga katawhan niining panahona diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad nga mahimong kahayag ngadto sa kalibutan. “Ug bisan pa niana Ako nagpadala sa akong walay katapusan nga pakigsaad ngadto sa kalibutan, nga mahimo nga kahayag ngadto sa kalibutan, ug mahimo nga sukaranan alang sa akong mga katawhan, ug alang sa mga Hentil sa pagpangita niini, ug mahimo nga sinugo sa akong atubangan sa pag-andam sa agianan sa dili pa ang akong pag-abut.” [Tan-awa sa D&P 45:9.]

Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw bag-o lang miabut og usa ka tuig sa dihang kana nga deklarasyon gihatag pinaagi sa inspirasyon ngadto ni Propeta Joseph Smith. Siya mismo nag-edad og baynte sais anyos. Talagsaon kayo ang paghimo sa mao nga pamahayag, dako ang potensyal niini, masangkaron ang tumong niini. . . .

... Mormonismo, ang tawag niini, nakapataas og usa ka bandila ngadto sa mga nasud ug, uban sa mga pulong nga masangkaron sama niadtong akong nabasa sa pinadayag, nagdapit sa kalibutan ngadto sa kalinaw, sa pagpahulay, sa pagkakontento.³

Ang teksto . . . “panglakaw kamo sa tibuok kalibutan” mao gayud ang misyonaryo nga sugo nga gihatag sa nabanhaw nga Kristo ngadto sa iyang mga Apostoles. Agig sangputanan siya miingon:

Isipa kining trabahoa nga wala mahuman hangtud nga ang tanang mga nasud modawat sa ebanghelyo ug magpalista sa ilang mga kaugalingon isip akong mga tinun-an. . . .

Uban sa samang direkta nga sugo gikan sa nabanhaw nga Ginoo kinsa kauban sa Amahan nga nagpakita sa sinugdanan sa ika-disenyube nga siglo, ang pagpahayag sa ebanghelyo gihimo sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ngadto sa “matag kanasuran, kaliwatan, pinulongan ug katawhan” kutob sa maabut ug sa mga tawo nga mopadayon niini.

Ang matag Santos sa Ulahing mga Adlaw kinahanglang moapil sa misyonaryo nga buhat.

Kon akong ipasabut pag-ayo ang duha sa labing lig-ong pagtuo sa mga kasingkasing sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, akong hinganlan ang: *Una, usa ka malungtarong kasiguroan nga ang ebanghelyo, sama sa gitudlo sa Manunubos sa dihang nagpu-yo pa siya uban sa mga tawo ug sa wala madugay giilisan, giusab ug gibugawan sa mga tawo, gipahiuli na sa Manunubos diba sa kalunsay ug kabingpitan niini;* ug ikaduha, natural nga mosunod sa una, mao ang pagtuo diha sa kasingkasing sa matag miyembro niini nga Simbahan nga ang responsibilidad anaa sa mga miyembro sa Simbahan sa pagsangyaw sa gipahiuli nga ebanghelyo ngadto sa matag kanasuran, kaliwatan, pinulongan ug katawhan.⁵

Nakahinumdom ako nga sa dihang si Kristo dinhi pa sa yuta, miingon Siya ngadto sa pipila ka mga tawo kinsa nakahibalo usab sa Iyang pagkabalaan, nga adunay obligasyon ang tanan kinsa adunay kahibalo sa pagkaanaa sa Dios ug sa mga kamatuoran sa ebanghelyo ni Kristo. “Siya nga wala masayud niini, ug nagbuhat sa angay sa bunal, mahiagum sa diyutay nga pagbunal. Ang matag usa nga gikahatagan og daghan, pagapangayoan og daghan; ug kaniya nga sa mga tawo gikapiyalan og daghan, kinahanglanon nila ang labaw pa.” [Lucas 12:48.] Mao nga niini nga kahibalo nga anaa sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nag-uban ang dakong obligasyon. Ang mga katawhan sa Dios gihisgutan diha sa kasulatan, sa karaan ug moderno, isip usa ka kaliwatan nga pinili, ang kahugpungan sa mga harianong sacerdote, ang katawhan nga

iyang kaugalingon sa Dios, isip usa ka kahayag nga anaa sa usa ka bungtod. “Kamo mao ang kahayag alang sa kalibutan. Ang siyudad nga nahimutang sa ibabaw sa bungtod dili gayud mahisalipdan. Ang mga tawo dili usab magdagkot og suga aron ibutang kini sa ilalum sa gantangan; kondili sa ibabaw sa tungtunganan; ug kini magaiwag kanilang tanan nga anaa sa sulod sa balay. Pasigaa ninyo ang inyong kahayag sa atubangan sa mga tawo aron makिता nila ang inyong maayong mga buhat ug dayegon nila ang inyong Amahan nga anaa sa langit.” [Tan-awa sa Mateo 5:14–16].⁶

Pagkadako nga responsibilidad . . . sa paggiya sa maayong mga lalaki ug maayong mga babaye niining tibuok kalibutan nga makaila sa Dios, ug makahibalo unsa ang ilang misyon dinhi sa yuta! Mga amahan ug mga inahan, isig ka trabahante, nakaamgo ba gayud kamo karon unsay gipasabut sa pag-abaga sa responsibilidad sa pagdala sa mensahe sa kalinaw ug maayong kabubut-on ngadto sa tanang mga tawo?⁷

Ang kalibutan mas gihidlaw kaayo nga makadungog sa kamatuoran sukad masukad sa kasaysayan niini. Kita aduna niini. Makahimo ba kita sa buluhaton—sa responsibilidad nga gihatag sa Dios kanato?⁸

Ang matag miyembro sa Simbahan kinahanglang makabig ug makabaton og kahibalo sa ebanghelyo, lakip sa kahibalo sa mga kasulatan. Pagkanindot kaha kon ang matag miyembro sa Simbahan makahimo, sama ni Pedro sa karaan, “sa inyong kasingkasing katahai ninyo ang Ginoong Dios: ug kinahanglan nga andam kamo kanunay sa pagtubag kang bisan kinsa nga mangutana sa hinungdan sa paglaum nga anaa kaninyo. . . .” (1 Ped. 3:15.) . . .

Ang responsibilidad sa Simbahan mao ang pagsangyaw sa ebanghelyo ni Jesukristo ingon nga gipahiuli ngadto ni Propeta Joseph Smith, dili lamang sa pagsangyaw niini ug sa pagpahayag niini pinaagi sa pulong, pinaagi sa pag-apud-apud sa basahon, pero labaw sa tanan pinaagi sa pagsunod sa ebanghelyo diha sa atong mga panimalay ug diha sa atong pagpakigsabot sa negosyo, magbaton og hugot nga pagtuo ug pagpamatuod diha sa atong mga kasingkasing, ug mopasanag niini bisan asa kita moadto. . . . Walay bisan unsa nga makababag sa kauswagan sa

kamatuoran gawas lamang sa atong mga kahuyang o kapakyasan sa paghimo sa atong katungdanan.⁹

Ang matag miyembro usa ka misyonaryo. Siya adunay responsibilidad sa pagdala og tawo: usa ka inahan, usa ka amahan, usa ka silingan, usa ka isig ka trabahante, usa ka kauban, usa ka tawo nga matudloan sa mga mensahero sa ebanghelyo. Kon ang matag miyembro motuman niana nga responsibilidad ug kon sabutan nga ang inahan o ang amahan o usa ka tawo makigkita sa gitugutan nga mga representante sa Simbahan, walay gahum dinhi sa yuta nga makapugong niini nga simbahan sa pagtubo. Ug personal nga pagkontak maoy makaimpluwensya niadtong mga investigator. Kanang personal nga pagkontak, ang matang niini, ang epekto niini mag-agad kaninyo. Ug kana ang gusto nakong ipasabut. Adunay usa ka responsibilidad nga dili malikayan sa tawo, mao kanang responsibilidad sa personal nga impluwensya. . . . Mao kana ang imong pagkaikaw, dili ang imong pagpakaaron-ingnon ang makaaghat sa mga tawo sa pag-imbestigat¹⁰

Ang matag miyembro sa Simbahan kinahanglang mahimong usa ka misyonaryo. Tingali wala siya tuguti, nga mobisita sa kada balay, pero siya gitugutan, tungod sa iyang pagkamiyembro, sa pagpakita og husto nga ehemplo isip usa ka maayong silingan. Ang mga silingan nagbantay kaniya. Ang mga silingan nagbantay sa iyang mga anak. Usa siya ka kahayag, ug iyang katungdanan mao nga dili itago kana nga kahayag ilawom sa gantangan, kondili ibutang sa ibabaw sa tungtungan aron ang tanang mga tawo magiyahan niini. . . .

... Kon kamo magsunod sumala nianang maayong mga baruganan ubos sa mga pakigsaad nga inyong gihimo sa daplin sa tubig, ug sukad nianang higayona sa mga miting sa Sakramento, ug kadaghanan kaninyo sulod sa Balay sa Dios, makahimo kamo og halangdong misyon, ug ang Dios moganti kaninyo.

Hinaut nga ang matag miyembro sa Simbahan makasinati niining kausaban dinhi niining kinabuhia, ug magpuyo aron ang uban, nga makakita sa iyang maayong mga buhat, mosangpot ngadto sa pagdayeg sa atong Amahan sa langit.¹¹

Ang Ebanghelyo mao ang atong kasandigan. Nasayud kita un-say gibarugan niini. Kon kita magpuyo niini, mobati niini, ug mo-sulti og maayo bahin sa Ebanghelyo, sa Priesthood, sa mga awtoridad niini, mosulti og maayo bisan sa atong mga kaaway, mas magmalipayon kita sa atong mga kaugalingon, ug kita magasangyaw sa Ebanghelyo ni Jesukristo. Ang tanan makahimo niini. Posible kini. Ang Dios wala magsugo kanato sa paghimo niini ug dayon hikawan kita sa gahum sa paghimo niini.¹²

Ang *full-time* nga mga misyonaryo kinahanglang takus nga moserbisyo.

Sa seksyon 4 sa Doktrina ug mga Pakigsaad, si Propeta Joseph Smith nakadawat og pagpadayag nga “tan-awa usa ka kahibulongan nga buhat hapit na moabut diha sa mga katawhan.

“Busa, O kamo nga anaa sa pag-alagad sa Dios, tan-awa nga kamo moalagad kaniya sa tibuok ninyo nga kasingkasing, gahum, hunahuna ug kusog, nga kamo magbarug nga walay mansa sa atubangan sa Dios sa katapusan nga adlaw.” (D&P 4:1–2.) . . .

[Usa] ka importanting bahin niining pagpadayag, ug sa uban nga gihatag sa susamang higayon, mao ang paghingalan sa mahinungdanong mga kwalipikasyon niadtong kinsa moapil sa pagpatuman niining kahibulongan nga buhat. Kini nga mga kwalipikasyon *dili ang pagpanag-iya og babandi, dili ang sosyal nga pagkainila, dili ang politikal nga pag-uswag, dili ang kalamposan sa pagkamilitar, dili ang pagkabalangdon sa pagkawatawo*; pero *ang tinguba sa pagserbisyo sa Dios uban sa inyong tibuok “kasingkasing, gabum, hunahuna ug kusog”—*espirituhang mga hiyas nga makatampo sa *pagkabalangdon sa kalag*. Usbon ko: Dili pagkainila, dili bahandi, dili teyolohikanhong pagbansay sa panggobyerno sa simbahan—apan “usa ka kahibulongan nga buhat hapit na moabut diha sa mga katawhan.”¹³

Adunay pipila ka mga sumbanan diin ang [mga bishop ug mga presidente sa stake] kinahanglang magiyahan sa pagtawag sa atong mga misyonaryo. Una, ayaw pagtawag og [misyonaryo] tungod sa tuyo sa pagluwas kaniya. Ang batan-ong lalaki nahisalaag ug sa inyong pagtuo nga ang usa ka misyon makaayo kaniya. O

makaayo kaniya. Pero dili kana mao nganong inyo siyang ipadala. Pagpili og [mga misyonaryo] kinsa takus morepresentar sa Simbahan, siguroha nga sila may igong kahingkod, ug, labaw sa tanan, nga sila adunay maayong kinaiya.¹⁴

Maayo nga dili kaayo nato ibutang sa hunahuna unsay kaayohan nga madawat niadtong mga representante kaysa sa ilang pagkaandam ug pisikal nga kasarang sa pagtuman sa mga responsibilidad sa usa ka misyonaryo nga tawag. Sa pagpili og usa ka misyonaryo atong ibutang sa hunahuna ang mga pangutana nga mosunod:

Takus ba siyang morepresentar sa Simbahan?

Aduna ba siyay igong gahum sa pagpakigbatok sa tintasyon?

Nalimpyohan na ba niya ang iyang kaugalingon samtang diha sa ilang panimalay ug pinaagi niana nga sumbanan nagpakita sa iyang kaugalingon nga makahimo sa pagbatok sa posibling tintasyon didto sa misyon?

Aktibo ba siya sa mga organisasyon sa Simbahan sa ilang dapit?

Siya ba nakakita sa unsay ikatanyag sa Simbahan ngadto sa kalibutan?

Nakakita ba siya nga ang Simbahan mao ang labing mahinungdanong butang sa kalibutan, ug ang bugtong grupo nga gitugutan sa pagrepresentar ni Ginoong Jesukristo sa kaluwasan sa katawhan? . . .

Siya ba, pinaagi sa pag-ampo, o kasinatian, mibati sa pagkaduol sa Dios nganha kaniya, aron nga siya makaduol sa Ginoo sama nga siya makaduol sa iyang yutan-ong amahan?¹⁵

Busa ang matag elder nga moadto ngadto sa laing dapit aron sa pagsangyaw niini nga ebanghelyo kinahanglan gayud nga mosunod una sa ebanghelyo kutob sa iyang mahimo, ug adunay pagtuo diha sa iyang kasingkasing nga siya nagsangyaw sa kama-tuoran. Tinuod, sa sinugdanan kini nga pagpamatuod tingali wala pay klaro; pero ang atong tanang mga anak aduna niini bisag gamay. . . . Pinaagi sa pagtuo, pagserbisyo, pagpaubos ug pag-ampo, kini nga pagpamatuod madugangan.

Laing kwalipikasyon mao kini: Ang matag elder kinahanglang usa ka maayong tawo nga Kristiyano sa kanunay. Ang usa

Si Presidente McKay misugo sa mga bishop ug sa mga presidente sa stake sa “pagpili og [mga misyonaryo] kinsa takus nga morepresentar sa Simbahan.”

ka maayong tawo—kinsa siya? “Bisan kinsa nga madayganon”—walay gitago, dili magduko-duko tungod kay adunay sala; “bisan kinsa nga maunungon”—maunungon ngadto sa kamatuoran, ngadto sa hiyas, ngadto sa Pulong sa Kaalam—”tinuod, nga mga maloloy-on ug mahigalaon nga kinaiya, madungganon sa iyang kaugalingon ug sa iyang paghukom sa uban, matinud-anon sa iyang pulong sama ngadto sa balaod, ug matinud-anon ngadto sa Dios ug ngadto sa tawo—ang mao nga tawo usa ka tinuod nga maayong tawo,” ug ang maong tawo nga elder niini nga Simbahan mao ang mogawas aron himoong Kristiyano ang kalibutan.¹⁶

Ang matag deacon, teacher, ug priest, matag elder diha sa Simbahan nakasabut nga aron mahimong takus nga mahimong representante sa Simbahan ni Kristo, kinahanglan nga siya kalma sa iyang mga kinaiya ug limpyo og moralidad. Gitudloan siya nga walay doble nga sumbanan sa kaputli, nga ang matag batan-ong lalaki, ingon man usab ang matag batan-ong babaye, kinahanglang gawasnon ang kaugalingon gikan sa sekswal nga kahugawan. . . .

Kining batan-ong mga lalaki gitudloan nga sila mogawas isip mga representante sa Simbahan, ug nga ang usa ka representante sa bisan unsang organisasyon—ekonomikanhon o relihiyoso—kinahanglang maghupot og bisag usa lang ka madungganong hiyas, ug kana mao ang pagkamasaligan. Sakto siya kinsa miingon, “Ang pagkamasaligan mas labaw pa nga komplimento kay sa higugmaon.” Ug kinsa ang girepresentaran niini nga mga misyonaryo? Una, sila nagrepresentar sa ilang mga ginikanan, nagtuman sa responsibilidad nga dili mamansahan ang ilang maayong pangalan. Ikaduha, nagrepresentar sila sa Simbahan, ilabi na sa ward nga ilang gipuy-an. Ug ikatulo, nagrepresentar sila ni Ginoong Jesukristo, nga sila maoy gitugutan nga mga sulugoon.

Kini nga mga ambasadur, kay sila mao man, nagrepresentar niining tulo ka mga grupo ug uban nianang pagrepresentar ilang gidala ang usa sa labing dakong responsibilidad sa ilang mga kinabuhi.¹⁷

**Daghang mga panalangin ang moresulta
gikan sa misyonaryo nga pagserbisyo.**

Kon gusto ninyo nga malig-on ang inyong pagpamatuod, aron kini ikapadayag nganha kaninyo karon sa tagsa-tagsa nga si Kristo nagtabang kaninyo sa inyong trabaho, naggiya sa iyang Simbahan, ang labing maayong paagi sa pagbuhat niana mao ang . . . paghimo sa inyong katungdanan, . . . pag-atiman sa misyonaryo nga buhat.¹⁸

Ang paghatag og serbisyo . . . didto sa natad sa misyon usa ka panalangin ni bisan kinsa. Gipamatud-an kini nga tinuod sa liboan ka mga ginikanan sa tibuok Simbahan kinsa nagpasalamat

sa kabililhon sa mao nga trabaho sa ilang mga anak nga lalaki ug babaye, diin kini nga kasinatian nakapapukaw sa ilang pagkama-pasalamaton mahitungod sa panimalay ug sa ebanghelyo. Ang mga ginikanan nasayud usab nga ang misyonaryo nga kalihokan makadala ngadto sa kahimtang sa pagkahibalo sa kamatuoran sa ebanghelyo, nga tingali gibati sa batan-ong mga lalaki pero wala mapadayag.¹⁹

Kadaghanan nato wala makaamgo sa kabililhon ug sa dakong mga posibilidad niining mahinungdanong sanga sa kalihokan sa Simbahan ang [misionaryo nga buhat].

1—Isip usa ka ehemplo sa boluntaryo nga pagserbisyo sa kaw-sa sa Manluluwas, kini wala matupngi.

2—Isip magdadasig sa limpyo nga pagpuyo diha sa mga kabatan-onan, isip usa ka tampo sa paglig-on og kinaiya, ang impluwensya niini dili masukod.

3—Isip usa ka mapanudloon nga gahum ug makabayaw nga impluwensya diha sa atong mga komunidad, ang epekto niini klarong makita.

4—Isip usa ka tampo sa maayong pagsinabtanay sa mga kanasuran, ug sa pagpasiugda sa internasyonal nga panaghigalaay, makapatunhay kini og mahinungdanong impluwensya.

5—Kay ang katuyoan sa Labawng Makagagahum mao ang pagluwas sa tagsa-tagsa, . . . ang misyonaryo nga pag-alagad naglihok nga mauyunon sa katumanan niining mahangturong plano!

“Hinumdumi ang bili sa mga kalag mahinungdanon sa pananaw sa Dios; . . .

“Ug kon kini mahimo nga ikaw manlimbasog sa tanan nimo nga mga adlaw sa pagsangyaw og paghinulsol ngadto niini nga mga katawhan, ug magdala, bisan usa ka kalag ngari kanako, un-sa ka dako ang imong hingpit nga kalipay uban kaniya diha sa gingharian sa akong Amahan!

“Ug karon, kon ang imong hingpit nga kalipay dako tungod sa usa ka kalag nga imong gidala ngari kanako diha sa gingharian sa akong Amahan, un-sa kaha kadako sa imong hingpit nga kalipay kon ikaw makadala og daghan nga mga kalag ngari kanako!” (D&P 18:10, 15–16.)²⁰

Ang mga kasingkasing sa mga tawo kinahanglang mausab. Si Kristo mianhi sa kalibutan alang nianang maong katuyoan. Ang pinakaimportanting rason sa pagsangyaw sa ebanghelyo mao ang pag-usab sa mga kasingkasing ug mga kinabuhi sa mga tawo, ug kamo mga kaigsoonan nga moadto sa stake ug ngadto sa laing stake ug makadungog sa ebidensya ug pagpamatuod niadtong kinsa bag-ong nakabig . . . makapamatuod kon sa unsa nga paagi nga ang pagkakabig nakapausab sa ilang mga kinabuhi, samtang sila naghatag sa ilang mga pagpamatuod. Sa mao nga pagkakabig sila makahatag og kalinaw ug maayong pagsinabtanay ngadto sa kalibutan imbis panagbangi [ug] pag-antus.²¹

Ang atong mga misyonaryo . . . karon nagpahayag ngadto sa masamok nga kalibutan nga ang mensahe nga nagmantala sa pagkatawo ni Jesus—“himaya sa Dios sa kalangitan, ug sa yuta panagdait sa mga tawo iyang gikahimut-an” [tan-awa sa Lucas 2:14]—mahimong matinuod dinhi ug karon pinaagi sa pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo.²²

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Si Presidente McKay sa kasagaran mopadayag og pasalamat alang sa mga paningkamot sa mga misyonaryo kinsa mitudlo sa iyang mga ginikanan. Sa unsa nga paagi nga kamo o usa ka tawo nga inyong nailhan nga napanalanginan sa misyonaryo nga buhat?
- Kinsa ang adunay responsibilidad sa misyonaryo nga buhat karon? (Tan-awa sa mga pahina 61–66.) Unsa nga mga kahigayunan ang ania kanato aron makasunod sa panudlo ni Presidente McKay nga ang matag miyembro kinahanglang mahimong usa ka misyonaryo? Sa unsa nga paagi nga maandam nato ang atong mga kaugalingon nga makatuman niini nga responsibilidad?
- Unsa nga mga kapanguhaan ang gitagana sa Simbahan aron makatabang kanato sa pagpaambit sa ebanghelyo? Sa unsa nga mga paagi nga kita gitudloan sa pagtabang sa *full-time* ug sa ward nga mga misyonaryo sa atong dapit?

- Unsa nga mga kwalipikasyon ang gikinahanglan alang sa *full-time* nga misyonaryo nga pagserbisyo? (Tan-awa sa mga pahina 65–66.) Ngano nga ang katakus ug pagkamasaligan mahinungdanon ngadto sa misyonaryo nga pagserbisyo?
- Unsa ang mahimo sa mga kabatan-onan sa pagpangandam sa ilang mga kaugalingon sa pagsebisyo og mga misyon? Unsa ang mahimo sa mga hamtong sa pagtabang sa mga kabatan-onan nga makaandam sa pagserbisyo og mga misyon?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga indibidwal nga adunay pisikal o mental nga mga limitasyon makahimo sa katuyoan sa misyonaryo nga buhat? Unsa ang laing mga paagi sa pagserbisyo sa Simbahan nga mahimo nilang buhaton?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang hamtong nga mga magtiayon mahimong importante nga kapanguhaan sa natad sa misyon?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: 3 Nephi 12:14–16; D&P 4:1–7; 18:15–18; 75:2–5; 88:81; 90:11

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1945, 113–14.
2. Llewelyn R. McKay, *Home Memories of President David O. McKay* (1956), 15; parapo giusab.
3. “Every Member a Missionary,” *Improvement Era*, Okt. 1961, 710–11.
4. Sa Conference Report, Okt. 1949, 118.
5. Sa Conference Report, Abr. 1927, 102.
6. Sa Conference Report, Okt. 1910, 47.
7. Sa Conference Report, Abr. 1927, 106.
8. Sa Conference Report, Okt. 1945, 113–14.
9. Sa Conference Report, Okt. 1969, 88–89; parapo giusab.
10. “Pakigpulong ni Presidente David O. McKay nga Gihatag ngadto sa North British Mission niadtong 1 sa Marso 1961,” Family and Church History Department Archives, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 2–3.
11. Sa Conference Report, Okt. 1958, 93–94.
12. Sa Conference Report, Abr. 1910, 110.
13. Sa Conference Report, Okt. 1966, 86.
14. Sa Conference Report, Abr. 1950, 176.
15. Sa Conference Report, Abr. 1961, 96.
16. Sa Conference Report, Abr. 1927, 106.
17. Sa Conference Report, Okt. 1949, 119–20.
18. Sa Conference Report, Okt. 1959, 89.
19. Sa Conference Report, Abr. 1961, 96.
20. Sa Conference Report, Okt. 1949, 117.
21. Sa Conference Report, Okt. 1953, 11.
22. Sa Conference Report, Okt. 1966, 87.

Nga ang literal nga pagkabanbaw gikan sa lubnganan usa gayud ka tinuod alang sa mga disipulo kinsa nakaila gayud pag-ayo ni Kristo . . . Mga saksi sila sa kamatuoran.”

Ang Kamahinungdanon sa Pagkabanhaw

*Sama nga si Kristo nabuhi human sa kamatayon,
mao usab ang tanang mga tawo, ang matag usa
mopuyo nianang dapit sa sunod nga kalibutan
diin siya labing angayan.¹*

Pasiuna

Niadtong 1912, si Elder David O. McKay, nianang higayona usa ka sakop sa Napulog Duha, ug ang iyang asawa, nga si Emma Ray, nakasinati sa ilang unang dakong kasubo sa pagkaginikanan sa dihang ang ilang anak nga lalaki nga nag-edad og duha ka tuig ug tunga, nga si Royle, namatay. Ang asoy ni Elder McKay sa hitabo nagpakita sa kasakit nga iyang gibati pero nagpakita usab sa iyang hugot nga pagtuo sa umaabot nga pagkabanhaw.

“Lunes, 8 sa Abril 1912. Usa ka gabii sa pag-antus sa among minahal nga anak nga lalaki! Ang matag gininhawa nga iyang iginhawa ingon og masakit kaayo para kaniya! Ang mga doktor mieksamen kaniya karong buntag, ug nakadiskobre nga ang iyang sakit resulta sa *pleurisy* [pagpanghubag sa бага] sa duha ka bahin. Niini hapit na kami kawagtangi sa paglaum; pero unya sa diha nga [ang doktor] misulti kanamo nga pinaagi sa pag-eksamen nasayud siya unsa nga kagaw ang nakaingon sa impeksyon ug nga siya adunay pangontra sa sakit, mibalik ang among paglaum.

“Pero si Royle luya kaayo ug ang mga komplikasyon sa mga sakit daghan kaayo. Nakigbisog siya sa tibuok adlaw, moinom sa *stimulant* nga ihatag kaniya matag karon ug unya sama ka manunuton sa hamtong nga tawo. Sa pagka alas 9:30 sa gabii, si Papa, Thomas E. [McKay] ug ako nangalagad pag-usab kaniya. Si Ray malaumon kaayo, ug mihigda sa kama tupad kaniya aron

mopahulay og kadiyot. Sa wala madugay ang iyang gamay nga pulso nagkahinay ug nasayud kami nga ang among batang anak mobiya na kanamo. ‘Mama’ mao ang katapusang pulong nga mi-gawas sa iyang bililhong mga ngabil. Sa wala pa siya mamatay, iyang gituy-od ang iyang gagmay nga mga kamot, ug sa dihang ako midungo aron sa paghahapuhap kaniya, iyang gikabyunan ang akong liog, ug mihatag kanako sa katapusan sa daghang labing mahigugmaong paggakus nga sukad nadawat sa usa ka amahan gikan sa usa ka mapinanggaong anak. Ingon og siya nakahibalo nga moadto na siya, ug gustong mosulti nga, ‘Babay, Papa,’ pero ang iyang gamay nga tingog wala na mogawas tungod sa kaluya ug kasakit. Nakasiguro ko nga nakaila siya sa iyang Mama pagka-taudtaud. Nakapahulay lamang siya og pipila ka mga minuto; ug nakamatikod nga ang mga nars ingon og gisamokan iyang giga-kus ang iyang pinalanggang anak sa makadiyot ug wala mobiya kaniya hangtud gidala namo siya sa gawas gikan sa kwarto diin ang Kamatayon mikuha sa among anak nga lalaki.

“Ang kamatayon miabut sa pagka 1:50 sa kaadlawon, nga wala ganiy kalit nga pagpanggahi sa kaunuran. ‘Siya dili patay apan natulog’ wala gayud masukad nga mas bagay ngadto ni bisan kinsang kalag, kay siya sa tinud-anay natulog lang. Wala siya mamatay.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang mga Apostoles ni Jesus nahimong mga saksi sa katinuod sa Iyang Pagkabanhaw.

Mga duha ka libo ka mga tuig na ang milabay . . . dihay pipila ka mga apostoles nga wala kaayo magmalipayon. Si Pedro nagu-ol pag-ayo; si Juan nagsubo; mao usab si Maria, ang Inahan ni Kristo. Ang ubang mga apostoles milayas. Si Judas nakaamgo sa krimen nga iyang nahimo. Pagkamasulub-on nga gabii!

Pagkasunod buntag si Kristo nabuhi. . . . Tungod kay kana tinuod, kini nga pagkabanhaw nagpasiugda sa pagkaimortal sa kalag, ang pagkaanaa sa mga minahal nga atua sa pikas bahin, ang ilang personalidad nagpadayon. Tinuod sila nianang espirituhanong kahimtang sama sa espiritu ni Kristo sa dihang nagsangyaw Siya ngadto sa mga espiritu didto sa bilangguan.³

Ang kamatuoran nga sila mga saksi [sa Pagkabanhaw ni Jesus] nakahatag og dugang bili sa ebidensya nga gihatag sa mga Apostoles. Ang kalawom sa bili sa ilang pagpamatuod nag-agad sa kamatuoran nga uban sa kamatayon ni Jesus ang mga Apostoles nawad-an og paglaum ug nagsubo. Sulod sa duha ka mga tuig ug tunga sila natuboy ug nadasig sa presensya ni Kristo. Pero karon wala na siya. Gibiyaan na sila, ug sila ingon og naglibog ug walay mahimo. . . .

“Unsa man ang nakapausab og kalit niining mga disipulo ngadto sa masaligan, walay kahadlok, bayanihong mga tigsangyaw sa Ebanghelyo ni Jesukristo? Mao kadto ang pagpadayag nga si Kristo nabanhaw gikan sa lubnganan. Natuman ang iyang mga saad, ang iyang Mesiyanhong misyon natuman. . . .”

Si Marcos mismo sa iyang kaugalingon wala mag-asoy sa bisan unsang pagpakita sa nabanhaw nga Ginoo; pero nagpamatuod siya nga ang anghel didto sa lubnganan mipahibalo sa pagkabanhaw, ug misaad nga ang Ginoo makigkita sa iyang mga tinun-an. Gikan ni Marcos atong nadungog ang mahimayaong pamahayag sa unang lubnganan nga walay sulod sa tibuok kalibutan. Sa unang higayon sa kasaysayan sa tawo ang mga pulong. “Dinhi gilubong” gipulihan sa balaan nga mensahe nga “Nabanhaw siya.” Walay makaduda nga si Marcos wala makombinser diha sa iyang kalag sa katinuod sa walay sulod nga lubnganan. Ngadto kaniya ang pagkabanhaw dili malalis—tinuod kadto; ug ang pagpakita sa iyang Ginoo ug Manluluwas taliwala sa mga tawo usa ka kamatuoran nga anaa sa iyang hunahuna walay bisan gamay nga pagduda. Sa pagpahayag niini nga kamatuoran iyang gihalad ang iyang kinabuhi, ug kon ang tradisyonal nga mga istorya masaligan, iyang gisilyohan ang iyang pagpamatuod uban sa iyang dugo.

Ang laing mirekord sa pagpamatuod sa mismong mga saksi mao si Lucas, usa ka Hentil, o, sa pagtuo sa uban, usa ka kinabig sa Antioch sa Syria, diin siya nakahuman sa propesyon sa pagkadoktor. (Col. 4:14.) Bisan ang pipila sa grabing modernong mga tigsaway miingon nga siya usa ka maayo kaayong historyan, ug ang iyang personal nga kontak sa unang mga apostoles nakapahimo sa iyang mga pamahayag nga hilabihan gayud ka bililhon.

Unsay iyang gisulat mao ang resulta sa personal nga pagpangutana ug imbestigasyon, ug gikuha gikan sa tanang makuha nga mga tinubdan. Ilabi na kay iyang giinterbyu ug girekord ang mga pamahayag niadtong “kinsa gikan pa sa sinugdanan mga saksi ug mga ministro sa Pulong.” Miingon siya nga “tukma niyang masubay ang tanang mga butang gikan sa sinugdanan,” aron nga siya “makasulat niini sa sunod-sunod.” [Tan-awa sa Lucas 1:1–4.] Nagpasabut kini nga si Lucas nakakuha sa pagpamatuod gikan gayud niining “mga saksi” ug dili gikan sa nanging mga asoy.

Sumala sa tanang kasaligang pagpamatuod, ania kanato ang Ebanghelyo ni Lucas ingon nga kini nagagikan sa iyang kamot. Sa kapitulo 24, si Lucas nagpamatuod sa balaan nga mensahe: “Ngano nga ang buhi anha man ninyo pangitaa diha sa mga patay? Wala siya dinhi, kondili nabanhaw.” [Lucas 24:5–6.]

Uban sa samang kasiguroan sa pagkatinuod niini, atong madawat ang iyang mga pamahayag ug pagsaksi kabahin sa pagpamatuod nila ni Pedro ug Pablo ug sa ubang mga apostoles mahitungod sa pagkabanhaw. “Tapus sa iyang pag-antus, kanila mipakita siya nga buhi pinaagi sa daghang mga pagpamatuod, nga nagpakita ngadto kanila sulod sa kap-atan ka adlaw, ug nagsulti kanila mahitungod sa gingharian sa Dios.” [Tan-awa sa Mga Buhat 1:3.] Kinsa ang makaduda sa hingpit nga pagsalig ni Lucas sa katinuod sa pagkabanhaw?

Tinuod nga sila si Marcos ug si Lucas wala makapamatuod nga sila personal nga nakakita sa nabanhaw nga Ginoo, ug busa, ang uban nag-ingon nga ang ilang narekord nga mga pagpamatuod dili maisip nga unang ebidensya. Nga sila wala makapamatuod, ug pero bisan pa niana nakombinsir nga ang uban nakakita Kaniya, nagpakita kon unsa kalig-on ang ebidensya diha sa mga apostoles ug sa ubang mga disipulo nga ang pagkabanhaw tinuod gayud.

Maayo gani, bisan pa niana, adunay usa ka dokumento nga naghatag og personal nga pagpamatuod sa usa ka saksi sa pagpakita ni Jesus human sa iyang kamatayon ug paglubong. Kining personal nga saksi naglig-on usab sa pagpamatuod dili lamang sa duha ka mga tawo nga akong gikutlo pero sa uban usab. Ang

akong gipasabut mao si Saulo, usa ka Judeo sa Tarso, naedukar sa tiilan ni Gamaliel, usa ka estrikto nga Pariseo, ug sa wala pa ang iyang pagkakabig siya usa ka mapintas nga tigpanggukod sa tanan kinsa mituo ni Jesus sa Nazareth ingon nga nabanhaw gikan sa mga patay. Ug karon sa pinakakaraan nga otentikado nga dokumento nga ania karon kalabut o nagpamatuod sa pagkabanhaw ni Kristo, atong makita nga si Pablo nag-ingon niini ngadto sa mga Taga-Corinto:

“Kay gihatag ko kaninyo una sa tanan ang nadawat ko ra usab, nga si Kristo namatay tungod sa atong mga sala sumala sa kasulatan, ug nga siya gilubong, ug nga siya nabanhaw sa ikatulo ka adlaw sumala sa kasulatan, ug nga nagpakita siya ngadto kang Cefas, unya ngadto sa Napulog Duha. Unya sa usa ka higayon nagpakita siya ngadto sa kapin sa lima ka gatus ka mga igsoon, nga ang kadaghanan kanila mga buhi pa, bisan may pila kanila nga patay na. Unya nagpakita siya ngadto kang Santiago, ug unya ngadto sa tanang mga apostoles. Ug sa katapusan sa tanan, nagpakita siya kanako usab nga daw ngadto sa usa nga natawog ahat.” [1 Mga Taga-Corinto 15:3–8.]⁴

Ang kalibutanong katahap dili makapanghimakak sa pagpamatuod sa mga saksi.

Daghan kaayo karon ang sama sa mga tawo sa Areopago duha ka libo ka mga tuig na ang milabay kinsa naghimo og altar ngadto sa “Alang sa Dios nga Wala Hiilhi,” pero nakahibalo og gamay o wala gayud bahin kaniya. Atong mabasa nga sa iyang pagpadulong ngadto sa Areopago, si Pablo nakakita og maanindot kaayong nga estatuwa sa nagkalain-laing mga dios. . . . Dinhi kanunay magpundok ang mga batid sa pilosopiya ug mga maghuhukom, ang mga mabuot, ang mga makinaadmanon sa karang kalibutan, mamalandong ug maghigot sa mga misteryo sa kinabuhi ug sa kapalaran sa tawhanong kaliwat.

Sa taliwala niining tanang kalibutanong kaalam dihay mibarug nga nag-inusara nga tabunon og mata nga gamayng tawo kinsa mihagit pag-ayo sa ilang pilosopiya ingon nga bakak ug ang ilang pagsimba sa mga imahen ingon nga dakong kasaypanan—ang bugtong tawo nianang dakong siyudad sa mga makinaadmanon

kinsa nasayud pinaagi sa aktwal nga kasinatian nga ang usa ka tawo mahimong moagi sa ganghaan sa kamatayon ug magpabiling buhi. . . . Samtang si Pablo maayo kaayong mipakigpulong bahin sa personalidad sa Dios, ang mga pilosoper naminaw pag-ayo hangtud nga siya mipamatuod nga ang Dios mibanhaw ni Jesus gikan sa mga patay.

Sa dihang nadungog nila ang pagkabanhaw, ang uban mitamay ug ang tanan gawas sa pipila lang mitalikod, mibiya kaniya kinsa mipahayag sa kamatuoran nga mas magul-anon pa sukad masukad. [Tan-awa sa Mga Buhat 17:22–33.] Karon, sama didto sa Areopago, kon kita maghisgot sa pagkabanhaw sa mga patay, adunay motamay ug ang uban magduhaduha ug motalikod. Karon, sama kaniadto, daghang mga kalalakin-an ug mga kababayen-an nga adunay laing mga dios nga ilang gihatagan og labaw nga paghunahuna kay ngadto sa nabanhaw nga Ginoo. . . .

Ipamatuod kini ingon nga usa ka kamatuoran nga si Kristo mibanhaw sa Iyang lawas ug nagpakita isip usa ka mahimayaon, nabanhaw nga Binuhat, ug ikaw makatubag sa pangutana sa dugay nang panahon—“Kon ang tawo mamatay, mabuhi ba siya pag-usab?” [Tan-awa sa Job 14:14.]

Nga ang literal nga pagkabanhaw gikan sa lubnganan usa gayud ka tinuod ngadto sa mga disipulo kinsa nakaila gayud pag-ayo ni Kristo maoy usa ka kasiguroan. Sa ilang mga hunahuna walay gayuy pagduhaduha. Mga saksi sila sa kamatuoran. Nasayud sila tungod kay ang ilang mga mata nakakita, ang ilang mga dunggan nakadungog, ang ilang mga kamot mibati sa korporal nga presensya sa nabanhaw nga Manunubos.⁵

Nga ang espiritu sa tawo malampusong molabay agi sa mga ganghaan sa kamatayon ngadto sa walay katapusang kinabuhi mao ang usa sa mahimayaong mga mensahe nga gihatag ni Kristo, ang atong Manunubos. Para kaniya kining yutan-ong pagpakabuhi usa lamang ka adlaw ug ang katapusan niini mao ang pagsalop sa adlaw sa kinabuhi. Ang kamatayon, usa lamang ka pagkatulog, pagasundan sa usa ka mahimayaong paghigmata sa kabuntagon sa usa ka mahangturong kahimtang. Sa dihang si Maria ug si Martha nakakita sa ilang igsoong lalaki nga usa lang ka patayng lawas diha sa mangitngit ug mahilom nga lubnganan,

si Kristo nakakita kaniya nga usa gihapon ka buhing binuhat. Kini nga kamatuoran iyang gipadayag sa duha ka mga pulong: “. . . Si Lazaro natulog....” (Juan 11:11.) Kon ang tanan . . . nakahibalo nga ang gilansang nga Kristo sa tinud-anay nabanhaw sa ikatulong adlaw—nga human mitimbaya sa uban ug miduyog sa uban didto sa kalibutan sa espiritu, ang iyang espiritu misulod pag-usab sa iyang samdan nga lawas, ug human sa mubong pagpakig-uban sa mga tawo sulod sa kwarenta ka mga adlaw, mikayab siya nga usa ka mahimayaong kalag ngadto sa iyang Amahan—pagkamaanindot nga kalinaw ang moabut ngadto sa mga kalag nga karon nga nahasul sa pagduhaduha ug walay kasiguroan!

Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nagbarug uban ni Pedro, uban ni Pablo, uban ni Santiago, ug uban sa tanang unang mga apostoles kinsa midawat sa pagkabanhaw dili lamang nga tinuod gayud, pero isip katumanan sa balaang misyon ni Kristo dinhi sa yuta.⁶

Ang ulahi ug pinakaimportante nga kumpirmasyon nga si Jesus nabanhaw gikan sa lubnganan mao ang pagpakita sa Amahan ug sa Anak ngadto ni Propeta Joseph Smith, disenuybe ka gatus ka mga tuig na human ang hitabo. . . . Kining milagro sa kinabuhi mahinungdanon dili lamang sa mismong pagkahitabo niini, pero sa mga kalabutan sa tanang sukaranang mga baruganan sa tinuod nga Kristiyanismo.⁷

**Ang Pagkabanhaw ni Kristo nagmatuod sa
pagkamakagagahum sa Dios ug sa pagka-imortal sa tawo.**

Sulod sa sobra na sa upat ka libo ka mga tuig, ang tawo nagtanaw sa lubnganan nga mao lamang ang katapusan sa kinabuhi. Sa tanang minilyon nga misulod niini, walay usa ka tawo nga mibalik isip usa ka nabanhaw, imortal nga tawo. “Sa tanang dapit sa yuta, walay usa nga lubnganan nga walay sulod. Walay tawhanong kasingkasing nga mituo; walay tawhanong tingog nga mipahayag nga dihay lubnganan nga ingon niana—usa ka lubnganan nga gi-lungkab pinaagi sa gahum sa usa ka Mananaog nga kusgan pa sa labing mapintas nga kaaway sa tawo, ang Kamatayon.”

Busa, mao kadto, ang usa ka bag-o ug mahimayaong mensahe nga gihatag sa anghel ngadto sa mga babaye kinsa sa kahadlok ug

paghigugma miduol sa lubnganan diin gilubong si Jesus: “... Kamo nangita kang Jesus nga Nazaretnon, nga gilansang sa krus: Nabanhaw siya, wala na siya dinhi.” (Marcos 16:6.)

Kon ang usa ka milagro usa ka dili kasagaran nga hitabo kansang hinungdan dili matugkad sa may kinutuban nga kaalam sa tawo, dayon ang pagkabanhaw ni Jesukristo mao ang labing katingalahang milagro sa tanang panahon. Niini anaa ang gipadabay nga pagkamakagagahum sa Dios ug sa pagkaimortal sa tawo.

Ang pagkabanhaw usa ka milagro, hinoon, sa pagtuo lamang nga lapas sa salabutan ug pagsabut sa tawo. Ngadto sa tanan kinsa modawat niini isip kamatuoran, usa lamang kini ka pagpakita sa managsama nga balaod sa kinabuhi. Tungod kay ang tawo wala makasabut sa balaod, gitawag niya kini nga milagro.⁸

Ang Pagkabanhaw ug Tingpamulak parehas nga makapalipay, dili kay anaay butang sa kinaiyahan nga eksakto gayud nga susama sa pagkabanhaw, pero daghan kaayong butang nga nagsugyot og MAKAPAHIGMATA nga hunahuna. Sama sa kahilom sa kamatayon ang Karaang Tingtugnaw mopugong sa tanang kinabuhi sa tanom, pero sa pag-abut sa Tingpamulak ang kainit ug kahayag nga naghatag og gahum sa malumo nga kinabuhi makapapugos niini [kabugnaw] sa pagbiya, ug ang butang nga daw patay na mobuswak sa kabag-o sa kinabuhi, kabaskog, kalagsik, malig-on human sa malinawong pagkatulog.

Mao usab kini sa tawo. Unsay gitawag nato nga kamatayon alang ni Jesus usa kini ka pagkahikatulog. “Si Lazaro natulog,” misulti siya ngadto sa iyang mga disipulo [tan-awa sa Juan 11:11]. “Ang bata nagakatulog,” mao ang iyang makahupay nga mga pulong ngadto sa nagbangutan ug nagsubo nga mga ginikanan sa usa ka gamay nga batang babaye [tan-awa sa Marcos 5:39]. Sa pagkatinuod, para sa Manluluwas sa kalibutan wala kanang butang nga kamatayon—kinabuhi lamang—kinabuhing dayon. Sa tinud-anay siya nakaingon, “Ako mao ang Pagkabanhaw ug ang Kinabuhi. Ang mosalig kanako bisan siya mamatay, mabuhi siya.” [Juan 11:25.]

Uban niini nga kasiguroan, ang pagkamasulundon ngadto sa mahangturong balaod makalipay gayud, dili makahasul, kay ang

kinabuhi mao ang kalipay, ... Ang pagkamasulundon ngadto ni Kristo ug sa iyang mga balaod makahatag og kinabuhi. Hinaut nga ang matag Pasko sa Pagkabanhaw makahatag og gibug-aton niini nga kamatuoran, ug mopuno sa atong mga kalag uban sa balaan nga kasiguroan nga si Kristo tinuod nga nabanhaw, ug pinaagi kaniya ang pagkaimortal sa tawo masiguro.⁹

**Ang matinud-anon makadawat sa makapahupay
nga pagpamatuod sa Pagkabanhaw.**

Walay katarungan nga angayng kahadlokang ang kamatayon; usa lamang kini ka hitabo sa kinabuhi. Natural lang kini sama sa pagkahimugso. Nganong mahadlok man kita niini? Ang uban nahadlok niini tungod kay sila naghunahuna nga kini mao ang katapusan sa kinabuhi, ug ang kinabuhi sa kasagaran mao ang labing bililhong butang nga ania kanato. Ang kinabuhing dayon mao ang labing dakong panalangin sa tawo.

Kon unta ang mga tawo “mobuhat sa iyang kabubut-on” [tanawa sa Juan 7:17], imbis nga magtan-aw nga walay paglaum diha sa mangitngit ug mangiub nga lubnganan, ila untang ipunting ang ilang mga mata ngadto sa langit ug makahibalo nga si Kristo nabanhaw!

Walay tawo nga modawat sa pagkabanhaw ug magpadayon sa iyang pagtuo nga dili modawat usab sa pagkaanaa sa usa ka personal nga Dios. Pinaagi sa pagkabanhaw si Kristo mibuntog sa kamatayon ug nahimong usa ka imortal nga kalag. “Ginoo ko ug Dios ko” (Juan 20:28) dili lamang usa ka walay hinungdan nga pamahayag ni Tomas sa dihang iyang nakita ang nabanhaw nga Ginoo. Kon modawat na kita ni Kristo nga balaan, sayon na lang ang paghanduraw sa iyang Amahan ingon nga personal sama kaniya; kay, miingon si Jesus, “. . . ang nakakita kanako nakakita sa Amahan. . . .” (Juan 14:9.)¹⁰

Sama nga si Kristo nabuhi human sa kamatayon, mao usab ang tanang mga tawo, ang matag usa mopuyo nianang dapita sa sunod nga kalibutan diin siya labing angayan. Busa, ang mensahe sa pagkabanhaw, mao ang labing makahupay, ang labing mahimayon nga sukad gihatag ngadto sa tawo, kay kon ang kamatayon

mokuha sa minahal gikan kanato, ang atong nagsubo nga mga kasingkasing mahupay pinaagi sa paglaum ug sa balaan nga kasiguroan nga gipadayag sa mga pulong:

“Wala na siya dinhi: kay siya nabanhaw.” [Tan-awa sa Mateo 28:6.] Tungod kay ang atong Manunubos buhi mao usab kita. Ako mosaksi nga Siya buhi. Nasayud ako niini, ingon nga ako naglaum nga kamo niadtong balaang kamatuoran.¹¹

Si Jesus miagi sa tanang mga kasinatian sa pagkamortal sama kaninyo ug kanako. Nakahibalo siya sa kalipay, nakasinati siya sa sakit. Naglipay siya ingon man usab nagsubo sama sa uban. Nakahibalo siya sa pagpanaghigalaay. Nakasinati siya, usab, sa kasubo nga moabut tungod sa mga mabudhion ug bakakon nga tigpasangil. Namatay siyag mortal nga kamatayon bisan sama kaninyo. Tungod kay si Kristo nabuhi human sa kamatayon, mao usab kamo, ug mao usab ako. . . .

Si Jesus mao ang bugtong hingpit nga tawo nga sukad nabuhi. Sa pagkabanhaw gikan sa mga patay, iyang nabuntog ang kamatayon ug karon mao ang Ginoo sa yuta. Pagkahuyang kaayo, pagkabuang kaayo niya kinsa motuyo gayud sa pagsalikway sa paagi ni Kristo sa kinabuhi, ilabi na sa kahayag sa kamatuoran nga ang mao nga pagsalikway mosangpot lamang sa kaguol, kalaot, ug bisan sa kamatayon!. . .

Kon ang mga Kristiyanos sa tibuok kalibutan magbaton niini nga pagtuo [diha ni Jesukristo] subay sa ilang mga kaugatan , kon sila mobati og pagkamaunungon diha sa ilang mga kasingkasing ngadto sa Nabanhaw nga Kristo ug ngadto sa mga baruganan nga anaa niini, ang katawhan makahimo unta sa unang dakong lakang ngadto sa mahangturong kalinaw nga atong giampo matag adlaw.¹²

Adunay daghan kaayong gitawag og mga Kristiyanos kinsa wala motuo sa literal nga pagkabanhaw, ug diha sa inyong mga abaga ug sa mga abaga sa . . . uban niini nga Simbahan anaa ang responsibilidad sa pagpahayag ngadto sa kalibutan sa iyang balaang Pagka-Anak, sa iyang literal nga pagkabanhaw gikan sa lubnganan, ug sa iyang personal nga pagpakita inubanan sa Presensya sa Amahan ngadto ni Propeta Joseph Smith.¹³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa nga ebidensya ang anaa bahin sa tinuod nga Pagkabanhaw ni Jesukristo? (Tan-awa sa mga paphina 74–77, 79.) Sa unsa nga paagi nga nalig-on ang inyong pagpamatuod sa pagkabanhaw ni Jesus pinaagi sa pagsaksi sa Iyang karaan ug sa moderno nga mga Apostoles?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang “kaalam sa kalibutan” mosulay sa pagpakiglalis sa ka tinuod sa pagkabanhaw ni Jesus? (Tan-awa ang mga pahina 77–78.)
- Sa unsa nga paagi nga ang doktrina sa Pagkabanhaw usa ka sukaranang bahin sa plano sa kaluwasan?
- Si Presidente McKay nagtudlo nga ang Pagkabanhaw usa ka “pagpakita sa managsama nga balaod sa kinabuhi” ug nga ang “Pagkabanhaw ug ang Tingpamulak managsama ra.” Sa unsa nga mga paagi nga ang Pagkabanhaw susama ngadto sa tingpamulak? (Tan-awa sa mga pahina 79–80.) Unsaon nimo sa paggamit niini nga analohiya aron katabangan ang mga bata nga makasabut sa Pagkabanhaw?
- Sa unsa nga paagi nga kita makaangkon o makapalig-on og usa ka pagpamatuod sa Pagkabanhaw? (Tan-awa sa mga pahina 81–82.) Sa unsa nga paagi nga ang inyong pagpamatuod sa Pagkabanhaw makaimpluwensya sa mga desisyon nga inyong himoon? Unsa ang ubang mga baruganan sa ebanghelyo nga mas sayon rang masabtan human kita makaangkon og usa ka pagpamatuod sa Pagkabanhaw?
- Sa unsa nga paagi nga ang kahibalo sa Pagkabanhaw makapaminos sa kasubo nga uban sa kamatayon ug makatabang sa paghupay niadtong nagbangutan? (Tan-awa sa mga pahina 81–82.) Unsa nga mga ehemplo ang inyong nakita sa mga ta-wo nga nalig-on diha sa mga pagsulay pinaagi sa ilang pagpamatuod sa Pagkabanhaw?
- Ngano nga ang pagkaanaa sa usa ka nabanhaw nga Dios importante man kaayo ngadto sa katawhan?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Job 19:25–27; Marcos 16:1–6; Mga Buhat 2:22–32; 4:33; 1 Mga Taga-Corinto 15:3–8; 3 Nephi 11:15; D&P 76:22–24

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1966, 59.
2. Kinutlo gikan sa David Lawrence McKay, *My Father, David O. McKay* (1989), 84–85.
3. Sa Conference Report, Abr. 1950, 178.
4. Sa Conference Report, Abr. 1939, 112–14; parapo giusab.
5. Sa Conference Report, Abr. 1944, 120–22; parapo giusab.
6. Sa Conference Report, Abr. 1966, 57; parapo giusab.
7. Sa Conference Report, Abr. 1944, 120; parapo giusab.
8. Sa Conference Report, Abr. 1966, 56.
9. Sa Conference Report, Abr. 1939, 115.
10. Sa Conference Report, Abr. 1966, 58–59.
11. Sa Conference Report, Abr. 1944, 125.
12. Sa Conference Report, Abr. 1966, 59.
13. Sa Conference Report, Abr. 1950, 179.

Ang Gahum sa Pag-ampo

*Ang Dios anaa aron sa paggiya ug pagtudlo kaniya kinsa
“magtinguha Kaniya sa hugot nga pagtuo uban sa iyang
tibuok kusog ug uban sa iyang tibuok kalag.”¹*

Pasiuna

Niadtong tingpamulak sa 1921, si Elder David O. McKay ug si Brother Hugh J. Cannon mibisita sa New Zealand isip kabahin sa ilang paglibot sa mga misyon sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Usa ka Dominggo niana, si Elder McKay nakaiskedyul nga mamulong sa usa ka komperensya sa mga Santos sa pagka hapon. Bisan pa niana, sa dihang nahigmata siya nianang buntaga nagkasakit siya ug pagaw kaayo nga ang iyang tingog maguwang na lag diyutay sa hungkong. Bisan pa niana, mitambong siya sa komperensya uban sa hugot nga pagtuo nga makahimo siya sa paghatag sa iyang mensahe. Unya siya mirekord:

“Liboan ka mga tawo . . . nagpundok alang sa miting nianang hapon. Mitambong sila uban sa kaikag ug taas nga ekspektasyon. Akoa ang katungdanan sa paghatag kanila og mensahe, pero dili lamang sobra ang kapagaw nga dili ko hapit makasulti ug madunggan sa pundok, pero nagkasakit usab ako.

“Bisan pa niana, uban sa labing mapangaliyahon nga pag-ampo sa akong kasingkasing alang sa balaan nga panabang ug giya, mitindog ako aron buhaton ang akong katungdanan. Ang akong tingog pinugos ug pagaw. . . .

“Dayon nahitabo unsay wala gayud mahitabo kanako sukad. Akong gisugdan ang akong tema uban sa tumang tinguha ug kadasig nga akong mahimo ug namulong og kusog kutob sa mahimo. Mibati nga ang akong tingog nagkaklaro ug mas milanog, sa wala madugay ako nakalimot nga ako adunay tingog ug naghunahuna lamang sa kamatuoran nga gusto nakong masabtan

“Akong gibandom isip usa sa labing maanindot nga mga kasinatian sa kinabuhi ang kabibalo nga ang Dios maminaw sa pag-ampo sa bugot nga pagtuo.”

ug dawaton sa akong mga tigpaminaw. Sulod sa kwarenta ka mga minutos nagpadayon ako sa akong pakigpulong, ug sa dihang ako nahuman, ang akong tingog mas lanog ug klaro sukad masukad. . . .

“Sa dihang akong gisultihan ni Brother Cannon ug ang ubang mga kaigsoonan nga matinguhaon akong nag-ampo alang sa mao nga panalangin nga akong nadawat, siya miingon, ‘Ako usab, nag-ampo—wala gayud makaampo sukad sa labing mainitong paagi alang sa usa ka mamumulong sa akong kinabuhi.’”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang Dios usa ka personal nga Binuhat nga atong maduolan pinaagi sa pag-ampo.

Akong gimahal gikan pa sa akong pagkabata ang kamatuoran nga ang Dios usa ka personal nga binuhat, ug, sa pagkatinuod, mao ang atong Amahan nga atong maduolan pinaagi sa pag-ampo ug makadawat og mga tubag niini. Akong gihandom isip usa sa labing maanindot nga mga kasinatian sa kinabuhi ang kahibalo nga ang Dios maminaw sa pag-ampo sa hugot nga pagtuo. Tinuod nga ang mga tubag sa atong mga pag-ampo dili kanunay moabut nga direkta ug niana nga panahon sa paagi nga atong gipaabut; pero kini moabut, ug sa panahon ug sa paagi nga pina-kamaayo alang sa kaayohan kaniya kinsa mihalad sa pangamuyo.

Dihay mga okasyon, bisan pa niana, sa dihang ako nakadawat og direkta ug dihadhiha nga kasiguroan nga ang akong hangyo ihatag. Sa usa ka higayon, ilabi na, nga ang tubag miabut ingon ka klaro nga daw ang akong Langitnong Amahan nagbarug sa akong kiliran ug misulti sa mga pulong. Kini nga mga kasinatian nahimo nang kabahin sa akong pagkatawo ug kinahanglang magpabilin hangtud kanus-a molungtad ang panumduman ug salabutan. Tinuod gayud ug duol gayud kanako ang Manluluwas sa kalibutan.

Akong gibati nga sukad wala nako batia kaniadto nga ang Dios mao ang akong Amahan. Dili lamang siya usa ka gahum nga dili mahikap, usa ka moral nga gahum sa kalibutan, pero usa ka personal nga Dios uban sa mamugnaong gahum, ang tigdumala sa

kalibutan, ang tiggiya sa atong mga kalag. Gusto unta nako nga ang tanang mga lalaki, ug ilabi na sa mga batan-on sa Simbahan, nga mobati nga duol kaayo ngadto sa atong Amahan sa langit nga sila moduol Kaniya matag adlaw—dili lamang diha sa publiko, pero sa pribado. Kon ang atong mga katawhan magbaton niining hugot nga pagtuo, daghang mga panalangin ang moabut nganha kanila. Ang ilang mga kalag mapuno sa pasalamat tungod sa un-say nahimo sa Dios alang kanila; ilang mamatikdan ang ilang mga kaugalingon nga buhong sa mga tabang nga nadawat. Dili kini handurawan nga kita makaduol sa Dios ug makadawat og kahayag ug giya gikan kaniya, ug nga ang atong mga hunahuna mahayagan ug ang atong mga kalag maimpluwensya sa iyang Espiritu.³

Kon kamo moluhod aron mag-ampo sa gabii, gibati ba ninyo ang iyang pagkaduol, ang iyang personalidad nga nakadungog kaninyo, gibati ba ninyo ang usa ka gahum nga naglihok tingali sama sa usa ka radyo o usa ka mas dakong gahum aron inyong mabati nga kamo nakigsuod uban kaniya?⁴

Gusto unta nako nga ang batan-ong mga lalaki sa Israel nga mobati nga duol kaayo ngadto sa [Dios] nga sila moduol Kaniya matag adlaw, dili lamang diha sa publiko, pero sa pribado. Gusto ko nga sila magbaton og pagsalig diha Kaniya sama sa gamayng batang babaye nga buta nga misalig sa iyang amahan. Naglingkod siya sa iyang paa diha sa tren, ug usa ka higala nga naglingkod sa tupad miingon: “Papahuwayon ti ka,” ug miduol siya ug iyang gi-kuha ang gamayng bata gikan paa sa iyang papa. Ang amahan mi-ingon ngadto kaniya: “Nakaila ka ba kinsay nagkupert kanimo?” “Wala,” mitubag siya, “pero ikaw nakaila.” O, pagkadako sa pag-salig nianang bataa sa iyang amahan. . . . Kinahanglan gayud usab nga ingon ana katinuod ang pagsalig sa mga batang lalaki ug mga batang babaye nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa ilang Amahan sa langit.⁵

Usa ka maayong butang alang sa mga batang lalaki ug mga batang babaye nga sila makaduol ngadto sa Dios pinaagi sa pag-ampo. Kamo nga mga estudyante sa unibersidad makakat-on, ingon nga mga estudyante sa matag eskwelahan nga kinahanglang makat-on, nga kon kamo adunay mga kalisud nga kamo makadawat

og tabang ug giya kon kamo sinserong nagtinguha niini. Tingali kamo moingon sama sa pipila kanamo sa pagkabatan-on ug mobati nga ang inyong mga pag-ampo wala matubag, pero sa uma-abot nga adlaw kamo makahibalo sa kamaturon nga ang Dios mitubag sa inyong mga pag-ampo sama sa himoon sa usa ka maalamon nga ginikanan. Mao kana ang usa sa labing dakong mga katigayunan sa mga kabatan-onan nga mobati nga kamo makaduol ngadto sa atong Amahan ug makatugyan sa inyong kasingkasing ngadto kaniya.⁶

**Ang pag-ampo mas labaw pa kay sa mga pulong,
nagkinahanglan kini og hugot nga pagtuo,
paningkamot, ug usa ka tukma nga kinaiya.**

Ang pag-ampo mao ang pinitik sa usa ka pangandoy, mahigugmaong kasingkasing nga maayunon uban sa Walay Kinutuban. Usa kini ka mensahe sa kalag nga direktang gipadala ngadto sa usa ka mahigugmaong Amahan. Ang linggwahe dili lamang mga pulong. . . .

Ang una ug pinakasukaranan nga hiyas sa epektibo nga pag-ampo mao ang hugot nga pagtuo. Ang usa ka pagtuo sa Dios makahatag og kalinaw ngadto sa kalag. Ang usa ka kasiguroan nga ang Dios mao ang atong Amahan, kansang presensya atong kadangpan alang sa kahupayan ug giya, dili gayud mapakyas nga tinubdan sa kahupayan.

Laing importante nga hiyas mao ang balaang pagtahud. Kini nga hiyas gihulagway diha sa sumbanan nga pag-ampo nga gihtag sa Manluluwas sa mga pulong “Pagabalaanon unta ang imong ngalan.” [Mateo 6:9.] Kini nga baruganan kinahanglan nga ihulagway diha sa mga lawak-klasehanan, ug ilabi na sa atong mga balay sa pagsimba.

Ang ikatulo nga importante nga elemento mao ang sinseridad. Ang pag-ampo mao ang pangandoy sa espiritu. Ang sinsero nga pag-ampo nagpasabut nga kon kita mangayo og bisan unsang hiyas o panalangin kinahanglan nga kita motrabaho alang sa panalangin ug mougmad sa hiyas.

Ang sunod nga importanting hiyas mao ang pagkamaun-
ngon. Nganong mag-ampo man alang sa Gingharian sa Dios nga

moabut kon wala sa inyong kasingkasing ang usa ka tinguha ug pagkaandam sa pagtabang sa pagtukod niini. Ang pag-ampo alang sa Iyang kabubut-on ug dayon dili maningkamot nga mosunod niini, makahatag kaninyo og negatibo nga tubag diha-diha. Dili kamo mohatag og butang ngadto sa usa ka bata kinsa mopakita niana nga kinaiya ngadto sa butang nga iyang gipangayo kanimo. Kon kita mag-ampo alang sa kalampusan sa pipila ka katuyoan o kalihokan, klaro nga ang atong simpatiya anaa niini. Maoy pinakagrabe nga pagkamabudhion ang mag-ampo nga matuman ang kabubut-on sa Dios, ug dayon mapakyas sa pagpasubay sa atong mga kinabuhi ngadto niana nga kabubut-on.

Ang katapusang importante nga hiyas mao ang pagkamapai-nubsanon. . . . Ang baruganan sa pagkamapainubsanon ug pag-ampo mogiya sa usa ka tawo nga mobati sa panginahanglan sa balaang giya. Ang pagpaninguha sa kaugalingon maoy usa ka hiyas, pero uban niini kinahanglan nga mahibalo sa panginahanglan nga tabang sa kahitas-an—usa ka kahibalo nga samtang kamo maglakaw nga malig-on diha sa dalan sa katungdanan, adunay posibilidad nga makahimo kamo og sayop nga lakang; ug uban niana nga pagkahibalo mao ang pag-ampo, usa ka pangamuyo nga ang Dios modasig kaninyo aron makalikay nianang sayop nga lakang.⁷

Ang pag-ampo diha sa panimalay nagtudlo sa mga anak og hugot nga pagtuo sa Dios.

Kon kamo mangutana kanako diin nako unang nadawat ang akong dili matarug nga hugot nga pagtuo sa pagkaanaa sa Dios, ako motubag kaninyo: sa panimalay sa akong pagkabata—sa dihang si Papa ug si Mama kanunay nga mitawag sa ilang mga anak libot kanila sa buntag ug sa gabii ug mangaliya sa panalangin sa Dios alang sa panimalay ug alang sa mga tawo. Dihay sinseridad sa tingog niadtong buotang patriyarka nga mibilin og malungtarong impresyon diha sa mga kalag sa iyang mga anak, ug ang mga pag-ampo ni Mama sama usab ka talagsaon. Mohangyo ako karong gabhiona nga ang matag amahan sa Simbahan mosiguro sa tumang pagkasinsero nga iyang madani ang iyang mga anak sa katinuod sa pagkaanaa sa Dios ug sa katinuod nga ang Dios mogiya ug manalipod sa iyang mga anak. Inyong gidala kana nga responsibilidad. Ang panimalay mao ang usa sa mga yunit—ang

sukaranang yunit—sa katilingban. Sa wala pa ako makadungog nga ang akong amahan mipamatuod nga siya nakadungog og usa ka balaang tingog, nasayud ako nga siya nakapuyo duol sa iyang Magbubuhat.⁸

Ang mga bata nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gitudloan sa pag-ila sa [Dios], ug sa pag-ampo ngadto kaniya isip usa ka tawo nga maminaw ug makadungog ug mobati sama sa usa ka yutan-ong amahan nga maminaw, makadungog ug mobati, ug ilang natisok sa ilang mga pagkatawo, gikan sa ilang mga inahan ug sa ilang mga amahan, ang tinuod nga pagpamatuod nga kining personal nga Dios nakapamulong niini nga dispensasyon. Adunay katinuoran mahitungod niini.⁹

Motuo ako nga kon ang mga bata gipadako nga nakigsuod pag-ayo sa atong Mahangturong Amahan nga walay daghang sala o daghang dautan niana nga panimalay. Kon ang usa ka gamay nga batang nag-antus sa grabing hilanat, motan-aw sa iyang amahan ug sa yanong pagtuo moingon, “Papa, panalangini ako,” sul-tihan ko kamo nga gikan nianang maong balay moabut ang kalig-on ug himaya sa bisan unsang nasud. Mao kana ang mga panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.¹⁰

“Ginoo, tudloi kami sa pag-ampo” mao ang balaang pangamuyo sa mga disipulo sa Ginoo [tan-awa sa Lucas 11:1]. Mapainubsanon sama sa mga bata nga nagtinguha sila og husto nga giya, ug ang ilang hangyo wala makawang.

Mao nga sama ka madasigon sa mga disipulo, adunay mga hi-gayon nga ang mga bata magkinahanglan sa balaan nga giya ug kahupayan, pero wala ikapadayag ang ilang pangandoy sa gipamulong nga hangyo. Tungod niini ang Ginoo mihatag sa mga ginikanan sa katungdanan sa “pagtudlo sa ilang mga anak sa pag-ampo.” [D&P 68:28.]

Ang mga kabalaka, mga kalibog, ug mga kasubo sama ra ka tinuod diha sa kinabuhi sa usa ka gamay nga bata ingon man sa kalibutan sa mga hamtong, ug ang mga anak may katungod sa kahupayan, kalipay, ug paggiya nga makuha gikan sa Dios pinaagi sa pag-ampo.

Dili lamang kana, pero gikan sa baruganan sa hugot nga pagtuo, sinseridad, ug sa nagpadayon nga pagsalig, ang pag-ampo sa

inosenting bata siguradong makadawat og labing andam nga tubag gikan sa usa ka mahigugmaong Amahan.¹¹

Ang inspirasyon sa Dios makita dihang iyang gisugo ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nga ilang hiusahon ang ilang mga panimalay, ug tudloan ang ilang mga anak sa mga baruganan sa ebanghelyo ni Jesukristo. Karon, wala ako magpasabut nga pinaagi niana atong himoon ang maong pagtudlo nga pormal o sa bisan unsang paagi nga dili maayo. Ako nagpasabut nga ang ebanghelyo ni Jesukristo kinahanglan nga modan-ag sa matag panimalay; nga ang pag-ampo sa gabii ug sa buntag kinahanglang ihalad sa pagkasinsero; aron ang mga anak sa matag adlaw makaamgo nga kita nagtinguha diha sa atong panimalay sa presensya sa Dios. Kon atong madapit ang Manluluwas diha, masayud kita nga ang mga anghel dili lamang andam pero matinguhaong manalipod sa atong mga anak nga lalaki ug babaye. Nagtuo ako nga sa kadaghanan sa mga panimalay ang mga batang lalaki ug babaye gitudloan sa pag-ampo sa dili pa matulog. Nagtuo ako, bisan pa niana, nga kasagaran usab, ang mga pag-ampo sa buntag gibaliwala. Kon atong hunahunaon hinoon, ang atong mga anak nga lalaki ug babaye nagkinahanglan og panalipod gikan sa Dios, ug sa giya sa iyang Balaang Espiritu, sa panahon nga sila nagmata kay sa panahon nga sila natulog.¹²

Nagsunod ba kamo sa pahimangno ni Kristo sa pag-ampo ngadto sa Amahan ug sa pagtudlo sa inyong mga anak sa pag-ampo, nga ang pagkadiosnon, balaang pagtahud alang sa Dios ug sa iyang buhat, matag adlaw masilsil diha sa mga kasingkasing sa inyong mga anak? Kana kinahanglan nga anaa sa matag panimalay. Pag-ampo dili lamang alang sa inyong mga kaugalingon, pero pag-ampo bisan gani alang sa inyong mga kaaway.¹³

Mga ginikanan, kon kamo wala nay gibuhad, luhod inig ka buntag uban sa inyong mga anak. Nasayud ko nga ang mga buntag sa kasagaran bisi, . . . pero paggahin og panahon nga kamo makaluhod ug makadapit sa Dios nganha sa inyong panimalay. Ang pag-ampo usa ka gamhanang pwersa.¹⁴

Pinaagi sa pag-ampo sa pamilya himoa nga ang mga ginikanan ug mga anak makaduol ngadto sa presensya sa Dios.¹⁵

Ang pag-ampo makahatag og daghang dagkong mga panalangin.

Ang gahum sa . . . mga pag-ampo sa tibuok Simbahan miabut kanako kagahapon sa dihang akong nadawat ang usa ka sulat gikan sa usa ka silingan sa akong daang lungsod. Nagpagatas siya sa iyang baka sa dihang iyang nadungog sa iyang radyo nga gibutang niya sa iyang kamalig nga si Presidente [George Albert] Smith namatay. Nakahibalo siya unsay buot ipasabut niini ngadto sa iyang kanhi katagilungsod, ug iyang gibiyaan ang iyang kamalig ug mipauli ug iyang giingnan ang iyang asawa. Dihadiha ilang gitawag ang ilang gagmay nga mga anak, ug diha sa kasarangang panimalay, mihunong sa ilang mga kalihokan, miluhod isip pamilya ug mihalad og pag-ampo. Anaa ra kaninyo ang pagsabut sa kaimportante niana nga talan-awon. Pilopiloa kana sa ka usa ka gatus ka libo, duha ka gatus ka libo, tunga sa milyong mga panimalay, ug tan-awa ang gahum sa panaghiusa ug mga pag-ampo, ug sa mapaluyohon nga impluwensya sa kinatibuk-an sa Simbahan.¹⁶

Kon atong maagni ang atong mga kabatan-onan nga magbaton og . . . hugot nga pagtuo ug sa ingon mopaduol sa ilang Dios diha sa tago, adunay dili mominos upat ka dagkong mga panalangin nga moabut nganha kanila dinhi ug karon. Ang una mao ang pagpasalamat—pagpasalamat alang sa mga panalangin nga sukad wala pa mapasalamat. Ang ilang mga kalag mapuno uban sa pasalamat tungod sa unsay nahimo sa Dios alang kanila. Ilang matikdan ang ilang mga kaugalingon nga buhong nga nakadawat og mga tabang. Ang batan-ong lalaki kinsa mosira sa pultahan, motak-op sa kurtina, ug diha sa kahilom mag-andam sa pagpangamuyo sa Dios alang sa panabang, kinahanglang motugyan pag-una sa iyang kalag sa pagpasalamat alang sa kahimsog, alang sa mga higala, alang sa mga minahal, alang sa ebanghelyo, alang sa mga timailhan sa pagkaanaa sa Dios, ingon nga makita diha sa mga bato ug sa mga kahoy ug sa mga bulak, ug sa tanang anaa sa iyang palibot. Kinahanglan una niyang iphon ang daghang mga panalangin, nga maghingalan niini matag usa, ug makapahingangha kini kaniya sa unsay nabuhat sa Ginoo [tan-awa sa].

“Nagsunod ba kamo sa pabimangno ni Kristo sa pag-ampo ngadto sa Amaban ug sa pagtudlo sa inyong mga anak sa pag-ampo?”

Ang ikaduha nga panalangin sa pag-ampo mao ang giya. Dili ako makasabut sa pagkahisalaag sa usa ka batan-ong lalaki kinsa nagluhod sa kiliran sa iyang higdaanan sa buntag ug mag-ampo ngadto sa Dios sa pagtabang kaniya nga dili mamansahan ang iyang kaugalingon sa mga sala sa kalibutan. Nagtuo ako nga ang usa ka batan-ong babaye dili magpadayon nga masayop kinsa moluhod sa buntag ug mag-ampo nga siya magpabiling putli ug walay mansa sa umaabot nga adlaw. Dili ako makatuo nga ang usa ka Santos sa Ulahing mga Adlaw maghambin og pagdumot diha sa iyang kasingkasing kon siya sinsero, sa tago, nga mag-ampo ngadto sa Dios sa pagkuha gikan sa iyang kasingkasing sa tanang mga pagbati sa kasina ug malisya ngadto ni bisan kinsa sa iyang isig ka tawo. Giya? Oo ang Dios anaa ra aron sa paggiya ug pagtudlo kaniya kinsa “magtinguha Kaniya sa hugot nga pagtuo uban sa iyang tibuok kusog ug uban sa iyang tibuok kalag.”

Ang ikatulo nga panalangin mao ang pagsalig. Dinhi niining tibuok yuta adunay liboan ug napulo ka libo ka mga estudyante kinsa naningkamot nga makaeskwela. Atong tudloan kining mga estudyante nga kon sila gusto nga molampos sa ilang mga leksyon, kinahanglan nga ilang pangitaon ang ilang Dios, aron ang labing bantugan nga magtutudlo nga nailhan sa kalibutan magpaduol kanila aron sa paggiya kanila. Kon ang estudyante mobati nga siya makaduol ngadto sa Ginoo pinaagi sa pag-ampo, ang estudyante makadawat og pagsalig nga siya makamao sa iyang mga leksyon, nga siya makasulat sa iyang ipamulong, nga siya makabarug atubangan sa iyang isig ka estudyante ug makahatag sa iyang mensahe nga dili mahadlok nga mapakyas. Ang pagsalig moabut pinaagi sa sinsero nga pag-ampo.

Sa katapusan siya makadawat og inspirasyon. Dili kini handurawan lang, nga kita makaduol sa Dios ug makadawat og kahayag ug giya gikan Kaniya, nga ang atong mga hunahuna mahayagan, ang atong mga kalag maimpluwensyahan sa iyang Espiritu. . . . Si Joseph Smith nasayud niini; ug ang pagpamatuod, ang ebidensya sa inspirasyon ni Propeta Joseph makit-an sa tanan kinsa mobukas sa ilang mga mata aron makakita ug sa ilang mga kasingkasing aron makasabut.¹⁷

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sa unsa nga paagi nga ang pag-ampo nakapalig-on sa inyong relasyon uban sa Dios? Ngano nga importante man nga maka-hibalo nga kamo nag-ampo sa inyong Amahan sa Langit, kang kansang imahen kamo gilalang? (Tan-awa sa mga pahina 87–89.)
- Unsa ang pipila ka mga paagi nga ang Dios motubag og mga pag-ampo? (Tan-awa sa mga pahina 87–89.) Ngano kaha nga ingon og ang ubang mga pag-ampo wala matubag dihadiha dayon? Unsa nga mga panalangin ang inyong nasinati sa mga pag-ampo nga natubag?
- Unsa nga mga hiyas o mga kinaiya ang atong magamit aron makatabang sa atong mga pag-ampo nga mahimong mas sinsero ug makahuluganon? (Tan-awa sa mga pahina 89–90.) Unsaon

man nato pag-andam ang atong mga kaugalingon sa espirituhanong paagi sa dili pa mohalad og pag-ampo?

- Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makatudlo sa mga anak sa pag-ampo? (Tan-awa sa mga pahina 90–92.) Sa unsa nga mga paagi nga ang pag-ampo sa tagsa-tagsa ug sa pamilya diha sa panimalay makaimpluwensya sa mga kinabuhi sa mga anak? (Tan-awa sa mga pahina 90–92.) Ngano nga ang inadlaw nga pag-ampo importante man kaayo nga bahin sa pagpaligon ug paghiusa sa mga pamilya?
- Unsa ang pipila ka mga panalangin nga moabut tungod sa kanunay nga pag-ampo? (Tan-awa sa mga pahina 93–95.) Unsay atong mabuhay aron atong mahimo ang atong mga pag-ampo nga mas makahuluganon ug dili binalikbalik o wala lang sa hunahuna?
- Sa unsa nga paagi nga ang sinsero ug matinuoron nga pag-ampo makatabang sa paglimpyo sa atong mga kalag sa pagkadili mabination o mga pagbati sa kasuko ngadto sa uban?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mateo 21:22; Santiago 5:16; 2 Nephi 32:8–9; Alma 17:3; 34:17–28; 3 Nephi 18:18–21; D&P 19:38

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Report sa Komperensya, Abr. 1922, 65. 2. <i>Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay</i>, hinugpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon. (1976), 58–59. 3. Sa Conference Report, Abr. 1969, 152–53; parapo giusab. 4. Sa Conference Report, Okt. 1954, 84. 5. Sa Conference Report, Abr. 1922, 64; parapo giusab. 6. <i>Stepping Stones to an Abundant Life</i>, comp. Llewelyn R. McKay (1971), 42. 7. <i>Pathways to Happiness</i>, hinugpong Llewelyn R. McKay (1957), 225–26. 8. Sa Conference Report, Abr. 1966, 107. 9. Sa Conference Report, Abr. 1934, 23.	10. Sa Conference Report, Abr. 1912, 52–53. 11. <i>True to the Faith: From the Sermons and Discourses of David O. McKay</i>, comp. Llewelyn R. McKay (1966) 210–11. 12. Sa Conference Report, Okt. 1917, 57–58. 13. Sa Conference Report, Okt. 1919, 78. 14. <i>Man May Know for Himself: Teachings of President David O. McKay</i>, hinugpong Clare Middlemiss (1967), 300. 15. <i>Stepping Stones to an Abundant Life</i>, 281. 16. Sa Conference Report, Abr. 1951, 158. 17. Sa Conference Report, Abr. 1922, 64–65.

Pagbuntog sa Tintasyon

*Sukli ninyo ang yawa, ug dili ba mokaratil
siya sa pagdagan palayo kaninyo. Pagpaduol kaniya,
dili ba dali kaayo mong magaid, dili ang inyong
mga kamot, pero ang inyong kalag.¹*

Pasiuna

Isip usa ka batan-ong misyonaryo didto sa Scotland, si David O. McKay mitambong sa usa ka miting nga gipahigayon ni James L. McMurrin, usa ka magtatambag sa European Mission presidency. Sa nagpadayon pa ang miting, kadtong nanambong nakasaksi og pipila ka mga pagpakita sa mga gasa sa Espiritu. Mga 70 ka mga tuig na ang milabay, human niadto diha sa usa ka miting sa priesthood, si Presidente McKay nahinumdom: “Nahinumdom ko, ingon og kagahapon lang, sa kakusog sa inspirasyon niana nga okasyon. Ang tanan mibati gayud sa impluwensya sa Espiritu sa Ginoo. Ang tanan nga nanambong sa tinud-anay nahimong usa sa kasingkasing ug usa sa hunahuna. Wala gayud ako sukad makasinati sa mao nga emosyon. . . .

“Mao kadto ang sitwasyon nga gihulagway ni James L. McMurrin sa unsay naprobahan sukad nga usa ka panagna. Akong nakat-unan pinaagi sa suod nga pagpakig-uban kaniya nga si James McMurrin usa ka halangdong tawo. Ang iyang hugot nga pagtuo sa ebanghelyo walay pagduhaduha. Walay mas matinud-anong tawo, walay tawo nga mas maunungon nga sukad nagpakabuhi sa unsay iyang gihunahuna nga tinuod. Mao nga sa dihang miatubang siya kanako ug mihatag sa unsay akong gituohan kaniadto nga usa ka pahimangno kay sa usa ka saad, ang iyang mga pulong nakahatag og dili mapapas nga impresyon ngari kanako. Nagsulti og usab sa mga pulong sa Manluluwas ngadto ni Pedro, si Brother McMurrin miingon: ‘Tuguti ako nga mosulti kanimo,

“Anaa kamo sa taliwala sa tintasyon, pero kamo, sama ni Kristo sa Bukid sa Tintasyon, makabuntog niini.”

Brother David, gipangayo ka ni Satanas, sa pagbaton kanimo aron iya kang alig-igon ingon sa trigo, pero ang Dios naghunahuna kanimo.’ [Tan-awa sa Lucas 22:31.] . . .

“Niadtong higayona dihay mikalit og abut sa akong hunahuna nga mga tintasyon nga mibabag sa akong dalan, ug ako mas na-kaamgo pa kay ni Presidente McMurrin, o ni bisan kinsang tawo, kon unsa ka tinuod ang iyang gipanulti sa dihang siya miingon, ‘Gipangayo ka ni Satanas sa pagbaton kanimo.’ Uban sa saad sa paghupot sa hugot nga pagtuo, dihay natawo nga tinguha sa pag-alagad sa akong isig ka tawo; ug tungod niini miabut ang pagka-amgo, bisag gamay lang, sa unsay akong nautang ngadto sa elder kinsa unang midala sa mensahe sa gipahiuli nga ebanghelyo ngadto sa akong lolo ug lola, kinsa midawat sa mensahe daghang mga tuig na ang milabay didto sa amihanang Scotland ug didto sa Habagatang Wales.”

Si Presidente McKay mitapos niini nga istorya alang sa mga bantan-ong lalaki sa Simbahan uban sa tambag nga magamit sa tanan: “Naghangyo ako sa Dios sa pagpadayon sa pagpanalangin kaninyo. . . . Ayaw pagtugot nga ang tintasyon mopahisalaag kaninyo.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

**Kinahanglang bantayan nato ang atong mga
kaugalingon ug ang atong mga pamilya batok
sa impluwensya sa kaaway.**

Ang mga kahoy nga makasugakod sa unos sa kasagaran mabuntog sa makalaglag nga mga dangan nga lisud gani makita diha sa mikroskop. Sa maong paagiha ang pinaka banggiitang kaaway sa katawhan karon mao ang maliputon ug usahay dili makita nga mga impluwensya nga naglihok diha sa katilingban nga naglaglag sa pagkalalaki ug sa pagkababaye sa pagkakaran. Ang pagsulay, human sa tanan, sa pagkamatanud-anon ug pagkaepektibo sa mga katawhan sa Dios usa ka tagsa-tagsa nga paningkamot. Unsa ang gibuhat sa tagsa-tagsa?

Ang matag tintasyon nga moabut nganha kaninyo ug kanako magagikan sa usa sa tulo ka mga matang:

- (1) Tintasyon sa gana o kahinam;
- (2) Pagpadala sa garbo, uso, o panghambog;
- (3) Tinguha alang sa kalibutanong mga katigayunan ug dominyon sa mga yuta o yutan-ong mga kabtangan sa mga tawo.

Ang mao nga mga pagtintal moabut kanato diha sa atong sosyal nga mga panagpundok; moabut kini sa atong politikanhong mga paninguha; moabut kini sa atong mga relasyon sa negosyo, diha sa uma, diha sa komersyal nga mga establimento; sa atong pagpakig-atubang sa tanang mga kalihokan sa kinabuhi atong makita nga kining malimbungon nga mga impluwensya naglihok. Kon kini mamatngunan na sa matag indibidwal mao kana ang panahon nga ang depensa sa kamatuoran maningkamot na mismo sa iyang kaugalingon.

Ang Simbahan nagtudlo nga ang kinabuhi dinhi usa ka pagsulay. Katungdanan sa tawo nga mahimong agalon, dili *ulipon* sa kinaiyahan. Ang iyang mga gana kinahanglan nga kontrolon ug pagagamiton alang sa kaayohan sa iyang panglawas ug sa pagpatunhay sa iyang kinabuhi—ang iyang mga kahinam masteron ug kontrolahon alang sa kalipay ug panalangin sa uban. . . .

Kon kamo matinud-anon nga nagsunod sa mga pag-aghat sa Balaang Espiritu, ug magpadayon sa pagbuhat sa ingon, ang kalipay mopuno sa inyong kalag. Kon kamo mopalahi gikan niini ug nakahibalo nga kamo nasayop sa unsay inyong gituohan nga sakto, dili kamo magmalipayon bisan [kon] kamo makabaton sa bahandi sa kalibutan. . . .

Sa ilang pangandoy alang sa paglingawlingaw, ang mga kabatan-onan sa kasagaran matintal sa pagpatuyang sa mga butang nga makapahimuot lamang sa talamayong bahin sa pagkatawo, lima sa labing komon niini mao ang: *una*, pagkabulgar ug kalaway; *ikaduba*, pag-inom ug pag-ugay-ugay; *ikatulo*, pagkadili putli; *ikaupat*, pagkadili maunungon; ug, *ikalima*, pagkawalay balaang pagtahud.

Ang pagkabulgar sa kasagaran mao ang unang lakang padulong ngadto sa pagpatuyang. Ang pagkabulgar mao ang pagsaway sa maayong butang o maanindot nga mga pagbati.

Usa lang ka lakang ang distansya gikan sa pagkabulgar ngadto sa kalaw-ay. Sakto, importante gayud, ngadto sa kalipay sa atong mga kabatan-onan nga sila magkakita diha sa mga sosyal nga mga parti, pero kini usa ka timailhan sa ubos nga moral kon alang sa kalingawan sila modangop sa pisikal nga pagpaikag ug kaulawan. Ang mga parti nga may pag-inom ug pag-ugay-ugay maka-hatag og kahigayunan diin ang moral nga pagbati mahimong malubog, ug ang walay kontrol nga kahinam magpatuyang. Dayon sayon na lang kaayo ang paghimo sa katapusang lakang ngadto sa moral nga kaulawan.

Nga, imbis ang taas nga moral nga mga baruganan, ang kina-buhi sa imoral nga pagpatuyang maoy gipili, ug ang lalaki o ba-baye mag-anam og kaut-ot, ang pagkadili loyal mahimong usa ka dili kapugngan nga bahin sa iyang kinaiya. Ang pagkamaun-ungon ngadto sa mga ginikanan mawala; ang pagsunod sa ilang mga pagtulun-an ug mga sumbanan mabiyaan; ang pagkamaun-ungon ngadto sa asawa ug mga anak masanta sa walay hinung-dan nga katagbawan; ang pagkamaunungon ngadto sa Simbahan mahimong imposible, ug sa kasagaran mapulihan sa pagtamay sa mga pagtulun-an niini.³

Ang tintasyon sa kasagaran moabut sa [usa ka] hilom nga paagi. Tingali ang pagpadala ngadto niini mahimong dili mahibalo-an ni bisan kinsa gawas sa indibidwal ug sa iyang Dios, pero kon siya magpadala ngadto niini, niana siya mahimong huyang, ug mamansahan sa dautan sa kalibutan.⁴

Si Satanas gisalikway tungod kay siya nagtinguha sa pagpuli sa Tiglalang. Pero ang iyang gahum mabati gihapon. Aktibo siya ug nagahunghong niining higayona sa paglimud sa pagkaanaa sa Dios, sa pagkaanaa sa iyang Hinigugmang Anak, ug sa paglimud sa pagkapektibo sa ebanghelyo ni Jesukristo.⁵

Ang kaaway aktibo. Siya malinglahon ug maliputon, ug nangi-ta sa matag kahigayunan sa pagguba sa pondasyon sa Simbahan, ug moatake bisan kanus-a kon mahimo aron sa pagpahuyang o paglaglag. . . . Ang Dios mihatag sa kagawasan sa pagpili. Ang atong moral ug espirituhanong kauswagan mag-agad sa atong paggamit niana nga kagawasan.⁶

Si Satanas sa gihapon determinado nga mopadayon, ug ang iyang mga sinugo adunay gahum nga gihatag kanila karon nga wala nila maangkon sa milabayng mga siglo. Pangandam sa pagpakigbatok sa mga kahimtang nga grabe, pang-idolohiya nga mga kahimtang nga ingon og makatarunganon pero dautan. Aron makabatok niining mga gahuma, kinahanglan kita nga mag-agad sa mga paghunghong sa Balaang Espiritu, nga kamo may katungod. Kini tinuod.

Ang Dios naggiya niini nga simbahan. Pagmatinuoron niini; pagmaunungon niini. Pagmatinuoron sa inyong pamilya, pagmaunungon ngadto kanila. Panalipdi ang inyong mga anak. Giyahe sila, dili sa walay katarungan, pero pinaagi sa matang sa ehemplo sa usa ka amahan, ug sa ingon makatampo sa kalig-on sa Simbahan pinaagi sa paggamit sa inyong priesthood sa inyong panimalay ug sa inyong kinabuhi.⁷

Ang pagkamiyembro sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nag-uban niini ang responsibilidad sa pagbuntog sa tintasyon, sa pagpakigbatok sa sayop, sa pagpalambo sa hunahuna, ug sa pagpauswag sa iyang espiritu hangtud kini moabut sa sukod sa gidak-on sa kahingpitan ni Kristo.⁸

Ang kaaway maningkamot sa pag-ataki sa atong pinakahuyang nga bahin, pero makaangkon kita og kalig-on kon kita mobatok kaniya.

Dili kamo makaduladula sa Dautan. Pakigbatok sa tintasyon, pakigbatok sa Yawa ug siya mopahilayo gikan kaninyo. [Tan-awa sa Santiago 4:7.]

Ang Manluluwas sa Bukid mihatag kanato sa pinakamaayong ehemplo sa tibuok kalibutan. . . . Pagkahuman gayud sa bunyag sa Manluluwas, gidala siya ngadto sa bukid nga nailhan karon nga Bukid sa Tintasyon. Wala ako masayud kon mao ba kana ang iyang gitindogan, ang iyang gipuasahan sulod sa kwarenta ka mga adlaw, o dili. Pero didto kini sa usa ka bukid nga iyang gidatnoan, ug human . . . sa kwarenta ka mga adlaw, ang Tigtintal miduol kaniya, sama sa gisulti kanako, ug ingon nga maoy kanunay himoon sa Tigtintal, iyang giataki siya sa unsay gituohan sa Tigtintal nga mao ang iyang pinakahuyang nga bahin.

Human [si Jesus] makapuasa, ang Tigtintal nagtuo nga siya gi-gutom, ug ang unang tintasyon, kon inyong mahinumduman, mao, “Kon,” ug gisulti niya kini nga makantalitahon, “Kon ikaw mao ang Anak sa Dios,” nagpasabut sa pagpamatuod sa Amahan sa dihang siya miingon, “Kini mao ang akong Anak nga pinalangga,”—“Kon ikaw anak man sa Dios, sugoa kining mga bato nga mahimong mga tinapay.” Ug dihay bato nianang dapita nga sama sa pirasong tinapay sa trigo, mao nga mas kusog ang tintasyon niini. Ang tubag ni Kristo mao: “Ang tawo mabuhi dili sa tinapay lamang, kondili sa matag pulong nga magagula sa ba-ba sa Dios.” (Mat. 4:3–4.)

Ang sunod nga tintasyon mikutlo usab sa kasulatan. Mao kad-tong pagkadani ngadto sa pagpanghambog, pagkadani nga ma-kaangkon og kamandoan ibabaw sa atong isigkatawo: “Kon ikaw anak man sa Dios, umambak ikaw ngadto sa ubos . . .” (gikan sa tumoy sa templo) . . . kay nahisulat . . .” (ug ang Yawa makakutlo og kasulatan alang sa iyang katuyoan) “. . . kay nahisulat man ki-ni, Magahatag siyag sugo sa iyang mga anghel mahitungod kani-mo: ug sa ilang mga kamot pagasapnayon nila ikaw, aron ang imong mga tiil dili mapandol sa bato.” Ug ang tubag mao nga, “Ayaw pagtintala ang Ginoo nga Imong Dios.” (Mat. 4:6–7.)

Ang ikatulo nga tintasyon mao ang gugma sa bahandi ug ga-hum. Ang tigtintal midala kang Jesus ngadto sa taas kaayo nga bukid ug mipakita kaniya sa mga butang sa kalibutan ug sa ga-hum niana. Dili siya makantalitahon niini nga tintasyon. Nanghangyo siya, kay ang pagpakigbatok sa Manluluwas nakapa-luya sa mga gahum sa Tigtintal. Iyang gipakita kaniya ang mga butang sa kalibutan. “Kining tanan akong ihatag kanimo, kon ikaw mohapa ug mosimba kanako.” Mibarug sa kaharianon sa iyang pagkabalaan, si Jesus miingon: “Pahawa ka, Satanas: kay nahisulat kini nga nagaingon, Maoy simbaha ang Ginoo nga imong Dios, ug siya lamang ang alagara.” Ug ang Tigtintal mipa-hawa. [Tan-awa sa Mateo 4:8–11.] . . .

Mao kana ang inyong istorya. . . . Ang inyong labing huyang nga bahin mao ang bahin diin ang Yawa mosulay sa pagtintal ka-ninyo, mosulay sa pagdaug kaninyo, ug kon kamo mihimo niini nga huyang sa inyong kaugalingon sa wala pa kamo makahimo

sa pagserbisyo sa Ginoo, siya modugang niana nga kahuyang. Isalikway siya ug kamo makabaton og kalig-on. Siya motintal kaninyo sa laing bahin. Isalikway siya ug siya mas maluya ug kamo mahimong mas malig-on, hangtud kamo makasulti, bisag unsa pay inyong palibot, “Pahawa, Satanas: kay nahisulat kini nga na-gaingon, simbaha ang Ginoo nga imong Dios, ug siya lamang ang alagari.” (Lucas 4:8.)⁹

Uban sa iyang mga disipulo sa wala pa ang Getsemane, . . . si [Jesus] miingon, “Ug karon dili na ako dinhi sa kalibutan, apan kini sila ania sa kalibutan,. . .

“Dili ako mangamuyo nga kuhaon mo sila gikan sa kalibutan, kondili hinoon nga imo unta silang ilikay gikan niadtong dau-tan.” (Juan 17:11, 15.)

Anaa ang inyong leksyon. Anaa kamo sa taliwala sa tintasyon, pero kamo, sama ni Kristo sa Bukid sa Tintasyon, makabuntog niini.¹⁰

Samtang kita magsunod sa ebanghelyo ug magkontrol sa kaugalingon, makadawat kita og kalipay ug kalinaw.

Samtang ang Kaaway sa kamatuoran gawasnon sa paghimo og dominyon niini nga kalibutan, makatagamtam kita og mga pang-ataki, ug ang bugtong paagi sa pagpakigbatok nianang mga pang-ataki mao ang pagsunod sa Ebanghelyo.¹¹

Kini nga ebanghelyo makahatag kanato og kahigayunan sa pagpuyo labaw niining daang kalibutan ug sa mga tintasyon ug, pinaagi sa pagkontrol sa kaugalingon ug pagmaster sa kaugali-ngon, sa pagpuyo pinaagi sa espiritu, ug mao kana ang tinuod nga kinabuhi dinhi ug sa umaabot.¹²

Hinaut nga atong maamgohan ingon nga wala pa maaguhi su-kad nga ang pagmaster sa personal nga mga tinguha sa usa ka ta-wo mao ang sentro sa relihiyon nga Kristiyano ug sa tanang mga relihiyon. Natural sa tawo ang pagkahakog ug pagtinguha sa pag-sunod kon unsay iyang gibati nianang higayona. Nagkinahanglan og relihiyon, o butang nga mas taas kay sa usa ka indibidwal o bi-san sa usa ka katilingban sa mga indibidwal, ang pagbuntog sa hi-nakog nga mga pagbati sa natural nga tawo. . . . Ang pagmaster sa

kaugalingon moabut pinaagi sa pagbaliwala sa kaugalingon sa gagmay nga mga butang. Si Kristo niining nagbinugtong nga mga pulong miingon: “. . . bisan kinsa nga buot magpatunhay sa iyang kinabuhi, mawagtangan hinoon siya niini: ug bisan kinsa nga magawagtang sa iyang kinabuhi tungod kanako makakaplag siya niini.” (Mat. 16:25.)

Sa higayon nga inyong kalimtan ang inyong kaugalingon ug maningkamot alang sa kaayohan sa uban, ug alang sa butang nga mas labaw ug mas maayo, misaka kamo ngadto sa espirituhanong kahimtang. Kon, sa panahon sa panag-away, sa panahon sa tintasyon sa pagpangita og sayop sa usag usa, atong giwagtang ang atong pagkamakaugalingon alang sa kaayohan sa Simbahan diin kita mga miyembro, alang sa kaayohan sa komunidad, ug ilabi na alang sa kauswagan sa ebanghelyo ni Jesukristo, kita mapanalanginan sa espirituhanong paagi, ug ang kalipay mao ang atong ganti.

*“Unsay kaayohan kon mabuntog ko ang mga kaaway,
Ug magtigum og materyal nga mga butang ug bahandi!
Usa gayud ako ka walay pulos nga tigbuntog
Hangtud akong mabuntog ang akong kaugalingon.”*
[Ang tagsulat wala mailhi.]¹⁵

Ang usa ka tawo kinsa magpatuyang sa iyang mga gana, sa sekreto o sa laing paagi, adunay kinaiya nga dili makaayo kaniya kon siya pagatintalon sa pagpatuyang sa iyang mga kahinam.¹⁴

Unsay kanunay nga gihunahuna sa usa ka tawo maoy nagdeterminar sa iyang mga aksyon sa mga panahon sa oportunidad ug kalisud. Ang reaksyon sa usa ka tawo sa iyang mga gana ug mga tinguha kon kini maoy makasukod sa kinaiya niana nga tawo. Niini nga mga reaksyon napakita ang gahum sa tawo sa pagdumala o sa iyang pinugos nga pagtugyan ngadto sa pagkaulipon.¹⁵

Ang mga aksyon nga nagsubay sa balaang balaod ug sa mga balaod sa kinaiyahan makahatag og kalipay, ug niadtong mosupak sa balaang kamatuoran, kaalaotan. Ang tawo maoy responsable dili lamang sa matag binuhatan, pero sa matag pulong nga walay pulos ug hunahuna. Miingon ang Manluluwas:

“ . . . nga sa adlaw sa paghukom ang mga tawo magahatag unyag husay bahin sa matag pulong nga walay pulos nga ilang ginalitok.” (Mateo 12:36.)¹⁶

Ang tanang mga butang nagkinahanglan og paningkamot. Kana nga takus o angayan angkunon magkinahanglan og bahin sa inyong pisikal nga pagkatawo, sa inyong gahum sa salabutan, ug sa inyong gahum sa kalag—”Pangayo, ug kamo pagahatagan; pangita, ug kamo makakaplag; pagtuktok, ug kamo pagaablihan.” (Mat. 7:7.) Pero kamo kinahanglan nga mangita, kamo kinahanglan nga manuktok. Sa laing bahin, ang sala mohulhog kaninyo. Maglakaw kini tupad kaninyo, motintal kini kaninyo, modani kini, mohaylo kini. Dili na kamo kinahanglan pang maningkamot. . . . Sama kini sa karatola sa pahinumdom nga nakapadani kaninyo sa pag-inom ug sa pagpanabako. Sama kini sa mensahe nga moabut sa inyo gayung mga panimalay pinaagi sa telebisyon ug sa radyo. . . . Ang dautan mangita kaninyo, ug nagkinahanglan og paningkamot ug kaisug sa pagpakig-away niini. Pero ang kamaturoan ug kaalam maangkon lamang pinaagi sa pagpangita, pinaagi sa pag-ampo, ug pinaagi sa paningkamot.¹⁷

Ato gayud nga ibutang sa hunahuna nga ang kinabuhi magagad kon unsay atong gihimo niini, ug nga ang Manluluwas sa mga tawo klaro ug yanong miingon kon sa unsa nga paagi nga maangkon ang kalipay ug kalinaw. Anaa kini sa ebanghelyo ni Jesukristo ug sa pagsunod niini.¹⁸

Hinaut nga ang Dios motugot nga samtang kita maningkamot sa dugang kalamboan sa gingharian sa Dios, nga kita makatudlo sa atong mga kabatan-onan, ug sa mga miyembro sa Simbahan bisan asa, sa pagpakigbatok sa mga tintasyon nga makapaluya sa lawas, nga makadaut sa kalag, nga kita magbarug nga tinud-anay nga maghinulsol sama sa dihang kita nagpabunyag; aron kita mabag-o sa tinuod nga pagsabut sa pulong, aron kita matawo pagusab; aron ang atong mga kalag mainitan sa kahayag sa Balaang Espiritu, ug magpadayon nga tinuod nga mga miyembro sa Simbahan ni Jesukristo hangtud nga ang atong misyon dinhi sa yuta mahuman.¹⁹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Si Presidente McKay migamit sa analohiya sa lig-on nga mga kahoy nga makabarug sa dagkong mga unos pero mapukan sa gagmayng mga mananap nga mosulod niini (tan-awa sa pahina 99.) Sa unsa nga mga paagi nga kini nga analohiya magamit sa atong pagpakigbatok sa tintasyon? (Tan-awa sa mga pahina 102–03.) Unsa ang atong mahimo sa paglikay sa madanihong tintasyon sa atong mga kinabuhi? Sa unsa nga paagi nga kita makapalig-on sa mga kabataan ug sa mga kabatan-onan batok sa nagkadaghang mga tintasyon sa kalibutan?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang mga tintasyon nagkalahi, depende sa atong kaugalingong mga sitwasyon? Sa unsa nga paagi nga kita makatabang sa usag usa sa pagpakigbatok sa tintasyon?
- Unsay atong makat-unan gikan sa asoy sa Manluluwas nga nagkigbatok sa mga tintasyon ni Satanas? (Tan-awa sa Mateo 4:1–11 ug Lucas 4:1–13, lakip ang sinulat sa ubos sa panid nga dunay kinuha gikan sa Hubad ni Joseph Smith; tan-awa usab sa D&P 20:22.)
- Sa unsa nga mga paagi nga ang kalipay sa pagsunod sa tintasyon lahi gikan sa kalipay sa pagsunod sa Manluluwas?
- Sa unsa nga paagi nga si Satanas mosulay sa paggamit sa atong mga kahuyang? (Tan-awa sa mga pahina 102–03.) Sa unsa nga paagi nga kita makabuntog sa atong mga kahuyang pinaagi ni Jesukristo? (Tan-awa usab sa Ether 12:27.)
- Unsa ang inyong mahimo sa pagpakigbatok ug pagbuntog sa mga tintasyon nga sa kasagaran moabut kaninyo? Ngano nga mahinungdanon man ang pagpalig-on sa atong mga hiyas sa dili pa nato makita ang atong kaugalingon nga anaa sa makatintal nga mga sitwasyon?
- Sa atong mga pagpaningkamot sa pagsunod sa Manluluwas ug sa pagpakigbatok sa tintasyon, sa unsa nga paagi nga kini makatabang kanato sa paghinumdom nga “walay bisan kinsa nga arang makaalagad og duha ka agalon”? (Mateo 6:24).

- Sa unsa nga paagi nga ang matarung ug maayo nga mga hunahuna makatabang kanato sa pagbuntog sa tintasyon? Unsay atong mahimo sa pagkat-on sa pagmaster sa kaugalingon ug pagkontrol sa kaugalingon nga gihisgutan ni Presidente McKay? (Tan-awa ang mga pahina 104–06.)

May Kalabutan nga mga Kasulatan: 1 Mga Taga- Corinto 10:13; Santiago 1:12–17; 2 Pedro 2:9; 1 Nephi 12:17; 15:23–24; Helaman 5:12; 3 Nephi 18:18–19; D&P 10:5

Mubo nga mga Sulat

1. *Gospel Ideals* (1953), 352.
2. Sa Conference Report, Okt. 1968, 86.
3. Sa Conference Report, Okt. 1963, 7–8.
4. Sa Conference Report, Okt. 1911, 59.
5. Sa Conference Report, Okt. 1965, 9.
6. Sa Conference Report, Abr. 1967, 6.
7. Sa Conference Report, Abr. 1969, 97.
8. *Gospel Ideals*, 503.
9. Sa Conference Report, Okt. 1959, 88.
10. Sa Conference Report, Okt. 1953, 11.
11. Sa Conference Report, Okt. 1955, 90.
12. Sa Conference Report, Abr. 1969, 153.
13. Sa Conference Report, Abr. 1967, 133; parapo giusab.
14. Sa Conference Report, Abr. 1968, 8.
15. Sa Conference Report, Abr. 1967, 8.
16. Sa Conference Report, Abr. 1950, 33.
17. Sa Conference Report, Okt. 1965, 144–45.
18. Sa Conference Report, Okt. 1963, 9.
19. Sa Conference Report, Abr. 1960, 29.

Ang Balaang Tawag ni Propeta Joseph Smith

Aduna akoy malungtarong pagpamatuod nga ang Amahan ug ang Anak nagpakita ngadto ni Propeta Joseph Smith ug mipadayag ngadto kaniya sa ebanghelyo ni Jesukristo, nga mao gayud, “ang gahum sa Dios alang sa kaluwasan.” [Mga Taga-Roma 1:16.]¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay miingon, “Sukad sa pagkabata sa-yon ra kaayo nako ang pagtuo sa pagkatinuod sa mga pananawon ni Propeta Joseph Smith.”² Miingon siya nga ang iyang pagpamatuod mahitungod ni Propeta Joseph Smith nalig-on sa dihang iyang nadunggan ang usa ka kasinatian nga nasinati sa iyang amahan isip usa ka misyonaryo didto sa Scotland:

“Sa dihang ang [akong amahan] nagsugod sa pagsangyaw didto sa iyang yutang natawhan ug nagpamatuod sa pagpahiuli sa ebanghelyo ni Jesukristo, namatikdan niya nga ang mga tawo mipahilayo kaniya. Aduna silay kasilag diha sa ilang mga kasingkasing batok sa bisan unsang [kabahin sa Simbahan], ug ang ngalan ni Joseph Smith ingon og makahatag og pagdumot diha sa ilang mga kasingkasing. Usa ka adlaw niana siya miingon nga ang labing maayong paagi sa pagduol niining mga tawhana mao ang pagsangyaw sa yanong mga baruganan lamang, sa pag-ula ni Ginoong Jesukristo, sa unang baruganan sa ebanghelyo, ug dili ang pagpamatuod sa pagpahiuli. Paglabay sa usa ka bulan o sobra pa nabug-atan siya sa mangitngit, masulub-on nga pagbati, ug dili siya makaangkon sa espiritu sa iyang buhat. Wala gayud siya masayud unsay nahitabo, pero ang iyang hunahuna nababagan; ang iyang espiritu nawad-an og kadasig; siya nabug-atan ug

“Ang pagpakita sa Amaban ug sa Anak ngadto ni Joseph Smith mao ang pundasyon niini nga Simbahan. Ania dinbi ang sekreto sa kalig-on ug kalagsik niini.”

nalangan; ug nga kanang pagbati sa kaguol nagpadayon hangtud nga kini nakapaluya kaniya pag-ayo nga siya miadto sa Ginoo ug miingon, ‘Gawas kon akong mapagawas kining pagbatia, mopauli na lang ko. Dili ako makapadayon nga malangan ang akong trabaho.’

“Ang pagkawala sa kadasig nagpadayon og taud-taud human niana, sa dihang usa ka buntag sa wala pa mosidlak ang adlaw, human sa walay kinatulgan nga gabii, nakahukom siya sa pag-adto sa usa ka langub, duol sa dagat, diin sa iyang hunahuna nga siya hingpit nga mahilayo sa kalibutan, ug didto iyang mabu-bu ang iyang kalag ngadto sa Dios ug mangutana nganong nabugatan siya niini nga pagbati, unsay iyang nabuhat, ug unsay iyang mahimo aron mawala kini ug makapadayon siya sa iyang trabaho. Misugod siya sa paglakaw samtang ngitngit pa padulong sa langub. Naghinamhinam siyang moabut na didto mao nga misugod siya sa pagdagan. Sa dihang migawas na siya sa lungsod, gitawag siya sa usa ka opisyal kinsa gustong makahibalo unsay nahitabo. Wala siyay gisulti pero mihatag og makatagbaw nga tubag ug gitugutan sa pagpadayon. Duna gayuy daw nagtukmod kaniya; kinahanglang makakuha siya og kahupayan. Misulod siya sa langub o sa gisalipdan ang ganghaan, ug miingon, ‘O, Amahan, unsay akong mahimo aron mawagtang kini nga pagbati? Kinahanglan nga mawala kini kanako o dili ako makapadayon niini nga buhat;’ ug nakadungog siya og tingog, sama ka klaro sa tono nga karon akong gisulti, nga nag-ingon, ‘Ipamatuod nga si Joseph Smith usa ka propeta sa Dios.’ Nahinumdom unsay iyang nahukman sa hilom mga unom na ka semana o sobra, ug nadaog sa hunahuna, ang tanan iyang naamgoan nga siya diha alang sa usa ka espesyal nga misyon, ug wala siya makahatag niana nga misyon sa pagtagad nga angay niini. Dayon naguol ang iyang kasingkasing, ‘Ginoo, sakto na,’ ug migawas gikan sa langub.”

Si Presidente McKay nahinumdom sa iyang pagkabata, naglingkod ako ug nakadungog niana nga pagpamatuod gikan sa usa nga akong gimahal ug gitahud sa inyong kasayuran walay laing tawo nga akong gimahal sa kalibutan, ug kana nga kasiguroan nasilsil sa akong pagkabatan-on.”²³

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang Unang Panan-awon ni Joseph Smith nagpadayag sa mahimayaong mga kamatuoran mahitungod sa Dios Amahan ug ni Jesukristo.

Layo na kaayo ang naabtan ug importante ang talagsaong mga nadiskobrehan ug naimbento sa ulahing tunga sa [ikadisenuybe] nga siglo nga kini nakapatingala kanato. . . . Pero walay usa niini ang nakatubag sa labing dakong panginahanglan sa tawo ug sa pinakadakong tinguha sa tawo. Wala pay usa nga nakapadayag nianang gitinguha sa tawo sa dugay nang panahon. Kana nga panginahanglan—nga kanunay nga diha sa kasingkasing sa tawo—mao ang pagkahibalo sa Dios, ug sa relasyon sa tawo ngadto kaniya. . . . Usa lamang ka hitabo sa ikadisenuybe nga siglo ang miangkon nga nakahatag ngadto sa tawhanong kalag niini nga tubag. Kon niana nga hitabo ang tawo makakaplag sa kamatuoran nga gipangita sa tawo masukad, nan kini sa pagkatinuod angay sa pasidungog sa labing dakong hitabo sa ikadisenuybe nga siglo!

Kana nga hitabo mao ang pagpakita sa duha ka langitnong mga Binuhat ngadto sa batan-ong Propeta nga si Joseph Smith, nga nagpadayag sa personal nga pagkatawo sa Dios ang Amahan sa Kahangturan ug sa iyang Anak nga si Jesukristo.⁴

Diseotso ka gatus ka mga tuig gikan mamatay si Jesus diha sa krus, si Propeta Joseph Smith mipahayag nga ang nabanhaw nga Ginoo nagpakita ngadto kaniya. [Siya miingon]: “. . . Ako nakakita og duha ka Personahe, kansang kahayag ug himaya dili mahulagway, nagtindog ibabaw kanako diha sa kawanangan. Usa kanila mi-sulti ngari kanako, nagtawag kanako sa akong ngalan ug miingon, nagtudlo ngadto sa lain—*Kini mao ang Akong Hinigugmang Anak. Paminaw Kaniya!*” [Joseph Smith—Kasaysayan 1:17.]⁵

Ang iyang deklarasyon yano pero positibo; ug nasurprisa siya sa dihang ang mga tawo nagduhaduha niini nga kamatuoran. Alang kaniya ang iyang gisulti usa lang ka pamahayag sa usa ka yanong kamatuoran; alang sa Kristohanong kalibutan kini usa ka liti sa kilat nga makapahikurat, makapahuyang sa ilang relihiyoso nga estruktura gikan sa ibabaw hangtud sa pundasyon.

Duha ka importante nga mga elemento sa iyang unang mensahe mao kini: una, nga ang Dios usa ka personal nga Binuhat, kinsa mosulti sa iyang kabubut-on ngadto sa tawo; ug ikaduha, nga walay tinuohan sa Kristiyanos nga adunay tinuod nga plano sa kaluwasan.⁶

Ang pagpakita sa Amahan ug sa Anak ngadto ni Joseph Smith mao ang pundasyon niini nga Simbahan. Ania dinhi ang sekreto sa kalig-on ug kalagsik niini. Tinuod kini, ug ako mosaksi niini. Kanang usa ka pagpadayag nakatubag sa tanang mga pangutana bahin sa siyensya mahitungod sa Dios ug sa iyang balaang personalidad. Nakakita ba kamo unsay gipasabut niana? Unsa ang Dios, natubag na. Ang iyang relasyon ngadto sa iyang mga anak klaro. Ang iyang tinguha sa mga tawo pinaagi sa awtoridad nga gitugyan ngadto sa tawo tataw. Ang kaugmaon sa buhat sigurado. Kini ug ang ubang mahimayaong mga kamatuoran giklaro nianang mahimayaong panan-awon.⁷

Ang kalibutan sa gihapon dili makasabut sa pagkaimportante niini; pero ingon nga usa ka nakatabang nga bahin sa kahibalo sa tawo sa iyang relasyon ngadto sa Dios ug sa iyang dapit sa kalibutan; ingon nga usa ka paagi sa pag-establisar sa husto nga mga relasyon tali sa mga tawo isip nga indibidwal ug mga grupo sa mga tawo isip mga nasud; isip usa ka pagpadayag nga nagtudlo sa paagi ngadto sa kalipay sa tawo ug kalinaw sa yuta ingon man usab sa mga kahangturan nga moabut, ang pagpakita sa Amahan ug sa Anak ngadto ni Joseph Smith ug sa misunod nga pagpahiuli sa priesthood ug sa pagkaestablisar sa Simbahan ni Jesukristo sa kahingpitan niini, pagailhon pa nga dili lamang ang labing dakong hitabo sa ikadisenuybe nga siglo, pero isip usa sa labing dakong hitabo sa tibuok kapanahunan.⁸

Ang Ginoo mipahiuli sa mga kamatuoran sa ebanghelyo pinaagi ni Propeta Joseph Smith.

Bahin kini ni Joseph Smith dili lamang isip usa ka bantugang tawo, pero isip usa ka dinasig nga sulugoon sa Ginoo nga maoy akong gustong ipamulong. . . . Sa pagkatinuod, ang kabantug ni Joseph Smith gilangkob sa balaang inspirasyon. . . .

Walay tawo nga magtuon sa matukion ug sa inutok nga paagi mahitungod sa gipahiuli nga ebanghelyo ni Jesukristo nga dili makadayeg pag-ayo sa pagkatukma sa mga pagtulun-an niini ngadto sa gihatag sa Ginoo ug sa Manluluwas Mismo sa dihang siya dinhi pa sa yuta uban sa Iyang mga tinun-an. Hunahunaa, pananglit, ang pagpadayag sa Propeta mahitungod sa Tiglalang—ang Dios ingon nga usa ka intelehente nga Binuhat, usa kinsa, sama sa gitudlo ni Jesus, “Atong Amahan sa langit.” [Tan-awa sa Mateo 6:9.] . . .

Ang doktrina ni Joseph Smith nga si Jesukristo mao ang Bugtong Anak sa Amahan, ang Manluluwas sa kalibutan, pareho sa mga pagtulun-an ni Jesus Mismo ug sa Iyang mga apostoles.

Mao usab ang iyang doktrina sa pagpadayon sa personalidad human sa kamatayon. . . .

Ang samang panag-uyon makita diha sa mga pagtulun-an sa ubang mga baruganan sa ebanghelyo sama sa hugot nga pagtuo, paghinulsol, bunyag, pagpandong sa mga kamot alang sa gasa sa Espiritu Santo, ordinasyon ngadto sa priesthood, sa iyang mga pagtulun-an bahin sa “kahibalo, pagkamapugnganon, pagkadiosnon, inigsoong pagkamabination, gugma nga putli,” uban pa. [Tan-awa sa 2 Pedro 1:5–7; D&P 4:6.] . . .

... Ang nagpasiugda sa bunyag sa masuso nagtudlo bahin sa gagmay nga mga bata: “Ang gagmayng mga bata nga moanhi sa kalibutan dili lamang walay hingpit nga kahibalo, pagkamatarung, ug pagkabalaan, pero adunay natural nga kahilig ngadto sa dautan ug sa dautan lamang.”

... Sa maisugon ug sa walay kahadlok, ug nagsulti isip adunay kasiguroan nga siya husto, si Propeta Joseph Smith miingon: “Ang gagmay nga mga bata mga balaan ug gisantos pinaagi sa pag-ula ni Jesukristo.” [Tan-awa sa D&P 74:7.]⁹

Ang balaan nga inspirasyon gipakita . . . diha sa mahimayaong pahibalo ni [Joseph Smith] sa mahangturong kahimtang sa mga pakigsaad ug mga seremonya ug sa kahigayunan sa kaluwasan alang sa matag tawo. Ang Simbahan walay gipili pero alang sa tanang kalag kinsa modawat sa mga baruganan niini. . . . Ang tanang mga katawhan mahimong maluwas pinaagi sa pagsunod sa mga balaod ug mga ordinansa sa ebanghelyo. Bisan sila kinsa namatay

nga walay balaod pagahukman nga walay balaod. Tungod niini ang ordinansa sa kaluwasan alang sa mga patay gipadayag.

Ang kahangturan sa pakigsaad sa kaminyoon usa ka mahima-yaong pagpadayag, naghatag og kasiguroan ngadto sa mga kasingkasing nga nahiusa tungod sa bulawanong bugkos sa gugma ug gisealed pinaagi sa katungod sa balaang Priesthood nga ang ilang panaghiusa mohangtud.

Ang ubang mga pakigsaad magpadayon usab uban sa mahangturong kauswagan sa tibuok kapanahunan sa kahangturan.

Si Joseph Smith dili unta makatuman niining tanan sa iyang kaugalingong kaalam, salabutan, ug impluwensya. Dili unta niya kini mahimo.¹⁰

Ang Ginoo mipadayag niining panahona sa Plano sa Kaluwasan, diin dili mokapin o mokulang kay sa paagi ngadto sa espirituhanong kahimtang pinaagi sa pag-ugmad og kinaiya nga takus makasulod sa iyang gingharian. Ang Plano mao ang ebanghelyo ni Jesukristo ingon nga gipahiuli ngadto ni Propeta Joseph Smith, ug kini maayo ug masangkaron.¹¹

Ang gipahiuli nga Simbahan ni Jesukristo maoy ebidensya sa balaang inspirasyon ni Propeta Joseph.

Mga 1820, ang relihiyosong kaguliyang maoy nakapaagni ni Joseph Smith sa pagpangita sa saktong simbahan, sa tukma nga paagi sa pagsimba, sa husto nga paagi sa pagpuyo. Ang tinguha nga makahibalo nakapaikag sa batan-on sa pagduol sa Ginoo diha sa mainitong pag-ampo. Usa sa resulta sa tubag sa iyang pag-ampo mao ang pagkaorganisar sa Simbahan diha sa panimalay ni Peter Whitmer niadtong . . . Abril 6, 1830. Niana nga organisasyon makita ang pagsabut sa tibuok plano sa kaluwasan sa tawo.

Karon gusto akong moisip niana nga organisasyon isip usa ka ebidensya sa iyang inspirasyon. . . . [Kini] nakalahutay sa mga problema sa panalapi, sa sosyal nga kagubot, ug sa relihiyoso nga kasamok; ug karon nagbarug isip usa ka paagi sa paghatag sa labing gikinahanglan sa tawo. . . .

. . . “Ang Simbahan ni Jesukristo giorganisar sumala sa kapunongan sa Simbahan nga girekord diha sa Bag-ong Tugon,” miingon

si Joseph Smith [tan-awa sa *History of the Church*, 1:79]. Ang praktikal ug maayong mga binuhatan niini nga organisasyon nagmatuod sa balaang pagkatinuod niini.¹²

Daghang mga tuig na ang milabay si Joseph Smith, usa lang ka bata nga tunga-tunga sa katorse ug kinse ka tuig ang pangidaron, mipahayag nga, agig tubag sa pag-ampo, nakadawat siya og usa ka pagpadayag gikan sa Dios. . . . Ang resulta niini nga pamahayag mao ang iyang pagbiya gikan sa relihiyoso nga kalibutan. Sa wala madugay iyang nakaplagan ang iyang kaugalingon nga nag-inusarang nagbarug.

Nag-inusara—ug walay kasinatian sa kahibalo ug sa pilosopiya sa iyang panahon!

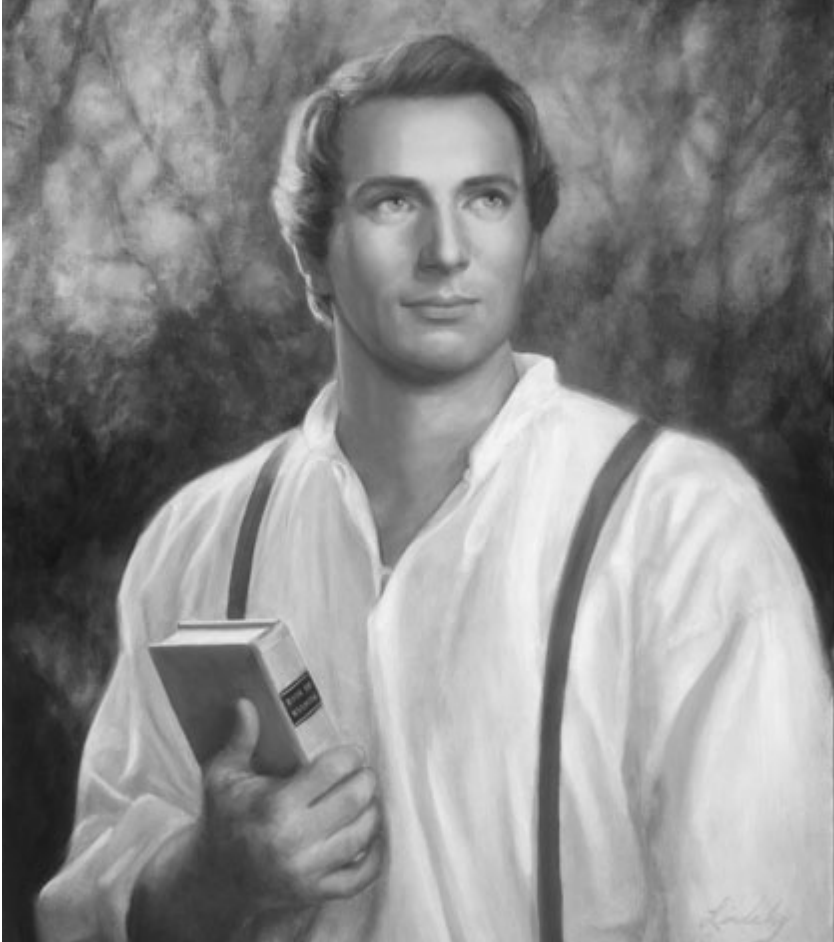
Nag-inusara—ug wala makaeskwela sa *arts* ug mga siyensya!

Nag-inusara—nga walay pilosoper nga motudlo kaniya, walay ministro nga mogiya kaniya! Sa ka yano ug ka mabination siya nagdali paingon ngadto kanila uban sa iyang mahimayaong mensahe; sa pagtamay ug pagbiay-biay sila mipahibalo gikan kaniya nga nag-ingon nga kadtong tanan iya sa yawa; nga wala na kuno kanang mga butang sama sa mga panan-awon o mga pagpadayag niini nga mga adlaw; nga kanang mga butanga wala na pagkawala sa mga Apostoles; ug nga wala nay moabut nga bisan unsa pa niini [tan-awa sa Joseph Smith—Kasaysayan 1:21].

Sa ingon siya nag-inusara sa paglawig diha sa lawod sa relihiyoso nga buluhaton, human niya isalikway ang matag nahibaloan nga barko nga kasakyan ug wala pa gayud makabuhat og barko o bisan makakita sa pagbuhat og ang barko mismo sa iyang kaugalingon. Sa pagkatinuod kon usa pa ka impostor, ang barko nga iyang mabuhat dili gayud maayo.

Sa laing bahin, kon kana nga iyang gibuhat labaw pa ka maayo kay sa nahatag sa maalamong mga propesor ug mga pilosoper ngadto sa kalibutan sa miaging gatusan ka mga tuig, ang mga tawo mapugos, bisag gamay lang, sa pag-ingon diha sa katingala, diin man gikan ang kaalam niining tawhana!

Atong makita, nga bisan og siya nag-inusara, siya nag-inusara lamang sama kang Moises didto sa Sinai; sama ni Jesus didto sa Bukid sa mga Oliba. Sama sa Manluluwas, mao usab sa propeta,

“Ang resulta sa balaang giya nga nadawat ni [Joseph Smith] maoy usa ka kasiguroan sa pagkamatarung sa unsay iyang gitudlo ug sa walay kukabadlok misangyaw niini.”

ang iyang mga instruksyon miabut dili pinaagi sa hinimo sa tawo nga nga paagi pero direkta gikan sa Dios, ang tinubdan sa tanang kaalam. Siya miingon: “Ako usa ka sagalsalon nga bato. Ang tingog sa martilyo ug tigib wala gayud madungog gikan kanako hangtud ang Ginoo migunit kanako sa kamot. Nagtinguha ako sa kahibalo ug kaalam sa langit lamang.” [*History of the Church*, 5:423.] . . .

Ang iyang giangkon nga pagpadayag nga gikan sa Dios, kon maestablisar, makapawala sa pagduhaduha sa iyang awtoridad sa

pag-organisar sa Simbahan ni Jesukristo dinhi sa yuta, ug sa pag-pangalagad nga may pagtugot sa mga baruganan ug sa mga ordinansa niini. Mao nga sa sinugdanan gayud niining mahinungdanong buhat sa ulahing mga adlaw gipahimutang ang dili mabalhin nga tukurang bato sa Simbahan ni Kristo niini nga dispensasyon, [sa ato pa], ang awtoridad sa pagpahigayon pinaagi sa ngalan ni Jesukristo sa mga butang nga may kalabutan sa iyang Simbahan.¹³

Samtang kita maghunahuna sa importanting mga kalampuhan [ni Joseph Smith] sa mubo nga panahon sa katorse ka mga tuig taliwala sa pagka-organisar sa Simbahan ug sa iyang pagkamartir; samtang kita mamalandong tali sa hingpit nga panag-uyon sa gipahiuli nga ebanghelyo uban sa unang simbahan nga gitukod ni Jesus ug sa Iyang mga apostoles; samtang atong hunahunaon ang iyang makapadani nga pagpasabut ngadto sa mga baruganan ug mga ordinansa; ug samtang atong makita ang dili ikatandi nga plano ug kahanas sa Simbahan nga natukod pinaagi sa inspirasyon ni Kristo kansang pangalan kini nagdala—ang tubag sa pangutana, diin gikan ang kaalam niining tawhana? gihatag diha sa makapatandog nga estansa:

*Pagdayeg sa nakigsulti kang Jehova!
Jesus midibug “anang Propeta”—
Miabli niining kapaigoan;
Hari, nasud siya pasidunggan.*

[Tan-awa sa *Mga Himno ug mga Awit sa mga Bata*, p. 50]¹⁴

**Si Propeta Joseph Smith nagpakabuhi ug
nagpakamatay sa pagpanalipod sa mga
kamatuoran nga gipadayag ngadto kaniya.**

Ang bantugang mga tawo adunay abilidad sa pagtan-aw pagayo ngadto sa kinatung-an sa mga butang. Makaila sila sa kamatuoran. Nagkinaugalingon silang maghunahuna. Halangdon silang naglihok. Ilang giimpluwensyahan ang lig-ong mga tawo sa pagsunod kanila. Ang walay bili nga mga tawo mobiyay-biay kanila, motamay kanila, mogukod kanila, pero ang mga manaway matamay ug mahikalimtan, ug ang bantugang mga tawo magpakabuhi sa kahangturan.

Ang pipila sa mga kadungan ni Joseph Smith mitamay kaniya; ang uban midayeg kaniya; ang iyang mga sumusunod mitahud kaniya. . . .

Walay usa nga matinud-anon sa iyang paghukom ang makatuon sa kinabuhi niining relihiyoso nga lider nga dili makadayeg sa kamatuoran nga siya nagbaton sa usa ka buhong nga matang sa mga kalidad sa tinuod nga pagkabantugan, ang tinubdan niini makaplagaan pinaagi sa tinguha sa pag-ila sa kabubut-on sa Dios, ug pinaagi sa determinasyon, kon kini makaplagaan, sa pagsunod niini.¹⁵

Sa kinatibuk-ang bahin sa mga panahon ang mga kamatuoran unang nasabtan sa bayanihong mga lider kinsa, sa pagpanalipod niini, sa kasagaran misakripisyo sa ilang mga kinabuhi. Tungod sa klaro nga pagsabut ug kaisug niining maisug nga mga lider miabut ang kauswagan sa mga katawhan. Adunay panahon, nga sila kinahanglang mohimo og usa ka pagpili sa paglimud, pag-usab, o sa pagpanalipod sa kamatuoran—usa ka pagpili tali sa personal nga kahayahay ug kauswagan, o hinginlan, silotan, o bisan kamatayon. Ang mao nga pagpili miabut ngadto nila ni Pedro ug Juan samtang nagbarug sila nga binilanggo sa atubangan ni Anas, ang labawng sacerdote. Gikinahanglan ang tinuod nga kaisug gikan kanila nga mosaksi bahin ni Kristo sa atubangan gayud sa mga tawo nga mi-hukom kaniya sa kamatayon. [Tan-awa sa Mga Buhat 4.]

Nagkinahanglan og kaisug si Pablo, usa ka kinadinahan nga binilanggo sa atubangan ni Haring Agripa ug sa iyang halangdong mga kauban, sa pagsaksi nga si Kristo nag-antus, ug nga siya mao ang una nga mabanhaw gikan sa mga patay, ug magpakita og kahayag ngadto sa mga katawhan, ug ngadto sa mga hentil. [Tan-awa sa Mga Buhat 26.]

Gikinahanglan ni Joseph Smith ang kaisug sa pagpamatuod ngadto sa dili matuohon ug masuk-anong kalibutan sa kamatuoran nga ang Dios ug ang iyang Hinigugmang Anak nagpakita diha sa panan-awon ngadto kaniya.¹⁶

Ang tanang mga tawo kinsa nakahatag og kauswagan sa kalibutan nahimong mga tawo nga mobarug nga matinud-anon sa ilang konsensya—ang mao nga mga tawo sama nila ni Pedro, Santiago, ug Pablo, ug ang ilang mga kaigsoonan sa karaang mga

apostoles, ug ang uban usab. Sa dihang ang mga relihiyoso nga mga lider sa Palmyra, New York, mibatok sa batan-on nga si Joseph Smith tungod sa unsay iyang nakita ug nadungog didto sa Sagrado nga Kakahoyan, siya miingon, nga adunay pagpamatuod ni Ginoong Jesus sa iyang kasingkasing: “Ako nakakita og usa ka panan-awon; ako nasayud niini, ug ako nasayud nga ang Dios nasayud niini, ug ako dili makalimud niini, ni ako mangahas sa pagbuhat niini. . . .” [Joseph Smith—Kasaysayan 1:25].

Si Joseph Smith nagmatinud-anon sa iyang pagpamatuod hangtud sa katapusan.¹⁷

Ang resulta sa balaang giya ni [Joseph Smith] maoy usa ka kasingkasing sa pagkamatarung sa unsay iyang gitudlo ug sa walay kukahadlok sa pagsangyaw niini. Sa dihang si Joseph Smith nagtudlo og usa ka doktrina, gitudlo niya kini nga may awtoridad. Para niya wala siya mag-agad kon uyon ba kini sa hunahuna sa tawo o dili, uyon ba kini sa gitudlo sa orthodox nga mga simbahan o kini direkta bang nahisupak. Kon unsay gihatag ngadto kaniya iyang gihatag ngadto sa kalibutan bisan pa og nahiuyon o wala, nahiuyon o nagakasumpaki sa gituohan sa mga simbahan, o sa sagad nga mga sumbanan sa mga tawo; ug karon, samtang kita mahinumdom sa kasaysayan sa milabay nga usa ka gatus ka mga tuig, aduna kitay usa ka maayong kahigayunan sa paghukom sa hiyas sa iyang mga pagtulun-an, ug sa pagsulti sa tinubdan sa iyang panudlo. . . .

Dili lamang nga siya nakadawat og giya ug panudlo gikan sa balaang Pangulo, pero, sa dihang nadawat, nanalipod niini sa walay pagkabuntog nga tinguha.¹⁸

Agi sa mga pagbiay-biay, mga pagtamay, mga pag-atake, mga pang-aresto, mga pagbilanggo, mga pagpanggukod nga misangpot sa pagkamartir, si Joseph Smith sama nila ni Pedro ug ni Pablo nga nag-una kaniya, naningkamot kanunay sa iyang tanang abilidad sa pagsunod sa kahayag nga nakapahimo kaniya nga “mag-aambit sa diosnong kinaiya.” [Tan-awa sa 2 Pedro 1:4.]¹⁹

Ang labing maayong dugo niini nga nasud gipaagas nga inosente. [Si Propeta Joseph] nasayud nga siya inosente. Nasayud siya sa iyang mga katungod. Mao usab ang iyang igsoon nga si Hyrum, si John Taylor ug Willard Richards nga didto uban kaniya.

Pero tungod sa mga bakak, maitom ug talamayon, si Propeta Joseph ug ang iyang igsoon nga si Hyrum gimartir.

. . .Taliwala niining tanan unsa ang kinaiya sa Propeta? Kalma, Kristohanon nga kinaiya. Miingon siya, sa dihang nagpaingon siya ngadto sa Carthage nianang gabhiona:

“Ako moadto sama sa usa ka karnero ngadto sa ihawan, apan ako malinawon ingon sa kabuntagon sa ting-init. Ako adunay tanlag nga walay sala ngadto sa Dios ug ngadto sa tanan nga mga tawo. Kon ilang kuhaon ang akong kinabuhi ako mamatay nga walay sala, ug kini ikasulti mahitungod kanako, siya gituyo pagbuno sa walay kalooy.” [Tan-awa sa D&P 135:4.]²⁰

Ang mga kinabuhi sa Propeta, sa iyang igsoon, nga si Hyrum, ang patriyarka, ug gatusan ka liboan pang uban kinsa midawat sa kamatuoran sa [Unang Panan-awon] naghatag og ebidensya nga ang plano sa kaluwasan, ingon nga kini giangkong ni Jesukristo nga mipadayag niini, sigurado gayud nga modala mosangpot ngadto sa Kristohanong kinaiya. Tinuod kaayo ang pagpadayag ngadto sa Propeta ug sa iyang igsoon, nga si Hyrum, nga sila wala magduhaduha sa pagsilyo sa ilang pagpamatuod uban sa ilang dugo.²¹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Si Presidente McKay miistorya og kasinatian sa iyang amahan nga nasinati sa iyang misyon mahitungod sa panginahanglan sa pagpamatuod bahin ni Joseph Smith (tan-awa sa mga pahina 109–11.) Ngano nga ang tubag nga nadawat sa iyang amahan mahinungdanon kanato karon?
- Ngano nga gikinahanglan alang sa Ginoo nga motawag og usa ka propeta sa ulahing mga adlaw? (Tan-awa sa mga pahina 112–14.) Ngano nga ang usa ka pagpamatuod bahin ni Joseph Smith usa ka mahinungdanong bahin sa pagpamatuod sa ebanghelyo? Sa unsa nga paagi nga ang pagpakita sa Amahan ug sa Anak ngadto ni Joseph Smith mao ang “pundasyon niini nga Simbahan”?
- Unsa ang pipila ka mga kamatuoran nga gipadayag pinaagi sa Unang Panan-awon? (Tan-awa sa mga pahina 112–14.) Sa un-

sang mga paagi nga ang inyong kahibalo sa Unang Panan-awon nakaimpluwensya sa inyong pagpamatuod sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo?

- Unsa ang ubang mga doktrina nga gipadayag sa Ginoo ngadto ni Popeta Joseph Smith? (Tan-awa sa mga pahina 113–15.) Sa unsa nga paagi nga kamo napanalanginan samtang kamo nagtuon ug naggamit niining mga doktrina?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang Simbahan ug ang mga pagtulun-an niini usa ka testamento nga si Joseph Smith usa ka propeta sa Dios? (Tan-awa ang mga pahina 115–19.)
- Unsa ang pipila ka Kristohanong mga kinaiya ang gipakita ni Propeta Joseph Smith? (Tan-awa ang mga pahina 118–21.) Unsa ang inyong mabuhat sa pagsunod sa iyang ehemplo?
- Unsa nga mga responsibilidad ang ania kanato kon kita adunay pagpamatuod bahin ni Joseph Smith ug sa pagpahiuli sa ebanghelyo?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Amos 3:7; 2 Nephi 3:6–15; D&P 135; Joseph Smith—Kasaysayan 1:1–75

Mubo nga mga Sulat

1. *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss, rev. ed. (1976), 16.
2. *Gospel Ideals* (1953), 524.
3. *Cherished Experiences*, 11–12.
4. *Gospel Ideals*, 79–80; parapo giusab.
5. Sa Conference Report, Abr. 1966, 58.
6. *Gospel Ideals*, 80.
7. *Gospel Ideals*, 85.
8. *Treasures of Life*, hinugpong Clare Middlemiss (1962), 227.
9. “The Prophet Joseph Smith—On Doctrine and Organization,” *Improvement Era*, Ene. 1945, 14–15; parapo giusab.
10. “Joseph Smith—Prophet, Seer, and Revelator,” *Improvement Era*, Ene. 1942, 55.
11. *Treasures of Life*, 420.
12. *Improvement Era*, Ene. 1942, 13, 54.
13. *Gospel Ideals*, 80–82; parapo giusab.
14. *Improvement Era*, Ene. 1945, 47.
15. *Pathways to Happiness*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1957), 284–85.
16. *Treasures of Life*, 376–77.
17. Sa Conference Report, Abr. 1969, 151.
18. *Gospel Ideals*, 81–82.
19. Sa Conference Report, Abr. 1951, 95.
20. Sa Conference Report, Okt. 1931, 12–13.
21. *Treasures of Life*, 226–27.

Pagsunod sa Pulong sa Kaalam

Ang Pulong sa Kaalam usa ka mahinungdanong bahin sa ebanghelyo, nga mao “ang gahum sa Dios alang sa kaluwasan”—pisikal nga kaluwasan ingon man usab espirituhanong kaluwasan.¹

Pasiuna

Si Presidente McKay nagtudlo ug nagpamatuod nga ang Pulong sa Kaalam usa ka sugo nga gihatag sa Ginoo sa pagpanalangin kanato sa pisikal ug sa espirituhanong paagi. Sa iyang mga pagtulun-an ingon man usab sa iyang mga aksyon, estrikto siyang mosunod niini nga sugo. Sa pagbisita sa rayna sa Netherlands niadtong 1952, si Presidente ug Sister McKay nakasinati sa usa ka makapaikag nga kasinatian. Ang rayna miiskedyul sa pagpakigsulti kanila sud sa 30 minutos. Si Presidente McKay nagbantay sa oras, ug sa dihang nahuman na ang tunga sa oras, matinahuron siyang nagpasalamat sa rayna ug molakaw na unta. “Mr. McKay,” miingon siya, “lingkod! Nalingaw ako niining traynta minutos labaw sa bisan haing traynta minutos sulod sa dugay nang panahon. Gusto unta ko nga ipadayon pa nato ang atong panag-istorya.” Milingkod siya pagbalik. Dayon usa ka lamesa sa kape ang miabut, ug ang rayna miipis og tulo ka mga tasa sa tsa, mihatag og usa ngadto ni Presidente McKay, usa ngadto ni Sister McKay, ug mibilin og usa alang sa iyang kaugalingon. Sa dihang ang rayna nakamatikod nga walay usa sa iyang mga bisita ang miinom sa tsa, siya nangutana, “Dili ba kamo moinom og gamayng tsa uban sa Rayna?” Si Presidente McKay mipasabut, “Kinahanglang sultihan ko ikaw nga ang among mga tawo dili moinom og mga *stimulants*, ug nagtuo kami nga ang tsa usa ka *stimulant*.” Miingon siya, “Ako ang Rayna sa Netherlands. Buot nimong ipasabut sa pagsulti kanako nga dili ka moinom og tsa,

Pinaagi sa iyang mga pagtulun-an ug sa iyang ebemplo, si Presidente McKay mipakita sa mga panalangin sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam.

bisan uban sa Rayna sa Netherlands?” Si Presidente McKay mitubag, Ang Rayna ba sa Netherlands mosugo sa lider sa usa ka milyon ug tulo ka gatus ka libo ka mga tawo sa pagbuhat sa butang nga iyang gitudlo sa iyang mga katawhan nga dili nila buhaton?” “Usa ka ka halangdong tawo, Presidente McKay,” siya miingon. “Dili ko mosugo nimo sa pagbuhat niana.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang Pulong sa Kaalam usa ka klaro nga kasugoan nga gihatag pinaagi sa pagpadayag gikan sa Ginoo.

Niadtong ika-27 sa Pebrero, 1833, nakadawat si Propeta Joseph Smith og pagpadayag nga narekord diha sa ika-89 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad. . . . Gusto kong mobasa og pipila ka [mga bersikulo] gikan niana nga seksyon:

“Tan-awa, sa pagkatinuod, sa ingon miingon ang Ginoo nganha kaninyo, agi og sangputanan sa mga dautan ug sa mga laraw nga anaa ug motungha diha sa mga kasingkasing sa dautan nga mga tawo sa katapusang mga adlaw, Ako nagpasidaan kaninyo, pinaagi sa paghatag nganha kaninyo niini nga pulong sa kaalam pinaagi sa pagpadayag.

“Tungod kay si bisan kinsa nga tawo, nga moinom og bino o isug nga ilimnon taliwala kaninyo, tan-awa kini dili maayo, ni angay sa panan-aw sa inyong Amahan, mahimo lamang kini sa panagtigum sa inyong mga kaugalingon sa paghalad sa inyong mga sakramento sa iyang atubangan.

“Ug, tan-awa, kinahanglan nga kini gayud bino, oo, lunsay nga bino sa ubas, nga inyong kaugalingon nga binuhat.” [D&P 89:4–6]. . .

Ang tudling nga gusto nakong hatagag pagtagad mao kini: “Tungod kay si bisan kinsa nga tawo, nga moinom og bino o isug nga ilimnon . . . tan-awa *kini dili maayo*, ni maayo sa panan-aw sa inyong Amahan.” Mao kini ang pulong sa Dios ngadto sa mga katawhan niining kaliwatan. Nagabarug kini sama ka gamhanan sa mga pulong sa Manluluwas, “Kon tuyoon ni bisan kinsa ang pagbuhat sa kabubut-on sa Dios, nan, iyang mahibaloan kon ang akong gitudlo gikan ba sa Dios o nagsulti ba lamang ako sa

kinaugalingong kon pagbulut-an.” [Juan 7:17.] Mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, nasayud kamo nga tinuod kining pamahayag sa Manluluwas; kita mopamatuod nga kon si bisan kinsang tawo nga mobuhat sa kabubut-on sa Dios makaangkon siya og pagpamatuod, sa iyang kasingkasing ug sa iyang kinabuhi, nga ang Ebanghelyo ni Jesukristo tinuod. Atong gidawat ang mga pulong sa Manluluwas, “Gawas kon maghinulsol kamo, kamong tanan mangamatay usab [Lucas 13:3.] Kanang mahangturong mga kamatuoran, nga sakto kaayo pagkahatag, atong gidawat nga tinuod. Mahimong dili kita makasunod niini sa hingpit, pero isip mga tawo ato kining gidawat, tungod kay kini pulong sa Dios. Lig-on kaayo, mahangturon kaayong nagbarug kini nga kamatuoran . . . , “Isug nga ilimnon dili maayo alang sa tawo.” [Tan-awa sa D&P 89:7.] Pero [daghang mga tuig] ang milabay, ug nianang higayona kini nga doktrina gisangyaw matag semana, kon dili kada adlaw, sa pipila ka katiguman sa Israel, ug sa gihapon sa atong palibot adunay pipila kinsa moingon, pinaagi sa ilang mga buhat, maayo kini alang sa tawo.

Malipay ako kon ako magtuon niini nga tudling, nga nakahibalo nga ang Ginoo wala moingon, “Isug nga ilimnon kon *paso-braban* dili maayo;” ni “Ang pagkahubog dili maayo.” Pananglit Iyang paubsan kana nga ekspresyon pinaagi sa pag-usab niini ug moingon, “Isug nga ilimnon nga sobra, o kon moinom og daghan, dili maayo,” pagkadali kaha natong mangatarungan nga maayo ra kon gamay lang ang imnon. Pero sama sa ubang mahangturong mga kamatuoran kini nagbarug nga hingpit; *isug nga ilimnon dili maayo*.³

Ako nagtuo nga ang tabako usa ka bisyo nga kinahanglan nga likayan sama sa pinaakan sa usa ka bitin. . . . Ang Ginoo miingon nga ang tabako dili maayo alang sa tawo. Igo na kana alang sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.⁴

Ang mga miyembro sa Simbahan kinsa naanad sa tabako o sa tsa ug kape, o niining duha, malagmit mangatarungan sa ilang paggamit sa mga butang nga klarong giingon sa Ginoo nga dili maayo alang sa tawo. Sa panahon nga sila mohimo sa ingon, ila lamang gipakita ang kahuyang sa ilang pagtuo sa mga pulong sa Ginoo, nga gihatag isip pasidaan ug “kaalam,” ug ang pagsunod

niini makahatag og panalangin ingon ka sigurado ug ka tinuod sama nga siya miingon, “Ayaw ninyo buhata.”⁵

**Ang dili pagsunod sa Pulong sa Kaalam makahatag
og pisikal ug espirituhanong mga kadaot.**

Adunay sagol nga anaa sa tsa ug sa kape nga kon isulod sa sistema sa tawo, ingon og mopakusog sa pagpitik sa kasingkasing; nga makapadugang sa kakusog sa sirkulasyon sa dugo ug sa paginhawa. Kini maoy makaingon sa lawas nga mas moinit ug mas malagsik. Hinoon, sa paglabay sa panahon, kining temporaryo nga kaabtik molabay ra, ug ang lawas nagkinahanglan gayud og igong pahulay ug kabaskog kay sa wala pa imna ang ilimnon. Ang mga *stimulant* nga gigamit sa lawas sama ra sa latigo sa nag-agingod nga kabayo—kini makapalagsik pero dili makahatag og permanente nga kusog o natural nga kahimsog. Ang kanunay nga paglatigo makapatapul og maayo sa kabayo; ug ang kanunayng paggamit sa isug nga ilimnon, tabako, tsa, ug kape, mas makapaluya hinoon sa lawas ug magdepende na lang sa mga *stimulant* diin kini naadik.

Miingon ang Ginoo sa dili masayop nga mga pulong nga kining mga butang dili maayo alang sa tawo. Ang syensya mipahayag usab niini. Ang pulong sa Dios kinahanglang igo na alang sa matag tinuod nga Santos sa Ulahing mga Adlaw.⁶

Ang reaksyon sa usa ka tawo sa iyang mga gana ug kusganong mga pagbati kon kini moabut maoy sukod sa kinaiya nianang tawhana. Niini nga mga reaksyon mapakita ang gahum sa tawo sa pagdumala, o sa iyang pagtugyan ngadto sa pagkaulipon. Busa, kanang gisulti sa Pulong sa Kaalam, nga naghigot sa mga butang nga makahubog, mga drugas, ug mga *stimulant*, adunay epekto nga mas grabe pa kaysa lawasnong kadaot, ug moataki sa gamut mismo sa pagpalambo sa kinaiya. . . .

Sa milabay nga usa ka gatus ka mga tuig, ang makapahibulong nga kauswagan sa syensya nakahatag og dalan aron ang tawo makadeterminar pinaagi sa mga eksperimento unsay makadaot nga epekto sa mga makahubog ug mga drugas diha sa mga kaugatan ug mga tisyu sa lawas sa tawo. Ang obserbasyon ug eksperimento nakapakita sa mga epekto niini diha sa kinaiya. Kining tanang

mga eksperimento ug obserbasyon nakaprobar sa kamatuoran sa . . . pamahayag: “Ang isug nga mga ilimnon ug tabako dili maayo alang sa tawo.”⁷⁷

Samtang ako nahinumdom sa mga impluwesnya sa akong batan-ong kinabuhi, nagtuo ako nga ang labing maayo mao ang pagsag-ulo sa importante nga panultihon: “Ang akong espiritu dili mosulod sa usa ka mahugaw nga tabernakulo

Dayon duna pay uban, . . . ug kadtong tanan gipaagi sa mga pagpasidaan. Ang una miabut sa akong pagkabata samtang ako naglingkod sa kiliran sa akong amahan samtang kami nagpaingon ngadto sa Ogden. Sa hapit na kami motabok sa taytayan tabok sa Suba sa Ogden, adunay tawo nga bag-ohay lang migawas gikan sa usa ka tindahan, nga didto sa amihanang bahin sa suba. Nakaila ko niya. Nakadayeg ko niya tungod kay nakakita ko niya sa lokal nga entablado. Pero niana nga okasyon siya ubos sa impluwensya sa bino, ug sa akong pagtuo, dugay-dugay na.

Wala ako masayud . . . nga moinom siya, pero sa dihang midanguynguy siya ug mihilak ug nangayo ni papa og singkwenta sentimos aron mobalik ngadto sa tindahan, nakita nako siya nga misarasay. Sa dihang mitabok kami sa taytayan ang akong amahan miingon: “David, siya ug ako kanhi magkauban sa [home] teaching.”

Mao ra kadtong tanan niyang gisulti, pero usa kadto ka pasidaan ngari kanako nga wala gayud nako makalimti, mahitungod sa epekto sa pagpatuyang [o hilabihang pag-inom].

Sa wala madugay, usa ka magtutudlo [misugo] kanamo sa pagbasa og usa ka istorya mahitungod sa usa ka grupo sa mga batan-on nga milawig sa Suba sa St. Lawrence. . . . Dili ako makahatag kaninyo sa tagsulat, dili ako makasulti kaninyo sa ulohan, pero makasulti kaninyo sa panumduman nga nagpabilin kanako, mahitungod niadtong mga batan-on kinsa nanag-inom ug naghud-yaka ug naglipay diha sa barko nga naglawig sa giingong suba. Pero usa ka tawo didto sa daplin, nakahibalo ug nakaamgo sa mga kakuyaw nga nagpaabut sa unahan, misinggit: “Hoy, sug kaayo sa inyong unahan.”

Pero mibaliwala sila sa iyang pasidaan, misalikway kaniya. “Maayo ra kami,” ug nagpadayon sa ilang kasadya [o pangome-dya] ug sa ilang pagpatuyang. Ug misinggit siya pag-usab. “Ang sug naa ra sa inyong unahan,” ug sa gihapon wala sila maminaw sa iyang pasidaan.

Sa kalit nakabantay sila diha na sa mga sug. Dihadiha dayon nagsugod sila sa pagbugsay padulong sa daplin, pero ulahi na kaayo. Wala akoy nahinumduman gawas sa mga pulong lamang sa katapusang parapo, nga namalikas, nagsiyagit, diha sa sulog, diha sa busay nahulog sila.

Negatibo? Oo. Pero sultihan ko kamo nga adunay daghan diha sa suba sa kinabuhi kinsa namugsay sama niana. Wala gayud ako makalimot nianang istoryaha.⁸

Kita kinahanglan gayud nga magbantay batok sa “mga dautan ug sa mga laraw sa dautang mga tawo.”

Usa sa labing importanting sa mga pamahayag diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad, usa nga nagdala sa ebidensya sa inspirasyon ni Propeta Joseph Smith, makita diha sa ika-89 nga Seksyon. . . :

“Agi og sangputanan sa mga dautan ug sa mga laraw nga anaa ug motungha diha sa mga kasingkasing sa dautan nga mga tawo sa katapusan nga mga adlaw, Ako nagpasidaan kaninyo, pinaagi sa paghatag nganha kaninyo niini nga pulong sa kaalam pinaagi sa pagpadayag . . .” (D&P 89:4.)

“Mga dautan ug mga laraw nga anaa ug sa sulod sa mga kasingkasing sa dautan nga mga tawo. . . .” Ang katuyoan niana nakapadani kanako sa ika-baynte, ug ika-traynta sa [ika- baynte] nga siglo. Mangutana ko ninyo . . . sa paghinumdom sa mga paagi nga gigamit sa pipila ka nagnegosyo sa tabako sa pagdani sa mga babaye sa pagpanigarilyo.

Nakahinumdom mo kon unsa sila ka malimbongon sa pagsugod sa ilang plano. Una, pinaagi sa pag-ingon nga kini makapakunhod sa timbang. Duna silay pagya: “Panigarilyo imbis mokaon og tam-is.”

Dayon, pipila kanato kinsa gustong motan-aw og sine, makamatikod nga sila mosugo sa usa ka batan-ong babaye sa pagdagkot sa sigarilyo sa usa ka lalaki. Human niini may kamot sa babaye nga ipakita diha sa dagkong mga karatula nga modagkot o manigarilyo. Paglabay sa usa ka tuig o duha ug sa wala madugay isug na kaayo sila nga mopakita sa babaye diha sa tilon o sa dakong karatula nga manigarilyo. . . .

Sayop tingali ko, pero nagtuo ko nga ako nakakita sa timailhan nga ang *nagkunsabo* nga mga tawo karon adunay dautang mga plano sa atong mga kabatan-onan. Pagbantay gayud pag-ayo.⁹

**Ang mga miyembro adunay katungdanan sa
ilang mga kaugalingon ug sa Simbahan sa pagsunod
ug sa pagtudlo sa Pulong sa Kaalam.**

Ang matag lalaki, matag babaye, kinahanglan gayud nga mohimo sa bahin niana nga responsibilidad niini nga Simbahan. . . . Bisan asa pa kita, . . . bisan unsa pay atong kahimtang o mga kalihokan sa negosyo, maanaa man kini sa pangpang o bisan asa, kon kita tintalon, diha sa mabugnaw nga kabuntagon, sa paglapas sa Pulong sa Kaalam pinaagi sa pag-inom og duha o tulo ka tasa nga tsa o kape, bation dayon nato ang responsibilidad sa pagbuhat sa matarung.

Himoa nga ang matag usa moingon sa iyang kaugalingon, “Ang responsibilidad sa pagkamiyembro dinhi sa Simbahan ania kanako; ako dili magpadala. Bisag walay usa nga nakakita kanako, nasayud ako ug ang Dios nasayud nga ako nagpadala, ug matag higayon nga ako magpadala sa kahuyang mas mahimong mahuyang ang akong kaugalingon ug wala ko motahud sa akong kaugalingon.” Kon kamo anaa sa negosyo, ug ang inyong mga kauban moingon, “Tana, manulod ta, ug mag-inom niining baratilyo, o niining baligya,” ang inyong tubag kinahanglan nga, Dili, dili! Bisan og ang inyong giuhaw nga kahinam nagpangita niini, magpakalalaki kamo, magpaka-Santos sa Ulahing mga Adlaw, ug moingon, “Dili; ang responsibilidad sa pagkamiyembro sa Simbahan ania kanako.”¹⁰

Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nagbarug nga walay pagduhaduha sa pag-ingon sa doktrina

Si Presidente McKay miawbag sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa pagtudlo sa ilang mga anak ug sa uban sa Pulong sa Kaalam "pinaagi sa ehemplo ug sa lagda."

nga ang tsa, kape, tabako, ug ang mga makahubog dili maayo alang sa tawo. Ang tinuod nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw naglikay sa paggamit sa tabako ug ilimnon, sa mga *stimulant* o sa mga makahubog, ug pinaagi sa ehemplo ug lagda, motudlo sa uban sa pagbuhat sa ingon.¹¹

Ang pagsunod sa Pulong sa Kaalam makalig-on sa kinaiya ug makahatag og kalipay.

Ang Simbahan nag-awhag sa mga tawo sa pagmaster sa kaugalingon sa pagkontrol sa ilang mga kahinam, sa ilang mga taras, ug sa ilang sinultihan. Ang usa ka tawo wala sa iyang labing maayo kon siya usa ka ulipon sa pipila ka batasan. Ang usa ka tawo wala sa iyang labing maayo kinsa nagpakabuhi sa pagtagbaw sa iyang mga kahinam. Mao kana ang usa ka katarungan ngano nga

ang Ginoo mihatag sa Simbahan sa pagpadayag sa Pulong sa Kaalam aron nga, bisan gikan pa sa pagkabata, ang mga batan-ong lalaki ug mga batan-ong babaye mahimong makat-on sa pagkontrol sa ilang mga kaugalingon. Dili kini sayon kanunay. Ang mga batan-on karon nag-atubang sa mga kaaway—mini nga mga idolohiya ug imoral nga mga binuhatan. . . . Ang maayong pagpangandam gikinahanglan aron makaatubang ug makabuntog niining mga kaaway.¹²

Ang matag batan-ong lalaki sa tibuok Zion, kon siya gikan na sa tubig sa bunyag, kinahanglan nga masayud nga kabahin sa iyang katungdanan ang pagpakigbatok sa pagpanigarilyo, bisan asa pa siya. Ang matag batan-on dinhi sa Simbahan kinahanglang tudloan, kon gikan na sa tubig sa bunyag, nga siya kinahanglan nga makigbatok sa mga makahubog kon ihatag kini diha sa sosyal nga panagpundok. Ang matag bag-ong miyembro niini nga Simbahan kinahanglang masayud nga ang tabako sa bisan unsang matang kinahanglang dili gamiton. Sila kinahanglang makigbatok niining tanang mga kinaiya, dili lamang tungod sa mga panalangin nga gisaad sa atong Amahan, pero usab tungod sa kalig-on nga maangkon sa pagpakigbatok sa mas dagkong mga tintasyon.¹³

Usa sa labing praktikal nga mga pagtulun-an sa Simbahan mahitungod sa [pagkontrol sa kaugalingon] mao ang Pulong sa Kaalam. Tinuod kini. May kalabutan kini labaw sa tanan mahitungod sa gana. Pakit-a ako og usa ka tawo kinsa kompletong mi-kontrol sa iyang gana, kinsa makabatok sa tanang tintasyon sa paggamit sa mga *stimulant*, bino, tabako, marijuana, ug laing makadaot nga mga drugas, ug ako mopakita kaninyo og usa ka batan-on o lalaki kinsa nakapalambo usab og gahum sa pagkontrol sa iyang mga kahinam ug mga tinguha.¹⁴

Ang Simbahan ug ang kalibutan sa kinatibuk-an nanginahanglan gayud nga makadungog kanunay mahitungod sa Pulong sa Kaalam. Usa kini ka doktrina nga gihatag ngadto sa tawo alang sa kalipay ug kaayohan sa tawo. Kabahin kini sa pilosopiya sa pagpuyo. . . . Siya kinsa napakyas sa pagpuyo niini naghikaw sa iyang kaugalingon sa kalig-on sa lawas ug sa kalig-on sa kinaiya nga siya may katungod. Ang kamatuoran mao ang pagkamaunungon

ngadto sa matarung sumala sa atong pagsabut niini; mao kini ang maisugong pagpuyo sa atong mga kinabuhi nga nagsubay sa atong mga sumbanan; gahum gayud kini.¹⁵

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sa unsa nga mga paagi nga ang Pulong sa Kalaam mas nag-una sa iyang panahon?
- Ngano nga ang mga tawo usahay mosulay sa pagpangatarungan sa paggamit sa mga butang nga gidili diha sa Pulong sa Kaalam? Unsa ang pipila ka mga kakuyaw niining matanga sa panghunahuna? (Tan-awa sa mga pahina 127–29.)
- Ngano nga importante man ang pag-atiman sa atong mga lawas? Unsa ang pipila ka negatibong pisikal nga mga epekto sa pagsupak sa Pulong sa Kaalam? (Tan-awa sa mga pahina 127–29.) Sa unsa nga paagi nga ang pagsupak niini nga sugo makaapekto kanato sa espirituhanong paagi? (Tan-awa sa mga pahina 127–29.)
- Si Presidente McKay naghisgot bahin sa mga taktika sa pahinumdom sa tabako nga gigamit niadtong mga 1930 (tan-awa sa mga pahina 129–30). Unsa nga mga ehemplo ang atong makita karon sa “dautan nga mga tawo” nga nag-agni sa paggamit sa makadaut nga mga butang? Sa unsa nga paagi nga kita makatabang sa mga batan-on nga makaila sa mga kaayohan sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam?
- Sa unsa nga paagi nga ang Pulong sa Kaalam usa ka pisikal ug usa ka espirituhanong kasugoan? (Tan-awa sa mga pahina 127–29, 132–33.) Unsa nga mga panalangin ang gisaad ngadto niadtong kinsa mosunod niini nga sugo? (Tan-awa sa D&P 89:18–21.) Unsa ang pinakaimportanting mga panalangin nga nadawat ninyo ug sa inyong pamilya sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam?
- Unsay atong mabuhat aron madugangan ang atong kalig-on sa pagpakigbatok sa mga tintasyon sa pagsupak sa Pulong sa Kaalam? Sa unsa nga paagi nga ang pagsunod sa Pulong sa Kaalam makatabang sa pagpanalipod ug paglig-on sa kinaiya? (Tan-awa sa mga pahina 132–33.)

- Unsa ang makadaot ug makaadik nga mga butang ang ania karon nga wala mahisguti sa D&P 89? Sa unsa nga paagi nga ang mga pagtulun-an sa D&P 89 ug ang mga pulong sa mga propeta sa ulahing mga adlaw makatabang kanato sa paggiya ug paglig-on kanato batok niining mga butanga?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Daniel 1:3–20; 1 Mga Taga-Corinto 3:16–17; D&P 89:1–21

Mubo nga mga Sulat

1. *Gospel Ideals* (1953), 379.
2. Tan-awa sa Carl W. Buehner, *People of Faith*, Brigham Young University Speeches of the Year (14 sa Ene. 1953), 2.
3. Sa Conference Report, Abr. 1911, 61–62; parapo giusab.
4. Sa Conference Report, Okt. 1949, 188.
5. *Gospel Ideals*, 375–76.
6. *Gospel Ideals*, 376–77.
7. Sa Conference Report, Abr. 1964, 4.
8. Sa Conference Report, Abr. 1949, 180.
9. Sa Conference Report, Okt. 1949, 185–86.
10. Sa Conference Report, Okt. 1906, 115; parapo giusab.
11. *Gospel Ideals*, 379.
12. Sa Conference Report, Okt. 1969, 7–8.
13. Sa Conference Report, Abr. 1960, 28.
14. Sa Conference Report, Abr. 1968, 8.
15. *Gospel Ideals*, 377.

Priesthood, ang Responsibilidad sa Pagrepresentar sa Dios

Ang priesthood usa ka walay katapusang baruganan nga diha na sa sinugdanan uban sa Dios ug magpadayon hangtud sa kahangturan. Ang mga yawe nga gihatag aron pagagamiton pinaagi sa priesthood nagagikan sa langit, ug kini nga gahum sa priesthood naglihok diha sa Simbahan karon samtang kini magpadayon sa pagdako dinhi sa yuta.¹

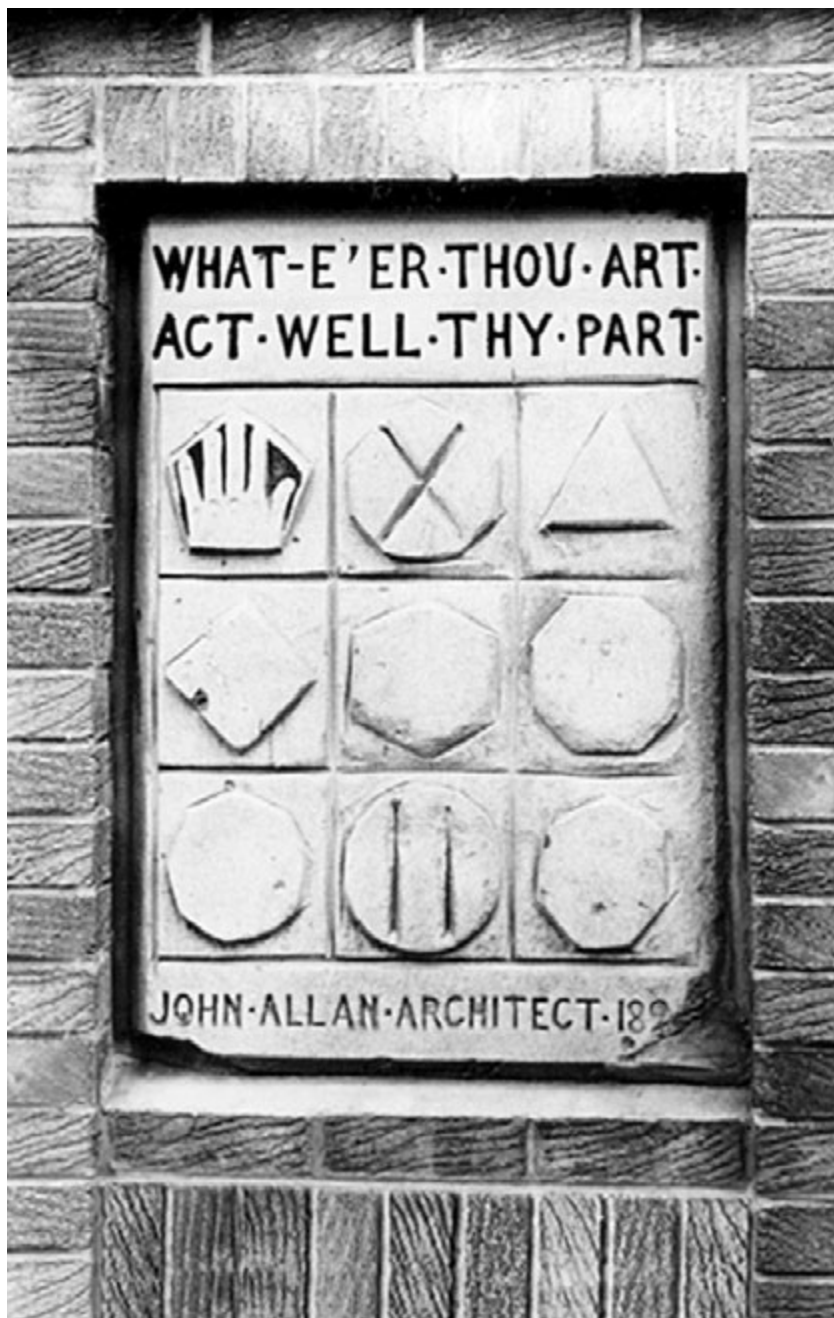
Pasiuna

Samtang namulong sa usa ka sesyon sa priesthood sa kinatibuk-ang komperensya, si Presidente McKay miistorya sa usa ka kasi-natian nga iyang nasinati samtang nag-alagad isip usa ka misyonaryo didto sa Scotland niadtong 1898. Siya ug ang iyang kauban, nga si Elder Peter Johnston, naglakaw sa may usa ka bil-ding nga nakapadani sa ilang pagtagad tungod kay kini adunay bato nga arko ibabaw sa atubangang pultahan ug adunay kinulit nga sulat diha sa arko. Si Presidente McKay nahinumdom:

“Akong giingnan ang akong kauban: ‘Dili kana kasagaran! Akong tan-awon unsa ang gisulat niini.’ Sa dihang duol na kaa-yo ko, kini nga mensahe midulot kanako, dili lamang sa bato, pero ingon og kini nagagikan sa Usa kansang pagserbisyo among gihimo:

“ ‘Bisan Kinsa Ka, Buhatag Maayo ang Imong Bahin’ . . .

“Ang Dios motabang kanato sa pagsunod niana nga motto. Usa lang kini ka laing ekspresyon sa mga pulong ni Kristo: ‘Siya nga mohimo sa kabubut-on sa Dios makahibalo sa doktrina, kon ang buhat iya ba sa Dios, o nagsulti ba lamang ako sa kinaugalingong

Si Presidente McKay sa kasagaran moawbag sa mga nagbupot sa priesthood sa pagsumod sa motto nga iyang nakit-an nga gikulit diba sa usa ka bato didto sa Scotland: "Bisan Kinsa Ka, Bubatag Maayo ang Imong Babin."

kong pagbulut-an,' [tan-awa sa Juan 7:17] ug kana nga pagpamatuod nagtultol kanatong tanan ngadto sa giya sa Balaang Espiritu sa kinabuhi. Mapainubsanon akong nag-ampo nga ang Priesthood nga nagpundok karong gabhiona . . . modala nganha sa ilang mga kaugalingon sa mga responsibilidad nga gihatag sa Dios nganha kanila, ug mobuhat sa ilang katungdanan bisan asa man kini."²

Si Presidente McKay napanalanginan sa iyang kinabuhi dihang daghang mga naghupot sa priesthood sa matarung nga paagi mi-gamit sa gahum sa priesthood alang sa iyang kaayohan. Niadtong Marso 1916, ang Suba sa Ogden miawas ug maoy nakaingon nga mauyog-uyog ang taytayan nga naa duol sa ba-ba sa pangpang. Siya miasoy: "Kami [siya ug sa iyang igsoon nga si Thomas E.] mi-sakay sa usa ka gamay nga sakyanan nga Ford ug mipahaguros agi sa ulan ug kalapukan. . . . Akong nakita ang pinundok nga mga bato didto sa taytayan, ug ingon og wala maunsa sama sa miaging adlaw. Mao nga [nagkinomedy] ako miingon, 'Motabok ko sa taytayan. Makalangoy ka ba?' Niana akong gitumban ang gasolinador ug mipadagan tabok sa taytayan, nga nakadungog ni Thomas E. nga miingon, 'O, pagbantay! Anaay pisi!' Ang tigbantay nga mibiya sa alas siete miisa sa pisi tabok sa dalan, ug ang mopuli niya wala pa moabut. Dali nakong gitumban ang *brake* pero ulahi na kaayo ang tanan. Ang pisi mibuak sa bintana, mi-banda sa ibabaw, ug naigo ako sa suwang, nga migisi sa akong mga ngabil, milubo sa akong mga ngipon sa ubos, ug mibuak sa akong ibabaw nga apapangig. Si Thomas midungo sa iyang ulo ug wala maunsa, pero ako hapit kawad-i sa panimuot. . . .

"Mga alas nuybe nianang buntag ako didto sa lamesa nga operahanan. . . . Ilang gitahi ang akong ibabaw nga apapangig ug nakaangkon og katorse ka tinahian sa akong ubos nga ngabil ug sa nagisi nga aping. Usa sa mga tig-alagad misulti, 'Looy kaayo; bati na ang iyang nawong sa tibuok kinabuhi.' Tinuod gayud nga ako dili na mailhan. Sa dihang gibalik ako ngadto sa kwarto sa ospital, usa sa mga nars malipayong misulti, 'Nan, Brother McKay, magpabungot na lang ka,' nagpasabut nga aron akong matago ang akong mga uwat. . . . Tulo ka suod kaayo ka mga higala . . . gitawag ug nangalagad ngari kanako. Sa pagsilyo sa pagdihog,

[usa kanila] miingon, ‘Mopanalangin kami kanimo nga dili ma-
unsa ang imong nawong ug nga ikaw dili mobati og ka sakit’ . . .

“Sabado sa gabii si Dr. William H. Petty gitawag aron tan-awon
kon ang ngipon nga nagpabilin sa ibabaw nga apapangig masal-
bar pa ba. Siya mao ang miingon, ‘Paminaw nako nag-antus gyud
ka sa hilabihan ka sakit.’ Miingon ko, ‘Wala, wala ako batiag sa-
kit.’ . . . Dominggo sa buntag si Presidente Heber J. Grant mia-
but gikan sa Dakbayan sa Salt Lake. . . . Misulod siya ug miingon,
‘David, ayaw pagtabi; hatagan ko lang ikaw og panalangin’ . . .

“Pagkasunod Oktubre, . . . naglingkod ako sa duol duol sa gi-
lingkoran ni Presidente Grant. Nakamatikod ako nga siya mitutok
kanako pag-ayo, ug dayon miingon, ‘David, gikan dinhi sa akong
gilingkuran wala akoy nakitang uwat sa imong nawong!’ Mitubag
ko, ‘Wala, Presidente Grant, walay mga uwat.’”³

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang priesthood mao ang gahum ug awtoridad sa pagrepresentar sa Dios.

Matag higayon nga ang priesthood gihatag ngadto sa tawo, gi-
tugyan kini diha kaniya dili isip personal nga ilhanan, bisan og
mao kana kon siya mopasidungog niini, pero isip awtoridad sa
pagrepresentar sa Dios ug usa ka obligasyon sa pagtabang sa
Ginoo sa pagpahinabo sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon sa
tawo [tan-awa sa Moises 1:39].⁴

Kamo mga lalaki kinsa naghupot sa priesthood sa Dios, kinsa
naghupot sa balaang awtoridad sa pagrepresentar sa Dios sa bi-
san unsang katungdanan nga gitugyan kaninyo. Kon ang usa ka
tawo, usa ka ordinaryong tawo nga *gi-set apart* sa iyang komu-
nidad isip usa ka pulis, adunay butang nga nadugang ngadto ka-
niya. Kon ang usa ka pulis sa kadalanan, sa krosing, mopataas sa
iyang kamot, hunong kamo. Adunay butang bahin kaniya nga
mas labaw pa kay sa usa lamang ka indibidwal, adunay gahum
nga gihatag kaniya. Ug mao usab kana sa tibuok kinabuhi. Walay
tawo nga hatagan og usa ka katungdanan nga dili ituboy. Tinuod
kini. Mao, usab, ang gahum sa priesthood.⁵

Ang priesthood kabahin sa Dios nga Kapangulohan. Mao kini ang awtoridad ug gahum nga ang tinubdan niini anaa lamang sa Mahangturong Amahan ug sa iyang Anak nga si Jesukristo. . . .

Sa pagpangita sa tinubdan sa priesthood, . . . atong masabtan nga walay kondisyon nga lapas sa Dios mismo. Nagsentro kini Kaniya. Kinahanglan nga gikan Kaniya mogawas. Ang priesthood, nga kabahin sa Amahan, mao nga siya lamang ang makahatag niini ngadto sa lain. Busa, ang priesthood, nga gihuptan sa tawo, kinahanglan gayud nga matugyan pinaagi sa awtoridad. Wala gayuy usa ka tawo dinhi sa kalibutan kinsa adunay katungod sa [pagpahiluna] sa iyang kaugalingon sa gahum ug awtoridad sa priesthood. Adunay pipila kinsa [mipahiluna] sa ilang mga kaugalingon diha niana nga katungod, pero ang Ginoo wala gayud moila niini. Sama nga ang usa ka ambasadador gikan sa bisan unsang panggobyerno mogamit lamang niana nga awtoridad nga gihatag kaniya sa iyang gobyerno, mao usab ang usa ka tawo kinsa gitugutan sa pagrepresentar sa Dios mohimo lamang pinaagi sa hiyas sa mga gahum ug mga katungod nga gihatag ngadto kaniya. Bisan pa niana, kon ang mao nga awtoridad gihatag, apil na niini, apan may mga limitasyon, ang tanang mga pribelihyo sa legal nga gahum, diin ang usa gihatagan og katungod sa laing tawo sa paglihok alang sa laing tawo. Ang tanang opisyal nga aksyon nga gipahigayon sumala sa maong legal nga gahum sama ra ka balido kon ang tawo mismo maoy naghimo niini. . . .

Nag-ila sa kamatuoran nga ang Tiglalang mao ang mahangturon ug walay katapusang tinubdan niini nga gahum, nga siya lamang ang makagiya niini, ug nga ang pag-angkon niini mao ang pagbaton sa katungod, isip usa ka tinugutan nga representante, direktang nakigsuod sa Dios, makatarunganon kaayo pero halangdon ang mga pribilihiyo ug mga panalangin nga nahimong posible pinaagi sa pagkab-ot sa pag-angkon sa gahum ug awtoridad sa Melchizedek Priesthood—mao kini ang labing mahimayon nga mapalandong sa tawhanong hunahuna.

Ang usa ka tawo kinsa nakigsuod uban sa iyang Dios makakaplag nga ang iyang kinabuhi maanindot, ang iyang pag-ila malantip sa paghukom dayon tali sa matarung ug sayop, ang iyang mga pagbati malumo ug maloloy-on, pero ang iyang espiritu lig-on ug

maisugon sa pagpanalipod sa matarung; iyang makaplagan ang priesthood nga usa ka walay hunong nga tinubdan sa kalipay—usa ka atabay sa buhing tubig nga nagtubod ngadto sa kinabuhing dayon.⁶

Ang gahum sa priesthood mahimong magamit pinaagi sa mga korum ingon man usab sa tagsa-tagsa.

Sa estrikto nga pagkasulti, ang priesthood ingon nga tinugyan nga gahum maangkon lamang tagsa-tagsa nga paningkamot. Bisan pa niana, pinaagi sa balaan nga lagda ang mga lalaki kinsa gitudlo sa pag-alagad sa usa ka katungdanan diha sa priesthood maghiusa diha sa mga korum. Ang inyong gahum sa priesthood mahimong magamit pinaagi sa mga korum ingon man usab sa tagsa-tagsa. Ang korum mao ang kahigayunan sa mga lalaki nga susama og mga pangandoy nga mahibalo, nga mahigugma, ug magtinabangay sa usag usa.⁷

Kon ang priesthood nangahulugan lamang sa personal nga dungog, o panalangin, tagsa-tagsa nga kauswagan, wala na kinahanglana pa ang mga grupo o mga korum. Ang pagkaanaa sa maong mga grupo nga gitukod sa balaang awtoridad nagpahayag sa atong pagsalig sa usag usa, ang mahinungdanon kaayo nga panginahanglan sa *mutual* nga tabang ug abag. Kita, pinaagi sa balaan nga katungod, mga sosyal nga mga binuhat.⁸

[Ang Ginoo] nakaamgo nga kining [mga naghupot sa priesthood] nagkinahanglan og panag-uban, panagdait, sa kalig-on sa grupo; ug mao nga iyang giorganisar ang mga korum ug nagtudlo sa gidaghanon sa matag usa gikan sa deacon ngadto sa seventy.

Kining mga grupoha magpundok, una, sa pagtudlo ug sa paghatag og kaayohan, sa pagpauswag sa kahibalo sa kinatibuk-an, ug ilabi na sa pagtudlo sa moral ug relihiyoso nga kahibalo, diha sa hugot nga pagtuo, sa kabalaan, pero sa pag-angkon usab og *mutual* nga kalig-on, sa paglihok sa matarung nga paagi. Kining mga grupoha nagsuplay sa panginahanglan nga gibati sa kinatibuk-an sa katawhan. . . . Ang mga korum sa priesthood . . . makahatag sa gitinguha nga pakigdait, panag-inigsoonay, ug pagserbisyo kon ang mga lalaki mohimo lamang sa ilang katungdanan.⁹

*“Ang mga lalaki kinsa gitudlo sa pag-alagad sa usa ka katungdanan
diba sa priesthood magbiusa diba sa mga korum.”*

Mga miyembro sa Aaronic Priesthood, ug ang mga miyembro sa mga korum sa Melchizedek priesthood, aduna kitay katungdanan sa pagtukod sa atong mga korum, dili nato kini gub-on pinaagi sa pagdili pagtungang sa miting sa [priesthood], o sa dili pagpangandam, o pinaagi sa pagbaliwala sa katungdanan. Atong bation, matag usa nato, . . . nga ato ang katungdanan sa paghimo og pipila ka butang makatukod sa Simbahan, ingon nga ang katungdanan sa Simbahan mao ang pagtukod sa kamatuoran ug sa pagtubos sa katawhan gikan sa sala. Mga lalaki sa priesthood, maghiusa kita niini nga pagtukod, magbuhat kita og maayo; ug walay tawo, gikan sa high priest ngadto sa deacon, niining nabantog nga kalihokan sa priesthood . . . , malakip ngadto sa pundok sa tigbuhat og dautan o tigbagulbol.¹⁰

**Ang usa nga naghupot sa priesthood
kinahanglang magmabinantayon sa iyang mga
aksyon ug mga pulong sa tanang higayon.**

Ang priesthood mao ang awtoridad sa pagrepresentar sa Dios. Ang usa ka tawo kinsa gihatagan sa priesthood mao ang tinugutang representante sa Ginoo sa bisan unsang bahina diin gitudlo ang indibidwal. Katungdanan sa usa ka representante sa bisan unsang indibidwal nga grupo o organisasyon nga maninguha sa pagrepresentar nianang indibidwal nga grupo o organisasyon nga madungganon. Ang labing maayong paagi aron mahimong takus nga mga representante mao ang pagpuyo nga matarung aron nga ang matag usa daling mobati sa mga pag-aghat sa Ginoo nga iyang girepresentaran. Karon hunahunaa unsa ang gipasabut sa usa ka mahiyason nga kinabuhi.

“. . . ang akong Espiritu dili kanunay magpabilin uban sa tawo,” (D&P 1:33) miingon ang Ginoo. Mao nga, ang tanan, kinsa naghupot sa priesthood kinahanglang magpuyo og usa ka kinabuhi nga makahatag niyag katungod sa inspirasyon sa Ginoo. Ug pasultiha ko bahin niini nga ang pagpakighinabi sa Balaang Espiritu sama ka tinuod sa inyong koneksyon sa radyo nga puno sa dili madungog nga mga tingog ug musika nga anaa ra sa kahanginan. Ang kakulba anaa kanunay.

Mao usab kini sa Espiritu sa Dios. Andam siya sa paggiya kanunay ug sa pagtudlo niadtong kinsa angayan pinaagi sa matarung nga pagpuyo ug kinsa sinserong nagtinguha kaniya. Usbon nako, katungdanan sa matag tawo nga gitugutan sa pagrepresentar kaniya nga magpuyo sa paagi nga daling mobati niana nga Espiritu.¹¹

Ang paghupot sa priesthood sa Dios pinaagi sa balaang awtoridad mao ang usa sa labing dagkong mga gasa nga moabut ngadto sa usa ka tawo, ug ang katakus mao ang pinakaimportante. Ang diwa sa priesthood mao ang mahangturon. Mapanalanginan pag-ayo ang tawo kinsa mobati sa responsibilidad sa pagrepresentar sa Dios. Kinahanglan nga mobati siya niini hangtud nga siya masayud sa iyang mga aksyon ug mga pulong ubos sa tanang mga kahimtang. Walay tawo kinsa naghupot sa Balaang Priesthood nga walay

pagtahud sa iyang asawa. Walay tawo kinsa naghupot niana nga priesthood nga mapakyas sa pagpangayo og panalangin sa iyang pagkaon o sa pagluhod uban sa iyang asawa ug mga anak ug mangayo og giya sa Dios. Ang usa ka panimalay mausab tungod kay ang usa ka lalaki naghupot ug mipasidungog sa priesthood. Kinahanglan nga dili kita modiktar, kay ang Ginoo miingon nga “kon kita mosulay sa pagtabon sa atong mga sala, o sa pagtagbaw sa atong garbo, sa atong walay kapuslanan nga pangandoy, o sa paggamit sa gahum o kamandoan o pagpugos sa mga pagbati sa mga katawhan, bisan unsa nga matang, tan-awa, ang langit sa ilang mga kaugalingon mobiya; ang Espiritu sa Ginoo maguol; ug kon kini mobiya, Amen sa pagkapari o sa pagtugot niana nga tawo.” (D&P 121:37.)

Kana nga pagpadayag, nga gihatag sa Ginoo ngadto ni Propeta Joseph Smith, mao ang usa sa labing matahum nga leksyon sa pagtudlo o *psychology* ug panggobyerno nga sukad gihatag, ug kita kinahanglan mobasa niini pag-usab diha sa ika-121 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad.¹²

Walay miyembro niini nga Simbahan, walay bana o amahan, ang adunay katungod sa pagsulti og dili maayo nga mga pulong diha sa iyang panimalay, o bisan mosulti og masuk-anong pulong ngadto sa iyang asawa o sa iyang mga anak. Tungod sa inyong ordinasyon ug sa inyong responsibilidad, dili kamo makahimo niini isip usa ka lalaki nga naghupot sa priesthood ug magmatinuoron ngadto sa espiritu nga anaa kaninyo. Nagtampo kamo ngadto sa usa ka sulundon nga panimalay pinaagi sa inyong kinaiya, sa pagkontrolar sa inyong kahinam, sa inyong pagkasaputon, magbantay sa inyong sinultihan, tungod kay kanang mga butanga maoy makaingon kon unsa nga matang ang inyong panimalay, ug unsay ika-pakita niini ngadto sa kasilinganan. Himoa ang unsay inyong mahimo aron makaangkon og kalinaw ug panag-uyon, bisan unsa pay inyong antuson.¹³

Ako nag-ampo aron kita mobati . . . sa bili sa priesthood, ug nga ang matag deacon niini nga Simbahan makaamgo nga sa dihang siya hatagan sa Aaronic Priesthood siya gilain gikan sa iyang mga kauban, nga siya lahi na sa uban. Dili siya makapanumpa nga walay sangputanan sama sa ubang mga batan-on nga manumpa, dili

siya makaapil sa pagkapilyo sama sa giapilan sa ubang mga batan-on sa kasilinganan, magbarug siya nga lahi. Mao kanay kahulugan niini ngadto sa usa ka batan-on nga nag-edad og dose anyos, ug, mga bishop, mao gayud kana ang inyong ipasabut kon mopili kamo kanila nga mahimong mga deacon. Ayaw lamang sila tawaga ug ordinahi, pero pakigsulti kanila ug pasabta sila unsay buot ipasabut nga hatagan og Aaronic Priesthood. Sa bahin sa pagkabata kining mga bataa nga gipili ug gitudlo kinahanglan nga magpakita og impluwensya alang sa kaayohan. . . .

... Ato ang obligasyon kon kita modawat sa priesthood sa pagpakita og ehemplo nga angay nga sundon sa atong isig ka tawo. Dili unsay atong isulti ang makaimpluwensya kanila. Kon dili unsay atong gibuhat. Kon unsa kita.¹⁴

Kon ang mga miyembro sa priesthood makaangkon sa giya ni Kristo pinaagi sa matinuoron ug matarung nga pagpakigsabotsabot sa ilang isig ka tawo, pinaagi sa pagpakigbatok sa dautan sa bisan unsang matang, pinaagi sa matinud-anong pagbuhat sa katungdanan, walay mabatukong gahum niini nga kalibutan nga makapugong sa pag-uswag sa Simbahan ni Jesukristo.¹⁵

**Ang gahum sa priesthood mahimong mabungahon
kon kini gamiton sa pag-alagad sa uban.**

Hunahunaon nato ang priesthood nga sama sa dako kaayo nga pundohanan sa tubig. Ang ingon nga gahum mahimong kusganon ug mohatag og kaayohan kon kini mokanap na sa mga walog, sa mga daruhan, sa mga hardin ug sa malipayon nga mga panimalay. Mao nga ang priesthood, ingon nga may kalabutan sa katawhan, usa ka prinsipyo sa gahum lamang kon kini aktibo diha sa mga kinabuhi sa katawhan, nga moagni sa ilang mga kasingkasing ug mga tinguha ngadto sa Dios ug moaghat sa pag-alagad sa ilang isig-katawo.¹⁶

Ang atong mga kinabuhi giputos uban sa mga kinabuhi sa uban. Mas magmalipayon kita kon kita motampo ngadto sa mga kinabuhi sa uban. Miingon ko niana tungod kay ang priesthood nga inyong gihuptan nagpasabut nga kamo kinahanglang moala-

gad sa uban. Nagrepresentar kamo sa Dios sa dapit nga kamo gitudlo. “Bisan kinsa nga magawagtang sa iyang kinabuhi tungod kanako makakaplag siya niini.” (Mat. 16:25.)¹⁷

Kamong mga elder tingali adunay usa ninyo nga masakiton, ug ang iyang tanom kinahanglang anihon. Pagpundok mo ug aniha kini. Usa sa inyong miyembro adunay anak nga lalaki nga nagmisyon, ug ang iyang kwarta gamay na lang. Pangutan-a kon makatabang ba kamo. Ang inyong pagkamanggihunahunaon dili gayud niya kalimtan. Ang mao nga mga buhat sama niini maoy gihunahuna sa Manluluwas sa dihang siya miingon, “Nga maingon nga gibuhay ninyo kini ngadto sa usa sa mga labing gagmay niining akong mga igsoon, gibuhay usab ninyo kini kanako.” (Tan-awa sa Mat. 25:40.) Walay laing paagi nga kamo makaalagad ni Kristo. Makaluhod kamo ug makaampo ngadto kaniya, maayo kana. Makapangamuyo kamo kaniya aron ihatag niya kaninyo ang iyang giya pinaagi sa Balaang Santo—oo, gibuhay nato kana ug kinahanglang mohimo niana. Kinahanglang buhaton nato kana. Pero praktikal ba kini, inadlaw nga pagbantay sa kinabuhi, ang pagkontrol sa atong dila, sa dili pagsulti og dautan sa usa ka igsoon, pero magsulti og maayo bahin kaniya, maoy giingon sa Manluluwas nga tinuod nga serbisyo.¹⁸

“Bisan kinsa ka, buhatag maayo ang imong bahin.” Kon usa ikaw ka deacon, tarunga og buhat ang mga katungdanan sa usa ka deacon pag-ayo. Kon usa ba ikaw ka magtutudlo, buhata ang inyong trabaho. Ang usa ka priest nga nagbantay sa Simbahan, moduaw kanila—mga batan-ong lalaki niini nga Simbahan, kon ato lang untang mabuhay ang mga katungdanan sa teacher ug sa priest, nga magtudlo sa mga katawhan sa ilang katungdanan, dako kaayo kini nga gahum alang sa kaayohan sa mga batan-ong lalaki nga nag-edad og diseotso anyos, ug disenyube. Modawat og koreksyon, dili mabudhion, pero mga lider. Mga kaigsoonan walay laing butang sa kalibutan nga gamhanan kaayo sa paggiya sa kabatan-onan sama sa tarung nga paghimo sa ilang bahin diha sa priesthood.¹⁹

Ang mga naghupot sa priesthood adunay responsibilidad sa pagrepresentar sa Dios isip mga home teacher.

Gisulti diha sa Mga Taga-Efeso, ikaupat nga kapitulo, nga si Kristo mihatag sa uban nga mahimong mga apostoles ug ang ubang mga propeta, ang uban nga ebanghelista, ang uban nga pastor ug mga magtutudlo; “alang sa pagkasangkap sa mga balaan, alang sa buhat sa pag-alagad, alang sa paglig-on sa lawas ni Kristo.” [Mga Taga-Efeso 4:12.] Ang mga [home] teacher, diha sa Simbahan, nga naghupot sa balaang priesthood, nakapalambo diha kanila sa dakong responsibilidad sa *pagsangkap sa mga Balaan*, ug *paglig-on sa lawas ni Kristo*; busa, nagtuo ako nga dili sobra ang pagsulti nga kini ilang katungdanan, ilang *katungdanan*, ang pagpadala nganha sa matag panimalay sa maong balaang espiritu nga atong nasinati dinhi niining mga sesyon sa komperensya. Walay mas dakong responsibilidad ang anaa ni bisan kinsang tawo, kay sa mahimong usa ka magtutudlo sa mga anak sa Dios.

... Pipila sa [mga home teacher] mibati nga ang ilang katungdanan dili kaayo importante, nga wala kaayoy dignidad nga nalakip niini, nga ang tinuod mao, nga wala nay mas labaw ka importanting trabaho diha sa Simbahan. Dili kita makaingon sa bisan unsang katungdanan sa Simbahan, nga mas importante kay sa uban, tungod kay ang tanan alang ngadto sa kalamboan, sa panudlo, sa kaluwasan sa mga anak sa Dios. Mao usab sa katungdanan sa magtutudlo; pero kon dunay bisan unsang pagpili nga ihatag, tungod sa dakong bintaha sa pagdani niining mga katawhan ngadto sa kaluwasan moadto kini ngadto sa mga tawo nga naghupot sa priesthood sa Dios, kinsa adunay direktang kontak sa indibidwal nga mga miyembro sa Simbahan . . .

Ang unang butang nga buhaton, akong mga kaigsoonan, mao ang pagtan-aw sa inyong kaugalingon, aron mahibaloan kon kamo andam ba sa pagtudlo o dili. Walay tawo nga makatudlo sa butang nga wala niya mahibalo mismo sa iyang kaugalingon. Inyo ang katungdanan sa pagtudlo nga si Jesukristo mao ang manunubos sa kalibutan, nga si Joseph Smith usa ka propeta sa Dios, ug nga ngadto kaniya niining katapusang dispensasyon nagpakita sa personal

ang Dios Amahan ug ang iyang Anak. Mituo ba kamo niini? Mibati ba kamo niini? Kana ba nga pagpamatuod mosanag gikan sa inyong pagkatawo kon kamo mosulod na sa panimalay? Kon mao, kana nga kasanag makahatag og kinabuhi ngadto sa mga tawo nga inyong tudloan. Kon wala, naay kanihit, usa ka huwaw, kakulang nianang espirituhanong kahimtang diin ang mga Santos motubo . . . .

. . . Mga kaigsoonan, ang mensahe, ug ilabi na ang paagi sa pagtudlo sa mensahe tingali dili pareho kon ihatag ngadto sa usa kinsa migahin sa iyang kinabuhi sa matinud-anong paghago diha sa Simbahan, kay sa paghatag niadtong kinsa bag-o lang nakabig. Ingon nga ang matag pamilya lahi sa uban. . . , mao usab ang atong mga mensahe ug ang atong mga pamaagi, ilabi na ang atong mga pamaagi sa pagtudlo, mahimong mag-usab-usab. Gisulti nako kini aron lang sa pagdani kanato niining hunahuna, nga atong katungdanan nga makaila niadtong atong tudloan.²⁰

Ang katungdanan sa [home] teacher walay mahimo kon moadto lamang siya makausa sa usa ka bulan ngadto sa matag balay. Nahinumdom ko sa panahon dihang ang usa ka Bishop mihatag og nga katungdanan sa [home] teacher sa pag-adto dayon ngadto sa usa ka balay sa nagsubo tungod sa kamatayon sa usa ka minahal ug mosusi unsay mahimo aron mahatagan og kahupayan kadtong kinsa nagbangutan ug sa mohimo og pakigsabut alang sa haya. Katungdanan sa [home] teacher sa pagsiguro nga walay kakulang sa panginahanglan; kon dunay masakiton didto, moadto ug mangalagad—magbantay kanunay nianang mga pamilya.²¹

Nagtuo ako nga sa [home] teaching adunay dagkong mga kahigayunan sa tibuok kalibutan sa pagpahigmata niadtong kinsa walay panumbaling, sa nawad-an og paglaum, sa nahiubos, ug masulub-on, sa nagbag-o sa kinabuhi ug sa may tinguha sa pag-apil pag-usab sa kalihokan sa Simbahan ni Jesukristo. Pinaagi sa maong kalihokan sila magiyahan balik ngadto sa espirituhanong kahimtang nga mobayaw sa ilang mga kalag ug mohatag kanila og gahum sa pagbuntog sa mga kahuyang nga karon miposas kanila.

Ang paghatag og tabang, awthag, ug inspirasyon ngadto sa matag indibidwal mao ang dakong responsibilidad ug kahigayunan sa mga [home] teacher.²²

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang gahum sa priesthood? (Tan-awa sa mga pahina 138–39.) Alang sa unsang mga katuyoan nga gitugyan sa Ginoo ngadto sa tawo ang awtoridad sa priesthood? (Tan-awa sa mga pahina 140–41, 144–45.) Unsa ang kalainan tali sa yanong pagdawat sa awtoridad sa priesthood ug sa pagbaton sa gahum sa priesthood?
- Paghunahuna og usa ka kasinatian diin ang gahum sa priesthood gigamit alang kaninyo. Sa unsa nga paagi kini nakaapekto kaninyo o sa mga miyembro sa inyong pamilya? Sa unsa nga paagi kita makagamit sa mga kasinatian sama sa “mga higayon sa pagtudlo” alang sa atong mga anak ug mga apo?
- Ngano nga gikinahanglan nga ang usa ka tawo nga naghupot sa priesthood magpuyo nga takus aron magiyahan sa Espiritu sa Ginoo? (Tan-awa sa mga pahina 142–43.) Unsa nga mga panalangin ang gisaad ngadto niadtong matinud-anon sa mga pakigsaad ug mga obligasyon sa priesthood? (Tan-awa usab sa D&P 84:33–34.)
- Ngano nga ang home teaching importante man kaayo diha sa Simbahan? (Tan-awa sa mga pahina 146–47.) Unsa ang atong mahimo aron mahimong mas epektibo nga mga home teacher? Sa unsa nga paagi nga ang tambag ni Presidente McKay ngadto sa mga home teacher ngadto sa mga visiting teacher? Unsa ang atong mahimo sa pagtabang sa atong mga home ug visiting teacher nga mobati nga giabi-abi diha sa atong mga panimalay ug mahimong epektibo sa ilang mga katungdanan?
- Sa unsa nga paagi nga ang pag-ampo, pagtuon sa mga kasulatan, ug pagpakahimong sama ni Kristo makatabang kanato sa pagpasidungog sa priesthood? Sa unsa nga mga paagi nga ang mga amahan ug mga inahan makaandam sa ilang mga anak nga lalaki sa pagdawat sa priesthood?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga babaye makaambit sa mga panalangin nga nagagikan sa gahum sa priesthood?
- Unsa ang katuyoan sa mga korum sa priesthood? (Tan-awa ang mga pahina 140–41.) Unsa nga mga responsibilidad ang may

kalabutan isip usa ka miyembro sa usa ka korum? (Tan-awa sa mga pahina 140–41.)

May Kalabutan nga mga Kasulatan: 1 Pedro 2:9; D&P 84:33–48; 121:34–46

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1967, 94.
2. Sa Conference Report, Okt. 1956, 91.
3. Tan-awa sa *Cberished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 138–40; parapo giusab.
4. *Gospel Ideals* (1953), 168.
5. Sa Conference Report, Okt. 1954, 83.
6. Sa Conference Report, Okt. 1965, 103–4.
7. Sa Conference Report, Okt. 1965, 104.
8. *Gospel Ideals*, 168.
9. *Gospel Ideals*, 180–81.
10. Sa Conference Report, Abr. 1909, 68.
11. *Gospel Ideals*, 180.
12. Sa Conference Report, Okt. 1967, 97.
13. Sa Conference Report, Abr. 1969, 150–51.
14. Sa Conference Report, Okt. 1948, 174.
15. *Gospel Ideals*, 167–68.
16. Sa Conference Report, Okt. 1965, 103–4.
17. Sa Conference Report, Okt. 1950, 112.
18. Sa Conference Report, Okt. 1955, 129.
19. Sa Conference Report, Okt. 1954, 84.
20. Sa Conference Report, Okt. 1916, 57–60 parapo giusab.
21. Sa Conference Report, Abr. 1956, 86–87.
22. *Gospel Ideals*, 196.

Sa panabon sa iyang pagpangalagad, si Presidente McKay mipabinungod og lima ka mga templo libut sa kalibutan, lakip na sa Templo sa London England, nga gipakita dinbi.

Ang Sagradong Pakaimportante sa mga Templo

Ako nag-ampo sa tibuok kong kalag nga ang tanang mga miyembro sa Simbahan ug ang ilang mga anak ug ang mga anak sa ilang mga anak makaamgo sa importanting mga kamatuoran nga gipresentar diha sa balay sa Ginoo.¹

Pasiuna

Sa dihang si David O. McKay nahimong Presidente sa Simbahan niadtong 1951, ang Simbahan adunay walo ka mga templo nga gigamit na. Upat didto sa Utah, ang uban didto sa Arizona, Hawaii, Idaho, ug Alberta. Niadtong ting-init sa 1952, si Presidente McKay mibiyaha ngadto sa siyam ka mga nasud sa Europe. Niining biyahia, mipili siya sa luna alang sa mga templo sa Switzerland ug England, nagbukas sa panahon diin ang mga panalangin sa templo maangkon na sa gawas sa Estados Unidos ug sa Canada.²

Sa proseso sa pagpili ug pag-angkon sa mga luna sa templo, si Presidente McKay gigiyahan pinaagi sa balaan nga inspirasyon. Sa dihang mipili siya sa luna alang sa Templo sa London England, ang mga enhinyero nagduhaduha, nag-ingon nga ang yuta lapokon ra kaayo. Bisan pa niana, human sa makuti nga pagsusi, gahi nga mga bato ang nakit-an diha gayud sa ilawom nga makasuporta sa pundasyon sa templo. Sa Switzerland, sa dihang si Presidente McKay ug ang ubang mga lider sa Simbahan wala makakuha sa unang luna nga napili, nag-ampo sila ngadto sa Ginoo alang sa panabang. Sa wala madugay nakakita sila og laing luna nga mas dako pa pero katunga ra ang presyo niini kay sa una. Sa susamang panahon, usa ka dakong dalan ang wala damha nga gihimo agi sa bahin sa orihinal nga luna, nga maoy nakapahimo sa bag-ong nakaplagan nga luna nga mas suwerte.³

Si Presidente McKay mipahinungod sa Templo sa Bern Switzerland niadtong 1955 ug sa templo sa London England niadtong 1958. Mipahinungod usab siya sa Templo sa Los Angeles California (1956), sa Templo Hamilton sa New Zealand (1958), ug sa Templo sa Oakland California (1964). Ang pagpangulo ni Presidente McKay sa paghimo og mga templo aron daghan ang makagamit sa tibuok kalibutan nakapanalangin sa mga kinabuhi sa daghang mga miyembro, sa ilang mga katigulangan, ug sa ilang umaabot nga kaliwatan. Usa ka kinutlo nga gikan sa iyang diary nagpakita sa iyang pagpamatuod sa kamahinungdanon sa buhat sa templo; sa adlaw nga iyang gipahinungod ang luna sa Templo sa Bern Switzerland, siya misulat, “Gusto nakong dad-on ang templo ngadto sa mga tawo.”⁴

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang endowment sa templo modala kanato ngadto sa gingharian sa Dios.

Adunay endowment sa Templo, nga mao ang . . . usa ka ordinansa kalabut sa mahangturong panaw sa tawo ug sa walay kinutuban nga mga posibilidad ug kauswagan nga gisangkapan sa usa ka makiangayon ug mahigugmaong Amahan alang sa mga anak nga iyang gilalang sa iyang kaugalingong hitsura—alang sa tibuok tawhanong pamilya. Mao kini ang hinungdan ngano nga ang mga Templo gitukod.⁵

Hinaut unta magpasalamat kita sa gipahiuli nga ebanghelyo ni Jesukristo, nga naglakip sa tanang butang. Ang pilosopiya sa kinabuhi anaa niini, ug diha sa atong mga templo ipresentar ang endowment, ang pagsunod niini mohimo sa indibidwal (ug kini mao ang akong pagpamatuod, kay ako nasayud niini) gikan sa labing hakog, masinahon, masinupakon, madumtanong mga kinaiya sa matang sa hayop, ngadto sa labing espirituhanong kahimtang ug ngadto sa gingharian sa Dios.⁶

Sa mga templo, ang mga magtiayon ug mga pamilya *ma-sealed* alang sa kahangturan.

Usa sa pinakaimportante nga mga pangutana nga gipangutana sa mga reporter, tigbalita ug sa mga tawo sa kinatibuk-an mao

ang “Unsay kalainan tali sa inyong Templo ug sa inyong ubang mga edipisyo sa simbahan?” Ingon nga nahibaloan sa tanang mga miyembro sa Simbahan, ang tubag mao nga ang mga Templo gitukod alang sa pagpahigayon sa sagrado nga mga ordinansa—dili sekreto, pero sagrado. Ang usa ka Templo dili usa ka pang-publiko nga balay sa pag-ampo. Gitukod kini alang sa espesyal nga mga katuyoan. Sa pagkatinuod human ang usa ka Templo mapahinungod ang mga miyembro lamang sa Simbahan nga mga takus dungog ang makasulod.

Usa sa talagsaong mga ilhanan sa gipahiuli nga Simbahan ni Jesukristo mao ang mahangturong mga ordinansa ug mga seremonya niini. Sama pananglit, sa kasagaran sa sibil ingon man usab sa mga seremonya sa simbahan, ang mga magtiayon namin-yo “sa karon” lamang, o “hangtud sa kamatayon kamo dili mabulag.” Pero ang gugma mahangturon sama sa espiritu sa tawo; ug kon ang tawo magpadayon human sa kamatayon, nga mao gayud, mao usab ang gugma.

Kini nakapaikag sa hapit tanan nga maalamong nagpangutana ug nag-imbetigar, ilabi na kon siya makaamgo sa kamatuoran, nga ang gugma—ang labing balaang hiyas sa tawhanong kalag—sama sa mahangturong espiritu mismo. Mao nga kon ang tawo mamatay, ang hiyas sa gugma magpadayon, ug kon si bisan kinsa nga nagpakisusi motuo sa pagka-imortal sa kalag, o sa pagpadayon sa personalidad human sa kamatayon, siya kinahanglang modawat nga ang gugma magpadayon usab. . . .

Ang sugo sa Manluluwas [mao] ang paghigugma sa atong sili-ngan sama sa atong mga kaugalingon. Pero kon ang yutan-ong mga butang nagrepresentar sa langitnong mga butang, didto sa kalibutan sa espiritu kita makaila sa atong mga minahal ug makaila kanila sama sa atong paghigugma kanila dinhi. Akong gihigugma ang akong asawa labaw pa sa akong paghigugma sa ubang mga tawo. Gihigugma nako ang akong mga anak. Makabaton ako og simpatiya; makabaton ako og tinguha sa pagtabang sa tanang mga katawhan, pero gihigugma nako siya kansang kiliran ako naglingkod ug nagbantay sa usa ka minahal nga nasakit, o, tingali, namatay. Kanang mga kasinatian mobugkos sa kasingkasing ngadto sa lainglaing kasingkasing, ug mahimayaon ang paghunahuna

kanunay nga ang kamatayon dili makabulag sa mga kasingkasing nga nabugkos; kay ang matag usa kaninyo mga bana makaila sa inyong asawa sa laing kalibutan, ug kamo mahigugma kaniya didto sama sa inyong paghigugma kaniya dinhi, ug mobangon ngadto sa usa ka pagkabag-o sa walay katapusang kinabuhi atol sa pagkabanhaw. Nganong buwagon man kamo sa kamatayon nga ang gugma magpadayon man human sa kamatayon?

Dili gayud, ug kinahanglang dili gayud, kay sa dihang si Jesus dinhi sa yuta iyang giingnan ang iyang mga Apostoles: “Ug hatagan ko kamo sa mga yawe sa gingharian sa langit: ug bisan unsay inyong pagabugkuson dinhi sa yuta, didto sa langit pagailhon kini nga binugkos: ug bisan unsay inyong pagaluagan dinhi sa yuta, didto sa langit pagailhon kini nga linuagan. (Mateo 16:19.) Ug uban sa pagpahiuli nganhi sa yuta sa Balaan nga Priesthood, ang Simbahan namahayag nga kini nga gahum sa makausa gihatag ngadto sa pinili nga mga lalaki, ug nga sa balay sa Ginoo kon ang seremonyas sa kaminyoon gipahigayon pinaagi niadtong kinsa tukma nga gitugutan sa pagrepresentar sa atong Ginoo ug Manluluwas, nga si Jesukristo, ang panaghiusa tali sa bana ug asawa, ug tali sa mga ginikanan ug mga anak, moresulta karon ug sa tibuok kahangturan, ug nga alang niadtong naminyo niining paagiha ang pamilya magpadayon ngadto sa kahangturan.⁷

Si Joseph [Smith] ang manalagna . . . mipadayag sa kama-
hangturon sa pakigsaad sa kaminyoon, usa ka doktrina nga ma-
anindot kaayo, makatarunganon kaayo, malungtaron kaayo ang
pagkaimportante niini nga kon kini gamiton sa kinatibuk-an,
daghan sa mga dautan sa katilingban karon mahimong mawala.⁸

**Ang buhat sa templo nagtanyag og kaluwasan alang
niadtong nangamatay nga walay ebanghelyo.**

Usa ka Intsik nga estudyante, mipauli ngadto sa iyang nasud, nga nakagradwar gikan sa usa sa atong nag-unang mga kolehiyo, nakig-istorya sa usa ka ministro nga Kristiyano, nga padulong usab ngadto sa China. Sa dihang kini nga ministro mipadayag sa kamatuoran nga pinaagi lamang sa pagdawat sa mga pagtulun-an ni Kristo nga ang tawo maluwas, ang [estudyante] miingon: “Nan unsay mahitabo sa akong mga katigulangan kinsa wala gayuy

kahigayunan nga makadungog sa ngalan ni Jesus?” Ang ministro mitubag: “Mawala na sila.” Miingon ang estudyante: “Wala akoy labot sa usa ka relihiyon nga dili makiangayon nga mohukom og mahangturong silot sa mga lalaki ug mga babaye nga sama ka halangdon kanato, tingali mas halangdon pa, pero wala makaangkon og kahigayunan nga makadungog sa ngalan ni Jesus.”

Ang usa ka tawo nga nakasabut sa kamatuoran, ingon nga gipadayag ngadto ni Propeta Joseph bahin niini nga doktrina, motubag unta nga: “Makaangkon sila og kahigayunan nga makadungog sa ebanghelyo, ug sa pagsunod sa matag baruganan ug ordinansa pinaagi sa *proxy*. Ang matag tawo dinhi o human dinhi pagahukman ug pagagantihan sumala sa iyang mga binuhatan.”⁹

Tungod kay ang paghinulsol ug bunyag pinaagi sa tubig ingon man usab pinaagi sa Espiritu importante ngadto sa kaluwasan, unsaon man sa minilyon ka mga tawo nga wala gayud makadungog sa Ebanghelyo, nga wala gayud makaangkon og kahigayunan sa paghinulsol o sa pagpabunyag, sa pagsulod sa gingharian sa Dios? Sa pagkatinuod ang Dios sa gugma dili gayud matagbaw kon ang kadaghanan sa Iyang mga anak anaa sa gawas sa Iyang gingharian, nga mahangturong magpuyo sa pagkaignorante, kalaot o impyerno. Kini nga panghunahuna dili madawat sa intelehente nga hunahuna. Sa laing bahin, kon kining minilyon nga nangamatay nga wala makadungog sa Ebanghelyo makasulod ngadto sa gingharian sa Dios sa walay pagsunod sa mga baruganan ug mga ordinansa sa Ebanghelyo, nan ang mga pulong ni Kristo ngadto ni Nicodemo [tan-awa sa Juan 3:2-5] dili pamahayag sa usa ka kinatibuk-an ug mahangturong kamatuoran, ug ang mga pulong ni Pedro sa Adlaw sa Pentecostes [tan-awa sa Mga Buhat 2:38] dili magamit sa kinatibuk-an, bisan og yano siyang miingon, “Kay ang saad alang kaninyo ug sa inyong mga anak ug sa tanan nga atua sa halayo, sa matag usa nga pagatawgon sa Ginoo nga atong Dios.” [Tan-awa sa Mga Buhat 2:39.]

Karon ang Ebanghelyo ni Jesukristo nagtudlo nga ang *tanang* mga katawhan mahimo nga maluwas pinaagi sa pagsunod sa mga balaod ug mga ordinansa sa ebanghelyo. [Tan-awa sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:3.] Ni ang pulong “tanan” alang

lamang sa pipila ka pinili; nagpasabut kini sa matag anak sa usa ka mahigugmaon ug balaan nga Amahan. Ug bisan pa, gatusan ka minilyon ka mga tawo ang nangamatay nga wala makadungog nga adunay usa ka butang nga gitawag og plano sa Ebanghelyo.

Ang tanang mga kanasuran ug mga katawhan adunay makatarunganong katungod sa pagpangayo sa mga kalooy sa Dios. Tungod kay adunay usa lamang ka plano sa kaluwasan, sigurado nga adunay gihimong tagana nga gihimo diin ang “daghang mga patay” makadungog niini ug makaangkon og pribelihiyo sa pagdawat o pagsalikway niini. Ang maong plano anaa sa baruganan sa kaluwasan alang sa mga patay. . . .

Si Pablo naghisgot sa ginahimo nga bunyag [alang sa mga patay] diha sa iyang argumento pabor sa pagkabanhaw. Miingon siya, “Kon dili pa, unsa man lamay ipasabut sa mga tawo sa ilang pagpabautismo alang sa mga patay, kon ang mga patay dili man ugaling banhawon?” (1 Cor. 15:29). . . . Dili kay bisan pipila lang ka mga komentador ang misulay sa pagpasabut sa tinuod nga kahulugan [niini nga tudling]; pero ang kinatibuk-ang kahulugan yanong nagmatuod nga sa panahon sa mga apostoles dihay gihimo nga pagbunyag alang sa mga patay; mao kana, nga ang buhi nga mga tawo i-unlod sa tubig alang niadtong kinsa patay na—dili ang “namatay na ngadto sa sala” pero kinsa “miadto na sa pikas bahin.”

Niadtong Abril 3, 1836 sa Templo sa Kirtland, si Propeta Elijah nagpakita ngadto ni Joseph Smith ug Oliver Cowdery ug mitugyan ngadto kanila sa “mga gahum sa priesthood” nga nagtugot sa mga buhi sa paglihok alang sa mga patay. Kini nga “mga yawe” gipahiuli agi og katumanan sa panagna ni Malaquias:

“Ania karon, akong ipadala kaninyo si Elias ang manalagna, sa dili pa moabut ang dako ug makalilisang nga adlaw sa Ginoo: ug iyang pabalikon ang kasingkasing sa mga amahan ngadto sa mga bata, ug ang kasingkasing sa mga bata ngadto sa ilang mga amahan; tingali unya ako moanhi ug samaran ko ang yuta pinaagi sa usa ka panghimaraut” (Mal. 4:5–6). Ang mga kasingkasing sa mga amahan ug sa mga anak pabalikon ngadto sa usag usa kon ang mga amahan didto sa kalibutan sa espiritu, makadungog nga gisangyaw ang Ebanghelyo ug makaamgo nga kinahanglan silang

mosunod sa mga ordinansa niini, nasayud nga ang ilang mga anak dinhi sa yuta nagpahigayon nianang mga ordinansa alang kanila.

Ang tanan nga “buhat alang sa mga patay” ipahigayon sa mga templo, gipahinungod ug gigahin alang sa maong mga katuyoan, diin ang tukma nga mga rekord gitipigan, ug diin ang tanang bu-tang giisip nga sagrado.

Uban niining responsibilidad nga anaa kanila sa pagpadayon niining importanting bahin sa pag-alagad sa Ebanghelyo, ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nahimong mga tawo nga tig-tukod og templo.¹⁰

Mahimong makabaton kamog kahigayunan sa pagkolekta sa mga ngalan sa inyong mga katigulangan, kinsa, human mabun-yagi pinaagi sa *proxy*, mahimong mga miyembro sa gingharian sa Dios sa laing kalibutan sama kanato nga mga miyembro dinhi.

Sukad sa pagpahiuli niini nga baruganan ug paghimo niini, ang mga miyembro sa Simbahan madasigong nangita sa mga re-kord sa kalibutan alang sa kasaysayan sa ilang mga katigulangan aron ang ilang mga kagikanan makadawat sa mga panalangin sa ebanghelyo ni Kristo pinaagi sa *proxy*. Labot niining buhata ang Simbahan adunay dakong organisasyon sa *genealogy*.¹¹

Niining baruganan sa kaluwasan alang sa mga patay, gipadayag ang malukupon nga makaluwas nga gahum sa Ebanghelyo, ug ang kagamitan sa mga pagtulun-an sa Manluluwas ngadto sa ta-nang katawhan. Sa tinuod, “Walay bisan unsa pang lain nga nga-lan sa silong sa langit nga gikahatag ngadto sa mga tawo, nga pinaagi niini maluwas kita.” [Mga Buhat 4:12.] Ang tanang mga ordinansa nga gipahigayon sa Priesthood sa Labing Halangdon mahangturon sama sa gugma, sama ka malukupon ug kamala-hutayon sa kinabuhi, ug pinaagi sa pagsunod niini, ang tanang mga tawo, buhi ug patay, mahimong mosulod ug magpuyo sa kahangturan didto sa gingharian sa Dios.¹²

**Kinahanglan gayud nga kita takus
nga mosulod sa templo ug magmatinud-anon
sa mga pakigsaad nga atong gihimo didto.**

Kadtong kinsa mosulod sa templo moadto nga magdala og mga rekomen nga sila tinuod nga mga Kristiyano; nga sila tinuod

nga mga miyembro sa Simbahan ni Kristo, nga sila matinuoron sa ilang isig ka tawo; nga sila nagpuyo sumala sa mga sumbanan sa ebanghelyo ni Jesukristo.¹³

Sa dili pa himoon ang kaminyoon [sa templo], kinahanglan nga ang batan-ong lalaki ug batan-ong babaye mokuha una og rekomen gikan sa bishop. . . . Didto, sa atubangan sa priesthood, sa dili pa nila dawaton sa ilang mga kaugalingon ang obligasyon sa kaminyoon, ang mga batan-on makadawat og mga pahimangno sa kasagrado sa katungdanan nga anaa kanila; ug, dugang pa, ilang tinoon kon andam ba sila o dili sa pagsulod ngadto sa kabalaan ug kaputli sa altar sa Dios ug didto silyohan ang ilang mga panaad ug gugma.¹⁴

Ang kaminyoon sa templo mao ang usa sa labing maanindot nga mga butang sa tibuok kalibutan. Ang usa ka magtiayon giyahan didto pinaagi sa gugma, ang labing balaang hiyas sa tawo. . . . Silang duha magbarug sulod sa balay sa Ginoo aron sa pagpamatuod ug pagpakigsaad sa iyang atubangan nga sila magmatinud-anon ngadto sa mga pakigsaad nga ilang gihimo nianang adlaw, mag-inunungay sa usag usa ug walay lain. Mao kana ang pinakataas nga sumbanan sa kaminyoon nga sukad gihatag ngadto sa tawo. Kon kana nga mga pakigsaad masunod nga sagrado sama sa pagsunod sa sagrado nga mga pakigsaad, gamay ra ang masakitan nga mga asawa ug gamay ra ang masakitan nga mga bana. Ang pakigsaad usa ka sagrado nga butang. . . . Padayona kini nga tinuod, pagmatinud-anon niini.¹⁵

Kadtong kinsa mohimo og mga pakigsaad alang sa ilang mga minahal ug moapil sa pinakataas nga sumbanan sa kaminyoon nga sukad gihatag sa tawo maglakaw diha sa espiritu ug dili magpasagad diha sa unod. Magmatinud-anon kamo ngadto sa mga pakigsaad nga inyong gihimo sa Balay sa Dios.¹⁶

“Ang akong Espiritu dili kanunay magpabilin uban sa tawo,” (Gen. 6:3), miingon ang Ginoo. “Ang akong espiritu dili mosulod sa usa ka mahugaw nga tabernakulo.” Siya kinsa mosulay sa pagpuyo og doble nga kinabuhi, nga nagpakabuhi og doble nga kinabuhi nga naglapas sa iyang mga pakigsaad, matud pa sa usa ka tagsulat, “tingali limbongan o buang.” Sa kasagaran siya anaa sa duha, tungod kay siya mismo naggamit sa iyang gawasnong

kabubut-on sa pagtagbaw sa iyang mga kahinam, sa pag-usik-usik sa iyang kabtangan sa masamok nga pagpuyo, sa pagsupak sa mga pakigsaad nga iyang gihimo didto sa balay sa Dios.¹⁷

Aduna kitay responsibilidad sa pagtabang nga ang uban makaangkon sa mga panalangin sa templo.

Ang atong mga templo nga gitukod alang sa kaluwasan ug kahimayaan sa tawhanong pamilya nakatampo sa pagpadayon sa mahangturong plano sa kaluwasan. Ang samang mga balaod sa mahangturong kauswagan magamit alang sa tanang mga anak sa atong Amahan bisan nagpakabuhi nga mortal o sa espirituhanong kahimtang. Ang mao nga unibersal nga kinahanglanon nagpakita sa balaang hustisya. . . .

Ang napahiuli nga Simbahan ni Jesukristo mao ang plano nga gihatag sa atong Langitnong Amahan diin ang matag tawo kinsa makahunahuna sa iyang kaugalingon mahimong makigtambayayong sa Dios alang sa kalipay ug kaluwasan sa iyang kalag. Ang *katarungan* ug *hustisya* nangayo nga *gamiton* ang *mahangturong mga baruganan* ug *mga ordinansa* ngadto sa *mga tawo nga nangamuyo sa mortalidad*, ug *ngadto sa nagpuyo sa kalibutan sa espiritu*.

Sa ingon lang nga paagi nga ang buhat ug himaya sa Dios makompleto pinaagi sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon sa tawo.

Ang mahangturong plano sa kaluwasan gihatag pinaagi sa direkta nga pagpadayag sa Amahan ug sa iyang Anak ngadto ni Propeta Joseph Smith, ug ang balaan nga awtoridad sa pagpahigayon sa mga baruganan ug mga ordinansa anaa sa mga lalaki nga karon naggiya sa kapalaran sa gipadayag nga Simbahan.¹⁸

Usa sa atong dakong mga responsibilidad mao ang pagpaduol sa angay nga balay sa Ginoo ngadto sa matinud-anong mga miyembro sa Simbahan sa layong mga dapit. Linibo nila ang dili makaadto asa ang templo, ug nga sila makadawat sa mga panalangin sa endowment, aron ma-sealed ngadto kanila ang ilang mga asawa ug ang ilang mga anak karon ug sa kahangturan. Ang atong katungdanan mao ang pagdala sa templo ngadto kanila.¹⁹

O pagkamahimayaon sa ebanghelyo! Pagkadako sa atong responsibilidad nga makit-an sa kalibutan ang pagkahalangdon

niini, ang pagkakompleto niini, ang pagkabalaan niini! Nag-am-po ako sa akong tibuok kalag nga ang atong mga templo makadugang sa kaikag ug tinguha nga masayud sa kabubut-on sa Dios diha sa mga kasingkasing sa liboan ug linibo ka halangdong mga tawo kinsa gustong masayud sa kamatuoran. Ang Dios motabang kanato sa pagdugang sa atong abilidad sa pagsangyaw sa kamatuoran ug sa pagtabang sa katawhan nga masayud niini.²⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga importante man nga kita makadawat sa mga ordinansa sa templo ug mohimo ug mosunod sa nag-uban nga mga pakigsaad? (Tan-awa ang mga pahina 152–54, 157–58.)
- Sa unsa nga paagi nga ang temple endowment mogiya kanato ngadto sa kinabuhing dayon? (Tan-awa sa pahina 152–53.) Ngano nga importante ang pagsulod sa templo kanunay? Unsa nga mga panalangin ang inyong nadawat tungod sa pag-apil sa mga ordinansa ug mga pakigsaad sa templo? Ngano sa inyong hunahuna nga importante nga makadawat niining mga ordinansa ug mga pakigsaad sa dili pa moserbisyo og misyon o magsugod og usa ka mahangturong pamilya?
- Unsa ang gikinahanglan aron magpadayon sa kahangturan ang kaminyoon ug mga relasyon sa pamilya? (Tan-awa sa mga pahina 152–54.) Sa unsa nga paagi nga ang doktrina sa mahangturong kaminyoon ug mga pamilya makaimpluwensya sa atong mga relasyon uban sa atong asawa ug mga anak? Sa unsa nga paagi nga ang pagsunod pag-ayo niini nga doktrina makatabang sa pagpapas “sa mga dautan karon sa katilingban”?
- Unsa ang atong mga responsibilidad mahitungod sa kaluwasan sa mga patay? (Tan-awa sa mga pahina 154–58.) Unsa ang pipila ka mga paagi nga kamo makaapil sa buhat alang sa mga patay?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga templo usa ka dako nga timailhan sa gugma sa Dios alang sa tanan niyang mga anak? (Tan-awa sa mga pahina 154–58.) Sa unsa nga paagi nga ang buhat sa templo nagpakita sa kinatibuk-ang matang sa plano sa kaluwasan? (Tan-awa sa mga pahina 154–58.)

- Unsa ang katuyoan sa rekomend sa templo? (Tan-awa sa pahina 157–58.) Ngano nga ang indibidwal nga katakus importante man sa pagsulod sa templo? Sa unsa nga mga paagi nga kita mapanalanginan samtang kita magpabilin nga matinud-anon sa atong mga pakigsaad sa templo? Ngano nga importante man nga maghupot og balido nga rekomend sa templo bisan og maglisud pa kita sa pag-adto sa templo kanunay?
- Unsa ang atong mahimo sa pagtabang nga ang uban maka-angkon sa mga panalangin sa templo? (Tan-awa sa mga pahina 158–59.)

May Kalabutan nga mga Kasulatan: 1 Mga Taga-Corinto 15:29; D&P 124:37–41; 128:1, 15–24; 131:1–4; 132:19; 138:28–37, 57–60

Mubo nga mga Sulat

1. *Treasures of Life*, hinugpong ni Clare Middlemiss (1962), 282.
2. Tan-awa sa James B. Allen, “McKay, David O.,” sa Daniel H. Ludlow, ed., *Encyclopedia of Mormonism* (1992), 4 bol., 2:872–73.
3. Tan-awa sa Richard O. Cowan, “Temples: History of Latter-day Saint Temples from 1831 to 1990,” sa *Encyclopedia of Mormonism*, 4:1453.
4. Francis M. Gibbons, *David O. McKay: Apostle to the World, Prophet of God* (1986), 323.
5. *The Purpose of the Temple* (1976), Church History Library of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints (closed stacks, pamphlet), 11; parapo giusab.
6. *Treasures of Life*, 282.
7. *The Purpose of the Temple*, 5–7.
8. “The Prophet Joseph Smith—On Doctrine and Organization,” *Improvement Era*, Ene. 1945, 45.
9. *Improvement Era*, Ene. 1945, 15, 45.
10. “Salvation for the Dead,” *Millennial Star*, 25 sa Okt. 1923, 680–82.
11. *The Purpose of the Temple*, 10.
12. *Millennial Star*, 25 sa Okt. 1923, 682.
13. *Treasures of Life*, 282.
14. Sa Conference Report, Abr. 1969, 9
15. Sa Conference Report, Abr. 1969, 94; parapo giusab.
16. Sa Conference Report, Abr. 1959, 49–50.
17. Sa Conference Report, Abr. 1945, 123.
18. *Treasures of Life*, 340–42.
19. Sa Conference Report, Abr. 1954, 26.
20. *Treasures of Life*, 342.

“Batan-ong mga lalaki ug mga babaye kinsa makapuyo og labing malipayong mga kinabubi makaandam pag-ayo sa ilang mga kaugalingon nga mabimong takus nianang matang sa kaminyoon nga gi-orden sa Dios.”

Pagpangandam alang sa usa ka Mahangturong Kaminyoon ug Pamilya

Sa tinuod walay laing mas taas nga sumbanan bahin sa kaminyoon ang angay dawaton sa mga kabatan-onan kay sa pagtan-aw niini nga usa ka balaan nga institusyon.¹

Pasiuna

Si David O. McKay mihalad og kaminyoon ngadto sa iyang uma-abot nga asawa nga si Emma Ray Riggs, niadtong sayo sa Disyembre 1900, ug si Emma nangutana, “Nakasiguro ka ba nga ako ang angay nimo?” Mitubag si David nga nakasiguro siya. Sa misunod nga sulat ngadto ni Dr. Obadiah H. Riggs, amahan ni Emma Ray, si David O. McKay misulti sa pipila ka mga hiyas nga iyang gigagustuhan ni Emma:

“Ang iyang maayong gawi, ang iyang hiyas, ang iyang kaalam, ang iyang pagkadili hakog, sa laktud, ang iyang *bingpit* nga mga kalidad, maoy nakapapitik sa akong gugma. Sa dihang giingnan ko niya nga iya na kong gisugot, ang akong kalipay ingon og nakompleto. . . . Mihangyo na ko sa imong anak nga makigminyo kaniya, ug karon mohangyo ko kanimo, Dr. Riggs, nga iyang amahan, sa imong pagtugot. Mihatag na siya sa iyaha. . . . Agig balos niini wala akoy laing mahatag kaniya mao lang ang tinuod nga gugma ug kasingkasing ug hunahuna kansang tinguha mao ang paghimo niya nga malipayon.”

Ang mga sulat ni David O. McKay ngadto ni Emma Ray sa panahon sa ilang pagkasinayuran nagpakita sa halangdong kinaiya sa ilang relasyon ug sa mga hiyas nga iyang gidasig nganha kang David. Sa usa ka sulat nga pinitsahan og 11 sa Disyembre 1900, misulat si David: Nasayud ba ikaw nga tungod kay ako *tinud-anay*

nga nabigugma, mas nakasabut ako ngano nga ang ambongan nga mga kabalyero sa karaan adunay babayeng gihigugma nga kanunay nilang awayan. Ang paghunahuna sa pagpahimuot kaniya makahatag og kaisug sa ilang mga bukton, makapalig-on sa ilang mga espada, ug makapawala sa kahadlok. Maningkamot ang matag usa sa pagpalambo sa iyang kusog ug kalihokan kutob sa iyang maabut aron mahimo siyang mas angayan sa pag-uyon sa iyang gimahal. Ang pagkadunggan usab sa kinaiya, nga gihatagan og bili sa labing maayong kabalyero, aron sila makaangkon sa pagpakig-uban niadtong kinsa, sa ilang hunahuna, nagbaton sa labing tinuod ug labing putli nga mga kalag.”²

Sa laing sulat nga gisulat ngadto ni Emma Ray niadtong 22 sa Disyembre 1900, misulat si David O. McKay sa panan-awon sa pagpanag-uban niya ug sa iyang pangasaw-onon: “Miingon ka nga ang atong pagpanag-uban mahangturon. Ang kahangturang lang makatagbaw na sa gugma nga akong gibati, ug ang gugma nga akong ihatag. . . . Maguol ako kon wala ka Ray, ug naghandom ako sa panahon nga moabut nga ikaw ania kanunay sa akong kiliran.”³ Tungod sa matarung nga pagpuyo ug madungganon, maalamon nga panaghigugmaay, si Brother ug Sister McKay nakakab-ot sa ilang tumong. Sa panahon sa iyang pagpangalagad, si Presidente McKay sa kasagaran motudlo mahitungod sa pagpangandam alang sa mahangturong kaminyoon ug pamilya.

Bisan og ang mga pagtulun-an ni Presidente McKay niining kapituloha direkta ngadto sa mga batan-on nga nangandam alang sa kaminyoon, kining mga baruganan makatabang usab sa mga tawo nga minyo na, ilabi na kon magtudlo ug magtambag sila sa ilang mga anak ug laing mga batan-on bahin sa pagpakigdeyt ug pagpanaghigugmaay.

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang mga kabatan-onan kinahanglang tudloan sa kasagrado sa kaminyoon ug pagkaginikanan.

Tudloi ang mga kabatan-onan nga ang kaminyoon dili lamang institusyon nga hinimo sa tawo, pero kini gi-orden sa Dios, ug usa

ka sagrado nga seremonya, ug kinahanglang makadawat sa ilang pinakamaligdong nga konsiderasyon sa dili pa sila mosulod sa usa ka kontrata nga makaapekto sa ilang kalipay o kasakit sa nahibiling bahin sa ilang kinabuhi. Ang kaminyoon dili usa ka butang nga atong kakomedyahan . . . o tapuson sa unang gamay nga kalisud nga moabut. Ang labing minos nga mahimo sa mga batanon mao ang matinuoron nga tinguha sa pagtukod og panimalay nga makatampo sa lig-ong suporta sa halangdong katilingban.⁴

Ang mga batanon ma-lalaki o ma-babaye kinahanglang tudloan sa mga responsibilidad ug sa mga sumbanan sa kaminyoon aron sila makaamgo nga ang kaminyoon adunay obligasyon ug dili usa ka panagsabut nga hunungon kon kanus-a gusto. Kinahanglan tudloan sila nga ang putli nga gugma tali sa lalaki ug babaye mao ang usa sa labing halangdong mga butang dinhi sa yuta ug ang pagpanganak ug pag-atiman sa mga bata mao ang labing importante sa tanang mga katungdanan sa tawo. Bahin niini, katungdanan sa mga ginikanan ang pagpakita og ehemplo diha sa panimalay aron ang mga bata makakita ug makasabut sa kasagrado sa kinabuhi sa pamilya ug sa responsibilidad nga naguban niini.⁵

[Ang katuyoan sa kaminyoon] mao ang pagpanganak ug pag-atiman og usa ka pamilya. Ibutang nato kana sa hunahuna. Gatasan ka mga tawo karon ang miingon, ug gatasan ang moingon pa—”Unsaon man nako sa pagminyo ug pagsuporta ang usa ka asawa sa pamaagi nga maoy iyang naandan? Unsaon nga makaiskwela ko ug makasuporta og usa ka pamilya? Wala man gani akoy dapit nga akong kapuy-an.”

Praktikal kini nga mga pangutana. . . . Nakasabut ako niini ug sa ubang mga kalisud ug maningkamot nga masulbad kini, ibutang sa hunahuna unsay gisulti sa Ginoo nga ang “kaminyoon gi-orden sa Dios alang sa tawo.” [Tan-awa sa D&P 49:15.] Ug akong usbon nga ang mismong katuyoan sa kaminyoon mao ang pag-atiman sa usa ka pamilya ug dili lamang malipay ang lalaki o babaye.⁶

Ginaingon nga ang labing maayo ug labing halangdong mga kinabuhi mao kadtong gipahiangay sa taas nga mga sumbanan. Sa tinuod walay laing mas taas nga sumbanan bahin sa kaminyoon ang angay dawaton sa mga kabatan-onan kay sa pagtan-aw

niini nga usa ka balaan nga institusyon. Sa mga hunahuna sa mga batan-on, ang mao nga sumbanan usa ka panalipod ngadto kanila sa panaghigugmaay, ang usa ka impluwensya nga anaa kanunay nga nag-aghat kanila sa paglikay sa pagbuhat og butang nga makapugong sa ilang pag-adto sa templo aron ang ilang gugma mahimong hingpit sa malahutayon ug mahangturong panag-uban. Makagiya kini kanila sa pagpangayo og balaang giya sa pagpili sa ilang kapikas, pinaagi sa maalamong pagpili diin nagdepende ang kalipay sa ilang kinabuhi karon ug human dinhi. Makapahimo kini sa ilang mga kasingkasing nga putli ug maayo; mobayaw kini kanila ngadto sa ilang Amahan sa langit. Ang maong kalipay makab-ot sa kadaghanang mga lalaki ug mga babaye kon ang taas nga mga sumbanan sa kaminyoon ug panimalay giumumahan ug gialimahan sa tukmang paagi.⁷

**Ang mga kabatan-onan kinahanglang mag-andam
alang sa kaminyoon ug pagkaginikanan pinaagi
sa pagpuyo og limpyo nga mga kinabuhi.**

Sa kasagaran ang panglawas sa mga anak, kon ang magtiayon hatagan og anak, magdepende sa mga lihok sa mga ginikanan sa wala pa ang kaminyoon. Sa pamantalaan, gikan sa pulpito, ug ilabi na sa panimalay, kinahanglang adunay madungog nga mensahe kanunay nga sa ilang pagkabatan-on sila nagpahiluna og pundasyon alang sa ilang umaabot nga kalipay o kasakit. Ilabi na ang matag batan-ong lalaki, kinahanglang mangandam sa responsibilidad sa pagkaamahan pinaagi sa paghimo sa iyang kaugalingon nga limpyo sa pisikal, aron siya modawat niana nga responsibilidad dili isip usa ka talawan o limbongan, pero isip madungganon ug angay nga makita diha sa panimalay. Ang batan-ong lalaki kinsa, dili angayan, moangkong sa responsibilidad sa pagkaamahan mas grabe pa kay sa limbongan. Ang umaabot nga kalipay sa iyang asawa ug mga anak nag-agad sa iyang kinabuhi sa pagkabatan-on.

Tudloan usab nato ang mga babaye nga ang pagkainahan balaan, kay kon atong sudlan ang katungdanan sa pagmugna og laing kinabuhi, atong gihimo ang balaan nga mga butang. Busa, importante, nga ang mga batan-ong babaye makahibalo nga

kinahanglan nga limpyo ug putli ang ilang mga lawas. . . . Walay inahan nga adunay katungod sa pagsakit sa tibuok kinabuhi sa usa ka bata tungod lang sa butang nga kaingon sa mga batan-on og lingaw-lingaw lang o iyang katungod sa paggamit og makada-ot nga mga drugas ug ubang mahugaw nga mga binuhatan.⁸

Ang kalipay wala magsugod diha sa altar; nagsugod kini sa panahon sa pagkabatan-on ug panaghigugmaay. Kining mga liso sa kalipay gitonom pinaagi sa inyong abilidad sa pagmaster sa inyong mainitong kahinam. Ang kaputli kinahanglang mao ang labaw nga hiyas sa mga batan-on—ang sumbanan nga wala dawata sa kalibutan, ug diin daghang mga tawo sa kalibutan ang wala motuo nga anaa o giampingan diha sa mga kasingkasing sa mga kabatan-onan.⁹

Ang nag-unang dautan sa kalibutan karon mao ang pagkadili putli. . . . Siya kinsa dili putli sa iyang pagkabatan-ong lalaki dili matinud-anon sa pagsalig nga gihatag ngadto kaniya sa mga ginikanan sa babaye, ug ang babaye nga dili putli sa iyang pagkadalaga dili matinud-anon ngadto sa iyang umaabot nga bana ug naghimo sa pundasyon sa kasakit, katahap, ug panagbingkil diha sa panimalay. . . . Ibutang sa hunahuna kining mahangturong kamatuoran nga ang kaputli usa ka hiyas nga bililhon ingon nga usa sa labing halangdong mga kalampusan sa kinabuhi. . . . Mao kini ang nag-unang hinungdan ngadto sa usa ka malipayong panimalay. Walay dungog nga mawala sa pagsunod sa ligdong nga paagi sa mga sumbanan sa Simbahan. Mahimo nga kamo “ania” sa kalibutan ug dili alang “sa kalibutan.” Ipatigbabaw ang inyong kaputli labaw sa tanan! Ang Dios misugo nga kita magpakaputli.¹⁰

Sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw adunay usa lamang ka sumbanan sa moralidad. Walay batan-ong lalaki ang adunay dakong katungod nga dili magmaputli kay sa usa ka batan-ong babaye. Kanang batan-ong lalaki nga mangayo og rekomen sa pagdala sa usa ka putli nga babaye ngadto sa altar gipaabot nga mohatag sa samang kaputli nga iyang gipaabut nga dawaton.¹¹

Ang kaputli, dili pagpatuyang sa panahon sa mga tuig sa wala pa ang kaminyoon, mao ang tinubdan sa panag-uyon ug kalipay diha sa panimalay, ug ang labaw nga makatabang nga butang

alang sa kahimsog ug sa pagpadayon sa kaliwat. Ang pagkamaunungon, pagkamasaligan, pagkamasaligon, pagsalig, gugma sa Dios, ug pagkamaunongon ngadto sa tawo nag-uban niining mutya diha sa korona sa mahiyason nga pagkababaye ug sa [tinuod] nga pagkalalaki. Ang pulong sa Ginoo ngadto sa iyang Simbahan mao: “Ampingi ang inyong mga kaugalingon nga dili mahugawan gikan sa sala sa kalibutan.” (Tan-awa sa Santiago 1:27; D&P 59:9)¹²

Ang Dios mopanalangin kaninyo aron ang inyong mga kinabuhi dili mahugawan, nga kamo mag-ampo ngadto sa Dios ug mohangyo kaniya sa paggiya kaninyo sa pagpili sa inyong ikauban, ug kon napili na, nga kamong duha maningkamot aron kamo makasulod sa balay sa Dios, ug kon ang Ginoo motambong ug mangutana kaninyo sa inyong mga kinabuhi, makatubag kamo kaniya sa matinuoron, “Oo, limpyo kami.” Ang kaminyoon nga nagsugod niana nga basehanan, makahatag kaninyo og kalipay, ang matam-is nga kalipay nga nahibaloan niining kinabuhia, o kahangturan.¹³

Ang mga kabatan-onan kinahanglang makig-deyt sa sakto nga paagi ug timbangtimbangon pag-ayo ang ilang mga pagbati.

Ang mga batan-on, batan-ong mga babaye sa high school, makig-deyt kanunay sa mga batan-ong lalaki nga ilang ka edad, sa ilang sayo nga pagkatin-edyer, naghikaw sa ilang mga kaugalingon nga mas makaila sa ubang mga kauban; ug kanang kada adlaw nga pagpakig-deyt sa ilang pagkabatan-on, magkasuod pag-ayo nga moabut ang ilang mga kahinam sa makadiyot nga kalipay, maghatag og kaalaot sa ilang mga kaugalingon sa tibuok kinabuhi. Ug dili kana imahinasyon lamang! Kamong mga lalaki sa mga Kapangulohan sa mga Stake ug sa mga Bishopric sa mga Ward, ug kamo nga mga amahan ug mga inahan sa pipila kanila, nakahibalo kamo nga kini dili imahinasyon.¹⁴

Batan-ong lalaki, hinumdumi kanunay nga kon ikaw modala og [usa] ka babaye ngadto sa usa ka parti gisalig siya sa iyang amahan ug inahan kanimo. Siya ang ilang labing bililhong kabtangan. Kon isalig nila kanimo ang usa ka libo nga dolyares, dili kamo

maghunahuna sa paggamit niini o paggasto niini. Ilang gisalig nganha kanimo ang butang nga dili kabayran og kwarta, ug dautan ra gayud kaayo kon magbudhi nianang pagsalig. . . . Nakahinumdom ko sa pahimangno sa akong amahan sa dihang nagsugod na ako sa pagpangulitawo og batan-ong babaye: “David, tagda kanang batan-ong babaye sama sa pag-tagad nga gusto nimong ihatag ni bisan kinsang lalaki ngadto sa imong igsoong babaye.” Batan-ong mga lalaki, sunda kana nga tambag ug magpakabuhi kamo nga limpyo ang inyong konsensya, ug unya sa ulahing bahin sa inyong kinabuhi makasulti kamo sa tinuod nga bisan pa sa inyong tanang mga sayop, wala gayud kamo makasala sa usa ka babaye.¹⁵

Sa pagpili og usa ka kauban, gikinahanglan ang pagtuon . . . sa usa ka tawo nga imong gihunahunaan nga ikauban sa biyahe sa kinabuhi. Nakita ninyo kon unsa ka importante ang pagkamatinuoron, ang pagkamaunungon, ang kaputli, ug ang balaang pagtahud. Pero kon makit-an na ninyo kini—Makapangutana kamo, “unsaon man nato pagkahibalo kon duna bay panagsuod, nga makahimo ninyong komportable sa inyong panag-uban?” Mangutana mo, “aduna bay giya?” Bisan og ang gugma dili kanunay nga maoy tinuod nga giya, ilabi na kon kana nga gugma wala basli o kini gihatag ngadto sa usa ka salbahis nga mga tawo, sa tinuod walay kalipay kon walay gugma. “Tingali,” mangutana mo, “unsaon nako pagkahibalo nga ako nahigugma?” Importante kaayo kana nga pangutana. . . .

Sa atubangan sa babaye nga tinud-anay nimong gihigugma dili ka mobati nga mas labaw siya nimo; sa iyang atubangan dili ka mosulay sa pagpahimulos kaniya; sa iyang atubangan gusto kang mahimong labing maayong tawo, kay modasig siya kanimo ngadto niana nga sumbanan. Ug mohangyo ko kaninyo mga batan-ong babaye sa paggamit sa samang giya. Unsa may kadasig nga iyang gihatag . . . ? Kon ang usa ka batan-ong lalaki mouban kaninyo human sa usa ka miting, o human sa usa ka sayaw, ug nagpakita siya og lihok nga mopahimulos kaninyo sumala sa iyang gusto o isip butang nga iyang kalingawan, nan kamo makahibalo nga siya walay gugma.

Ubos sa maong mga kahimtang, bisan unsa pa ang inyong kaibug, batan-ong mga babaye, bisan kon mibati pa kamo nga nahigugma kaniya, gamita ang inyong panghunahuna ug maoy pamandoa sa inyong mga pagbati. Sakitan siguro kamo nga dili mosunod sa gusto sa inyong kasingkasing, pero mas maayo pa nga masakitan kamo og gamay sa inyong pagkabatan-on kay sa mag-antus sa kahapdos sa kasakit unya.¹⁶

Daghang mga panalangin ang naghulat niadtong kinsa nangandam pag-ayo alang sa mahangturong kaminyoon.

Ang batan-ong mga lalaki ug mga babaye kinsa gustong makapuyo og labing malipayong mga kinabuhi magmalampuson kaayo pinaagi sa pag-andam sa ilang mga kaugalingon nga mahimong takus nianang matang sa kaminyoon nga gi-orden sa Dios—ang panaghiusa sa usa ka lalaki ug usa ka babaye nga takus nga ang ilang kaminyoon mapahigayon diha sa templo sa Labing Halangdon. Didto mangluhod ang tinud-anay nga naghigugma-ay. . . , ang matag usa moamping sa kasiguroan sa mosunod:

Una, nga ang ilang dalan sa kaminyoon magsugod sa kaputli. Ang mga anak nga moabut sa pagpanalangin sa panag-uban margarantiyahan og usa ka halangdong pagkatawo sumala sa pagpanunod og usa ka limpyo nga lawas.

Ikaduha, nga ang ilang relihiyoso nga mga pagtuo pareha. Ang kalisud sa pagpadako sa hustong paagi sa mga anak malisud kon ang Amahan ug ang Inahan adunay managlahi nga mga pagtuo bahin sa doktrina ug managlahi og simbahan. . . .

Ikatulo, nga ang ilang mga panaad gihimo uban sa ideya sa mahangturong panag-uban, dili bungkagon pinaagi sa ginagmay nga mga panagbangi o mga kalisud.

Ikaupat, nga ang pakigsaad nga gihimo sa atubangan sa Dios ug gi-*sealed* pinaagi sa Balaang Priesthood mas lig-on kay sa bisan unsang kasabutan.

Ikalima, nga ang usa ka kaminyoon nga gisugdan sama ka mahangturon sa gugma, ang pinakabalaan nga hiyas sa tawha-nong kalag.

Ikaunom, nga ang yunit sa pamilya magpabilin nga dili maputol hangtud sa kahangturan.¹⁷

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsaon nato pagtabang ang mga kabatan-onan nga makasabut sa sagradong mga responsibilidad sa kaminyoon? (Tan-awa sa mga pahina 164–66.) Unsay atong mahimo sa pagtabang nga makaandam ang mga kabatan-onan sa mga hagit nga dili kapugngan nga moabut sa kaminyoon?
- Ngano nga ang kaputli importante sa pagpangandam alang sa usa ka mahangturong kaminyoon ug pamilya? (Tan-awa sa mga pahina 166–68.) Sa unsa nga paagi nga ang pagkadili putli makaapektar sa abilidad sa tawo sa maalamong pagpili og usa ka mahangturong kauban? Unsa nga proseso nga kinahanglang himoon sa usa ka tawo aron kompleto siyang maka-hinulsol sa pagkadili putli? Unsa ang mga panalangin nga madawat kon magpabilin nga putli?
- Si Presidente McKay nagtudlo nga ang mga anak sa kasagaran apektado sa mga binuhatan sa mga ginikanan sa wala pa ang kaminyoon (tan-awa sa mga pahina 166–68.) Dugang sa pagpa-dayon nga limpyo sa moralidad, unsa pay mahimo sa mga kabatan-onan ug mga ginikanan sa paglimpyo sa ilang mga kinabuhi ug sa pagpanalipod sa ilang umaabot nga mga anak?
- Sa unsang mga paagi nga ang medya mosulay sa pag-impluwensya sa atong mga pagsabut bahin sa paghinigugmaay ug kaminyoon? Ngano sa inyong hunahuna nga si Presidente McKay mipasidaan batok sa kanunay nga pagpakig-deyt kon bata pa? Unsa ang ubang angay nga ampingan kon ang mga tawo makig-deyt? (Tan-awa sa mga pahina 168–70.)
- Unsa nga tambag ang ihatag ninyo ngadto sa mga batan-on kinsa naglibog kon nahigugma ba sila? (Tan-awa sa pahina 170.) Unsa ang pipila ka mga hiyas nga importante sa usa ka relasyon?
- Unsa ang katuyoan sa kaminyoon? (Tan-awa sa mga pahina 164–66.) Unsa ang mga kakuyaw sa pagminyo og sayo? Unsa ang mga kakuyaw sa pagdugay-dugay og minyo? Unsaon pagkahibalo sa babaye ug lalaki nga ang panahon sa pagminyo sakto na?

- Si Presidente McKay nagtudlo nga kadtong kinsa nakasabut sa kaminyoon nga usa ka “balaan nga institusyon” malig-on ug magiyahan sa panahon sa panagtrato. Ngano sa inyong hunahuna nga kini tinuod? Sa unsa nga paagi nga inyong nakitang napanalanginan ang mga tawo samtang sila nagsunod sa mga sumbanan sa ebanghelyo samtang managtrato pa?
- Unsa nga mga kapareha ang inyong nakita sa mga pagtulunan ni Presidente McKay alang sa mga kabatan-onan ug sa mga sumbanan nga anaa sa *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan*? Unsaon ninyo pagtabang ang inyong mga anak nga makasabut nga ang mga sumbanan nga gitudlo para kaninyo pareho sa mga sumbanan nga gitudlo para kanila?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Jacob 2:28; Alma 37:37; 39:3–5; D&P 132:15–19

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1969, 7.
2. Kinutlo gikan sa David Lawrence McKay, *My Father; David O. McKay* (1989), 7–8; *parapo giusab*.
3. Kinutlo gikan sa *My Father; David O. McKay*, 8–9; *parapo giusab*.
4. Sa Conference Report, Okt. 1943, 32.
5. Sa Conference Report, Abr. 1964, 6.
6. *Gospel Ideals* (1953), 466–67.
7. Sa Conference Report, Abr. 1969, 7.
8. Sa Conference Report, Abr. 1969, 6.
9. “As Youth Contemplates an Eternal Partnership,” *Improvement Era*, Mar. 1938, 139.
10. Sa Conference Report, Abr. 1969, 6.
11. Sa Conference Report, Abr. 1969, 9.
12. Sa Conference Report, Abr. 1964, 6.
13. *Gospel Ideals*, 465–66; *parapo giusab*.
14. Sa Conference Report, Abr. 1958, 90.
15. *Improvement Era*, Mar. 1938, 191.
16. *Gospel Ideals*, 459–60; *parapo giusab*.
17. *Gospel Ideals*, 465.

Pagsinati og Kalipay diha sa Kaminyoon

*Ang mahimayaong pagsabut sa kaminyoon
nga gihuptan sa Simbahan gihatag sa lima ka
mga pulong nga makita sa ika kwarentay nuybe
nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad:
“ang kaminyoon gi-orden sa Dios.” (D&P 49:15.)¹*

Pasiuna

Si David O. McKay ug si Emma Ray Riggs naminyo sa Templo sa Salt Lake niadtong 2 sa Enero 1901, ang unang magtiayon nga *na-sealed* niana nga templo nianang tuiga. Ang ilang panag-uban sa 69 ka mga tuig nagpakita sa nagpadayong debosyon sa usa ka bana ug asawa ngadto sa usag usa. Ang kalig-on sa ilang kamin-yoon nakita sa ilang mga higala ug sa wala mailhing mga tawo. Si Sister McKay sa makausa misaysay sa mosunod nga kasinatian:

“Mikuyog ko sa akong bana ngadto sa Los Angeles aron mo-pahinungod sa usa ka *meetinghouse*. Mihunong mi sa Wilshire Boulevard aron pahugasan ang among sakyanan. Naglingkod ko sa usa ka bangko ug si President nagbarug duol sa sakyanan. Sa kalit lang sa akong luyo nakadungog ko og gamay nga tingog nga nag-ingon, ‘Nagtuo ko nga kanang tawhana nahigugma kanimo.’ Natingala, milingi ko ug nakita ang usa ka guapo nga batang la-laki nga mga siete anyos ang edad nga may itumon ug kuluton nga buhok ug may dagko nga tabunon nga mga mata. ‘Unsay imong gisulti?’

“ ‘Miingon ko, nga nagtuo ko nga kanang tawhana nahigugma kanimo.’

“ ‘Ngano, oo, nahigugma siya kanako; siya ang akong bana. Nganong nangutana man ka?’

Si Presidente ug Sister McKay nakatagamtam “nianang matam-is nga panag-uban tali sa bana ug asawa nga magkanindot samtang ang mga kalisud sa kinabubi moabut.

“ ‘O, ang iyang pahiyom nganha nimo. Kabalo ka ba, akong ihatag ang tanan sa kalibutan kon ang akong Papa mopahiyom sa akong Mama sama niana’ ”²

Hangtud nga naggamit na si Presidente McKay og *wheelchair*, kanunay siyang mobarug kon ang iyang asawa mosulod sa kwarto, moirog sa iyang lingkuranan, ug moabli sa pultahan sa sakyanan alang kaniya. Kanunay siyang moingon og hello ug manamilit dala ang halok. Nagpadayon kini hangtud nga si Presidente ug Sister McKay naggamit na og *wheelchair*. Kausa sa dihang si Presidente McKay nagsakay sa *wheelchair* alang sa usa ka miting, siya miingon: “Mamalik ta. Wala ko makahalok og panamilit ni Ray.” Gibalik siya alang niining tulumanon nga nahimong kabahin na sa ilang relasyon.³

Usa ka pasidungog sa kaminyoon sa mga McKay gihatag sa usa ka batan-ong lalaki ug babaye nga nag-andam nga magminyo. Usa sa mga anak nga lalaki ni Presidente McKay, nga si David Lawrence McKay, misaysay sa mosunod:

“Sa dihang si Papa ug si Mama nagpuyo sa 1037 East South Temple [sa Dakbayan sa Salt Lake], may miabut nga batan-ong managtiayon nga nagsakay og awto, nanggawas ug milingkod diha sa nataran sa atubangan. Didto, ang batan-ong lalaki mitanyag nga makigminyo ngadto sa batan-ong babaye. Sa kadugayan sumala sa iyang istorya ngadto sa usa ka miyembro sa pamilya, tungod kadto kay ‘gusto nako nga ang among kaminyoon mahisama ka sulundon sa kaminyoon nila ni Presidente ug Sister McKay.’ ”⁴

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang pakigsaad sa mahangturong kaminyoon makahatag og kalipay ug makapalig-on sa gugma.

Sa mga pagtulun-an sa Simbahan ni Jesukristo, ang pamilya mao ang pinakaimportante alang sa kalamboan sa indibidwal ug sa katilingban. “Malipayon gayud kaayo sila nga nakatagamtam sa makanunayong panag-uban, ug kansang gugma, wala maunsa sa bisan unsang panagsumpaki, dili gayud mawagtang hangtud sa katapusang adlaw.” Dili kini mawala kon gi-sealed pinaagi sa

awtoridad sa Balaang Priesthood hangtud sa kahangturan. Ang seremonya sa kaminyoon, kon na-sealed, makahatag og kalipay nga dili hitupngan sa bisan unsang laing mga kasinatian sa kalibutan. “Busa, unsa ang ginahiusa sa Dios , sa tawo ayaw ipabulag sila.” [Marcos 10:9.]⁵

Ang kamahangturon sa pakigsaad sa kaminyoon usa ka mahimayaong pagpadayag, nga naghatag og kasiguroan ngadto sa mga kasingkasing nga nahiusa tungod sa bulawanong pagbugkos sa gugma ug *gi-sealed* pinaagi sa awtoridad sa Balaang Priesthood aron ang ilang panag-uban magmahangturon.⁶

Usa ka pulong bahin sa kamahangturon sa pakigsaad sa kaminyoon. . . . Tan-awon nato ang baruganan niini. Mahimo bang isulti ninyo kanako ang labing balaan nga hiyas sa tawo? . . . Ang gugma mao ang labing balaan nga hiyas sa tawo, ug kon modawat mo sa pagkaimortal sa tawo, kana, kon kamo motuo nga ang kinabuhi magpadayon human sa kamatayon, nan, kinahanglan usab nga kamo motuo nga ang gugma magpadayon usab. Dili ba kana makatarunganon? Ug mangutana ko ninyo niini: Kinsa ang atong mahalon kon ato nang makita kadtong mga tawo sa sunod nga kalibutan?

Tinuod, gisultihan kita sa paghigugma sa tanan. Oo, kinahanglang higugmaon nato ang tanan karon, pero kamo ug ako nasayud nga kita mohigugma niadtong nailhan pag-ayo. . . . Kon ato nang ikahimamat kining mga tawhana sa mahangturon ginghamian, makaila kita kanila, ug makaila kanila tungod sa mga kasinatian niini nga kinabuhi. Ug kanang panag-uban sa naghigugmaay nga mga kasingkasing magpadayon human sa kinabuhi. Mao kana nganong magminyo kita—*ma-sealed*—karon ug sa kahangturan. Dili lamang kini doktrina sa Simbahan—sukaranang kamatuoran kini sa kinabuhi ug kalipay sa tanang tawo. Kabahin kini sa kaalam sa pagpili sa Balay sa Ginoo diin inyong [gipanumpa] ang inyong gugma ug sa gipahinungod ang inyong mga panaad.⁷

Uban sa taas nga sumbanan sa kaminyoon ingon nga gipadayag ngadto ni Propeta Joseph Smith, ang mga miyembro sa Simbahan kinahanglang adunay usa lamang ka tumong, ug kana mao ang pagbutang diha sa hunahuna sa kamatuoran nga ang

kaminyoon, ang pundasyon sa katilingban, “gi-orden sa Dios” [D&P 49:15] alang sa pagtukod og permanenting mga panimalay diin ang mga anak maatiman pag-ayo ug matudloan sa mga barangan sa ebanghelyo.⁸

Atong pulihan ang karon nga ubos nga pagsabut sa kaminyoon sa halangdong pagsabut nga gihatag sa Dios niini. Kagahapon nagbarug ako sa may altar sa templo, ingon nga daghan nang hi-gayon nga ako nagbarug didto, ug nakakita sa duha ka mga kasingkasing—duha ka mga kalag—nga nahimong usa, sama sa duha ka yamog diha sa pungango sa usa ka rosas nga kon ang adlaw mogawas sa kabuntagon, ang usa moipon ngadto sa lain, nga ang duha mahimong usa. Kanang halangdong pagsabut sa kaminyoon sa hunahuna nianang batan-ong pamanhunon, ug ang pagtamud sa pangasaw-onon sa ka sagrado sa kaminyoon, nagtuo ako nga mao ang pinakataas nga butang sa tibuok kalibutan. Aduna silay halangdong pagsabut sa kaminyoon, dili ubos nga pagsabut niini isip pamaagi sa pagtagbaw sa kahinam. Isipon nato ang kaminyoon nga usa ka sagrado nga obligasyon ug usa ka pakigsaad kutob sa mahimo nga kini mahangturon.⁹

Ang bugkos sa kaminyoon kinahanglan nga sama ka mahangturon sa gugma, ang pinakabalaan nga hiyas sa tawo. Labing siguro, kana nga bugkos kinahanglang magpadayon samtang ang gugma magpabiling hiyas sa espiritu.¹⁰

**Kinahanglang magbantay kita sa mga kakuyaw
nga naghulga sa kaminyoon.**

Ang mga timailhan sa panahon nagpakita gayud nga ang kasagrado sa pakigsaad sa kaminyoon gihulga. Adunay mga lugar diin ang seremonya sa kaminyoon mahimong ipahigayon sa bisan unsang oras sa adlaw o gabii nga walay bisan unsang kasabutan. Ang lisensya giisyu ug ang seremonya gihimo samtang ang magtiayon maghulat. Daghang mga magtiayon nga nalaang nianang mga pagdani nga maoy nakaingon sa kapakyasan ug kasubo sa ilang kaminyoon. Sa pipila ka mga hitabo kining mga lugara nahimong lang nga mga kahigayunan sa paghimong legal sa imoralidad. O, pagkalayo nila sa tinuod nga sumbanan! Kutob sa atong mahimo,

kinahanglang atong mapasidan-an ang batan-on nga mga magtiation batok niining sekreto ug dinali-dali nga mga kasal.

Importante usab ang pagpakigbatok sa maliputong mga impluwensya sa gi-imprinta nga literatura nga naghigot sa “pagkawalay hinungdan sa kaminyoon,” nga nagpasiugda og panagtapon nga wala pa makasal, ug gipakapareha nila ang sekswal nga relasyon nga dili pa minyo sa sekswal nga relasyon sa managhigala.¹¹

Ang kaminyoon usa ka sagrado nga relasyon nga sudlan alang sa mga katuyoan nga nasabtan sa tanan—ang una mao ang pagatiman sa usa ka pamilya. Giangkong sa pipila ka mga tig-observer nga ang atong moderno nga kinabuhi karon ingon og mobabag niini nga mga katuyoan.¹²

Usahay ang mga lalaki ug mga babaye nga dunay ubos nga mga sumbanan ug luyahong mga hunahuna magpadala sa ilang mga pagbati, sama sa kabayo nga walay rinda, sa pagsalikway sa paghukom ug pagpugong sa kaugalingon, ug motulod kanila sa pagpakasala nga maoy mohasul sa ilang tanlag ug magpabilin diha sa ilang mga kasingkasing sa walay katapusang pagbasol.

Niining panahona nga ang kaligdong gipadaplin, ug ang kaputli giisip nga kinaraan, naghango ako kaninyo sa dili pagdatot ug paghugaw sa inyong mga kalag gikan niini nga sala, ang sangputanan niini mosakit ug mohasol kaninyo hangtud nga ang inyong konsensya masunog ug ang inyong kinaiya madautan. . . . Hinumdumi, usab, ang kaimportante sa panultihon sa Manluluwas nga kon si kinsa ang makahimo sa pagpanapaw diha sa ilang mga kasingkasing, sila dili makabaton sa Espiritu, pero molimud sa hugot nga pagtuo ug mahadlok [tan-awa sa D&P 63:16].¹³

Baynte kwatro ka mga tuig na ang milabay sa dihang ang *steamship* nga *Marama* mihagbong sa ilang angkla sa gawas sa *coral reef* nga nagliyok sa isla sa Rarotonga, usa ka pasahero nga gustong moadto sa baybayon nangutana sa kapitan nganong wala siya mopaduol ngadto sa pantalan. Sa pagtubagniini, ang sinati nga marinero mihigot sa malimbongon nga dagat ug mitudlo ngadto sa makina sa usa ka barko, nga ang *Maitai*, ug ngadto sa dulong sa laing barko, nga naglutaw pa sa dagat—

kining duha nagpakita sa hilom nga ebidensya sa kakuyaw kon magpaduol pag-ayo sa baybayon niining daghan kaayong *coral* nga isla. “Anhi kita dinhi,” miingon ang kapitan, “tungod kay mas luwas nga maglikay nga maigo sa mga balud ug maguba, sama ni-anang duha ka mga barko nga nadugmok, kansang mga piraso anaa nianang makuyaw nga mga *reef*.”

Ang pagkawalay tahud sa kaminyoon, ang dili maayong tam-bag sa “sabut-sabut nga kaminyoon,” ang dautan, yawan-ong te-yoriya sa “libreng eksperimento sa sekso,” ug ang mga korte sa dinaghang diborsyo mao ang makuyaw nga mga *reefs* diin maoy nakapasangad sa daghang mga barko sa pamilya.¹⁴

Kon pirme kamong magkuyog sa inyong asawa, mas magmali-payon kamo. Ang negosyo maoy makapalayo ninyo sa panimalay. Nag-inusara lang siya. Ayaw og bahina ang inyong pagbati uban sa laing mga babaye, ug kana alang sa babaye ingon man usab sa lalaki. Sa usa ka higayon nagtuo ko nga walay tulubagon ang ba-baye; nga ang lalaki maoy mabasol sa tanang kasamok, sa mga panaglalis ug mga kasubo nga pirming nahitabo, pero akong us-bon og gamay ang akong opinyon. Ang pagpanag-uban mao ang pamaagi sa pagpadayon nianang gugma nga maoy hinungdan sa inyong panaghiusa.¹⁵

Laing hulga sa atong katilingban mao ang nagkadaghan nga mga diborsyo ug kalagmitan giisip ang kaminyoon nga usa lang ka kontrata nga mahimong buwagong sa unang kalisud o kon mo-abut ang walay pagsinabtanay.

Usa sa atong labing bililhong mga kabtangan mao ang atong mga pamilya. Mag-una gayud ang relasyon panimalay, ug, sa atong pagpakabuhi karon, mas bililhon kini kay sa tanang mga sosyal nga mga kalambigitan. Makahatag kini sa kasingkasing sa iyang unang emosyon ug ukban ang lawom nga tuburan sa gugma niini. Ang panimalay mao ang importanting eskwelahan sa mga hiyas sa tawo. Ang mga responsibilidad niini, mga kalipay, mga kasubo, mga pahiyom, mga luha, mga paglaum, ug mga kahingawa mao ang importanting mga tinguha sa kinabuhi sa tawo. . . .

Kon ang usa ka tawo mouna sa negosyo o paglingaw-lingaw kay sa iyang panimalay, siya nianang higayona nagsugod sa pag-padulong ngadto sa pagkahuyang sa kalag. Kon ang klab mas

mahinungdanon ni bisan kinsang tawo kay sa iyang panimalay, panahon na alang kaniya sa pagkumpisal sa mapait nga kaulawan nga napakyas siya sa pagpahimulos sa dakong kahigayunan sa iyang kinabuhi ug napakyas sa katapusang pagsulay sa tinuod nga pagkalalaki. . . . Ang pinakapobre nga balay diin nagpatigbaw ang gugma sa usa ka nagkahiusang pamilya mas dakog bili ngadto sa Dios ug sa umaabot nga kaliwatan kay sa bisan unsang laing mga katigayunan. Sa mao nga panimalay ang Dios makahimo og mga milagro ug mohimo og mga milagro.¹⁶

**Ang usa ka malampusong kaminyoon
nagkinahanglan og walay hunong nga
pagpangulitawo, paningkamot, ug pasalig.**

Gusto kong moawhag sa *walay hunong nga pagpangulitawo*, ug gamiton kini ngadto sa hamtong nga mga tawo. Daghan kaa-yong mga magtiayon ang miduol sa altar sa kaminyoon nga nagtan-aw nga ang seremonya sa kaminyoon mao ang katapusan sa pagpangulitawo imbis sinugdanan sa usa ka mahangturong pagpangulitawo. Dili nato kalimtan nga sa panahon sa kalisud sa kinabuhi sa panimalay—ug kini moabut gyud—nga ang malumong mga pulong sa pasalamat, maayong mga buhat mas mao pay mapasalamatan kay niadtong matam-is nga mga adlaw ug mga bulan sa pagpanagtrato. Human lang sa seremonya ug sa panahon sa mga pagsulay nga moabut kada adlaw sa panimalay nga ang pulong “salamat kanimo,” o “pasayloa ko,” “palihug,” sa bahin sa bana og asawa makatampo nianang gugma nga inyong gidala didto sa altar. Angay nga ibutang sa hunahuna nga ang gugma mahimong mamatay sama sa lawas nga dili makadawat og pagkaon. Ang gugma mapakaon pinaagi sa pagkamabination ug pagkamatinahuron. Makahuluganon kaayo nga ang unang hugpong sa mga pulong nga gitawag na karon sa Kristohanong kali-butan nga Salmo sa Gugma, mao ang, “Ang gugma mapailubon ug mapuangoron” [Tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 13:4.] Ang singsing sa kasal wala maghatag og katungod sa lalaki nga magmadagmalon o walay paghunahuna, ug walay babaye nga adunay katungod nga magkayamukat bating batasan, o masumpakion.

Ang sunod nga butang nga makatampo sa inyong malipayong kaminyoon nga akong nganlan mao ang *pagkontrol sa*

kaugalingon. May gagmay nga mga butang nga makalagot kaninyo, ug kamo daling mosulti, og masakit, makusog, ug makasamad sa kasingkasing sa lain. Wala akoy laing nahibaloan nga hiyas nga makatampo sa kalipay ug kalinaw sa panimalay nga mas labaw pa sa kalidad sa pagkontrol sa kaugalingon sa pagsulti. Likayi ang pagsulti sa masakit nga pulong nga moabut dayon sa inyong hunahuna kon kamo masakitan o kon kamo makakita og butang sa laing tawo nga makapasilo kaninyo. Ginaingon nga sa panahon sa pagpangulitawo kinahangalang ablihon nato og dako ang atong mga mata, pero human sa kaminyoon atong isira ang katunga. . . .

“Ang kaminyoon maoy usa ka relasyon nga dili makalahutay diha sa kahakog, kawalay pailub, pagdominar, pagkawalay kaangayan, ug kakulang sa respeto. Ang kaminyoon maoy usa ka relasyon nga molungtad tungod sa pagdawat, pag-angay-angay, pagbinahinay, paghinatagay, pagtinabangay, pagkat-on sa usag usa, pagkamaayog buot.”¹⁷

Ibaliwala ang mga sayop, dayga ang mga hiyas. Human matapos ang unang kadasig sa hanimun, ang mga magtiayon magsugod sa pagkakita sa mga kahuyang, sa mga kinaiya nga wala nila mamatikdi kaniadto. Ang mga responsibilidad sa pagkainahan moabut ngadto sa babaye. Mga kalisud sa pagbayad sa mga utang moabut. Ug mao nga kita malagmit mangita na og sayop. Magkat-on kita sa pagkontrol sa atong mga kaugalingon niana nga butang. . . .

Giisip ko kini nga naestablisar nga kamatuoran nga walay kaminyoon nga adunay makita nga tinuod nga kalinaw, gugma, kalmipyo, kaputli, ug kalipay, diin wala diha ang espiritu ni Kristo, ug ang inadlaw, inoras nga pagpaningkamot sa mahigugmaong pagsunod sa iyang balaan nga mga sugo, ug ilabi na, ang pagampo magabii sa pagpasalamat sa mga panalangin nga nadawat.

Ang Dios motabang kanato sa pagtukod og mga panimalay din ang espiritu sa langit mahimong masinati dinhi sa yuta. Kamo ug ako nasayud nga posible kana, dili kini usa ka damgo, dili kini usa ka teoriya. Mahimong makabaton kita nianang matam-is nga panag-uban tali sa bana ug asawa nga magkanindot samtang ang mga kalisud sa kinabuhi moabut. Mahimong makabaton kita

og mga panimalay diin ang mga anak wala gayud makadungog sa amahan ug inahan nga mag-away. Ang Dios motabang kanato . . . sa pagtukod sa maong mga panimalay, ug sa pagtudlo sa atong batan-ong mga lalaki ug mga babaye kinsa naghandom sa kina-buhi sa panimalay, sa pagsunod sa ingon nga sumbanan.¹⁸

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsay nakapadani kaninyo mahitungod sa relasyon tali ni Presidente ug Sister McKay? Sa unsa nga paagi nga ang ilang relasyon nakapadako sa iyang kredibilidad sa paghatag og tam-bag bahin sa kaminyoon?
- Si Presidente McKay nagtudlo nga ang gugma mao “ang labing balaan nga hiyas sa tawo” (pahina 175–76.) Ngano sa inyong pagtuo nga kana tinuod?
- Ngano sa inyong hunahuna nga kini nagpasabut nga ang “ka-minyoon gi-orden sa Dios”? (Tan-awa sa mga pahina 175–76.) Unsay epekto niana nga kahibalo sa atong kinaiya bahin sa ka-minyoon? Unsa ang gitudlo sa “Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan” mahitungod sa kaminyoon?
- Unsa ang pipila ka mga kakuyaw nga naghulga sa mga kamin-yoon karon? (Tan-awa sa mga pahina 177–80.) Unsa ang kalai-nan tali sa pagtan-aw sa kaminyoon isip usa ka pakigsaad ug pagtan-aw sa kaminyoon isip usa “lang ka kontrata”? Unsaon na-to pagsulbad ang mga problema ug mga panagbingkil nga mo-abut sa kaminyoon? (Tan-awa sa mga pahina 180–81.)
- Ngano nga ang ubang mga tawo molangaylangay o maglikay sa kaminyoon? Unsaon nato sa pagtabang sa uban nga moisip sa kaminyoon ingon nga “taas nga sumbanan” nga gipamu-long ni Presidente McKay?
- Ngano nga ang walay hunong nga pagpangulitawo gikina-hanglan sa tibuok kaminyoon? (Tan-awa sa mga pahina 180–81.) Unsa nga mga paagi ang inyong nakaplagan sa pag-lig-on sa inyong relasyon uban sa inyong kapikas? Unsa nga mga ehemplo ang inyong nakita sa ubang mga magtiayon kin-sa nagpadayon sa paglig-on sa ilang mga kaminyoon?

- Ngano nga ang sakit nga mga pulong makadaot sa relasyon sa kaminyoon? Unsaon nato nga makontrol ang kaugalingon niining bahina? (Tan-awa sa mga pahina 180--81.)
- Si Presidente McKay nagtudlo nga walay kaminyoon nga molungtad kon wala ang “Espiritu ni Kristo” (pahina 181.) Sa unsa nga mga paagi nga kita makadala sa espiritu ni Kristo diha sa kaminyoon?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mateo 19:3–8; Mga Taga-Efeso 5:25; D&P 25:14; 42:22; 49:15–17; 131:1–4

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1969, 6–7.
2. Emma Ray Riggs McKay, *The Art of Rearing Children Peacefully* (1952), 10.
3. Kinutlo gikan sa David Lawrence McKay, *My Father; David O. McKay* (1989), 264.
4. *My Father; David O. McKay*, 1.
5. Sa Conference Report, Abr. 1956, 9; parapo giusab.
6. *Gospel Ideals* (1953), 463.
7. “As Youth Contemplates an Eternal Partnership,” *Improvement Era*, Mar. 1938, 191.
8. Sa Conference Report, Abr. 1953, 16.
9. *Gospel Ideals*, 478.
10. Sa Conference Report, Abr. 1947, 119.
11. Sa Conference Report, Abr. 1969, 7.
12. Sa Conference Report, Abr. 1945, 141.
13. Sa Conference Report, Okt. 1951, 8–9; parapo giusab.
14. *Gospel Ideals*, 508–9.
15. Sa Conference Report, Abr. 1956, 9.
16. Sa Conference Report, Abr. 1964, 5.
17. Sa Conference Report, Abr. 1956, 8–9.
18. Sa Conference Report, Abr. 1952, 87.

"Maningkamot kita sa pagbimo sa mga panimalay nga [matarung], . . . maningkamot nga sa atong mga panimalay kita makabaton og tiptk sa langit dinhi sa yuta."

Ang Halangdong Katungdanan sa mga Ginikanan

Panalipdi ang inyong mga anak. Giyahe sila . . . pinaagi sa ehemplo sa usa ka mabinationg amahan, sa usa ka mahigugmaong inahan.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay kanunay nga magpasalamat sa iyang mga ginikanan ug sa ilang impluwensya sa iyang kinabuhi: “Gikan [sa akong amahan] nakat-unan nako ang mga leksyon sa pagtrabaho ug pagsimba nga magamit sa moral ug espirituhanong mga kalihokan ingon man usab sa dinalian, temporal nga mga butang. Bisan unsang katungdanan ang atong gihuptan, bisag unsa nga buluhaton, kinahanglang buhaton gayud nato ug ihatag ang atong labing maayo ngadto niini.

“Ang maayong ehemplo sa akong inahan nagpabilin kanako kanunay—ang iyang kalumo ug pailub ug sinseridad.”²

Mao nga si Presidente McKay usab adunay gamhanang impluwensya isip usa ka amahan. Sa gamay pa ang usa sa iyang mga anak, nga si David Lawrence, mikuyog siya sa iyang amahan sakay sa usa ka karwahe. “Mitabok mi sa nagkadako nga tubig sa sapa nga nagpangilat,” nahinumdom si David Lawrence, “ug naabtan mi sa kusog nga buhagay sa tubig gikan sa bukid diha sa sapa. Kaingon nako og mao na kadto ang katapusan sa kalibutan, ug nagsugod sa paghilak. Gisabak ug gigakos ko ni Papa sa tibuok gabii hangtud nga giluwes kami sa pagkabuntag. Lisud kaayo nga mosupak sa usa ka tawo nga naghigugma ug mogakus kanimo.”³

Nahinumdom si David Lawrence nga si David O. ug si Emma Ray McKay miklaro sa unsay ilang gusto sa ilang mga anak ug nga sila, isip mga ginikanan, “disiplinado kaayo nga dili gayud kami mahibulong nga magtan-aw kanila nga lahi ang ilang himoon kay

sa unsay angay namong himoon. . . . Ang gilauman sa among mga ginikanan nakahatag sa dalan nga among subayon, ug ang among gugma alang kanila nakahatag og dili kapugngan nga hinungdan alang kanamo nga mosubay niana nga dalan. Nakat-on kami sa pagmahal kanila tungod kay una silang nagmahal sa usag usa ug kanamo.”⁴

Ang ehemplo ug tambag ni Presidente McKay ngadto sa mga ginikanan nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw naghulagway sa iyang pagsabut sa ilang importanting impluwensya ug nagpakita sa iyang pagtuo nga “walay laing kalampusan ang makahulip sa kapakyasan diha sa panimalay.”⁵

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang mga ginikanan adunay balaang responsibilidad sa pag-atiman ug sa paggiya sa ilang mga anak.

Ang bag-ong natawo nga bata mao ang labing tabanganan kaayo nga binuhat dinhi sa kalibutan. Ang mapanalipdong pag-atiman sa ginikanan importante sa iyang pagpakabuhi, ingon man usab sa iyang pagtubo. . . . Ang atong pinakabililhon nga mga kabtangan, ang atong mga bahandi sa kahangturán, mao ang atong mga anak. Kini angayan ug kinahanglang makadawat sa atong pinakadako ug sa atong labing makanunayong pag-atiman ug giya. . . .

Ang pagdala og mga anak nganhi sa kalibutan nagpasabut nga adunay kuyog nga dagkong mga responsibilidad ug nagbukas sa panan-awon sa pinakahalangdong katuyoan sa kinabuhi, sa ato pa, pagpakigtambayayong uban sa dios “sa pagpahinabo sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon sa tawo.” (Moises 1:39.)⁶

Ang Amahan sa tanang katawhan nagpaabut sa mga ginikanan, isip iyang mga representante, sa pagtabang kaniya sa pag-ugmad ug sa paggiya sa mga kinabuhi sa mga tawo ug sa imortal nga mga kalag. Mao kana ang pinakataas nga buluhaton nga ikahatag sa Ginoo sa tawo.⁷

Ang pagkaginikanan . . . kinahanglang isipon nga sagrado nga obligasyon. Adunay butang diha sa kalag sa tawo nga mosupak batok sa nagpasagad nga ginikanan. Mitanom ang Dios diha sa

mga kalag sa mga ginikanan sa kamatuoran nga sila dili makabaliwala sa sangputanan sa responsibilidad sa pagpanalipod sa mga bata ug sa mga batan-on.

Ingon og adunay nagkadako nga kalagmitan sa pagbalhin niining responsibilidad gikan sa panimalay ngadto sa impluwensya sa gawas, sama sa eskwelahan ug sa simbahan. Bisan unsa pa ka importante kining mga impluwensya sa gawas, dili gayud kini makahulip sa impluwensya sa inahan ug sa amahan. Ang kanunay nga pagbansay, kanunay nga pagbantay, pagpakig-uban, pagkahimong magbalantay sa atong kaugalingong mga anak gikinahanglan aron pirming magkahiusa ang atong mga panimalay.⁸

Ang inspirasyon sa Dios makita diha sa pagsugo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa paghiusa sa ilang mga panimalay ug sa pagtudlo sa ilang mga anak sa mga baruganan sa ebanghelyo ni Jesukristo. “Ug sila usab motudlo sa ilang mga anak sa pag-ampo, ug sa paglakaw nga matarung sa atubangan sa Ginoo.” Kini nga sugo gikan sa Ginoo, nga gihatag ngari kanato diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad, seksyon 68, bersikulo 28, walay gibilin nga pagduhaduha bahin sa responsibilidad sa mga ginikanan sa pagtudlo sa ilang mga anak—ang responsibilidad nga sa kanunay isalig ngadto sa Simbahan, sa publikong mga eskwelahan, ug sa mga opisyal sa balaod⁹

Tulo ka mga grupo ang adunay responsibilidad sa pagbansay sa mga bata: Una, ang pamilya; ikaduha, ang Simbahan; ikatulo, ang nasud. Ang pinakaimportante niini mao ang pamilya. Pinaagi sa balaang kasugoan ang Ginoo mihatag diha sa mga ginikanan sa responsibilidad, una sa pagtudlo sa doktrina sa paghinulsol; ikaduha, sa hugot nga pagtuo diha ni Kristo, ang Anak sa buhing Dios; ikatulo, sa bunyag ug pagkumpirma; ikaupat, sa pagtudlo sa mga anak sa pag-ampo; ikalima, sa pagtudlo sa mga anak nga maglakaw nga matarung sa atubangan sa Ginoo [tan-awa sa D&P 68:25–28]. Ang mga ginikanan nga molikay niini nga responsibilidad manubag sa sala sa walay pagpakabana.¹⁰

Ang pinakadakong pagsalig nga moabut ngadto sa usa ka lalaki ug babaye mao ang pagtugyan diha kanila sa kinabuhi sa usa ka gamayng bata. Kon ang usa ka tawo nakasala kinsa gisaligan sa kwarta sa laing tawo, ma taga bangko, ma taga munisipyo, o

mga opisyal sa nasud, siya dakpon ug tingali prisohon. Kon ang usa ka tawo nga gisaligan sa sekreto sa gobyerno mobutyag niana nga sekreto, ug magluib sa iyang nasud, gitawag siya nga traydor. Unsa kahay hunahuna sa Ginoo, sa mga ginikanan kinsa, tungod sa ilang kaugalingong pagpasagad o tinuyo nga tinguha sa pagpatuyang sa ilang kahakog, mapakyas sa pag-atiman sa hustong paagi sa ilang mga anak, ug sa ingon dili matitud-anon sa labing dako nga pagsalig nga gihatag ngadto sa mga tawo? Agi og tubag miingon ang Ginoo: “. . . ang sala anaa diha sa mga ulo sa mga ginikanan. (D&P 68:25.)¹¹

Walay butang nga temporaryo diha sa panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Walay elemento sa pagkalumalabay diha sa relasyon sa pamilya. Ngadto sa Santos sa Ulahing mga Adlaw ang panimalay mao ang tinuod nga sukaranang yunit sa katilingban; ug ang pagkaginikanan maoy sunod sa pagkaDios. Ang sekreto sa pagkamaayong lumulupyong anaa diha sa panimalay. Ang sekreto sa pagtudlo og hugot nga pagtuo diha sa Dios, hugot nga pagtuo sa iyang Anak, ang Manunubos sa kalibutan, hugot nga pagtuo sa mga organisasyon sa Simbahan, anaa diha sa panimalay. Anaa kini diha gitumong. Gihatag sa Dios diha sa mga ginikanan ang responsibilidad sa pagtudlo niini nga mga baruganan nganha sa mga hunahuna sa mga anak. Ang atong mga eskwelahan, ang atong mga organisasyon sa Simbahan, ug ang pipila ka angay nga sosyal nga mga institusyon mga tabang sa paglig-on ug paggiya sa mga kabatan-onan, pero wala niini—mahinungdanon ug importante man kini sa mga kinabuhi sa atong mga kabatan-onan—ang makapulihon sa kamalungtaron ug sa impluwensya sa mga ginikanan diha sa panimalay.¹²

**Ang mga inahan adunay gamhanang impluwensya
alang sa kaayohan sa ilang mga anak.**

Usa sa labing dakong panginahanglan sa kalibutan karon mao ang intelehente, makugihon nga inahan. . . .

Ang pagkainahan mao ang pinakadakog potensyal nga impluwensya alang sa kaayohan o kadautan sa kinabuhi sa tawo. Ang hulagway sa inahan mao ang unang momarka sa wala pa masulati nga pahina sa hunahuna sa gamay nga bata. Ang iyang mga

paggakus nga maoy unang nakapamata sa pagbati sa seguridad; ang iyang halok ang unang nakapaamgo sa pagbati og gugma; ang iyang simpatiya ug kalumo ang unang nakapasiguro nga adunay gugma dinhi sa kalibutan.¹³

Ang pinakahalangdong katungdanan sa kalibutan mao ang pagkainahan. Ang tinuod nga pagkainahan mao ang pinakamaanindot sa tanang mga *arts*, ang pinakaimportante sa tanang mga propesyon. Siya kinsa makapintal og obra maestra, o makasulat og usa ka libro nga makaimpluwensya sa minilyon, angayan sa pagdayeg ug pag-ila sa katawhan; pero siya kinsa malampusong nag-amuma sa usa ka himsog nga pamilya, matahum nga mga anak, kansang imortal nga mga kalag makaimpluwensya sa tibuok kapanahunan sobra pa human molubad ang mga pinintal, ug ang mga libro ug mga estatuwa nangadunot o nangaguba na, maoy angayan sa pinakataas nga dungog nga ikahatag sa tawo, ug sa pinakamaanindot nga mga panalangin sa Dios.¹⁴

Ang mga inahan ang nagtanom sa mga liso diha sa pagkabata nga maoy nagdeterminar sa dakong ani sa kinabuhi sa pagkahingkod na. Ang usa ka inahan nga mosilsil ngadto sa mga kalag sa iyang mga anak sa pagtahud sa usag usa ug sa pagmahal sa inahan ug amahan, makahatag og dakong pagserbisyo ngadto sa Simbahan ug ngadto sa mga katawhan sa kinatibuk-an. Ang mga anak nga gikan niining maong mga panimalay mogawas ngadto sa kalibutan isip maayong mga lumulupyong—mga lumulupyong nga mohatag og serbisyo nga nahatag sa ilang mga ginikanan, sa pagpakig-away sa mga gubat diin ang ilang mga ginikanan nakig-away. . . .

Ang pagkainahan mao ang usa ka butang sa tibuok kalibutan nga sa labing tinuod naglarawan sa hinatag sa Dios nga mga hiyas sa paglalang ug pagsakripisyo. Bisan og kini nakapaduol sa babaye nganha sa ngilit sa kamatayon, ang pagkainahan naggiya usab kaniya ngadto sa dapit sa tuburan mismo sa kinabuhi, ug nakapahimo kaniya nga kauban sa Tiglalang sa paghatag og mortal nga kinabuhi sa mahangturong nga espiritu.

Sa tanang mga katuigan sa pagkamasuso, pagkabata, ug pagkabatan-on, oo, bisan inig kainahan na sa iyang mga anak nga babaye ug inig ka amahan na sa iyang mga anak nga lalaki, ang

inahan sa malumo, mahigugmaong paagi mosakripisyo alang kanila sa iyang panahon, sa iyang kahayahay, sa iyang kalipay, sa iyang gikinahanglang pahulay ug paglingawlingaw, ug, kon gikinahanglan, sa iyang panglawas ug sa iyang kinabuhi mismo. Walay pinulongan nga makahulagway sa gahum ug katahum ug pagkabayani sa gugma sa usa ka inahan. . . .

Usa sa akong gihambin nga pinakabililhon nga mga bahandi mao ang panumduman sa mga pag-ampo ni Mama diha sa kilid sa higdaanan, sa iyang mapinangaong paghapuhap samtang iyang isuksuk ang mga habol libot sa akong igsoong lalaki ug kanako ug halokan kami usag usa. Gagmay pa kaayo mi ug bata-bataon nga pagpasalamat og dako sa maong debosyon, pero dili na kaayo bata pa nga makahibalo nga si Mama naghigugma kanamo.

Ang pagkaamgo niining gugma ni Mama, uban sa pagsunod sa mga lagda sa usa ka sulundon nga amahan, nga sobra sa makausa sa panahon sa madalidalion nga pagkabatan-on mipahilayo kanako gikan sa mga tintasyon.¹⁵

Walay mas halangdong buhat nga mahimo niining kalibutana ni bisan kinsang inahan kay sa pag-amuma ug paghigugma sa mga anak nga gihatag sa Dios kaniya. Mao kana ang iyang katungdanan.¹⁶

Ang mga amahan kinahanglang aktibong moapil sa pag-amuma sa ilang mga anak.

Usa ka hapon niana, mga alas singko, upat ka mga kaigsoonan ang nagpaingon sa Main Street [sa Dakbayan sa Salt Lake, Utah] nga nagsakay og usa ka sakyanan. Sa dihang miagi sila sa First South Street, nakadungog sila og masulub-ong singgit, “Papa! Papa! Papa! huwat.” Ang amahan mao ang drayber, ug nakadungog ug nakaila sa tingog sa iyang anak nga lalaki. Iyang gipahunong ang sakyanan diha-diha dayon. Sa dihang mitan-aw ang mga lalaki, ilang nakita nga migawas gikan sa samok ug nagduot nga mga tawo, ang usa ka batang lalaki nga nag-edad og nuybe anyos, naglisud og ginhawa, naghangos, naghilak, tungod sa iyang paningkamot sa paggukod sa sakyanan. . . .

Ang amahan miingon, “Ngano, diin man ka, gikan anak?”

“Nagsige kog pangita nimo.”

“Mao ba, mibiya ka ba sa dapit nga atong gikasabutan nga adto ta magkita?”

“Oo, nangita ko kon asa na ka.”

Ang bata nakasabut nga sila magkita sa atubangan sa Tabernakulo. Ang amahan sa tinuod nagpasabut nga magkita sila sa unahan pa sa dalan. Tungod kay wala masabti, ang anak nabuwag gikan sa iyang ginikanan, ug ang gamayng bata nasum-ok sa daghang mga tawo, nga walay panalipod.

Nagtuo ko nga kana naghulagway sa tingog sa pasidaan nga kanunay nga gipalanog. Mga amahan, wala bay pagsinabtanay tali kaninyo ug sa inyong mga anak? Adunay bay naglatagaw diha sa pundok sa kinabuhi, nga giliyokan sa tanang mga matang sa mga tintasyon, ug kamo nagdahom nga makigkita kaniya sa gikasabutan nga lugar nga wala niya mahibaloi? Tingali og siya dili makagawas gikan nianang pundok ug mosinggit, “Papa, Papa!” ug kon makagawas man siya, basin og dili ka makadungog sa tawag, tungod kay naokupar ang inyong hunahuna sa mga kalihokan sa kinabuhi. Mao nga tingalig inyo lang siyang labyan ug mobiya kaniya taliwala sa dautan, sa pagpangita sa iyang kaugalingong dalan pauli. Dad-a ang inyong mga anak uban kaninyo subay niining dalan sa kinabuhi, aron inyo silang ikauban sa mahangturong panimalay diin adunay walay katapusang kalinaw ug katagbawan.¹⁷

Ang amahan kinsa, tungod sa negosyo o politikal o sosyal nga mga responsibilidad, napakyas sa pagtabang sa iyang asawa sa mga responsibilidad sa pag-amuma sa iyang mga anak dili matitud-anon sa iyang mga obligasyon sa kaminyoon, usa ka negatibo nga elemento sa malipayon unta nga kahintang sa panimalay, ug posibling nakadugang sa panaglalis ug kasaypanan.¹⁸

Kinahanglang itudlo sa mga ginikanan sa mahigugmaong paagi ang pagkamasulundon ug ang balaang pagtahud.

Ang balaang pagtahud ug pagkamasulundon ngadto sa balaod kinahanglang magsugod sa panimalay. Sa pagkatinuod, walay igong pagpasabut nga ikahatag mahitungod diha sa responsibilidad sa mga ginikanan sa pagtudlo sa ilang mga anak sa balaang pagtahud alang sa Dios sa tanang mga butang nga sagrado, ug sa pagtahud ug pagsunod sa balaod.¹⁹

Ang pagkamasulundon mao ang unang balaod sa langit, ug mao kini ang balaod sa panimalay. Walay tinuod nga kalipay diha sa panimalay kon walay pagkamasulundon—ang pagkamasulundon maangkon, dili pinaagi sa pisikal nga pwersa, pero pinaagi sa balaang elemento sa gugma. Walay panimalay kon walay gugma. Mahimong aduna kamoy palasyo pero dili panimalay, ug mahimong magpuyo kamo sa payag nga inatopan og yuta, ug salog nga yuta, ug masinati diha ang labing mahimayaong panimalay sa tibuok kalibutan, kon sulod nianang upat ka mga bongbong adunay balaang baruganan sa gugma, [nga maoy nakapahimo] nianang balaang pagkamasulundon ug pagtuman nga maoy makapaanindot sa kinabuhi.²⁰

Adunay dili maayong mga teyoriya nga gihisgutan mahitungod sa paghatag og kahigayunan sa mga anak kon unsay ilang gusto, ug sa pagpatunhay sa ilang tagsa-tagsa ka pagkatawo. Ang uban niining mga tigpangagpas nagtuo nga ang anak kinahanglang hatagan og pagtugot sa pagsulbad sa ilang kaugalingong mga problema nga walay giya gikan sa mga ginikanan. Adunay pipila ka hiyas niini, pero mas daghan pa ang sayop. . . .

... Ang bata kinahanglan makat-on nga adunay limitasyon ang iyang mga aksyon, nga adunay mga utlanan nga kon lapason dili gayud malikayan ang silot. Kini nga pag-uyon sa mga kondisyon sa panimalay sayon ra nga maangkon pinaagi sa pagkamanggihatagon, pero mausabon. “Bansaya ang bata diha sa dalan nga iyang pagalaktan: ug bisan kon siya matigulang na siya dili mobiya gikan niana.” [Tan-awa sa Mga Proverbio 22:6.]²¹

Ang kabatan-onan [nagkinahanglan] og giya, direksyon, ug angay nga pagpugong. “Himoa nga ang unang leksyon sa inyong anak mao ang pagkamasulundon, ug ang ikaduha mao ang unsay inyong gusto,’ miingon si Benjamin Franklin. . . . Ang bata kinahanglang makat-on og sayo nga ang kalibutan wala buhata alang kaniya lamang; nga siya adunay obligasyon ngadto sa uban. . . .

Ang mga ginikanan, usab, adunay responsibilidad niini nga pagbansay nga dili mopasuko sa mga anak [tan-awa sa Mga Taga-Efeso 6:4]. Kinahanglang mosabut sila nga dili mopalagot pinaagi sa pagsamoksamok o dili makatarunganong pagpamasangil.

Kutob sa mahimo kinahanglang moawhag sila kay sa magbagulbol o mangasaba.²²

**Ang ehemplo sa ginikanan usa ka gamhanang
pwera diha sa mga kinabuhi sa mga anak.**

Adunay responsibilidad ang tanan, ug ilabi na ang mga amahan ug mga inahan, nga magpakita og mga ehemplo ngadto sa mga anak ug sa mga batan-on nga angay sundon. Ang mga ginikanan kinahanglang magsinsero sa pagsunod sa balaod ug sa pagtuman sa priesthood diha sa ilang mga panimalay, aron ang mga anak makakita og maayong ehemplo.²³

Katungdanan sa mga ginikanan ug sa Simbahan nga dili lamang motudlo pero mopakita usab sa mga kabatan-onan nga ang pagpuyo og kinabuhi sa kamatuoran ug moral nga kaputli makahatag og kalipay ug kamaya, samtang ang mga pagsupak sa moral ug sosyal nga mga balaod moresulta lamang sa pagkahigawad, kasubo, ug, kon masobrahan, sa pagkaalaot.²⁴

Katungdanan nato isip mga hamtong ug mga ginikanan sa [atong mga anak] mao ang pagpakita kanila og maayong ehemplo diha sa panimalay ug sa katilingban. Responsibilidad nato ang pagdani sa atong mga anak sa atong sinseridad sa atong pagtuo sa ebanghelyo ni Jesukristo. Dili gayud angay sa mga ginikanan nga motudlo og usa ka butang mahitungod sa ebanghelyo ug dayon lain ang buhaton. Ang mga anak dali kaayong makamatikod sa pagkadili sinsero.²⁵

Ang pamilya naghatag ngadto sa bata sa iyang ngalan ug dungog diha sa katilingban. Ang usa ka bata gusto nga ang iyang pamilya mahimong maayo sama sa iyang mga higala. Gusto niyang ikapasigarbo ang iyang amahan, ug mobati og kadasig kanunay samtang siya maghunahuna sa iyang inahan.²⁶

Ang Dios motabang kanato sa pagpanalipod sa kamatuoran—labaw pa niana, sa pagsunod niini, sa paghimo niini nga ehemplo diha sa atong mga panimalay. . . . Ang Dios mohatag kaninyo og gahum nga makabaton niana nga impluwensya, aron ang inyong mga anak magmatinud-anon hangtud sa katapusan, hangtud sa kamatayon kon gikinahanglan, ngadto sa kamatuoran sa ebanghelyo ni Jesukristo.²⁷

Maningkamot kita sa paghimo sa mga panimalay nga [matarung], sa paghimo sa atong kaugalingon nga mas buotan nga mga bana, mas mahunahunaon nga mga asawa, mas maayong ehemplo ngadto sa atong mga anak, maningkamot nga sa atong mga panimalay kita makabaton og tipik sa langit dinhi sa yuta.²⁸

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang mga tahas sa mga ginikanan sa plano sa Dios sa “pag-pahinabo sa pagkaimortal ug kinabuhi nga dayon”sa Iyang mga anak? (Tan-awa sa mga pahina 186–88.) Sa unsa nga paagi nga ang mga amahan ug mga inahan magbahin sa responsibilidad sa pagpadako sa mga anak diha sa pagkamatarung? (Tan-awa sa mga pahina 188–91.)
- Nganong unahon man sa mga ginikanan ang ilang mga anak ug panimalay? Unsa nga mga matang sa mga impluwensya o mga kalihokan ang makigkompetensya sa pagpanaghiusa sa pamilya? Sa unsang paagi nga ang mga ginikanan makapahigayon sa mga kalihokan sa gawas sa panimalay sa tukma nga panglantaw? Ngano nga importante nga iapil ang tanang mga miyembro sa pamilya niini nga mga desisyon?
- Unsang espesyal nga relasyon ang kinahanglang anaa tali sa usa ka inahan ug sa iyang mga anak? (Tan-awa sa mga pahina 188–90.) Sa unsang talagsaong mga paagi nga ang mga inahan makaimpluwensya sa ilang mga anak alang sa maayo?
- Unsa ang mahimo sa mga amahan aron aktibong makatabang sa pag-amuma sa ilang mga anak? (Tan-awa sa mga pahina 188–91.) Unsa nga mga panalangin ang moabut sa mga amahan ug mga anak kon sila mogahin og panahon sa usag usa?
- Unsa ang pipila ka epektibo nga mga paagi alang sa mga ginikanan sa pagtudlo sa mga anak sa pagkamasulundon ug sa balaang pagtahud? (Tan-awa sa mga pahina 191–92.) Ngano nga ang gugma usa ka importanting bahin niini nga paningkamot? Unsa ang mahimo sa mga ginikanan kon ang mga anak mopi-li sa pagsupak ug magmasukulon?
- Unsay epekto diha sa mga anak kon ang mga ginikanan “motudlo og usa ka butang mahitungod sa ebanghelyo ug mobuhat

og lain”? Sa unsang paagiha ninyo nakita nga ang ehemplo sa ginikanan nakaimpluwensya sa mga anak sa positibo nga mga paagi? (Tan-awa sa mga pahina 193–94.)

- Sa unsa nga mga paagi nga kita makatabang sa nag-inusara nga mga ginikanan kinsa naningkamot sa pagpadako sa ilang mga anak sa pagkamatarung?
- Ngano sa inyong hunahuna nga gibutang sa Ginoo ang mga responsibilidad sa pagkaginikanan labaw pa sa tanang laing mga responsibilidad? Ngano nga importante nga masabtan nga ang panimalay mao ang sukaranang yunit sa Simbahan? Unsa nga mga kapareho ang inyong nakita tali sa mga pagtulan-an ni Presidente McKay bahin sa pamilya ug sa “Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan?”

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mga Taga-Colosas 3:20–21; 1 Nephi 1:1; 8:35–38; Enos 1:1–3; Alma 56:41–48

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1967, 97.
2. *Secrets of a Happy Life*, hinugpong ni Llewelyn R. McKay (1960), xii.
3. Kinutlo sa John J Stewart, *Remembering the McKays* (1970), 30.
4. David Lawrence McKay, *My Father, David O. McKay* (1989), 99; parapogiusab.
5. Kinutlo gikan sa J. E. McCulloch, *Home: The Savior of Civilization* (1924), 42; sa Conference Report, Abr. 1935, 116.
6. Sa Conference Report, Okt. 1954, 8–9.
7. Sa Conference Report, Abr. 1955, 27.
8. Sa Conference Report, Abr. 1969, 7.
9. Sa Conference Report, Abr. 1966, 107.
10. Sa Conference Report, Okt. 1954, 8.
11. Sa Conference Report, Abr. 1955, 25–26.
12. *Stepping Stones to an Abundant Life*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1971), 358.
13. *True to the Faith: From the Sermons and Discourses of David O. McKay*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1966), 167–68.
14. *Pathways to Happiness*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1957), 116.
15. *Man May Know for Himself: Teachings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss (1967), 262–65.
16. Sa Conference Report, Abr. 1951, 81.
17. *Gospel Ideals* (1953), 489–90.
18. Sa Conference Report, Abr. 1965, 7.
19. Sa Conference Report, Abr. 1937, 30.
20. Sa Conference Report, Hunyo 1919, 78.
21. Sa Conference Report, Abr. 1955, 27.
22. Sa Conference Report, Abr. 1959, 73.
23. Sa Conference Report, Okt. 1927, 12.
24. Sa Conference Report, Abr. 1967, 6.
25. Sa Conference Report, Abr. 1960, 120.
26. Sa Conference Report, Abr. 1945, 143.
27. Sa Conference Report, Abr. 1969, 97.
28. Sa Conference Report, Abr. 1952, 128.

“Ang labing bililbong butang sa kalibutan mao ang pagpamatuod sa kamatuoran.”

Usa ka Pagpamatuod sa Kamatuoran

Ang pagpamatuod sa ebanghelyo ni Jesukristo mao ang pinakasagrado, ang pinakabilihong gasa sa atong mga kinabuhi, mabatunan lamang pinaagi sa pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo, dili pinaagi sa pagsunod sa mga dalan sa kalibutan.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay sa kasagaran nagtudlo mahitugod sa kamahinungdanon sa pag-angkon og personal nga pagpamatuod sa ebanghelyo, nagsaad nga “ang Ginoo dili gayud mosalikway niadtong kinsa nagtinguha kaniya.” Sa iyang pagkabatan-on, si David O. McKay nagtinguha nga makaangkon sa iyang kaugalingong pagsaksi sa kamatuoran. Nahinumdom nianang higayona sa iyang kinabuhi, misulat siya:

“Sa akong pagkabatan-on ingon og ako dunay hunahuna nga dili kita makaangkon og pagpamatuod gawas kon kita makakita og langitnong butang. Nakabasa ko sa unang panan-awon ni Propeta Joseph Smith, ug nasayud ko nga nasayud siya nga un-say iyang nadawat iya sa Dios. Nakadungog ko sa pagpamatuod sa akong amahan sa usa ka tingog nga miabut ngadto kaniya, ug ingon og ako nakadawat og impresyon nga kadto mao ang tinubdan sa tanang pagpamatuod. Nahibaloan nako sa akong pagkabatan-on nga ang labing bililhong butang nga maangkon sa tawo niining kinabuhia mao ang usa ka pagpamatuod sa ka-balaan niini nga buhat. Nagtinguha ako niini, gibati nako nga kon ako makaangkon og pagpamatuod, ang lain pang mga butang ingon nga dili na importante.

“Wala nako ibaliwala ang pag-ampo. Mibati ako kanunay nga ang sekreto nga pag-ampo, sa kwarto o adto sa kakahoyan o sa kabungturan, mao ang dapit diin kana nga pagpamatuod moabut. Busa, sa dihang ako bata pa miluhod ko aron mag-ampo sobra sa makausa sa may punoan sa lumboy samtang ang akong kabayo nagbarug sa daplin sa dalan.

“Nahinumdom ko nga nagsakay didto sa mga bungtod sa Huntsville usa ka hapon niana, nga naghunahuna niining mga butanga ug miingon nga didto sa kahilom sa mga kabungturan mao ang labing maayong dapit aron makaangkon niana nga pagpamatuod. Gipahunong nako ang akong kabayo, miitsa sa renda sa ibabaw sa iyang ulo, mipalayo og pipila lang ka mga lakang, ug miluhod sa kilid sa usa ka kahoy. Ang hangin limpyo ug labas, ang init sa adlaw makapahimuot; ang kalunhaw sa mga tanom ug ang mga kabulakan mialimyon sa kahanginan. . . .

“Miluhod ako ug uban sa tumang kainit sa akong kasingkasing mibu-bu sa akong kalag ngadto sa Dios ug mihangyo kaniya alang sa usa ka pagpamatuod niini nga ebanghelyo. Naghunahuna ko nga adunay magpakita; nga makadawat kog transpormasyon nga maoy makapawala sa akong pagduhaduha.

“Mibarug ko, mikuha sa akong kabayo, ug sa pagpauli na namo agi sa dalan-dalan, nakahinumdom ko nga namalandong hinoon sa akong kauglingon ug nagpanglingo, nga nag-ingon sa akong kaugalingon, ‘Wala, sir, walay kausaban; pareha ra ako sa wala pa ako moluhod.’ Ang gipaabut nga pagpakita wala moabut.”²

Bisan og wala siya makadawat dayon sa pagpakita nga iyang gipaabut, si Presidente McKay padayong nagtinguha og personal nga pagsaksi. Unya misulti siya nga “ang espirituhanong pagpakita nga akong giampo sa akong pagkabata sa tin-edyer pa ko miabut isip natural nga sangputanan sa pagbuhat sa katungdanan.”³

Gikan sa iyang kaugalingong kasinatian nagtudlo si Presidente McKay nga ang pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo mao ang yawe aron makadawat og pagpamatuod. Mipamatuod siya: “Kon maningkamot kamo sa pagdawat sa mga baruganan sa walay katapusang kinabuhi, inyong mahibalon nga kini naghatag sa inyong kalag sa panalangin sa Espiritu Santo nga makahatag

kaninyo og pagpamatuod sa wala gayuy pagduhaduha nga ang Dios buhi, nga siya gayud ang atong Amahan, ug nga mao kini ang iyang buhat nga gitukod pinaagi ni Propeta Joseph Smith. Mao kana ang akong pagpamatuod—ang labing bililhong butang sa kinabuhi!”⁴

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang pagpamatuod sa kamatuoran mao ang labing bililhong butang sa kalibutan.

Walay laing butang nga maangkon sa tawo dinhi sa kalibutan, nga makahatag og dugang kahupayan, dugang paglaum ug hugot nga pagtuo kay sa pagpamatuod sa pagkaanaa sa Langitnong Amahan kinsa naghigugma kanato, o sa katinuod ni Jesukristo, ang iyang Bugtong Anak, nga kadtong duha ka langitnong mga personahe nagpakita ngadto ni Propeta Joseph ug mitukod sa Simbahan ni Jesukristo, ug nga ang mga lalaki opisyal nga gitugutan sa pagrepresentar sa Dios.⁵

Ang labing bililhong butang sa kalibutan mao ang pagpamatuod sa kamatuoran. . . . Ang kamatuoran dili gayud matigulang, ug ang kamatuoran mao nga ang Dios mao ang tinubdan [sa] Priesthood. . . ; nga Siya buhi, nga si Jesukristo, ang Halangdong Pari, nagbarug isip pangulo niini nga Simbahan.⁶

Aduna kitay pagpamatuod sa Espiritu nga kita mga anak sa atong Amahan sa langit. Aduna kitay pagpamatuod nga ang Dios usa ka buhi nga binuhat. Aduna kitay pagpamatuod nga si Kristo, kinsa gilansang ug mibangon sa ikatulo ka adlaw usa ka nabanhaw nga binuhat, mao ang pangulo sa iyang Simbahan. Aduna kitay pagpamatuod sa Espiritu nga mipadayag siya niini nga dispensasyon sa ebanghelyo ni Jesukristo, nga gitukod sa makausa dinhi sa yuta sa tanang kahingpitan niini. Ang ebanghelyo ni Jesukristo, ingon nga gipadayag ngadto ni Propeta Joseph Smith, mao gayud sa tanang paagi ang gahum sa Dios ngadto sa kaluwasan [tan-awa sa Mga Taga-Roma 1:16]. Naghatag kini sa matag tawo sa hingpit nga kinabuhi dinhi, ug pinaagi sa pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo makahatag kini kanato og kinabuhing dayon.⁷

Alimaha diha sa inyong mga kasingkasing ang pagpamatuod sa kamatuoran; himoa kini nga solido ug malig-on ug walay pagkabalhin sama sa mga bitoon sa kalangitan. Hinaut nga moabut diha sa kasingkasing sa matag usa ug nganha sa tanan natong mga panimalay ang tinuod nga Espiritu ni Kristo, ang atong Manunubos, kansang pagkatinuod, kansang makadasig nga giya nasayud ako nga tinuod.⁸

**Samtang kita magmasulundon, makadawat kita
og pagpamatuod pinaagi sa Espiritu.**

Ang kaputli sa hunabuna, ug kasinero sa kasingkasing sa pagpangita sa giya sa Manluluwas kada adlaw mosangpot sa pagpamatuod sa kamatuoran sa Ebanghelyo ni Kristo nga sigurado ug permanente sama sa gihuptan ni Pedro . . . human makakita sa pagkausab sa panagway ni Kristo, ug pagkadungog sa tingog sa Dios nga mipamatuod sa Iyang pagkabalaan [tan-awa sa Mateo 17:1–5].⁹

Naghunahuna ko kon pila kanato ang nagpakita . . . [sa mga kabatan-onan] *sa unsang paagi* sila mahimong [makadawat og pagpamatuod]. Gipasabut ba nato pag-ayo ang kamatuoran nga dili gayud sila masayud niini kon sila magpakasala; dili gayud nila kini mahibaloan kon sila nagpakabuhi sa pagpatuyang sa ilang mga kahinam ug mga gana. “Ang akong Espiritu dili kanunay magpabilin uban sa tawo” (Gen. 6:3; D&P 1:33; Moises 8:17.) Ang iyang espiritu dili gayud mopuyo sa hugaw nga mga tabernakulo. (“Ang Espiritu sa Ginoo dili mopuyo sa dili balaan nga mga templo.” Helaman 4:24.) Ug dili kamo makabaton og pagpamatuod kon wala ang Espiritu sa Dios. . . .

. . . Ang pangutana moabut—Unsaon man nako pagkahibalo? Mitubag si Jesus niini, sa dihang iyang gipakita ang paagi sa matag bahin sa kinabuhi. Usa ka adlaw niana, sa dihang nagpamatuod siya sa iyang pagkabalaan, nga ang iyang mga pagtulungan sa Dios, ang mga Pariseo ug ang uban nga naglibot kaniya miingon, “Naunsa bang may hingkat-onan man kining tawhana nga wala man unta siya makaiskuyla?” Unsaon namo sa pagkahibalo [mao kadto ang ilang pangutana], nga ikaw balaan? Ug mi-hatag siya og yanong tubag: “Kon tuyoan ni bisan kinsa ang

pagbuhat sa kabubut-on sa Dios, nan, iyang mahibaloan kon ang akong gitudlo gikan ba sa Dios o nagsulti ba lamang ako sa ki-naugalingong kon pagbulut-an.” (Juan 7:15, 17.) Anaa ang sakto nga tubag—klaro nga pamahayag . . . “Kon tuyoon ni bisan kinsa ang pagbuhat sa kabubut-on, nan, iyang mahibaloan.” Ug, ang “pagpakaila sa Dios, ug kang Jesukristo nga imong gipadala mao ang kinabuhing dayon.” [Tan-awa sa Juan 17:3.]¹⁰

Gihatag ngadto sa uban, miingon ang Ginoo diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad, nga masayud pinaagi sa Espiritu Santo nga si Jesus mao ang Anak sa Dios ug nga Siya gilansang alang sa mga sala sa kalibutan [tan-awa sa D&P 46:13]. Mao kini ang akong gi-ingon kinsa nagbarug nga lig-on diha sa bato sa pagpadayag sa pagpamatuod nga ilang gipamatuod ngadto sa kalibutan. Pero ang Ginoo dugang nga miingon nga adunay uban nga gihatagan sa pagtuo pinaagi sa mga pulong sa pagpamatuod sa uban, aron sila makadawat usab sa kaluwasan kon sila magpadayon nga matinud-anon [tan-awa sa D&P 46:14]. Niining tanan, hinoon, adunay moabut nga pagpamatuod sa inadlaw nga kasinatian.

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa tibuok kalibutan nakahibalo nga nakumpirmar ang ilang pagpamatuod sa higayon nga ilang himoon ang katungdanan. Nasayud sila nga ang ebanghelyo nagtudlo nila nga mahimong mas maayong mga tawo; nga ang pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo makapahimo nila nga mas lig-on nga mga lalaki, ug mas matinud-anon nga mga babaye. Kada adlaw ang mao nga kahibalo moabut nganha kanila, ug dili sila makalimud niini; nasayud sila nga ang pagsunod sa ebanghelyo ni Jesukristo makapahimo nila nga mas maayong mga bana, matinud-anon ug madungganong mga asawa, masulundong mga anak. Nasayud sila nga ang pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo makapahimo nila sa tanang paagi nga sulundon nga tigtukod sa panimalay; ang pagkasulundon anaa, nakita nila kini sa ilang mga hunahuna, dili sila makalimud niini, nasayud sila niini, ug nasayud sila nga ang kalapasan niining mga baruganan adunay lahing epekto sa ilang tagsa-tagsa ka mga kinabuhi ug sa ilang mga kinabuhi sa panimalay. Nasayud sila nga ang pagkamasulundon sa ebanghelyo mopalambo sa tinuod nga panag-inigsoonay ug pagpakigdait sa mga tawo;

nasayud sila nga sila mas maayong mga lumulupyo tungod sa hiyas sa pagsunod sa mga balaod ug sa mga ordinansa. Mao nga, samtang ilang himoon ang ilang inadlaw nga mga buhat, ug gamiton ang ilang relihiyon sa ilang pagpanarbaho, ang kamatuoran sa Ebanghelyo makita diha sa ilang mga kinabuhi.¹¹

Kamo, sa walay duhaduha, nakasugat og mga tawo . . . kinsa natingala kon sa unsang paagi nga kini nga Simbahan nagpakita sa maong kalagsik ug pagtubo. Ang sekreto mao kini, nga ang matag tinuod nga Santos sa Ulahing mga Adlaw tagsa-tagsa adunay kasiguroan nga kini mao ang buhat sa Dios, ang samang gahum nga nakahatag ni Pedro ug Juan og kalig-on sa pagbarug sa atubangan sa ilang mga tigsumbong ug maisugon ug walay lipud-lipod nga mipahayag sa Sanhedrin nga si “Jesus nga inyong gilansang sa krus mao ang gahum nga naayo kining tawhana,” nga ang iyang ngalan mao lamang ang ngalan nga gikahatag ngadto sa mga tawo nga sila maluwas [tan-awa sa Mga Buhat 4:10, 12].

Ang sekreto nag-agad sa pagpamatuod nga anaa sa tagsa-tagsa kinsa matinud-anon sa pagkamiyembro sa Simbahan ni Kristo, nga ang ebanghelyo naglangkob sa sakto nga mga baruganan. . . . Kini nga pagpamatuod gipadayag ngadto sa matag sinsero nga lalaki ug babaye kinsa nagsubay sa mga baruganan sa ebanghelyo ni Jesukristo, misunod sa mga ordinansa ug may katungod ug nakadawat sa Espiritu sa Dios, sa Espiritu Santo, sa paggiya kanila. Ang matag indibidwal nagbarug nga independente sa iyang kahimtang niana nga pagpamatuod, sama [sa] liboan ka mga bombilya nga maoy [nakapahimo] sa Dakbayan sa Salt Lake . . . nga hayag kaayo sa gabii, ang matag usa nagbarug ug nagahayag sa iyang kaugalingong dapit, pero ang kahayag niini nagagikan sa samang koryente, sa samang enerhiya, diin nagagikan usab ang enerhiya sa uban pang mga suga.¹²

Kon makadawat kita og pagsaksi gikan sa tawo, ang pagsaksi sa Dios mas labaw pa, kay kini ang pagsaksi sa Dios nga iyang gipamatuod sa iyang Anak: “Ang nagasalig sa Anak sa Dios nagabaton sa pagpamatuod diha sa iyang kaugalingon.” [1 Juan 5:10.] Pagsaksi kana sa Espiritu. Ang Dios mopadayag karon ngadto sa tawo sa ka tinuod sa pagkabanhaw sa Ginoo, sa ka balaan niining importante nga buhat, sa kamatuoran, sa balaan ug

mahangturong kamatuoran, nga ang Dios buhi, dili isip usa ka gahum, usa ka butang nga maoy tinubdan sa tanan, usa ka puwersa, sama sa elektrisidad, pero isip atong Amahan sa langit. . . . Ipadayag sa Dios ngadto sa kalag ang iyang pagkaanaa. Iyang gipadayag ang pagkadios ni Ginoong Jesukristo, kinsa mi-anhi sa yuta aron sa paghatag ngadto sa mga tawo sa importanting kamatuoran sa pagkaanaa sa Dios ug sa iyang Anak.¹³

Uban sa kamatuoran nga atong giya, atong kauban, atong kaabin, atong inspirasyon, mahimong mobati kita sa atong kalambigitan sa Walay Kinutuban, ug ang tanang gagmay nga mga pagsulay, mga kasubo, ug mga pag-antus niini nga kinabuhi mahawan sama sa temporaryo, dili makadaot nga mga panan-awon makita diha sa damgo. Mao kana ang atong maangkon nga kahigayunan pinaagi sa panalangin ug giya sa Dios kon atong gamiton sa inadlaw nga kalihokan ang espirituhanong mga panalangin ug mga kahigayunan sa ebanghelyo ni Jesukristo.¹⁴

**Ang pagpamatuod sa ebanghelyo usa
ka suporta ngadto sa kalag.**

Ang pagpamatuod sa ebanghelyo usa ka suporta ngadto sa kalag taliwala sa kalibog ug panagsumpaki. . . . Ang kahibalo bahin sa Dios ug sa Iyang mga balaod, nagpasabut nga kalig-on, nagpasabut nga katagbawan, nagpasabut nga kalinaw, ug uban niana ang usa ka kasingkasing nga puno sa gugma nga motanyag sa atong isig ka tawo sa samang mga panalangin, sa samang mga pribelihiyo.¹⁵

Dili kita sa tinud-anay makatuo nga kita mga anak sa Dios, ug nga anaay Dios, kon dili kita motuo sa dili kapugngan nga katapusang kadaugan sa kamatuoran sa ebanghelyo ni Jesukristo. Kon kita motuo nga, dili kaayo mabalaka mahitungod sa kalaglagan sa kalibutan ug sa karon nga sibilisasyon, tungod kay ang Dios mitukod sa iyang Simbahan nga dili na gayud mapukan pa ni ihatag ngadto sa laing mga katawhan. Ug samtang ang Dios buhi, ug ang iyang mga katawhan matinud-anon ngadto kaniya ug sa usag usa, dili kita kinahanglang mabalaka mahitungod sa katapusang kadaugan sa kamatuoran.

. . . Kon kamo aduna niana nga pagpamatuod [sa kamatuoran], makasugakod kamo sa mangitngit nga walog sa pagbutangbutang, pagpanglimbong, ug pang-abuso, nga dili mahadlok sama nga kamo nagsul-ob og katingalahang taming nga walay bala nga makasulod, walay pana nga makatusok. Mapataas ninyo ang inyong ulo, mohangad niini nga walay kukahadlok ug mahagiton, makatan-aw sa mga mata sa matag tawo nga kalma ug dili mosibog. . . . Makahibalo kamo nga ang tanan mahimo rang sakto sa katapusan; nga kini moabut gayud; nga ang tanan mopalayo ra gikan sa puting kahayag sa kamatuoran, sama sa kangitngit nga molayas inig abut sa kahayag sa adlaw.¹⁶

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsay gipasabut nga magbaton og pagpamatuod bahin ni Jesukristo ug sa Iyang ebanghelyo? Ngano nga ang usa ka pagpamatuod mao ang labing bililhong katigayunan nga atong maangkon? (Tan-awa sa mga pahina 199–200.) Ngano nga mahinungdanon nga ang matag usa kanato adunay tagsa-tagsa ka pagpamatuod?
- Unsa gayuy angay natong buhaton aron makadawat og pagsaksi sa kamatuoran? (Tan-awa sa mga pahina 200–04.) Ngano nga ang pagkamasulundon usa ka bahin sa lig-ong pagpamatuod? Unsay bahin sa Espiritu Santo sa atong pag-angkon og pagpamatuod?
- Ngano nga importante ang pagpadayon sa paglig-on sa atong mga pagpamatuod sa atong tibuok kinabuhi? Unsay mga paagi ang inyong nakita aron maamuma ang inyong pagpamatuod?
- Unsay atong mahimo aron sa pagtabang sa atong mga anak nga makadawat og pagpamatuod ni Jesukristo ug sa Iyang ebanghelyo?
- Si Presidente McKay nagtudlo nga ang usa ka “pagpamatuod sa ebanghelyo maoy suporta sa atong kalag” (pahina 204.) Nganong nagkinahanglan kita og pagpamatuod aron kasupportahan ang atong mga kalag? (Tan-awa sa pahina 204.) Sa unsa nga paagi nga ang inyong pagpamatuod nakapanalipod ug nakapalig-on kaninyo agi sa mga pagsulay sa kinabuhi?

- Ngano nga importante nga atong ipakigbahin ang atong mga pagpamatuod ngadto sa uban? Unsa nga mga panalangin ang inyong nasinati isip resulta sa paghatag og pagpamatuod?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mateo 16:13–17; Lucas 22:32; Juan 7:17; 14:26; Ether 12:4; Moroni 10:3–5; D&P 1:39; 93:24–28

Mubo nga mga Sulat

1. *Treasures of Life*, hinugpong Clare Middlemiss (1962), 228.
2. *Treasures of Life*, 228–30.
3. *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 7.
4. *Treasures of Life*, 232.
5. Sa Conference Report, Okt. 1953, 88.
6. Sa Conference Report, Abr. 1948, 172.
7. Sa Conference Report, Okt. 1966, 136.
8. Sa Conference Report, Okt. 1965, 145–46.
9. *Ancient Apostles* (1918), 49.
10. Sa Conference Report, Okt. 1953, 88–89.
11. Sa Conference Report, Okt. 1912, 121; parapo giusab.
12. Sa Conference Report, Okt. 1912, 120–21.
13. Sa Conference Report, Okt. 1925, 111.
14. Sa Conference Report, Abr. 1958, 130.
15. Sa Conference Report, Okt. 1912, 122.
16. Sa Conference Report, Abr. 1969, 152.

*“Lapos sa gabon sa iyang mapait nga mga luba, nakita ni [Pedro] ang tinuod nga mga biyas sa pagkalalaki samtang kini nakita diba kang Jesus—
Balaang Pagtabud, Panag-inigsoonay, Pailub, Sinsieridad, Kaisug.”*

Kaisug sa Pagpuyo nga Matarung

*Ang labing dakong panginahanglan sa kalibutan
karon mao ang hugot nga pagtuo sa Dios ug ang
kaisug sa pagbuhat sa iyang kabubut-on.¹*

Pasiuna

Sa usa ka pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya, si Presidente David O. McKay misaysay og usa ka istorya nga giistorya sa usa ka tawo nga ginganlan og James L. Gordon:

“Usa ka batan-ong lalaki . . . nakahukom nga mag-aprentis sa usa sa mga kapunongan sa mga panday. Usa siya ka maalamong batan-on sa iyang pagkatin-edyer, ug ang mga lalaki nalipay kaayo nga midawat kaniya. Miingon sila, ‘Dali, mag-inom ta tungod sa pag-apil niining batan-on sa atong grupo!’ Mibu-bu sila og beer [ug] mihatag kaniya sa baso.

“Miingon siya, ‘Dili, salamat, dili ko moinom.’

“ ‘Nan,’ miingon ang usa ka bagis nga hamtong nga miyembro, ‘dili kami gusto nga dunay dili moinom sa among grupo.’

“ ‘Nan,’ miingon ang batan-ong lalaki, ‘naa moy usa kon inyo kong dawaton.’

“Laing tawo mikwelyo kaniya ug miingon, ‘Dong, imnon ba nimo kining beer o among ibu-bu nimo!’

“ ‘O sige, mianhi ko nga limpyo ang dyakit ug limpyo ang konsensya. Mahimong inyong mahugawan ang akong dyakit kon gusto ninyo, pero dili gayud kamo makahugaw sa akong kinaiya.’

Nagpasabut ngadto sa batan-ong lalaki sa istorya, si Presidente McKay miingon:

“Nabansay siya—mogamit ako nianang pulonga sa sakto nga paagi—wala lamang tudloi, pero nabansay sa paglikay sa paggamit sa tabako ug isog nga ilimnon, makahubog nga bino. Mao kana ang akong buot ipasabut sa moral nga kaisug. Ang labing dakong panginahanglan sa kalibutan karon mao ang hugot nga pagtuo sa Dios ug ang kaisug sa pagbuhat sa iyang kabubut-on.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang Manluluwas mao ang labing gamhanan nga ehemplo sa kaisug.

Siya kinsa mao ug kinahanglang maoy giya sa atong mga kinabuhi mao ang labing maisug sa tanang mga tawo. “Makita nato kang Jesus ang kaisug nga hilabihan, kadasig nga hilabihan, ang pagkabayani nga pinakahingpit.” Ang tinuod nga pagkabayani manalipod sa katungod ug moatubang sa katalagman nga walay kukahadlok. Niining bahina ang Manluluwas mao ang ehemplo sa tinuod nga kaisug ug pagkabayani. Sa paghulagway niini hisgutan lang nako ang paglimpyo sa templo [tan-awa sa Mateo 21:12–13]; o sa iyang walay kukahadlok nga pagsulti sa kamatuoran sa dihang ang iyang mga silingan misalikway kaniya gikan sa Nazareth [tan-awa sa Lucas 4:16–32, 43–44]; o sa dihang ang lima ka libo sa Capernaum . . . [nagkadiyutay ug] miatubang siya [ngadto sa Napulog Duha] ug miingon, “Buot ba usab kamong mobiya kanako?” [Tan-awa sa Juan 6:66–67.] Bisan pa niana, wala gayud mawad-i bisan makausa ang Manluluwas sa paglaum o mipahilayo gikan sa iyang gitagana nga kapalaran. Mao kining matanga sa kaisug ang atong gikinahanglan sa kalibutan karon.³

Sa dihang ang mga sundalo midagmal ni Jesus, si Pedro . . . mi-lukso aron luwason ang iyang Ginoo, “milanit sa iyang espada ug iyang gitigbas ang ulipon sa labawng sacerdote, ug naputlan kini sa tuo nga dalunggan.” [Tan-awa sa Juan 18:10.] . . .”I-uli sa sakob kanang imong espada,” sugo sa Manluluwas, “dili ko ba diay imnon ang sulod sa kopa nga gihatag kanako sa Amahan?” [Juan 18:11.] Leksyon kini ngadto kang Pedro! Bisan og ang katungdanan mosangpot ngadto sa pag-antus ug kamatayon, pero ang Ginoo wala magduhaduha sa Iyang kalig-on. . . .

Ang kalig-on ug pagkamaunungon ni Pedro nagkawala; pero dili siya makapalayo kuyog sa uban. Ni siya makasulti nga maoy labing maayo ang pag-uban ni Jesus; mao nga wala siya mobuhat niini, pero “misunod Kaniya hangtud sa sulod, sa hawanan sa tugkaran sa balay sa labawng sacerdote.” [Marcos 14:54.] Sa sinugdanan, nagpabilin siya sa gawas, pero unya miadto siya diin maglingkod ang mga sulugoon. . .

[Human makalimod si Pedro nga nakaila siya sa Ginoo sa makatulo ka mga higayon], ang Manluluwas . . .”milingi ug mitutok kang Pedro.” Dayon nahinumdom sa mga pulong sa iyang Ginoo, “Sa dili pa motugaok ang manok, igo limod mo ako sa makatulo,” ug si Pedro miguwa ug mihilak sa hilabihang kasakit. [Tan-awa sa Lucas 22:54–62.]

Ginaingon nga sa dihang si Pedro “migawas nga wala makatingog gikan sa mga tawo . . . ug nagpakahilom, mihilak sa hilabihan,” nga ang iyang kaguol bug-at kaayo nga siya nagpabilin nga nag-inusara sa tibuok adlawng Biyernes ug Sabado pagkahuman sa pagkalansang sa Manluluwas. Kon mao, ang iyang kasubo sa unsay iyang nabuhat mas migrabe samtang siya nahinumdom sa daghang mabinationg mga pulong sa Manluluwas nga gisulti ngadto kaniya, ug sa daghan, daghang malipayong mga gutlo nga iyang gikauban ang Ginoo. Matag pulong ug buhat ug tinanawan sa iyang Manluluwas mibalik sa iyang hunahuna uban sa bag-ong kahulugan. . . . Lapos sa gabon sa iyang mapait nga mga luha, iyang nakita ang tinuod nga mga hiyas sa pagkalalaki samtang kini nakita diha kang Jesus—Balaang Pagtahud, Panag-inigsoonay, Pailub, Sinsieridad, Kaisug.⁴

Ang paglaum ug kapalaran sa kalibutan gisentro diha sa Tawo sa Galilea, ang atong Ginoo ug Manluluwas, nga si Jesukristo. Sa higayon sa inyong pagpakigbisog sa pagpakig-away sa atong panahon, mahimo bang hinuktukan ninyo ug tan-awon kon kamo mituo ba gayud niana? [Usa ka magsusulat] sa makausa nangutana; “Si Jesus ba usa lang ka sugilanon sa kasaysayan, usa ka Santos nga ipintal diha sa kinoloran nga bildo sa mga bintana sa simbahan, . . . dili duolon ug panagsa ra mahisgutan ang pangalan, o siya ba mao gihapon sa dihang siya dinhi pa sa unod, tinuod, usa ka tawo sa samang pagbati sa atong mga kaugalingon, magulang

nga lalaki, usa ka giya, usa ka magtatambag, usa ka maghuhupay, usa ka halangdong tingog nga nagtawag kanato gikan sa nangagi sa pagpakabuhi sa halangdong paagi, sa maisugong paggiya, ug sa pagpatunhay sa atong kaisug hangtud sa katapusan.” Unsa siya nganha kaninyo, akong isig ka mamumuo?⁵

Ang kaisug nagagikan sa hugot nga pagtuo ug paglaum.

Kita adunay dakong responsibilidad sukad masukad sa pagkat-on ug sa pagsunod sa Ebanghelyo ni Jesukristo. Kita adunay mas daghang mga buluhaton nga ania kanato. Ang katapusang buhat wala pa mahuman. . . . Nagkinahanglan kita og kaisug niining bag-ong kahimtang, nagkinahanglan kita og kaisug sa pag-atubang sa atong mga sitwasyon ug kahimtang; karon, ug mao nga ako mipili sa teksto, “Magmalig-on kamo ug padasiga ang inyong kasingkasing, tanan kamo nga may paglaum sa Ginoo.” [Salmo 31:24.]

Niini nga saad mao ang duha ka mga baruganan nga kinahanglang ampingan sa matag tinuod gayud nga relihiyoso nga tawo—hugot nga pagtuo ug kaisug. Unsay gipasabut niini nga teksto? Nasayud kita uban sa kasiguroan nga ang Ginoo adunay hugot nga pagtuo sa iyang mga katawhan; busa, kinahanglang walay usa nga mawad-an og paglaum, pero magmaisugon ug ang ilang paglaum dili makawang. Ang hugot nga pagtuo sa Dios, pagsalig sa atong isig ka tawo, ang kaisug sa atong mga gituohan, makapahimo nato sa katapusan sa makakab-ot sa bisan unsang matarung nga katuyoan.⁶

Uban sa hugot nga pagtuo sa mamandoong gahum, sa personal, mabination nga panalipod sa atong Amahan—ug gusto kitang moisip kaniya sa ingon, usa ka mahigugmaong Amahan—atong atubangon ang atong mga kalisud nga maisugon.⁷

Kinahanglang magpalambo ang mga kabatan-onan og kaisug aron ikapadayon ang espirituhanong mga hiyas.

Ang [pagpadayon] sa atong mga sumbanan maoy laing pangingkamot diin kita makapakita og kaisug, ug makaangkon sa pagtugot sa Dios nga atong gisaligan. Kini ang mga panahon nga ang mga lalaki kinahanglang magpabiling kalma, ug dili magpada-dala sa ilang mga prinsipyo sa matag makalibog nga teyoriya nga

gitanyag nga makaayo sa atong tanang mga problema karon. Ang sitwasyon nagkinahanglan og maisugong mga batan-on sa paghupot og taas nga moral nga sumbanan. Nianang bahina makita nato ang pinakatinuod nga moral nga kaisug. Ginaingon nga ang pagkabayani maoy tiningub nga kaisug. Ang atong pinakahalangdong mga bayani dili kanunay makita diha sa panggubatan. Nagtuo ko nga makita nato kini diha sa atong mga kabatan-onan. Kamong mga batan-ong mga lalaki ug mga babaye kinsa, kon ibutang diha sa sosyal nga mga grupo, mobarug nga walay kahadlok ug mosaway niadtong mga butang nga atong nahibaloan nga moguba sa kinaiya, ang mismong kinabuhi sa kabatan-onan.

“Wala gayud mahitabo sa kasaysayan sa kalibutan, “miingon ang [usa ka magsusulat], “nga mas gikinahanglan ang moral nga mga bayani. Ang kalibutan naghulat sa ingon. Ang kaalam sa Dios nagmando sa syensya sa pagpanglimbasug ug pag-andam sa ingon. Alang kanila ang kalibutan nagpahimutang sa iyang puthaw nga agianan, ug nag-inat sa iyang mga alambre, ug nagsumpay sa kadagatan. “Pero asa sila? Kinsa ang mohatag sa atong sibil ug politikal nga mga relasyon sa mas maayong kinabuhi?” “Ang pinakaimportanting butang sa kalibutan, miingon ang usa ka baid sa syensya, “dili ang nadiskobrehan ni Galileo, Faraday, ug sa uban, pero ang usa ka pagtuo sa pagkatinuod sa moral ug espirituhanong mga hiyas.” Mohangyo ako sa mga kabatan-onan nga magmaisugon sa pagsunod sa moral ug espirituhanong mga hiyas sa Ebanghelyo ni Jesukristo. Human sa tanan, “Kay unsa may kapuslanan alang sa usa ka tawo kon maangkon niya ang tibuok kalibutan nga pagapildihan sa iyang kinabuhi o unsa may ikahatag sa tawo nga arang ikabawi niya sa iyang kinabuhi?” [Mateo 16:26.]⁸

Ang tumong sa edukasyon mao ang pagpalambo og mga kapanguhaan sa bata nga makatabang sa iyang pagkatawo samtang aduna pay kinabuhi; sa pagpalambo og gahum sa pagmaster sa kaugalingon nga siya dili gayud mahimong ulipon sa pagpatuyang o sa laing mga kahuyang, sa pagpalambo og [lig-on] nga pagkalalaki, matahum nga pagkababaye aron nga sa matag bata ug sa matag batan-on makita ang saad sa usa ka higala, usa ka kauban, kinsa angayan nga mahimong bana og asawa unya, usa ka sulundon nga amahan o mahigugmaong intelehente nga inahan,

*Sama sa batan-ong mga manggugubat ni Helaman, kinabanglan nga kita
“walay kabadlok tungod sa pagkaisug, ug usab sa pagkakusgan ug pagkaabtik”
ug “matinuoron sa tanang bigayon” (Alma 53:20).*

kinsa makaatubang sa kinabuhi nga magmaisugon, makigbatok sa katalagman uban sa kalig-on, ug moatubang sa kamatayon nga walay kukahadlok.⁹

Nakabasa ako gikan sa ika-singkwentay tres nga kapitulo sa Alma, nga nag-asoy bahin sa mga batan-ong mga lalaki kinsa hila-bihan sa kaisug, ug usab sa kakusgan ug kaabtik—mga lalaki nga matitud-anon sa tanan nga panahon sa bisan unsa nga butang nga gisalig kanila. Kinsa kining mga batan-ong lalaki? Mga anak si-la sa mga ginikanan kinsa matitud-anon usab kaayo sa tanan nga gisalig kanila. Ang ilang mga ginikanan mga Lamanite nga naka-big, nga sa dihang ang Espiritu sa Dios mianha kanila, mihalad sa ilang mga kinabuhi sa pagserbisyo sa ilang isig ka tawo, ug sa

ilang pagpangalagad diha sa Simbahan misaad nga dili na sila mo-gamit sa hinagiban batok sa ilang mga kaigsoonan, dili na gayud makiggubat pa. Mao kadto ang ilang panumpa; mao kadto ang ilang pakigsaad; ug nagmatinud-anon sila niini bisan hangtud sa kamatayon.¹⁰

Mohangyo ako sa mga kabatan-onan nga magmaisugon sa pagsunod sa moral ug espirituhanong mga hiyas sa ebanghelyo ni Jesukristo. Ang kalibutan nagkinahanglan og moral nga mga bayani!¹¹

Sa mga pulong sa [usa ka magsusulat]: . . . “Duha ka mga dalan ang anaa sa inyong atubangan—ang usa nga nagpaingon sa nag-kaubos nga lugar, diin madungog ang mga singgit sa nawad-an og paglaum. . . ; ug ang usa nga nagpaingon ngadto sa kabuntagon di-in madungog ang malipayong mga singgit sa mga tawo ug diin ang matinuoron nga paningkamot gigantihan sa pagka-imortal.” . . .

Sa paghimo og pagpili, . . . ang Dios mihatag kaninyo og tin-aw nga panan-awon, klaro nga talan-awon, lig-on nga panghu-nahuna, maisugong mga kasingkasing. Nga nakapili sa maalamong paagi, hinaut nga kamo maglakaw nga pinataas ang ulo, uban sa panagway nga wala gayud makapasakit ni bisan kin-sa. Bisan og ang mga buluhaton sa kinabuhi bug-at ug ang kasu-bo midat-og diha kaninyo, hinaut nga ang kahayag ni Kristo moiwag kaninyo nga walay kalisang.¹²

Uban sa moral nga kaisug, mabuntog nato ang mga kalisdanan sa kinabuhi.

Ang kaisug mao kanang kalidad sa hunahuna nga moatubang sa kakuyaw o pagbatok nga kalma ug lig-on, nga maoy nakapa-himo sa tawo sa pag-atubang sa mga kalisud nga anaa sa iyang dalan ngadto sa matarung nga kalampusan. . . . Ang kaisug nag-pasabut sa pag-atubang sa mga kalisud ug sa pagbuntog niini.¹³

Sayon ra ang pagbuhat sa matarung kon anaa sa maayong pundok, pero dili sayon ang pagpanalipod sa matarung kon ang kadaghanan sa pundok supak niini; ug kana hinoon, mao ang panahon sa pagpakita sa tinuod nga kaisug. Si Propeta Joseph, pananglitan, gibiyabiay ug gigukod tungod sa pagsulti nga siya nakadawat og panan-awon, pero nagpabilin siyang

matinud-anon kanunay sa iyang pagpamatuod. Bisan og siya “gikasilagan ug gigukod apan siya miingon nga tinuod nga ang Dios nakig-istorya ngadto kaniya,” ug “*Ang tibuok kalibutan dili makausab sa iyang bunabuna og gituoban.*” [Tan-awa sa Joseph Smith—Kasaysayan 1:24–25; mga italiko gidugang.]

Mao kana ang kaisug ug kalig-on nga kinahanglan anaa sa tanaan. Kon ang usa ka tawo nasayud unsa ang matarung kinahanglan nga ang tawo adunay kaisug sa pagpanalipod niini kanunay bisan pa sa pagtamay o pagsilot.¹⁴

Magmaisugon kita sa pagpanalipod sa matarung. Ayaw kahadlok sa pagsulti sa matarung. Magmatinud-anon kita.¹⁵

Hinaut nga ang Dios mohatag kanato og kaisug sa pagpili sa matarung, abilidad sa pagpasalamat sa maayong mga butang sa kinabuhi, ug gahum aron matinud-anon nga moserbisyo Kaniya ug sa atong isig ka tawo.¹⁶

Ang kamatuoran mao ang pagkamaunungon sa unsay atong pagsabut sa matarung, mao kini ang maisugong pagpuyo sa atong mga kinabuhi nga nagsubay sa atong mga sumbanan; gahum gayud kini.¹⁷

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang kaisug? (Tan-awa sa pahina 213–14.) Ngano nga ang moral nga kaisug mas importante kay sa pisikal nga kaisug? Sa unsa nga paagi nga atong madugangan o malig-on ang atong moral nga kaisug? Unsaon nato pagsunod ang ebanghelyo uban sa hilom, inadlaw nga kaisug?
- Unsa ang pipila ka mga ehemplo gikan sa mga kasulatan bahin sa Manluluwas ug sa uban nga nagpakita og hingpit nga moral nga kaisug? (Tan-awa sa mga pahina 208–10.) Sa unsa nga paagi nga ang ilang ehemplo nakapalig-on kaninyo?
- Unsa ang relasyon tali sa hugot nga pagtuo ug kaisug? (Tan-awa sa pahina 210.) Sa unsa nga paagi nga ang Ginoo motabang kanato sa pag-atubang sa daw dakong pagpakigbatok? Unsa gayuy angay natong buhaton aron makadawat sa Iyang tabang?

- Ang pagkawala sa kadasig mao ang pagkawala sa kaisug. Ngano nga ang pagkawala sa kadasig usa ka makuyaw nga hi-man sa kaaway? Unsaon nato nga makabantay batok niini ug makabuntog sa pagkawala sa kadasig?
- Unsang mga matang sa sosyal o laing mga sitwasyon ang nag-kinahanglan og dili ordinaryong kaisug? Sa unsa nga paagi nga ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw makapakita og kaisug niini nga mga sitwasyon? Unsaon nato sa pagtabang ug pag-awhag ang mga bata ug mga batan-on sa Simbahan nga mag-maisugon sa pagsunod sa mga sumbanan sa ebanghelyo? (Tan-awa sa mga pahina 210–13.) Sa unsa nga paagi nga ang *Alang sa Kalig-on sa Kabatan-onan* makatabang niini nga pa-ningkamot?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Deuteronomio 31:6; 2 Mga Hari 6:16; Mga Taga-Roma 15:13; 1 Nephi 3:7; D&P 121:7–9

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1963, 95.
2. Sa Conference Report, Abr. 1963, 95; istorya gikuha gikan sa James L. Gordon, *The Young Man and His Problems*.
3. Sa Conference Report, Abr. 1936, 58.
4. *Ancient Apostles* (1918), 63–66; parapo giusab.
5. Sa Conference Report, Okt. 1954, 84; parapo giusab.
6. Sa Conference Report, Abr. 1936, 57–58; parapo giusab.
7. Sa Conference Report, Abr. 1936, 61.
8. Sa Conference Report, Abr. 1936, 60–61; parapo giusab.
9. *Gospel Ideals* (1953), 436.
10. Sa Conference Report, Okt. 1927, 11–12.
11. Sa Conference Report, Abr. 1969, 152.
12. *Whither Shall We Go?* Brigham Young University Speeches of the Year, 10 sa Mayo 1961, 7.
13. Sa Conference Report, Abr. 1936, 58.
14. *Ancient Apostles*, 185; parapo giusab.
15. Sa Conference Report, Okt. 1968, 145.
16. Sa Conference Report, Abr. 1940, 118.
17. Sa Conference Report, Abr. 1959, 73.

“Ang tinuod nga Kristiyanismo mao ang gugma nga naglibok . . . uban sa bugot nga pagtuo, uban sa kamabination, pun-a ang inyong mga kasingkasing sa tinguba sa pagserbisyo sa tanang mga katawhan. Ang espiritu sa ebanghelyo nagagikan sa pagserbisyo sa kaayohan sa uban.”

Ang Kabalaan sa Pagserbisyo

Ang labing halangdong tumong sa kinabuhi mao ang pagpaningkamot sa pagpakabuhi aron mahimong mas maayo ug malipayon ang kinabuhi sa uban.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay kanunay nga nagtudlo nga ang pagserbisyo ngadto sa uban makahatag og tinuod nga kalipay ug nga ang Ginoo mogiya ug mopanalangin niadtong moserbisyo. Niadtong 1921, usa ka higayon nga ang Ginoo migiya sa Iyang mga sulugoon nahitabo samtang si Elder David O. McKay ug si Brother Hugh J. Cannon mihimo sa usa ka buluhaton gikan sa Unang Kapangulohan sa pagbisita sa mga miyembro sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Usa ka bahin sa ilang buluhaton mao ang pagbisita sa mga miyembro sa Simbahan sa Armenia. Tungod sa mga epekto sa Unang Gubat sa Kalibutan ug sa mali-sud nga mga kahimtang sa rehiyon, gamay ra ang nahibaloan bahin sa kahimtang sa mga miyembro sa Simbahan didto. Mirekord si Elder McKay:

“Niadtong Marso 1921, among nahibaloan nga sa usa ka espesyal nga adlaw sa pagpuasa, ang mga amot sa kantidad nga liboan ka mga dolyares nadawat aron itabang sa mga pobre sa Uropa ug sa nag-antus nga mga Taga-Armenia sa Asya. Nahibaloan usab, namo, nga ang Unang Kapangulohan naghuhuna sa pagpadala og espesyal nga mensahero ngadto sa Syria aron sa pagtabang sa atong mga Santos nga taga-Armenia.”

Tungod kay si Elder McKay ug si Brother Cannon walay iskediyul nga mobisita sa mga miyembro sa Simbahan sa Armenia hangtud sa katapusan bahin sa ilang biyahe, nagpadayon sila sa ilang biyahe, mibisita sa mga dapit sama sa Australia, New Zealand, ug sa daghang mga isla. Sulod sa pipila ka mga bulan,

wala sila makadungog bahin sa kahimtang sa Armenia o duna bay tawo nga gipadala sa paghatud sa mga hinabang didto. Sa katapusan, niadtong 2 sa Nobyembre 1921, samtang didto sa Jerusalem, nadawat nila ang balita nga ang usa ka tawo nga ginginganlan og J. Wilford Booth gipadala sa punoang buhatan sa Simbahan sa pagpakigkita kanila. Bisan pa niana, walay usa nga nasayud sa iyang iskedyul ug asa na siyang dapita. Nianang adlawwa mirekord, si Elder McKay sa iyang diary, “Wala kami makahibalo kon asa na siya, pero mobiya mi sa Jerusalem padulong sa Haifa, agi sa Aleppo [Syria], ugma sa buntag. Nakahukom nga mosakay og awto padulong sa Samaria, mobisita sa mga talanawon sa panahon sa Biblia.” Sa wala pa sila mobiya, si Elder McKay ug si Brother Cannon mitungas ngadto sa Bukid sa Oliba, mipili og hilit nga dapit, ug nag-ampo nga ang Ginoo mogiya sa ilang biyahe.

Human sa pag-ampo, si Elder McKay nakahinumdom, “Sa among pagbalik sa hotel, akong gibati nga kami kinahanglang mosakay og tren ug dili awto padulong ngadto sa Haifa.” Miuyon si Brother Cannon, ug mipadayon sila sa ilang biyahe padulong sa Haifa, naglaum nga makit-an nila si Elder Booth didto. Mirekord si Elder McKay: “Ang dako namong tinguha nga hapit na mahuman kini nga misyon mao ang pagpakigkita ni Elder Booth. Sa pagkatinuod, ingon og walay hinungdan ang among biyahe ngadto sa Syria gawas kon among igkita siya. Mga langyaw kami. Wala kamiy nailhan. . . . Duna kamiy mga ngalan ug mga address; pero dili kami makamaong mobasa, kay gisulat kini sa pinulongang Turkish.”

Sa dihang si Elder McKay ug si Brother Cannon miabut sa estasyunan sa tren, nalangan sila sa pagbiya sa estasyunan kay nangutana pa sila og asa ang maayong hotel. Sa ilang pagkalangan, si Elder McKay mipaingon sa pultahan sa estasyunan samtang adunay laing tawo nga nagpaingon usab. Gigunitan ang iyang abaga sa tawo ug miingon, “Dili ba ikaw si Brother McKay?”

Girekord ni Elder McKay ang mga resulta niining panagkita ingon sa mosunod: “Dili ikahulagway ang akong katingala nga tawagon sa pangalan diha sa lungsod nga dili pamilyar, milingi ko, ug akong nailhan si Elder Wilford Booth, ang tawo labaw sa

tanang laing tawo nga gusto kaayo namong ikakita. Nagkita pa gayud mi sa angay nga oras ug lugar. . . . Mas maanindot pa unta kadto kon amo pa kining giplano! Samtang nag-istoryahay kami sa among mga kasinatian, wala kami magduhaduha nga ang among panagkita resulta sa balaang tabang. . . . Sa pagkatinuod, kon wala pa kami magkita sa Haifa, ang among biyahe ngadto sa Armenian Mission, sumala sa kaalam sa tawo, pakyas unta. Sama kaniadto, uban sa among daghang mga katungdanan ug mga kasinatian, gi-organisar namo ang Armenian Mission.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Kabubut-on sa Ginoo nga magserbisyo kita sa usag usa.

Ang kabubut-on sa Dios mao [nga kamo] moalagad sa inyong isig ka tawo, makabatag og kaayohan, maghimo niining kalibutan nga mas maanindot kay kamo anaa magpuyo niini. Gihatag ni Kristo ang tanan sa pagtudlo kanato niana nga baruganan. Ug mihimo siya og pamahayag: “Nga maingon nga gibuhat ninyo kini ngadto sa usa sa mga labing gagmay niining akong mga igsoon gibuhat usab ninyo kini kanako” (Mat. 25:40.) Mao kini ang mensahe nga gihatag sa Dios kanato. Kini nga Simbahan mao ang Simbahan sa Dios, nga hingpit kaayong na-organisar nga ang matag lalaki ug matag babaye, matag bata, adunay kahigayunan sa paghimo og butang nga maayo alang sa laing tawo. Obligasyon sa atong mga miyembro sa priesthood, responsibilidad sa mga organisasyon sa auxiliary ug sa matag miyembro sa pagserbisyo ug sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios. Kon buhaton nato, ug kon buhaton nato pirme, labaw kitang makombinser nga mao kini ang buhat sa Dios, tungod kay gisulayan nato kini. Dayon, pinaagi sa *paghimo sa kabubut-on sa Dios, makaila kita sa Dios ug masuod ngadto kaniya ug mobati nga ang kinabubi nga mahangturong atoa.* Atong bation ang paghigugma sa katawhan bisan asa, ug makasinggit kita uban sa mga apostoles sa karaan, “Kita nasayud nga kita nakalabang na gikan sa kamatayon ngadto sa kinabuhi, tungod kay kita nagahigugma man sa mga igsoon.” (1 Juan 3:14.)³

Ginaingon nga “ang kaliwat sa mga tawo mahanaw kon sila mohunong sa pagtinabangay sa usag usa.” Usa ka tawo, nga akong kutloon, miingon nga “gikan sa panahon nga giputos sa inahan ang ulo sa bata hangtud sa higayon nga adunay moabut nga panabang aron mopahid sa mabugnaw nga singot gikan sa agtang sa himatyon, dili kita mabuhi kon walay pagtinabangay.” . . . Ang Simbahan, uban sa tanang mga korum ug mga organisasyon niini, mao ang plano sa Dios sa pagtinabangay.⁴

Dihay miabut sa hunahuna sa pipila . . . nga gusto nakong pasalamatan. . . . Sila ang mga lalaki ug mga babaye sa tibuok Simbahan nga mihatag sa ilang panahon ug kwarta aron makapadayon ang kamatuoran—dili lamang sa pagtudlo, pero sa tinud-anay nga pagserbisyo sa daghang mga paagi. Ang pipila niini nakigbisog sa ilang pagpakabuhi. Ang pipila kanila adunahan nga mga lalaki ug mga babaye kinsa miretiro ug adunay minilyon nga kwarta. . . . Ang Dios mopanalangin niadtong kinsa naghatag sa maong pagserbisyo, ug mopanalangin kaninyong tanan, kay ako nagtuo nga kita makaingon alang sa Simbahan, “Aron silang tanan mausa; maingon nga ikaw, Amahan, ingon nga ikaw ug ang imong Anak usa.”⁵

Andam ba kamong moserbisyo? Aduna ba kamoy panan-aw sama ni Haring Benjamin sa dihang miingon siya, “. . . kon kamo anaa sa pag-alagad sa inyong isig ka tawo, kamo anaa lamang sa pag-alagad sa inyong Dios”? (Mosiah 2:17.) Ang tinuod nga Kristiyanismo mao ang gugma nga naglihok. Walay laing maa-yong paagi sa pagpakita og gugma alang sa Dios kay sa pagpakita og dili hinakog nga gugma alang sa isig ka tawo. . . .

. . . Uban sa hugot nga pagtuo, uban sa kamabination, puna ang inyong mga kasingkasing sa tinguha sa pagserbisyo sa tanang mga katawhan. Ang espiritu sa ebanghelyo nagagikan sa pagserbisyo alang sa kaayohan sa uban.⁶

**Ang pagserbisyo makahatag og kalipay
ngadto sa naghatag ug sa nagdawat.**

Ang kalipay mao ang katapusang tumong, sa tinud-anay, sa atong pagpakabuhi. Kana nga kalipay moabut nga labing epektibo pinaagi sa pagserbisyo sa atong isig ka tawo.⁷

Ang tanang mga tawo nagtinguha og kalipay. Daghan usab ang naningkamot pag-ayo sa paghimo kutob sa ilang mahimo. Bisan pa niana, makapatingala nga pipila lamang ang nakaamgo nga ang sigurado nga giya sa maong kalampusan mahimong makita sa mosunod nga pamahayag ni Jesus ang Nazaretnon: “Bisan kinsa nga buot magpatunhay sa iyang kinabuhi, mawagtangan hinon siya niini: Ug bisan kinsa nga magawagtang sa iyang kinabuhi tungod kanako makakaplag siya niini” [Mateo 16:25.] Kining importante nga tudling adunay usa ka sekreto nga mas angay panag-iyahon kay sa kabantog o dominyon, butang nga mas bililhon kay sa tanang mga bahandi sa kalibutan.

Usa kini ka baruganan nga ang paggamit niini nagsaad sa paghulip sa *pagkawala sa paglaum* ug *kasubo* uban sa *paglaum* ug *kalipay*; sa pagpuno sa kinabuhi uban sa *kalipay* ug *kalinaw nga* walay katapusan. Tinuod gayud kini nga ang pagdawat niini usa gayud ka kaayohan karon niining masamok, nasugamak sa depresyon nga tibuok kalibutan. Ngano, gayud, nga ang mga tawo ug mga nasud mosalikway sa usa ka butang nga bililhon kaayo?

Ang kamatuoran ba sa mga pamahayag nga nagkasumpaki, ang magawagtang sa iyang kinabuhi makakaplag ra niini, makalibog kaayo nga ang mga tawo wala makasabut niini? O wala ba kini mahisupak sa pagpakigbisog sa pagpakabuhi nga giisip kini sa mga tawo nga impraktikal?

Bisan pa, ang kamatuoran nagpabilin nga Siya kinsa mao “Ang Dalan, ang Kamatuoran ug ang Kinabuhi” [tan-awa sa Juan 14:6] dinhi mihatag og dili mausab nga balaod. . . .

Pihong gipahayag, kini ang balaod mao nga, “*Nakapuyo kita og kinabuhi nga labing kompleto kon kita naningkamot sa paghimo sa kalibutan nga mas maayo ug mas malipayon.*” Ang balaod sa kinaiyahan, maningkamot pag-ayo aron mabuhi, mao ang *pagpreserbar sa kaugalingon sa pagsakripisyo sa tanan*; pero sa pagtandi niini ang balaod sa tinuod nga espirituhanong kinabuhi mao ang, *pagbaliwala sa kaugalingon alang sa kaayohan sa uban.* . . .

Uban niini nga pagsabut, [liboan sa] mga lalaki ug mga babaye, nag-alagad nga walay suweldo, nagtanyag nga motudlo ug

mogiya matag semana ngadto sa [linibo] ka mga bata ug mga batan-on sa pag-ugmad sa kinaiya ug espirituhanong pagtubo. Dugang niining kasundalohan sa mga opisyal ug mga magtutudlo, . . . ang mga lalaki nga gi-ordinahan ngadto sa priesthood midawat sa obligasyon sa paghalad sa ilang panahon ug mga talento kutob sa mahimo sa pagpakaylap sa kalipay, kamaya ug kalinaw ngadto sa ilang mga isig ka tawo.⁸

Dugang pagkaespirituhanon ang gipahayag sa paghatag kay sa pagdawat. Ang pinakaimportante nga espirituhanong panalangin nagagikan sa pagtabang sa usag usa. Kon kamo gustong mahimong makalooloy, pagbaton lang og pagdumot sa usa ka igsoon, ug kon kamo gustong modumot, pasakiti lang ang inyong igsoon. Pero kon gusto mong magmalipayon, pagserbisyo sa uban, lipaya ang uban.⁹

Himoa nga ang sinserong mga lalaki ug mga babaye sa kalibutan magkahiusa sa matinguhaong paningkamot sa paghulip sa mga pagbati sa kahakog, kasilag, pagdumot, kadawo, sa balaod sa pagserbisyo ngadto sa uban, ug sa ingon mopasiugda og kalinaw ug kalipay sa katawhan.¹⁰

Kinahanglan kitang mosunod sa ehemplo sa Manluluwas sa paghatag og serbisyo.

Sa dihang ang Manluluwas hapit na mobiya sa iyang mga Apostoles, mihatag siya kanila sa maayo kaayong ehemplo sa pagserbisyo. Nahinumdom mo nga iyang gitapis ang toalya ug mihugas sa mga tiil sa iyang mga tinun-an. Si Pedro, nga mibati nga kini usa ka ubos nga buhat alang sa usa ka sulugoon, miingon, “. . . ikaw bay mohugas sa akong mga tiil? . . . Dili ako pahugas kanimo sa akong mga tiil.”

Ang Manluluwas mitubag, “Kon dili ka pahugas kanako, nan, ikaw walay bahin kanako.”

“Kon mao,” miingon ang labawng Apostol, “Dili lang ang mga tiil ko ra, kondili hasta ang akong mga kamot ug ang akong ulo!”

“Ang nakaligo na dili kinahanglan manghugas pa gawas sa iyang mga tiil, hinoon mahinlo na ang iyang tibuok nga lawas.

“Sa karon dili pa ikaw makasabut niining akong gibuhad, apan unya ugaling makasabut ra ikaw.” [Tan-awa sa Juan 13:6–10.]

Ug dayon iyang gihugasan ang mga tiil ni Pedro, ug sa uban usab. Miuli sa planggana ngadto sa kilid sa pultahan, mitangtang sa toalya, ug misul-ob sa iyang kupo, mibalik sa iyang dapit uban sa Napulog Duha, ug miingon:

“Nagtawag kamo kanako nga Magtutudlo ug Ginoo: ug husto kamo kay mao man kana ako.

“Ug kon ako nga inyong Ginoo ug Magtutudlo nanghugas man gani sa inyong mga tiil, nan, kamo usab kinahanglan nga maghinugasay sa inyong mga tiil.” [Juan 13:13–14.]

Pagkamaayong ehemplo sa pagserbisyo ngadto sa maayong mga sulugoon, mga sumusunod ni Kristo! Siya nga labing gamhanan, himoa nga siya nga mao ang labing ubos. Mao nga nakita nato ang obligasyon nga makaserbisyo ngadto sa mga miyembro sa Simbahan, sa paghalad sa atong mga kinabuhi sa kauswagan sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta.¹¹

Hunahunaa lang! Ang bugtong rason nga ang kalibutan nakahibalo bahin kanila [mga Apostoles ni Jesus] mao nga human makakita sa Manluluwas, ilang gihimo Siya nga ilang giya sa kinabuhi. Kon wala pa kini nila buhata, wala untay makahibalo karon nga ang maong mga tawo diha diay kaniadto. Nagpakabuhi sila ug namatay ug nakalimtan sama sa liboan ka laing mga tawo sa ilang panahon nga nagpakabuhi ug namatay ug walay usa nga nakaila o nagpakabana sa bisan unsa mahitungod kanila; sama sa liboan ug liboan nga nagpakabuhi karon, nag-usik-usik sa ilang panahon ug kalagsik sa walay kapuslanan nga pagpuyo, nagpili og dili maayong mga tawo nga ilang ehemplo, misimang ngadto sa dalan sa Kalingawan ug Katagbawan imbis ngadto sa dalan sa Pagserbisyo. Sa dili madugay makaabut sila sa katapusan sa ilang panaw sa kinabuhi, ug walay makasulti nga ang kalibutan mas maanindot tungod sa ilang pagpuyo diha niini. Sa paghuman sa matag adlaw ang maong mga tawo mibiya sa ilang dalan nga walay pulos sama sa ilang pagkakita niini—wala mananom aron makahatag og landong ngadto sa uban, ni mga buwak aron mahimong mas maanindot ug mas masanagon ang kalibutan

niadtong mosunod—walay maayong mga binuhatan, walay halangdong pagserbisyo—walay pulos, walay bunga, sama sa dalan sa desierto, natamnan tingali og tunok ug mga sampinit.

Dili ingon niini kini mao ang mga tinun-an kinsa mipili ni Jesus nga sa ilang Giya. Ang ilang mga kinabuhi sama sa mga tanaman sa mga rosas diin ang kalibutan mahimong makapu-pu og matahum nga mga buwak sa kahangturan.¹²

Ang pinakatakus nga katungdanan sa kinabubi . . . mao nga ang tawo makaserbisyo pag-ayo sa iyang isig ka tawo . . . Ang labing halangdong tumong sa kinabuhi mao ang pagpaningkamot sa pagpakabuhi aron sa paghimo sa mga kinabuhi sa uban nga mas maayo ug mas malipayon.¹³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga ang Ginoo misugo kanato sa pagserbisyo sa usag usa? (Tan-awa sa mga pahina 219–22.) Unsa ang pipila nato ka mga kahigayunan sa pagserbisyo diha sa Simbahan? Unsang mga matang sa pagserbisyo ang atong mahimo sa gawas sa pormal nga mga katungdanan sa Simbahan?
- Ang Ginoo nagtudlo nga “bisan kinsa nga buot magpatunhay sa iyang kinabuhi, mawagtangan hinoon niini: ug bisan kinsa nga magawagtang sa iyang kinabuhi makakaplag niini” (Mateo 16:25). Unsay kalabutan niini nga kasulatan sa pagserbisyo? Unsa nga mahangturong mga panalangin ang moabut gikan sa dili hinakog nga pag-alagad sa uban? Unsa ang kalainan tali sa pagserbisyo tungod kay kita gisugo ug sa pagserbisyo tungod kay gusto nato? (Tan-awa usab sa D&P 58:26.)
- Unsay inyong nasinati sa dihang gihatag ninyo ang inyong kagalingon sa pagserbisyo sa uban? Sa unsa nga paagi nga ang kalipay ug pagserbisyo may kalabutan sa usag usa? Sa unsa nga paagi nga ang pagserbisyo makatabang kanato sa pagbuntog sa mga pagbati sa kahakog, pagkawalay kalipay, o depresyon? (Tan-awa sa mga pahina 220–22.) Sa unsa nga paagi nga ang pagserbisyo sa uban makatabang kanato nga makabuntog sa dili maayong mga pagbati ngadto kanila?

- Unsay nakapadani kaninyo sa daghang mga ehemplo ni Jesus sa pagserbsiyo. (Tan-awa sa 222–24.) Unsa ang atong makat-unan gikan Kaniya samtang kita maningkamot sa pag-alagad sa uban? Ngano nga importante ang pagtinguha sa balaang giya samtang kita moserbisyo?
- Ngano nga usahay malisud ang pagtugot sa uban sa pagserbisyo kanato? Ngano nga importante nga malipayon kitang modawat sa pagserbisyo? Sa unsa nga paagi nga kamo ug ang inyong pamilya napanalanginan tungod sa pagserbisyo sa uban?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mateo 25:40; Marcos 8:35; Mga Taga-Galacia 5:13; Mosiah 4:15; D&P 18:10, 15–16

Mubo nga mga Sulat

1. *Two Contending Forces*, Brigham Young University Speeches of the Year (18 sa Mayo 1960), 7.
2. Tan-awa sa *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 101–4; parapo giusab.
3. Sa Conference Report, Okt. 1966, 137.
4. Sa Conference Report, Okt. 1962, 119.
5. Sa Conference Report, Okt. 1968, 143.
6. Sa Conference Report, Okt. 1969, 88–89.
7. Sa Conference Report, Okt. 1953, 132.
8. Sa Conference Report, Abr. 1936, 45–46; parapo giusab.
9. Sa Conference Report, Okt. 1936, 104–5.
10. Sa Conference Report, Abr. 1936, 46.
11. Sa Conference Report, Abr. 1951, 158–59.
12. *Ancient Apostles* (1918), 5–6.
13. *Two Contending Forces*, 7.

*Gusto kaayo ni Presidente McKay nga motudlo sa ebanghelyo.
Ngadto sa iyang isig ka magtutudlo, siya miingon: Padayon sa inyong
balangdong bubat! Walay laing mas labaw pa; walay mas matarung!
Mainyo ang kalipay nga gisaad sa Manluluwas.”*

Pagtudlo, usa ka Halangdong Buhat

Ang Dios motabang sa atong mga magtutudlo nga mobati sa responsibilidad nga moabut nganha kanila, ug sa paghinumdom nga ang responsibilidad dili masukod pinaagi lamang sa ilang gisulti, pero sa unsay ilang gibuhat. . . . Oh, pagkadako gayud sa responsibilidad sa usa ka magtutudlo!'

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay usa ka magtutudlo hapit sa iyang tibuok kinabuhi. Iyang gituman kini nga tahas sa kapasidad isip usa ka misyonaryo, magtutudlo sa eskwelahan, administrador, Apostol, Presidente sa Simbahan, ug amahan.

Sa usa ka mensahe nga gitumong gayud ngadto sa mga nag-hupot sa priesthood, mipakigbahin siya og usa ka kasinatian nga naghisgot sa tanan kinsa adunay kahigayunan sa pagtudlo:

“Sa miaging adlaw diha koy kahigayunan sa pagmaneho agi sa mga kaumahan sa akong karaang pinuy-anang lungsod. Miagi ko sa duha ka mga uma nga duol sa kanal sa bukid. Nakita ko ang usa nga maayo kaayo ang pagtubo sa mga oats. Bisan pa sa huwaw, sa kabugnaw sa tingpamulak, ug ubang mga makadaot, ang mag-uuma [nakaani] og maanindot nga ani. Sa tupad sa iyang koral mao ang laing uma sa oat, pero pakyas, ingnon ta lang. Nangutana ko sa tawo: ‘Ngano, unsay hinungdan? Tingali dili maayong liso ang imong gitanom.’

“ ‘Dili, pareha ra nga liso nga gitanom sa akong silingan.’

“ ‘Nan, ulahi na siguro ang pagtanom niini, ug wala nay igong kaumog diha sa yuta aron kini motubo.’

“ ‘Gitanom kini sa maong kahapunon nga iyang gitanom ang iyaha.’

“Sa dugang pakisusi, nahibaloan nako nga ang unang tawo midaro sa iyang uma sa panahon sa tinglaglag; dayon iyang gibuakbuak pag-ayo sa panahon sa tingpamulak, mihimo og tabon aron itabon sa yuta, ug pinaagi sa maong pag-ugmad ang kaumog sa tingtugnaw nagpabilin. Ang iyang silingan, sa laing bahin, midaro sa iyang uma sa ulahing bahin sa tingpamulak, nga nagpabiling wala mabuak-buak ang yuta nga giugmad; ang kaumog nawala. Pagkahuman sa pagtanom sa binhi miabut ang upat ka mga semana o unom ka mga semana nga [huwaw], ug walay igong kaumog aron makasugod sa pagtubo ang liso. Ang unang tawo mihimo og pagpangandam, ang hustong matang sa pagpangandam, ug ang kinaiyahan mihatag sa ganansya. Ang ikaduhang tawo nagtrabaho pag-ayo, pero ang iyang pagpangandam dili igo; sa tinud-anay, kulang ang iyang pagpangandam.”

Si Presidente McKay migamit niini nga istorya aron sa paghulagway sa impluwensya sa mga magtutudlo. Siya miingon: “Sa dakong tanaman sa Dios adunay gibutang nga mga magbalantay nga gitawag og mga magtutudlo, ug sila gisugo sa pag-amuma ug sa pagdasig sa mga anak sa Dios. Naghunahuna ako nga tingali ang Halangdong Hardinero nga nagtan-aw sa iyang mga kaumahan nakakita sa uban nga naningkamot sa paghimo sa matarung nga mga kalihokan ug ang uban gigutom tungod sa kahuwaw sa gipasagdan nga katungdanan, sa mabugnaw nga panahon sa garbo, o sa kadaot sa paghuboghubog. Ngano man? Tingali tungod kay ang mga hardinero, ang mga magbalantay, wala mohimo sa gikinahanglang mga pagpangandam, o wala mohimo sa ilang katungdanan pag-ayo.”²

Nagpasabut man sa mga ginikanan, sa mga magtutudlo sa klase, o sa mga home teacher ug mga visiting teacher, si Presidente McKay mihalad sa iyang pangalagad sa pagtabang sa mga miyembro sa Simbahan nga makasabut sa kaimportante ug impluwensya sa epektibo nga pagtudlo.

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Sa Simbahan aduna kitay daghang mga kahigayunan sa pagtudlo sa uban ug sa pagpalambo sa personal nga kalig-on.

Kita usa ka Simbahan sa mga magtutudlo. Sa panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ang amahan ug inahan kinahanglan nga mahimong mga magtutudlo sa pulong—pihong gilatid sa pinadayag nga nagagikan sa Ginoo. Ang matag oganisasyon sa auxiliary, matag korum, linangkuban sa pundok sa mga lalaki ug mga babaye . . . kinsa sa katapusang pagsabut sa pulong, mga magtutudlo.³

Mapasalamaton ako sa mga miyembro sa Simbahan kansang relihiyon nag-andam sa mga tawo sa pagpakigbisog sa mga impluwensya sa kalibutan ug, nakatabang kanila sa paglahutay niini nga pakigbisog. Usa niining naglihok nga mga pwersa mao ang responsibilidad sa pagtudlo, ug sa kahigayunan nga gihatag niini nga Simbahan alang sa kadaghanan sa pagpakigbahin niini nga responsibilidad. . . .

Karon sa daghang mga kahigayunan alang sa kadaghanan nga makaangkon sa kalamboan nga magagikan sa tinuod nga magtutudlo, hunahunaa unsay gihimo sa Simbahan aron sa pagtabang niining kasundalohan sa mga magtutudlo isip mga indibidwal nga mahimong malig-on sa gubat batok sa mga pwersa sa kalibutan!

Una, anaa kanila ang obligasyon sa pagtudlo sa ilang isig ka tawo pinaagi sa ehemplo; ug walay laing mas maayo pa nga kasinguroan nga gihatag diha sa matinuoron nga lalaki o sa usa ka sinsero nga babaye.

Ikaduha, makapalambo kini sa balaang hiyas sa gugma alang sa uban. Si Jesus miingon ngadto sa usa sa iyang mga Apostoles, “Simon, anak ni Juan, gihigugma mo ba ako labaw pa niini? . . . Oo, Ginoo, nasayud ka nga gihigugma ko ikaw. . . . Pakan-a ang akong mga karnero.” (Juan 21:15.) Ang gugma kinahanglang mag-una sa responsibilidad sa pagpakaon niadtong mga karnero. Ug kining linibo mga magtutudlo kinahanglang magbaton sa ilang kasingkasing sa gugma sa pagtudlo, sa gugma sa isig ka

tawo, ug pagkaandam sa pagdawat niini nga responsibilidad uban sa balaang hiyas sa gugma.

Dayon adunay ikatulo nga kinahanglanon, nga gitawag nga: kaputli sa kinabuhi. Dili nako mahunahuna nga ang usa ka tawo nga naghugawhugaw sa iyang kaugalingon malampusong makatudlo og kaputli ngadto sa mga batang lalaki. Dili ako makatuo nga ang usa ka tawo kinsa adunay pagduhaduha mahitungod sa pagkaanaa sa Dios, makatudlo nga madanihon sa pagkaanaa sa usa ka Dios ngadto sa mga batan-ong lalaki ug babaye. Dili siya makahimo niini. Kon siya magpakaaron-ingnon ug mosulay sa pagtudlo, ang iyang mga lihok molabaw sa iyang mga pu-long—ug mao kana ang makuyaw nga adunay maduhaduhaon nga mga tawo nga mga magtutudlo sa inyong mga anak. Ang hilo molugdang, ug sila masakit diha sa espiritu nga dili makahibalo, tungod kay ang hilo maliputong gisilsil diha sa ilang mga kalag sa mga tawo nga ilang gisaligan. Ang paghunahuna lang sa mga magtutudlo nga mosulay sa pagtudlo sa mga batan-on og hugot nga pagtuo sa Dios, bisan og kini wala kanila, supak kini sa lagda, ug dili gayud katuhon. Mao nga ang ikatulo nga kwalipikasyon mao ang kaputli sa kinabuhi ug hugot nga pagtuo sa ebanghelyo ni Jesukristo.

Sa katapusan, makahatag kini nila sa kahigayunan sa pagserbisyo sa ilang isig ka tawo, ug diha niini palamboon ang katungdanan nga gihatag nganha kanila, ug mopamatuod nga sila tinuod gayud nga mga tinun-an ni Kristo.⁴

Sa paghulma sa kinaiya ug giya sa pagkabata, ang impluwensya sa ginikanan mao ang labing maayo; sunod ang magtutudlo. . . . “Adunay tinuod nga pakahalangdon sa kalag nianang lalakiha o babayhana kinsa sinserong nagtinguha ug naningkamot sa paggiya sa mga anak gikan sa dautang mga impluwensya ngadto sa usa ka kahimtang sa taas nga mga sumbanan ug halangdong paningkamot.”⁵

Ang epektibo nga mga magtutudlo mangandam pinaagi sa pagtuon, hugot nga pagtuo, ug pag-ampo.

Ang dakong obligasyon sa usa ka magtutudlo mao ang pagpa-ngandam sa pagtudlo. Ang usa ka magtutudlo dili makatudlo sa

uban niana nga wala niya mahibaloi sa iyang kaugalingon. Dili niya mapabati sa iyang mga estudyante unsay wala niya batia sa iyang kauglingon. Dili siya makahimo sa paggiya og usa ka batan-ong lalaki o batan-ong babaye sa pag-angkon og pagpamatuod sa ebanghelyo sa Dios kon ang magtutudlo wala nianang pagpamatuod sa iyang kaugalingon.

Adunay tulo ka mga butang nga kinahanglang mogiya sa tanang mga magtutudlo: una, pagkat-on bahin sa hilisgutan; ika-duha, himoang kabahin kana nga hilisgutan sa inyong kinabuhi; ikatulo, paningkamuti ang paggiya sa inyong mga estudyante nga kini mahimong kabahin diha kanila—dili lang mohatag niini ngadto nila, pero mogiya kanila nga makakita sa unsay inyong nakita, nga makahibalo sa unsay inyong nahibaloan, nga mobati unsay inyong gibati.

Ang matag magtutudlo kinahanglang andam na sa iyang leksyon sa higayon nga iyang ikakita ang mga batang lalaki ug mga batang babaye sa klase; kay, hinumdumi, nga ang imong pagpresentar niana nga leksyon, ang imong kinaiya sa kamatuoran niana nga leksyon maoy modeterminar sa kinaiya sa mga batang lalaki ug mga batang babaye ug sa ilang kinaiya sa kinatibuk-an ngadto sa kalihokan sa Simbahan. Kon pasagdan lamang nimo sila human sa klase nga mobati diha sa ilang batan-ong mga kasingkasing nga wala silay nakuha sa pagtambong, maglisud na ka sa pagpabalik nila pagkasunod semana. Pero sa laing bahin, kon nadasig nimo sila, o kon wala ka makahimo niana, kon nakatudlo ka kanila og usa ka butang nga nakapadani sa ilang kaikag, imong mamatikdan nga ang ilang intensyon ug tinguha sa pagbalik makita sa ilang pagtambong pagkasunod semana. . . .

Ang pagbasa lamang sa manwal sa leksyon sa dili pa ang oras dili igo. Sa pagbuhat sa ingon wala pa nako mamaster kana nga leksyon, ug hangtud nga kini maako, hangtud nga ako mobati nga ako adunay mensahe nga itudlo ngadto sa akong mga miyembro sa klase, dili ako andam sama sa gisugo sa Ginoo kanako sa pag-andam kon siya motawag kanako sa pagtudlo sa iyang pulong. Kinahanglan gayud nga kini mahimong akoa; unsay akong gusto nga ihatag ngadto sa mga batang lalaki ug mga batang babaye maoy importante kon sila ako nang ikakita.

Mabansay nako kanang leksyon diha sa manwal pinaagi sa pagtuon, hugot nga pagtuo, ug pag-ampo.⁶

Ang pagtudlo og leksyon nga maayo pagkaandam sama sa ka-looy—mopanalangin kini kaniya nga naghatag ug kaniya nga nagdawat. Tinuod kini diha sa pagtudlo ingon man usab diha sa kinabuhi—”Ihatag ngadto sa kalibutan ang imong pinakamaayo, ug ang pinakamaayo mobalik nganha kanimo.”. . .

. . . Mga magtutudlo, sugdi ang pagpangandam sa inyong mga leksyon pinaagi sa pag-ampo. Itudlo ang inyong mga leksyon sa mainampoong kasingkasing. Dayon pag-ampo nga ang Dios mopalambo sa inyong mensahe diha sa mga kalag sa inyong mga bata pinaagi sa impluwensya sa iyang balaang Espiritu.⁷

**Ang kahusay ug balaang pagtahud diha
sa mga lawak-klasehanan sa Simbahan
makatabang sa mga batan-on nga makat-on
sa pagtahud ug pagkontrol sa kaugalingon.**

Nagtuo ko nga ang pagdisiplina diha sa lawak-klasehanan, nga nagpasabut nga *pagkontrol sa kaugalingon*, ug nga nagpasabut nga *pagkonsiderar sa uban*, mao ang pinakaimportanting bahin sa pagtudlo. . . .

Ang pinakamaayo nga leksyon nga makat-unan sa usa ka bata mao ang pagkontrol sa kaugalingon, ug mobati sa iyang relasyon ngadto sa uban aron nga siya aduna gayuy pagrespetar sa ilang mga pagbati. . . .

Ang dili hapsay nga kahimtang, diin gipakita ang walay pagrespetar ngadto sa magtutudlo ug ngadto sa isig ka estudyante, mao ang makapugong sa pinakaimportante nga mga hiyas sa kinaiya.⁸

Ang atong mga lawak-klasehanan usahay may kaguliyang. Dinhi nagkinahanglan kita og maayong mga magtutudlo. Ang usa ka magtutudlo nga makatudlo og usa ka maanindot nga leksyon dunay hapsay nga kahimtang, ug kon siya makakita sa mga estudyante nga masinupakon, nag-itsa-itsa og mga papel, wala maminaw, nagsikadsikad, nagpinatiray, iyang mahibaloan nga ang leksyon dili maayo nga pagkatudlo. Tingali wala usab kini maandam pag-ayo. . . .

Sa mga lawak-klasehanan ang mga bata kinahanglan nga tudloan, kinahanglang gawasnon sa paghisgot, gawasnon sa pagsuliti, gawasnon sa pag-apil sa buhatunon sa klase, pero walay miyembro sa klase nga adunay katungod sa pagbalda sa laing estudyante pinaagi sa pagduotduot o paghimo og kataw-anan ug binuang nga mga pamahayag. Nagtuo ko nga niini nga Simbahan, sa mga korum ug mga klase sa priesthood ug sa mga auxiliary, ang mga magtutudlo ug [mga lider] kinahanglang dili motugot niini. Ang kaguliyang makadaot sa bata nga mihimo niini. Kinahanglan makat-on siya nga kon siya anaa sa kadaghanan adunay mga butang nga dili mahimo nga makalingkawas siya sa silot. Dili siya makalapas sa mga katungod sa iyang mga kauban.

Himoa nga ang mga bata makakat-on niini nga leksyon nga batan-on pa tungod kay kon sila modagko na ug mosulay sa paglapas batok sa balaod, manubag sila ngadto sa pulis ug sa korte, ug tingali makasinati og silot.

Ang kahusay diha sa lawak-klasehanan importante aron ikatudlo ang baruganan sa pagkontrol sa kaugalingon nganha sa mga kasingkasing ug mga kinabuhi sa mga batan-ong lalaki ug batan-ong mga babaye. Gusto silang mosulti ug gusto silang mohunghong, pero dili sila makahimo niana tungod kay makadisturbo kini sa uban. Pagkat-on sa gahum ug sa leksyon sa pagmaster sa kaugalingon.⁹

Ang Sunday School nagpaabut sa panahon nga sa matag klase sa Sunday School ang mga baruganan sa pag-abut sa sakto nga oras, kamatinahuron, pagkontrol sa kaugalingon, pagrespetar sa may awtoridad, pagtuon, pag-apil sa leksyon, ug, ilabi na sa balaang pagtahud ug pagsimba . . . [mopuno] sa palibot.¹⁰

**Sa atong mga pagpaningkamot sa pagtudlo
sa kamatuoran, si Jesukristo mao ang atong
halangdong Ehemplo.**

Sa bahin sa personalidad, sa gingharian sa kinaiya, si Kristo ang labing gamhanan. Sa personalidad, ako nagpasabut sa tanang hiyas nga anaa sa usa ka tawo. Ang personalidad usa ka gasa gikan sa Dios. Usa gayud kini ka perlas nga labing bililhon, usa ka mahangturong panalangin.

Kauban kong mga magtutudlo, kamo ug ako dili makalaum nga makapakita bisan gamay lang, sa personalidad sa atong halangdong Magtutudlo, nga si Jesukristo. Ang personalidad sa matag tawo gamay ra kaayo kon itandi sa personalidad sa Manluluwas sama sa gamayng bidlisiw kon itandi sa dakong adlaw; ug bisan pa, bisan og gamay ra, ang matag personalidad sa magtutudlo kinahanglan nga pareha og matang. Sa bahin sa kinaiya, ang matag magtutudlo mahimong molabaw ug ingon sa usa ka magnet nga makapaagni niadtong iyang gitudloan sa dili mahulagway nga paagi.

Pero bisan unsa pa ka madanihon ang iyang personalidad ngadto sa mga miyembro sa klase, kana nga magtutudlo pakyas sa iyang trabaho kinsa nag-agni lamang sa gugma sa bata ngadto sa personalidad sa magtutudlo. Katungdanan sa magtutudlo ang pagtudlo sa bata sa paghigugma—dili lamang sa magtutudlo, pero sa kamatuoran usab. Bisan asa, makita nato kanunay nga si Kristo, nga nagpaubos alang sa kabubut-on sa iyang Amahan; ug mao usab ang magtutudlo, kon bahin na sa iyang personalidad, kinahanglang magpaubos siya alang sa kamatuoran nga iyang gi-tinguha nga itudlo.¹¹

Ang magtutudlo kinahanglan gayud nga makaila sa iyang gitudloan, aron makahibalo, bisan gamay, sa mentalidad ug kapabilidad sa mga miyembro sa iyang klase. Kinahanglan nga makabasa siya sa mga ekspresyon sa nawong ug makatubag sa mental ug espirituhanong kinaiya niadtong iyang gitudloan. Ang Halangdong Magtutudlo aduna niining hingpit nga gahum sa pag-ila. Iyang mabasa ang gitago nga mga hunahuna ug makahibalo sa mismong mga pagbati sa mga tawo nga Iyang gitudloan. Sa pag-angkon niini nga gahum ang sinsero nga magtutudlo layo ra gihapon itandi Kaniya. Gamay ra kaayong mga magtutudlo ang nagpalambo niini nga gasa, bisan sa gikinahanglan nga kahimtang; bisan pa nga ang matag magtutudlo adunay responsibilidad sa pagtino kon unsay labing maayong paagi sa pagtudlo sa mga miyembro sa klase aron magmalungtaron ang epekto niini.¹²

Gamita ang mga butang sa inyong palibot. Ipakita ang ehemplo sa Halangdong Magtutudlo kinsa milingkod uban sa iyang mga tinun-an ug mitan-aw sa mga mag-uuma nga nananom sa

ilang lugas. Miingon siya, “Ang ubang mga binhi diha mahulog sa maayong yuta, ang uban diha sa kabatoan” [Tan-awa sa Marcos 4:3–8.] Dihay usa ka leksyon sa kinabuhi. Ang babaye sa Samaria kinsa miabut aron moinom sa atabay maoy lain nga ehemplo. Gisultihan siya ni Jesus nga ang tubig nga iyang ihatag kaniya mao ang tubod sa tubig nga magatubo ngadto sa kinabuhing dayon [tan-awa sa Juan 4:14]. Pagkolekta og mga kasinatian, ug dayon ihulagway ang matag punto. Nagtuo ko nga kana usa ka leksyon ngadto sa matag magtutudlo—kaninyo kinsa adunay leksyon nga andamon—dili usa ka pakigpulong, pero usa ka mensahe.¹³

Takus kamo nga mga sulugoon ni Kristo! Mga magtutudlo! Sumusunod sa tinuod nga Magtutudlo, ang halangdong Ehemplo sa tanan! Padayon sa inyong halangdong buhat! Walay laing mas labaw pa; walay mas matarung! Mainyo ang kalipay nga gisaad sa Manluluwas.¹⁴

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang mga responsibilidad sa usa ka magtutudlo? (Tan-awa sa mga pahina 229–33.) Ngano nga importante nga ang mga magtutudlo sa ebanghelyo adunay personal nga mga pagpamatuod?
- Unsa nga mga panalangin ang inyong nadawat sa inyong pagtudlo sa ebanghelyo? Sa unsa nga paagi nga ang inyong kinabuhi napanalanginan o nausab tungod sa matinud-anon, epektibo nga mga magtutudlo?
- Sa unsang mga paagi nga ang usa ka maayong pagkaandam nga leksyon makaimpluwensya sa magtutudlo ug sa estudyante? (Tan-awa sa mga pahina 230–32.) Unsa ang pipila ka mga paagi nga ang mga magtutudlo makaandam? (Tan-awa sa mga pahina 230–32.) Unsa nga mga kapanguhaan ang anaa sa Simbahan alang sa kalamboan sa pagtudlo?
- Unsa ang atong mahimo aron ikapadayon ang kahusay ug respeto diha sa mga lawak-klasehanan sa Simbahan? (Tan-awa sa mga pahina 232–33.) Sa unsang paagi nga ang mga batan-on makaangkon og kaayohan kon adunay kahusay diha sa lawak-klasehanan? Unsa ang mabuhay sa mga ginikanan sa pagsu-

porta sa mga magtutudlo sa ilang mga paningkamot aron adunay kahusay diha sa mga lawak-klasehanan?

- Unsa ang kalainan tali sa “pagtudlo sa usa ka leksyon” ug pagtudlo sa mga tawo? Giunsa sa pagpakita sa Manluluwas niini nga kahanas? Unsa pa ang atong makat-unan gikan sa ehemplo ni Jesukristo isip Bantugang Magtutudlo? (Tan-awa sa mga pahina 233–35.)
- Unsa ang mabuhat sa usa ka magtutudlo aron sa pagsiguro nga ang mga miyembro sa klase magmahal “dili lamang sa magtutudlo, pero sa kamatuoran usab”?
- Sa unsang paagi nga atong magamit ang tambag ni Presidente McKay sa pagpalambo sa pagtudlo diha sa mga panimalay? Unsang mga paagi ang inyong nakita nga makatudlo sa epektibong paagi sa inyong mga anak?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Juan 21:15–17; 3 Nephi 27:21; D&P 11:21; 42:14; 88:77–80, 118; 132:8

Mubo nga mga Sulat

1. “The Teacher,” *Improvement Era*, Sept. 1951, 622.
2. Sa Conference Report, Okt. 1916, 58–59; parapo giusab.
3. “That You May Instruct More Perfectly,” *Improvement Era*, Ago. 1956, 557.
4. “The Teacher,” 621–22.
5. *Gospel Ideals* (1953), 214.
6. “That You May Instruct More Perfectly,” 557.
7. *Gospel Ideals*, 222–23.
8. *Man May Know for Himself: Teachings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss (1967), 337–38.
9. Sa Conference Report, Okt. 1950, 164–66.
10. *Gospel Ideals*, 221.
11. “To the Teacher,” *Improvement Era*, Ago. 1955, 557.
12. *True to the Faith: From the Sermons and Discourses of David O. McKay*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1966), 251.
13. “We Believe in Being True . . .” *Improvement Era*, Sept. 1959, 647.
14. *Gospel Ideals*, 135.

Ang Unang mga Baruganan ug mga Ordinansa sa Ebanghelyo

Nasayud ako nga ang ebanghelyo balaan, ug ang kalibutan nagkinahanglan niini.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay mabination ug matinahuron kanunay sa mga tawo sa laing mga tinuohan, ug iyang gidayeg ang maayong mga buhat sa tanang mga simbahan. Bisan pa niana, lig-on siya sa iyang pagpamatuod nga ang kahingpitan sa ebanghelyo makita lamang diha sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Sa pagtudlo sa kamahinungdanon sa pagsunod sa mga baruganan ug mga ordinansa sa gipahiuli nga ebanghelyo, miingon siya nga ang mga miyembro sa Simbahan mga lumulupyong sa usa ka halangdong gingharian:

“Ang tanang mga simbahan ug ang tanang mga pagtuo adunay mga maayong butang mogiya padulong ngadto sa gingharian sa atong Amahan; pero aron mahimong lumulupyong niana nga gingharian ang tanan kinahanglan gayud nga motuman sa mga kinahanglanon nga gihimo sa Hari. Sa pagkatinuod, adunay *usa ka paagi* lamang nga makasulod diha sa Simbahan ni Jesukristo, ug kana nga paagi gimarkahan ni Jesukristo, ang Ginoo. ‘Ako mao ang dalan, ug ang kamatuoran, ug ang kinabuhi: walay bisan kinsa nga makaadto sa Amahan, gawas kon pinaagi kanako.’ (Juan 14:6).

“Ang mga paagi aron mahimong lumulupyong diha sa Simbahan ni Jesukristo tin-aw kaayo; klaro gayud kaayo, nga makapatingala nga daghan kaayong intelehente ug edukado nga mga tawo . . . [nga nagtuo] nga sila makasulod pinaagi sa uban ug lain-lain paagi.

“Usa lamang ka tawo ang adunay katungod sa paghatag sa mga pamaagi sa kaluwasan sa tawo. Sa pagkatinuod adunay kahulugan ang iyang gisulti sa dihang miingon siya unsa ang gikinahanglan aron mahimong lumulupyo sa iyang gingharian.

“Klaro kaayo ang iyang mga pulong: ‘Gawas kon ang tawo iga-anak pag-usab, dili siya *makakita* sa gingharian sa *Dios*’ [Juan 3:3; italiko gidugang.] Sa pagpasabut niining daw tanghaga nga panultihon ngadto ni Nicodemo, ang Manluluwas mipadayon:

“ ‘Gawas kon ang tawo igaanak sa tubig ug sa Espiritu, *dili* siya makasulod sa gingharian sa *Dios*’ [Juan 3:5; italiko gidugang.]

“Sa walay duhaduha si Pedro, ang labaw nga Apostol, midugang sa kaimportante niini nga kinahanglanon isip mahinungdanong paagi aron makaangkon dili lamang sa pagkalumulupyo diha sa Simbahan, pero sa kaluwasan usab diha sa gingharian sa Dios, kay, sa diha nga ang mga tawo nga nasakitan sa ilang mga kasingkasing misinggit, ‘Mga igsoon, unsa may among pagabuhaton?’ [Mga Buhat 2:37] mitubag siya ug miingon:

“ ‘Paghinulsol kamo, ug pabautismo kamo ang matag usa kaninyo sa ngalan ni Jesukristo alang sa kapasayloan sa inyong mga sala; ug madawat ninyo ang gasa sa Espiritu Santo.’ (Mga Buhat 2:38.) Sa ingon gihatag ang upat ka mga kinahanglanon, ang upat ka mahinungdanong mga baruganan ug mga ordinansa, ang pagsunod niini importante sa mga miyembro sa Simbahan ni Kristo: [sa ato pa,] hugot nga pagtuo, paghinulsol, bunyag, ug pagdawat sa Espiritu Santo. . . .

“Adunay daghang mga dalan nga gitudlo paingon ngadto sa gingharian sa Dios, pero adunay usa lamang ka ganghaan nga kaagian aron makasulod ug mahimong lumulupyo. Yanong mitudlo si Kristo niini sa dihang dinhi pa siya uban sa mga tawo; ug gipadayag kini niya pag-usab pinaagi ni Propeta Joseph Smith. Ang paagi yano ug sayon pangitaon, ug dili matapos ang pagkahalangdon ingon nga kini mahangturon.

“Adunay daghang mga dalan . . . nga naggiya sa sinsero nga mga tawo *padulong* sa simbahan ug sa gingharian sa Dios, pero kadtong moapil sa mga kahigayunan ug mga panalangin sa pagkalumulupyo niini kinahanglan gayud nga mosunod sa mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo ni Jesukristo.”²

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo mao ang labing sukaranang baruganan sa Simbahan.

Ang dili matarug nga hugot nga pagtuo diha kang Kristo mao ang labing importante nga panginahanglan sa kalibutan karon.³

Unsay buot ipasabut sa paghupot sa hugot nga pagtuo? Nagpasabut kini una, nga kita modawat ni Jesukristo, dili lamang nga usa ka bantugang magtutudlo, usa ka gamhanang lider, pero isip Manluluwas, ang Manunubos sa kalibutan. . . . Siya kinsa naghupot sa hugot nga pagtuo modawat ni Jesukristo nga Anak sa Dios, ang Manunubos sa kalibutan. Buot nako nga ang tanang mga tawo motuman nianang hugot nga pagtuo. Sa akong hunahuna sukaranan kini sa kalipay sa tawo, sukaranan ngadto sa iyang kalinaw sa hunahuna. Sa akong hunahuna mao kini ang pinakaimportante nga baruganan sa Simbahan ni Jesukristo.⁴

Mao kining hugot nga pagtuo nga nakapalahutay sa onse ka mga Apostoles ug sa dili mominos setenta ka mga tinun-an nga nakighimamat ni Kristo human sa pagkabanhaw. Sa ilang mga hunahuna wala gayuy pagduhaduha sa iyang personalidad. Mga saksi sila sa kamatuoran. Nasayud sila tungod kay ang ilang mga mata nakakita, ang ilang mga dunggan nakadungog, ang ilang mga kamot mibati sa linawas nga presensya sa nabanhaw nga Manunubos.

Mao kanang dili matarug nga hugot nga pagtuo maoy hinungdan nga gihatag kining mahimayaon nga panan-awon ngadto ni Propeta Joseph Smith:

“Ug karon, human sa daghan nga mga pagpamatuod nga gihatag mahitungod kaniya, kini mao ang pagpamatuod, katapusan sa tanan, nga kami naghatag kaniya: Nga siya buhi!

“Kay kami nakakita kaniya, gani diha sa tuo nga kilid sa Dios; ug kami nakadungog sa tingog nga nagpamatuod nga siya mao ang Bugtong Anak sa Amahan—

“Nga pinaagi kaniya, ug ngadto kaniya, ang mga kalibutan nalalang, ug ang mga lumulupyong niana mao ang anak nga mga lalaki ug anak nga mga babaye sa Dios.” (D&P 76:22–24.)

Kadtong kinsa adunay kasiguroan sa ilang mga kasingkasing modawat kaniya isip “Ang Dalan, ang Kamatuoran, ug ang Kinabuhi,” isip usa ka luwas nga giya niining masamok nga kalibutan.⁵

Ang hugot nga pagtuo sa Ebanghelyo mao ang unang lakang sa tinuod nga kahibalo, ug mosangpot pinaagi sa sakripisyo, ngadto sa kaalam ug kalipay.⁶

Ang hugot nga pagtuo sa Dios dili mahimong makuha gikan sa uban. Kinahanglan gayud inyoha kini; kinahanglang akoa gayud kini; ug, aron mahimong epektibo, kinahanglang magagikan sa hunahuna ug sa kasingkasing.⁷

Unsay atong gikinahanglan karon mao ang hugot nga pagtuo diha sa buhi nga Kristo, nga mas labaw pa kay sa usa lang ka pagbati, pero usa ka gahum nga mopalihok kanato—usa ka hugot nga pagtuo nga mohatag og katuyoan sa kinabuhi ug kaisug nganha sa kasingkasing. Kinahanglan nga atong gamiton ang ebanghelyo.⁸

Ang Simbahan dili modawat sa doktrina nga mao lang ang pagsulti niini nga mituo ni Jesukristo nga mao ray importante sa kaluwasan. Ang usa ka tawo mahimo nga moingon nga siya mituo pero kon wala siyay himoon aron kanang hugot nga pagtuo mahimong gahum sa paghimo, sa pagbuhat og maayo, sa pagpatubo sa kalag, ang iyang pag-angkon dili makaayo kaniya. “Panlimbasugi ninyo ang inyong kaugalingong kaluwasan” mao ang awrag sa pagpakita pinaagi sa paglihok, pinaagi sa mahunahunaon nga pagpaningkamot sa pagsunod sa katinuod sa hugot nga pagtuo.⁹

Ang paghinulsol naglakip sa kausaban sa kinabuhi, hunahuna, ug linihokan.

Dili katoohan nga adunay magduhaduha sa kaimportante sa paghinulsol. Ang matag baruganan sa ebanghelyo kon tun-an pagayo magpakita sa kahiusahan niini tali sa kamatuoran nga halangdon. Ang matag usa masangkaron, mahimong nagtudlo o nagdawat og laing mga baruganan. Sa ingon, ang hugot nga pagtuo sa usa ka hingpit nga binuhat, nga nagdasig sa usa ka tawo sa pagpuyo sa matarung nga paagi, ingon nga naglakip sa paghinulsol.¹⁰

Ang mensahe sa [Simbahan] mao ang pagtabang sa mga tawo nga makaila sa ilang mga kahuyang ug sa pagtabang sa tawo nga mabuntog kadtong mga sala ug mga kahuyang. Wala kitay panahon sa paghisgot kon unsa ang sala, pero ang inahan ni John Wesley [John Wesley nailhan nga batid sa teyolohiya] nga gikatahong mihatag kanato niini:

“Kinahanglan nga inyong hukman kon maayo ba o dili ang paglipaylipay? Sunda kini nga lagda: Karon hinumdumi—bisan unsa nga makahuyang sa inyong salabutan, makakunhod sa kalumo sa inyong konsensya, makalubog sa inyong pagsabut sa Dios, makakuha sa inyong gusto sa espirituhanong mga butang, bisan unsa nga makapadugang sa awtoridad sa lawas kay sa hunahuna, kana usa ka sala, bisag unsa pa kini ka inosente.”

Ang mensahe sa [mga misyonaryo] nga naglibot sa tanang bahin sa kalibutan, ang mensahe sa Simbahan sa tibuok kalibutan mao: Paghinulsol niadtong mga butang nga makapalabaw sa pisikal nga mga pagbati kay sa atong gugma alang sa pagkaespirituhanon. Mao kana ngano nga sila mosangyaw og paghinulsol! Unsay buot ipasabut sa paghinulsol?” *Kausaban* sa kinabuhi, *kausaban* sa hunhuna, *kausaban* sa linihokan. Kon kamo nasuko ug nagdumot, usba kanang pagdumot ug kasilag ngadto sa gugma ug konsiderasyon. Kon nakapanikas kamo sa usa ka igsoon, pagbasol kamo ug pag-usab, ug pangayoa ang iyang pasaylo ug ayaw na kini buhata pag-usab. Sa ingon ang pag-usab sa inyong kinabuhi gikan niadtong mga butang nga anaa sa dapit sa kahayopan, kamo maghinulsol sa inyong mga sala. Kon kamo mipasipala sa Dios, ayaw na kini buhata pag-usab! Imbis mopasipala sa iyang pangalan, simbahan siya! Ug dihadiha kana nga pagbati sa kausaban moabut sa kalag, magtinguha kamo nga matawo pag-usab, makabaton og bag-ong kinabuhi. . . .

Kining pag-usab sa kinabuhi, kining paghinulsol maoy gikinahanglan sa kalibutan. Usa kini ka kausaban sa kasingkasing. Ang mga tawo kinahanglan nga mousab sa pamaagi sa ilang panghunahuna! Mousab sa ilang paagi sa pagbati! Imbis magdumot ug makig-away ug magtinumbanay sa usag usa, kinahanglang makat-on sila sa paghigugma!¹¹

“Ang paghinulsol mao ang pagbiya niana nga dautan ug ang pagpaningkamot alang niana nga mas maayo .”

Ang paghinulsol mao ang pagbiya niana nga dautan ug maningkamot alang niana nga mas maayo. Isip usa ka baruganan sa kaluwasan, naglakip kini dili lamang sa tinguha alang niana nga mas maayo, pero sa kasubo usab—dili lamang pagbasol—pero tinuod nga kasubo nga namansahan og gamay sa mga butang nga makasasala, dautan, o talamayon.

Komon alang sa mga tawo nga magbasol sa mga sayop nga nahimo, sa mga kabuang ug mga sala nga nabuhat, pero dili mobiya gikan sa maong mga kahuyang ug mga dautan. Mahimong mobati sila nga mahinulsulon; pero ang “magbasol,” giingnan kita, “temporaryo, ug mahimong wala maglakip og kausaban sa kinaiya o pamatasan.” Ang paghinulsol, sa laing bahin, “mao ang

kasubo alang sa sala uban sa *pangbimaraut sa kaugalingon*, ug hingpit nga pagbiya sa sala.” Busa, kini, labaw pa kay sa pagbasol lang; “naglakip kini sa kausaban sa kinaiya sa tawo aron mahimong angayan sa langit.”¹²

**Ang tinuod nga hugot nga pagtuo ug paghinulsol
mosangpot ngadto sa bunyag.**

Kon ang usa ka aplikante sa bunyag magbarug sa daplin sa tubig, sa dili pa ilubong uban ni Kristo pinaagi sa bunyag, aduna siyay bug-os nga hugot nga pagtuo nga ang Simbahan ni Jesukristo gitukod dinhi sa yuta, ug nga kini nga organisasyon mao ang pinakamaayo sa kalibutan karon alang sa pagpalambo sa espirituhanong kinabuhi, alang sa pagkab-ot sa tinuod nga relihiyosong kalamboan, alang sa kaluwasan sa kalag.

Akong balikon nga kini nga bug-os nga hugot nga pagtuo anaa kaniya; ug niana, adunay tinuod nga paghinulsol, ug nga ang paghinulsol nagdala og usa ka tinguha sa pagbiya sa tanan nga nangagi nga supak sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo o sa Simbahan. Ang iyang karaang kinabuhi, ug mga sala, kon adunay bisan unsa nga konektado niini, tinud-anay nga iyang kining gihinulsulan. Nagpaabut siya sa panahon nga siya matawo pagusab diha sa gingharian sa Dios. Hapit na siya bunyagan, timailhan sa pagkalubong sa iyang karaang kinabuhi, ug uban niini ang tanang mga kasaypanan, ang mga kahuyang, ang mga dautan, ang sala nga kauban sa karaang pagpuyo. Siya gilubong pinaagi sa bunyag, nga ingon nga si Kristo gibanhaw gikan sa mga patay pinaagi sa gahum ug himaya sa Amahan, aron siya mobangon diha sa kabag-o sa kinabuhi, usa ka miyembro sa Simbahan sa Dios, usa ka anak sa Amahan, usa ka lumulupyo diha sa gingharian ni Kristo. Pinaagi sa bunyag natawo siya pagusab, ug nahimong angayan sa pagdawat sa Balaang Espiritu. Ang iyang lawas nabag-o, ug ang Espiritu Santo gitugyan nganha kaniya; gikumpirmahan siya nga miyembro sa Simbahan ni Jesukristo. Dihang dapita kitang tanan nagbarug makausa niana. Kadto mao ang atong mga pagbati, ang atong hugot nga pagtuo, ang atong paglaum.¹³

Ngadto ni Nicodemo si Jesus miingon “Gawas kon ang tawo igaanak sa tubig ug sa Espiritu, dili siya makasulod sa gingharian sa Dios” (Juan 3:5.)

Ngadto sa mga miyembro sa Simbahan, si Pablo ug si Pedro misulat, “Kay diha kang Kristo Jesus kamong tanan nahimo na mang mga anak sa Dios pinaagi sa pagtuo. Kay ang tanan kaninyo nga gibautismohan ngadto kang Kristo gikasul-oban og Kristo.” (Gal. 3:26–27.) “Agig hulad niini, ang bautismo usab nagaluwas kanato . . . pinaagi sa pagkabanhaw ni Jesukristo.” (1 Pedro 3:21.)

Niining tulo ka mga higayon klaro natong napakita ang tulo ka katuyoan sa ordinansa sa bunyag, [sa ato pa]:

(1) Usa ka seremonya nga gitukod sa Dios mismo ug inubanan sa mahangturong baruganan sa pagkamatarung, pinasubay sa balaod, busa, gitukod alang sa kaluwasan sa tawo.

(2) Ang *initiatory* nga ordinansa—ang ganghaan nga mongsangpot ngadto sa pagkamiyembro diha sa panon ni Kristo.

(3) Usa ka maanindot ug halangdong simbolo nga nagrepresentar sa paglubong sa “kanhi” tawo uban sa iyang tanang mga kahuyang ug mga kahugawan, ug ang pagbangon ngadto sa pagkabag-o sa kinabuhi.

Ang ordinansa sa bunyag mao ang balaod sa Dios, ang pagsunod niini, sa kinasingkasing, sa kaputli, sa kayano, dili malikayan nga mahatag ang gisaad nga panalangin sa Maghuhupay, usa ka balaan nga Giya. . . . Bisan og ang mga tawo dili motahud niini, mobiyaybiay niini, ug magduda sa gahum niini, ang bunyag magpabilin gihapon, bisan sa kayano niini, dili lamang usa sa pinakamaanindot nga mga simbolo nga nailhan, pero usa usab sa pinaka epektibo nga mga balaod nga naglihok alang sa kaluwasan sa tawo.¹⁴

Ang Dios motabang kanatong tanan sa pagpahayag sa kalibutan sa panginahanglan sa paghinulsol, sa kaimportante sa bunyag, una sa pagtuman sa tanang pagkamatarung, ikaduha isip ganghaan ngadto sa gingharian sa Dios, ang pultahan ngadto sa iyang Simbahan, ug ikatulo sa paglubong sa atong karaang kinabuhi ug magpagiya pinaagi sa iyang balaang espiritu.¹⁵

Human sa atong kinasingkasing nga pagpakita og hugot nga pagtuo, paghinulsol, ug pagpabunyag, makadawat kita sa gasa sa Espiritu Santo.

Kadto lamang sinserong mituo ni Jesukristo isip Manunubos sa Kalibutan ug kinsa naghinulsol sa ilang mga sala ang makadawat sa Espiritu Santo. Kadtong kinsa nabunyagan nga walay hugot nga pagtuo ug paghinulsol mga tigpakaaron-ingnon lamang.¹⁶

Ang pamaagi sa pagpakigsulti bukas, ug ang Ginoo andam nga mogiya, ug naggiya sa iyang mga katawhan. . . . Ang pagpamatuod sa Espiritu Santo usa ka espesyal nga kahigayunan. Sama ra kini sa pagpatukar sa radyo ug nakadungog og tingog sa pikas bahin sa kalibutan. Ang mga tawo nga dili duol sa *radiation* dili makadungog niini, pero kita makadungog niini, ug kita adunay katungod niana nga tingog ug sa giya niini. Moabut kini kanato kon kita mohimo sa atong bahin.¹⁷

Ang Dios motabang kanatong tanan nga malimpyo ang atong konsensya, mamaayo ang atong mga kinaiya, motuman sa mga hunghong sa Balaang Espiritu, nga tinuod gayud, kon kita maminaw lamang niini.¹⁸

Mopamatuod ako kaninyo nga ang balaang inspirasyon tinuod gayud. Ang mga lalaki ug mga babaye nga mosunod sa mga baruganan sa kinabuhi ug kaluwasan, sinserong maghinulsol sa ilang mga sala, ug sinserong maningkamot sa pagpuyo subay sa mga baruganan sa ebanghelyo, giyahan ug dasigon sa Espiritu Santo, ug pakitaan sa mga butang nga moabut. Mopamatuod ako nga kana nga giya ania niini nga Simbahan ug anaa na sukad sa pag-establisar niini ni Propeta Joseph Smith.¹⁹

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nakakat-on sa kamatuoran nga ang walay katapusan Ebanghelyo gipahiuli. Ug unsay gikahatag niini nga kahibalo ngadto kanila? Makahatag kini sa tanan, kinsa matinuoron ug sinserong mosunod sa mga baruganan sa paghinulsol ug bunyag, sa gasa sa Espiritu Santo, nga mohatag og kahayag sa ilang mga hunahuna, makapadugang sa ilang salabutan, ug mohatag kanila sa kahibalo bahin ni Kristo.

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw adunay giya, usa ka tabang, pamaagi sa pagtabang sa ilang pag-angkon sa kamatuoran,

sa ilang tinguha nga makahibalo unsa ang ilang katungdanan, nga wala sa kalibutan. Ug kini nga giya gikinahanglan; ang tawo dili makakaplag sa kamatuoran; dili niya mahibaloan ang Dios pinaagi sa pangatarungan lamang. Ginaingon nga walay tawo nga makakita sa Dios pinaagi sa mikroskopyo. Ang pangatarungan lamang dili igo nga giya sa pagpangita sa kamatuoran. Adunay lain, mas labaw pa, mas sigurado nga giya kay sa pangatarungan. . . .

Ang [hugot nga pagtuo] mao ang baruganan nga mobayaw sa atong espiritu sa pagpakighimamat sa Mas Labaw nga Espiritu nga maoy mopahinumdom kanato sa tanang mga butang, mopakita kanato sa mga butang nga moabut, ug motudlo kanato sa tanang mga butang. Ang pag-angkon niana nga Espiritu mao ang responsibilidad sa Santos sa Ulahing mga Adlaw kinsa nasayud sa kamatuoran.²⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo? (Tan-awa sa mga pahina 239–40.) Ngano nga ang hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo maoy sukaranang baruganan sa ebanghelyo? (Tan-awa sa mga pahina 239–40.) Unsay angay natong buhaton sa pagpalambo ug sa pagpalig-on sa atong hugot nga pagtuo diha Kaniya?
- Sa unsang mga paagi nga atong magamit ang atong hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo ngadto sa paglihok? Sa unsa nga paagi kamo napanalanginan sa dihang inyong gigamit ang hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo?
- Ngano nga ang tinuod nga hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo mosangpot ngadto sa paghinulsol? Sa unsa nga paagi nga ang paghinulsol mas labaw pa kay sa paghunong og usa ka piho nga kinaiya? (Tan-awa sa mga pahina 240–43.) Unsay angay natong buhaton aron makahinulsol sa hingppit sa atong mga sala? Unsa ang mga risgo kon dili makahinulsol?
- Unsa ang simbolismo sa ordinansa sa bunyag? (Tan-awa sa mga pahina 243–44.) Unsa nga pakigsaad o saad ang atong gihimo sa bunyag? Unsa ang gisaad sa Ginoo? Sa unsa nga paa-

gi nato mahinumduman ang atong pakigsaad sa bunyag ug pa-dayong makatagamtam sa mga panalangin nga nag-uban niini?

- Unsa ang misyon sa Espiritu Santo? (Tan-awa sa mga pahina 245–46.) Unsa ang gikinahanglan gikan kanato aron mahiangay kita sa mga pag-aghat sa Espiritu Santo? (Tan-awa sa mga pahina 245–46.) Ngano nga ang pagdawat sa gasa sa Espiritu Santo gikinahanglan aron makabalik ngadto sa atong Amahan sa Langit?
- Unsaon nato sa pagkahibalo kon kita gigiyahan sa Espiritu Santo? Unsa nga mga kasinatian ang inyong nasinati diin kamo gigiyahan pinaagi sa inspirasyon gikan sa Espiritu Santo?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Juan 14:26; Santiago 2:14–20; 2 Nephi 2:21; 32:5; Mosiah 18:8–10; Alma 32:21; Moroni 10:5; D&P 11:13–14; 58:43; 121:26

Mubo nga mga Sulat

1. *Gospel Ideals* (1953), 329.
2. *Gospel Ideals*, 117–18.
3. Sa Conference Report, Abr. 1966, 58.
4. Sa Conference Report, Okt. 1928, 36–7.
5. *Gospel Ideals*, 42.
6. *Ancient Apostles* (1918), 258.
7. *Gospel Ideals*, 11.
8. Sa Conference Report, Abr. 1968, 144–45.
9. Sa Conference Report, Abr 1938, 17.
10. *Gospel Ideals*, 12.
11. *Gospel Ideals*, 327–28.
12. *Gospel Ideals*, 13.
13. Sa Conference Report, Abr. 1960, 26–27; parapo giusab.
14. *Gospel Ideals*, 16–17.
15. *Gospel Ideals*, 329.
16. *Ancient Apostles*, 92.
17. *Cberished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinungpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 128; parapo giusab.
18. Sa Conference Report, Abr. 1963, 95.
19. Sa Conference Report, Okt. 1929, 15.
20. Sa Conference Report, Okt. 1906, 112–13; parapo giusab.

Tungod kay ang Langitnong Amahan mibatag kanato sa gasa sa kabubut-on, makapili kita sa pagsunod ni Jesukristo.

Kabubut-on ug Responsibilidad

Unsay inyong gihimo sa inyong kaugalingon magdepende ninyo isip indibidwal. Ania kamo sa kalibutan aron sa pagpili sa matarung o sa sayop, sa pagdawat sa matarung o sa pagpadala sa tintasyon. Niana nga pagpili mag-agad ang kalamboan sa espirituhanong bahin kaninyo. Mao kana ang sukaranan sa ebanghelyo ni Jesukristo.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay nagserbisyo sulod sa sobra sa unom ka mga dekada isip General Authority, ug niining panahona nakasaksi siya og daghang importanting mga hitabo sa kasaysayan sa kalibutan. Iyang nakita ang kaguliyang sa kalibutan, lakip na ang duha ka mga gubat sa kalibutan, ang mikatap nga rehiyonal nga mga panagbangi, ug ang pagtungha sa mga nasud nga gamhanan nga nag-ungaw sa gubat nukliyar. Nakasaksi usab siya agi sa mahinungdanong ekonomikanhon ug sosyal nga mga kausaban, sama sa Grabing Depresyon ug sa nagkadako nga hilig sa kalibutan sa diha-diha nga katagbawan sa kahinam pinaagi sa pagpakighilawas sa lain-laing mga kauban ug ilegal nga mga drugas. Isip usa ka dinasig nga saksi sa kasaysayan, namulong siya ngadto sa mga miyembro sa Simbahan sa makadaghang higayon mahitungod sa kabubut-on ug responsibilidad sa tagsa-tagsa. Sa usa ka pakigpulong sa komperensya nga gihatag human sugdi sa Estados Unidos ang Unang Gubat sa Kalibutan, si Elder McKay (kaniadto usa ka miyembro sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles) naghigot sa mangilngig nga mga hitabo nga milukop sa kalibutan:

“Dili ako motuo nga ang Dios maoy hinungdan sa kaalaot, sa kagutom, kamatay, ug sa kamatayon nga karon miigo sa naguba nga mga nasud sa gubat sa Uropa. Nagtuo ako nga ang mga kondisyon

sa kalibutan karon maoy direkta nga resulta—dili kapugngan nga resulta sa pagsupak sa mga balaod sa Dios. . . . Ang mga tawo mahimong mopili sa matarung o makapili sila sa sayop, mahimong molakaw sila sa kangitngit o sila molakaw diha sa kahayag; ug, abi ninyo, ang Dios wala mobiya sa iyang mga anak nga walay kahayag. Gihatagan niya sila sa nagkalain-laing mga dispensasyon sa kalibutan sa kahayag sa ebanghelyo diin sila makalakaw ug dili mapandol, diin ilang makita kanang kalinaw ug kalipay nga iyang gitinguha, isip usa ka mahigugmaong Amahan, ang iyang mga anak kinahanglang malipay, pero ang Ginoo dili mokuha gikan kanila sa ilang kagawasan sa pagpili”²

Bisan og si Presidente McKay nakahibalo sa mga katalagman nga mahitabo kon ang mga tawo mopili sa dautan, nagpabilin siya nga mapasalamaton sa gasa sa kabubut-on. Nakasabut siya sa mga panalangin nga moabut gikan sa matarung nga mga pagpili, ug gipahinumduman niya ang iyang gitudloan nga ang kagawasan sa pagpili usa ka importanting bahin sa plano sa kaluwasan. Sa iyang mga diskurso bahin sa hilisgutan sa kabubut-on, kanunay siyang nagpasabut niini nga mao ang “labing importante nga gasa sa Dios ngadto sa tawo.”

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Ang mahangturong gasa sa kabubut-on nagtugot kanato nga mouswag ug makaangkon og kahimayaan.

Ang gawasnong kabubut-on mao ang madasigong tinubdan sa kauswagan sa kalag. Tuyo sa Ginoo nga ang tawo mahimong sama kaniya. Aron ang tawo makakab-ot niini gikinahanglan nga himoon siyang gawasnong pag-una sa Tiglalang.³

Adunay usa ka makahuluganong pakisayran diha sa [basahon sa Pinadayag] sa “usa ka gubat sa langit.” (Pin. 12:7.) Dili lamang kini makahuluganon, pero ingon og nagkasumpaki, kay nagtuo kita nga ang mga langit usa ka celestial nga pinuy-anan sa kahimayaan, diin imposible nga adunay mahitabong gubat ug panagbingkil. Ang tudling makahuluganon tungod kay kini nagpasabut sa kagawasan sa pagpili ug sa aksyon didto sa kalibutan sa espiritu. Sa Perlas nga Labing Bilihon gihatagan kita niini nga istorya:

“Busa, tungod kay si Satanas misukol batok kanako, ug *nagtinguba sa paglaglag sa kabubut-on sa tawo*, diin ako ang Ginoong Dios, mihatag ngadto kaniya, ug usab, *nga Ako kinabanglan nga mobatag kaniya sa akong kaugalingon nga gahum*; pinaagi sa gahum sa akong Bugtong Anak, ako nagsugo nga siya isalikway;

“Ug siya nahimo nga Satanas, oo, gani ang yawa, ang amahan sa tanan nga mga bakak, sa pag-ilad ug pagbuta sa mga tawo, ug pagdala kanila nga ulipon sa iyang pagbuot, gani kutob sa dili maminaw ngadto sa akong tingog.” (Moises 4:3–4; italiko gidugang.)

Duha ka mga butang ang inyong makita niana nga tudling: una, nga si Satanas determinado sa paglaglag sa gawasnong kabubut-on sa tawo. Ang gawasnong kabubut-on usa ka gasa sa Dios. Kabahin kini sa iyang pagkabalaan. Ang ikaduhang punto mao nga siya gustong mopuli sa Dios. Kutloon nako, “Ihatag kanako ang imong dungog.” [Tan-awa sa Moises 4:1.]

Ang kalibutan wala makasabut sa kamahinungdanong nianang balaang gasa ngadto sa tagsa-tagsa. Mapanunod kini sama sa salabutan nga, giingnan na kita, nga wala gayud sukad mamugna ni mahimo nga mugnaon [tan-awa sa D&P 93:29].⁴

Ang kagawasan sa kabubut-on ug ang responsibilidad nga naguban niini mao ang sukaranang mga aspeto sa mga pagtulunan ni Jesus. Sa iyang tibuok pagpangalagad iyang gipasabut nga ang bili sa indibidwal, ug gihatagan og templo ang gipahayag karon sa moderno nga pagpadayag isip ang buhat ug himaya sa Dios—“Ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon sa tawo.” [Moises 1:39.] Pinaagi lamang sa balaang gasa sa kagawasan sa kalag nga ang maong pag-uswag mahimong posible.

Ang pagpamugos, sa laing bahin, nagagikan kang Lucifer mismo. Bisan sa kahimtang sa kinabuhi sa tawo [nga wala pa sa yuta], si Satanas nagtinguha sa gahum sa pagpugos sa tawhanong pamilya sa pagbuhat sa iyang kabubut-on pinaagi sa pagsugyot nga ang gawasnong kabubut-on sa tawo dili na gamiton. Kon ang iyang plano gidawat pa, ang mga tawo mahimo untang mga tawo-tawo sa mga kamot sa diktador, ug ang katuyoan sa tawo sa pag-anhi sa yuta mapakyas unta. Busa ang gisugyot ni Satanas

nga sistema sa gobyerno, gisalikway, ug ang baruganan sa gawasnong kabubut-on gidawat.⁵

Bisan og ang Dios milalang sa kalibutan ug ang tanan diha niini, “ang tawo mao ang mutya sa Dios.” Lain lang kining paagi sa pagsulti nga ang yuta gibuhat alang sa tawo ug dili ang tawo alang sa yuta. Ang Dios mihatag og kabahin sa iyang pagkabalaan ngadto sa tawo. Mihatag siya sa tawo sa gahum sa pagpili, ug walay laing nilalang sa kalibutan nga anaa niini. Mao nga iyang gihatag sa tagsa-tagsa ang obligasyon sa pagdumala sa kaugalingon isip usa ka mahangturong binuhat. Dili na kamo makahunahuna pa og laing mas labaw nga gasa nga moabut ngadto sa lalaki ug babaye kay sa kagawasan sa pagpili. Kamo lamang ang responsable, ug pinaagi sa paggamit ug pagbuhat nianang kagawasan sa pagpili, molambo ang inyong kinaiya, molambo ang inyong salabutan, magkaduol kamo sa pagkabalaan, ug sa katapusan inyong maangkon kanang taas nga kahimayaan. Dako kana nga obligasyon. Gamay ra kaayong mga tawo ang nagpasalamat niini. Ang mga dalan klarong gimarkahan—ang usa ka nagtanyag og kinabuhi sa hayop, ang lain sa kinabuhi nga buhong. Pero, ang labing importante nga nilalang sa Dios ang—*tawo*—sa kasagaran makontento lang nga magkamang diha sa yuta.⁶

Human sa pagtugyan sa kinabuhi mismo, ang katungod sa paggiya niana nga kinabuhi mao ang pinakaimportante nga gasa ngadto sa tawo. . . . Ang kagawasan sa pagpili mas kinahanglan pang ampingan kay sa bisan unsa pay ikahatag nga kabtangan sa yuta. Anaa kini sa espiritu sa tawo. Usa kini ka balaan nga gasa. . . . Bisan og natawo nga pinakapobre o napugngan sa pagkahimugso sa napanunod nga mga katigayunan, ang tanan aduna niining pinakabililhon sa tanang tuga sa kinabuhi—ang gasa sa gawasnong kabubut-on; ang napanunod ug dili mabulag nga katungod sa tawo.⁷

Ang mga pakisayran diha sa mga Kasulatan nagpakita nga ang [kabubut-on] (1) importante sa kaluwasan sa tawo; ug, (2) mahimong usa ka sukdanandiin ang mga lihok sa mga tawo, sa mga organisasyon, sa mga nasud mahimong mahukman.

“Busa, lipaya ang inyong mga kasingkasing, ug hinumdumi nga kamo gawasnong sa paglihok alang sa inyong mga kaugali-

ngon—sa pagpili sa agianan sa walay katapusan nga kamatayon o sa agianan sa kinabuhi nga dayon.” (2 Nephi 10:23.)⁸

Uban sa kabubut-on mao ang personal nga responsibilidad sa pagtuman sa “tinuod nga katuyoan sa kinabuhi.”

Ang responsibilidad anaa sa matag indibidwal sa pagpili sa dalan sa pagkamatarung, sa pagkamatinud-anon ug katungdanan ngadto sa isigkatawo. Kon siya [mopilil] og lain, ug isip resulta [makasugat] og kapakyasan, kaalaot ug kamatayon, siya lamang ang mabasol. Sama sa gisulti ni Presidente [Brigham] Young sa usa ka okasyon:

“Kon si Brother Brigham moagi sa sayop nga agianan ug dili na makasulod sa gingharian sa langit, walay tawo nga mabasol kon dili si Brother Brigham lamang. Ako lamang ang bugtong binuhat sa langit, sa yuta, o sa impyerno, nga mahimong basulon.

“Alang usab kini sa matag Santos sa Ulahing mga Adlaw. Ang kaluwasan usa ka tagsa-tagsa nga paningkamot. . . . Kon ang kaluwasan ihatag kanako, mahimong dawaton nako o isalikway kini. Sa pagdawat niini, mopakita ko og walay pagduhaduha nga pagsunod ug mosunod ngadto sa Tigpasiugda sa akong tibuok kinabuhi, ug ngadto niadtong iyang sugoon sa pagtudlo kanako; sa pagsalikway niini, ako mosunod sa mga diktar sa akong kaugalingong hunahuna kaysa sa kabubut-on sa akong Tiglalang.” [Tan-awa sa *Discourses of Brigham Young*, pinili ni John A. Widtsoe (1954), 390.]⁹

Uban sa gawasnong kabubut-on mao ang responsibilidad. Kon ang usa ka tawo pagagantihan tungod sa pagkamatarung ug silotan tungod sa dautan, nan ang yano nga hustisya nangayo nga siya hatagan sa gahum sa paglihok sa iyang kaugalingon. Ang kahibalo sa maayo ug dautan importante sa kauswagan sa tawo dinhi sa yuta. Kon siya pugson sa pagbuhat og matarung sa tanang mga higayon, o dili mahimong makabalibad sa pagbuhat og sala, dili niya maangkon ang panalangin sa nahauna ni ang silot sa ikaduha. . . .

. . . Ang responsibilidad sa tawo magkatukma sa paglihok sa iyang gawasnong kabubut-on. Ang mga aksyon nga nagsubay sa

“Ang mga aksyon nga nagsubay sa balaang balaod ug sa mga balaod sa kinaiyahan makahatag og kalipay, ug kadtong mosupak sa balaang kamatuoran, kaalaotan.”

balaang balaod ug sa mga balaod sa kinaiyahan makahatag og kalipay, ug kadtong mosupak sa balaang kamatuoran, kaalaotan. Ang tawo maoy responsable dili lamang sa matag binuhatan, pero sa matag pulong nga walay pulos ug sa hunahuna. Miingon ang Manluluwas:

“... Sa adlaw sa paghukom ang mga tawo magahatag unyag husay bahin sa matag pulong nga walay pulos nga ilang ginalitok.” (Mateo 12:36.)¹⁰

Ang yuta sa tumang kaharianon ug kakatingalahan niini dili mao ang katapusan ug katuyoan sa paglalang. “. . . *ang akong himaya,*” *miingon ang Ginoo mismo,*” (mao) *ang pagpabinabo sa pagkaimortal ug kinabuhing dayon sa tawo.*” (Moises 1:39.) Ug ang tawo sa paggamit sa balaan nga gasa sa kagawasan sa pagpili kinahanglang mobati nga may katungdanan, kinahanglan nga mobati sa obligasyon sa pagtabang sa Tiglalang sa katumanan niining balaan nga katuyoan.

Ang tinuod nga tumong sa kinabuhi dili lamang ang pagpaka-buhi, dili ang paglipay-lipay, dili ang kabantog, dili ang bahandi.

Ang tinuod nga katuyoan sa kinabuhi mao ang paghingpit sa kawatuhan pinaagi sa tagsa-tagsa nga paningkamot, ubos sa giya sa inspirasyon sa Dios.¹¹

Adunay pipila ka yano pero sukaranang mga butang nga mahimo sa tanan. Usa niini mao ang panginahanglan sa matag indibidwal nga maningkamot alang sa iyang kaugalingong kaluwasan. Usa sa talagsaong doktrina sa Simbahan mao nga ang matag indibidwal nagdala niini nga responsibilidad, ug nga ang kaluwasan sa tawo usa ka proseso sa hinay-hinay nga kalamboan. . . . Kinahanglan atong pangitaon ang kalig-on ug grasya sa Dios alang sa inspirasyon aron maangkon ang katapusang kadaugan.

Bisan pa niana, ang pagpaningkamot sa kaluwasan sa tawo dili ang pagtinapulan, pagdamgo ug paghandom nga milagrohan sa Dios nga ihatag ang abundang mga panalangin ngari kanato. Mao kini ang paghimo sa kada adlaw, kada oras, nianang gutloa, kon gikinahanglan, sa dihadiha nga buluhaton o katungdanan, ug sa malipayong pagpadayon sa maong gimbuhaton samtang manglabay ang mga katuigan, dili magsapayan kinsay makaangkon sa mga ganti ang kaugalingon ba o ang uban depende sa pagbuot sa makiangayon ug maloloy-on nga Amahan.

Wala ako makalimot sa kasulatan nga nagpahayag, “Kay tungod sa grasya kamo nangaluwas pinaagi pagtuo, ug kini dili sa inyong kaugalingong kahimoan; kini hatag sa Dios.” [Tan-awa sa Mga Taga-Efeso 2:8.] Tinuod gayud kana, kay ang tawo sa iyang pagdawat sa pagkamortal [walay gahum] sa pagluwas sa iyang kaugalingon. Kon pasagdan lang sa iyang paagi sa natural nga kahimtang, natural nga mahimo siya, ug nahimong “kalibutanon, mahilayon ug yawan-on.” [Alma 42:10.] Pero ang Ginoo pinaagi sa Iyang grasya nagpakita ngadto sa tawo, mihatag kaniya sa Ebanghelyo o mahangturong plano diin siya mopatigbabaw sa kalibutanon ug hakog nga mga butang sa kinabuhi ug makaangkon og espirituhanong kahingpitan.

Pero kinahanglang mobangon siya pinaagi sa iyang kaugalingong mga pagpaningkamot ug kinahanglan gayud nga maglakaw siya pinaagi sa hugot nga pagtuo.¹²

Ang pagpili sa pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo makahatag og kalipay, kalinaw, ug kaluwasan.

Ang pagsubay sa pulong o balaod sa Ginoo kanunay gayud nga makatampo sa kalipay ug kaluwasan sa tawo. Kadtung kinsa dili mobuhat sa unsay gisugo sa Ginoo, giingnan kita, mga ubos sa hustisya ug paghukom. Sa laing pagkasulti, sa moral nga kalibutan adunay naglihok kanunay nga usa ka balaod sa ganti ug silot—ang ganti tumbas subay sa balaod; ang silot mao ang tugbang sa gidak-on sa kalapasan.¹³

Ang kalinaw ni Kristo dili moabut pinaagi sa pagpangita sa tap-haw nga mga butang sa kinabuhi, ni kini moabut gawas kon kini magagikan sa kasingkasing sa tagsatagsa. Miingon si Jesus ngadto sa Iyang mga tinun-an: “Kaninyo ibilin ko ang kalinaw. Kaninyo ihatag ko ang akong kalinaw, dili sama sa hinatagan sa kalibutan.” [Juan 14:27.] Sa ingon ang Anak sa Tawo isip mao ang tigpahigayon sa iyang kaugalingong kabubut-on ug testamento mihatag ngadto sa iyang mga disipulo ug sa mga katawhan sa “una sa tanang tawhanong mga panalangin.” Usa kadto ka panulundon ubos sa kondisyon sa pagsunod sa mga baruganan sa Ebanghelyo ni Jesukristo. Sa ingon gihatag kini ngadto sa matag indibidwal. Walay tawo nga may kalinaw sa iyang kaugalingon o sa iyang Dios kinsa dili matinud-anon sa unsay nasayran niyang matarung, kinsa nakalapas sa balaod sa katarung sa kaugalingon man niya pinaagi sa pagpatuyang sa kahinam, sa gana, sa pagsunod sa mga tintasyon batok sa iyang nagtulisok nga konsensya, o sa pagpakigduyog sa iyang isig ka tawo, nga dili matinud-anon ngadto sa ilang pagsalig. Ang kalinaw dili moabut sa malapason sa balaod, ang kalinaw moabut pinaagi sa pagsunod sa balaod, ug mao kana ang mensahe nga gusto ni Jesus nga atong ipahayag sa mga tawo.¹⁴

Si Jesukristo, ang Manluluwas sa kalibutan, mihatag kanato sa mga paagi diin ang tawo makaangkon og mahangturong kalipay ug kalinaw sa gingharian sa atong Amahan, pero ang tawo kinahanglang maningkamot sa iyang kaugalingong kaluwasan pinaagi sa pagsunod sa mahangturong mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo.¹⁵

**Isip mga miyembro sa katilingban, kinahanglan nga
kita magpasalamat sa kagawasan ug magpasiugda
og responsable nga paggamit niini.**

Ang kagawasan sa pagsulti, kagawasan sa paglihok diha sa mga utlanan nga dili makalapas sa kagawasan sa uban . . . mga balaang mga gasa nga “importante ngadto sa tawhanong kaligdong ug tawhanong kalipay.”¹⁶

Ang kalingkawasan mahimong makatabang o makadaut sumala sa paggamit niini. . . . “Ang kalingkawasan maoy usa ka kahimtang sa mas labaw nga kinabuhi. . . . Kagawasan?—tahura kini. . . . Ang mga tawo kinahanglang angayan ug takus sa [kalingkawasan], kondili ang publikong kinabuhi diha sa katilingban mahimong imposible.”¹⁷

Ang tinuod nga kalingkawasan sa mga indibidwal naglakip sa pagtagamtam sa matag katungod nga makatampo sa kalinaw ug kalipay sa usa ka tawo, basta nga ang paggamit sa mao nga pribilehiyo dili makasamok sa samang pribilehiyo diha sa uban. Naglangkob kini sa dili pagbuhat sa unsay gusto sa usa ka tawo nga buhaton, pero sa pagbuhat sa unsay angay nga buhaton. Katungod sa matag indibidwal nga mahimong agalon sa iyang kaugalingong panahon ug mga aksyon nga pinasubay sa kaangayan ug hustisya sa iyang isig ka tawo ug uban sa pag-uyon sa mga balaod sa Dios. . . . Kagawasan kini sa pagpili, usa ka balaang gasa, usa ka importante nga hiyas sa usa ka malinawong katilingban.¹⁸

Niining walay kasiguroan ug masamok nga mga panahon, ang pinakaimportante nga responsibilidad ug labing dako nga katungdanan sa mga katawhan nga mahigugmaon sa kalingkawasan mao ang pagpreserbar ug pagpahayag sa kagawasan sa indibidwal, sa iyang relasyon sa Dios, ug . . . sa panginahanglan sa pagkamasulundon ngadto sa mga baruganan sa ebanghelyo ni Jesukristo—niini lamang nga ang katawhan makakita og kalinaw ug kalipay.¹⁹

Kon gusto kita nga ang kalibutan mahimong mas maanindot, atong ugmaron ang mas madasigong pagpasalamat sa . . . kagawasan ug kalingkawasan.²⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga gihatagan kita sa Dios sa kabubut-on? (Tan-awa sa mga pahina 250–53.) Ngano nga gusto ni Satanang hikawan kita sa atong kabubut-on? (Tan-awa sa mga pahina 250–51.)
- Sa unsang mga paagi nga si Satanang nagpadayon sa pag-impluwensya sa atong kabubut-on? Sa unsa nga paagi nga makabatok kita sa maong pagpangahas?
- Unsa nga giya ang gihatag sa Ginoo aron sa pagtabang kanato sa paggamit sa atong kabubut-on sa matarung paagi? Unsa nga tambag ang inyong ikahatag ngadto sa usa ka tawo kinsa nanglimbasog sa pag-ila tali sa sakto ug sayop?
- Sa unsang mga paagi nga ang mga ginikanan makatudlo ug makabansay sa ilang mga anak hangtud nga sila may igo nang kahingkod sa paghukom alang sa ilang mga kaugalingon? Sa unsa nga paagi kita makatahud sa kabubut-on sa mga miyembro sa pamilya ug sa samang higayon makatabang kanila sa paghimo og sakto nga mga desisyon? Sa unsa nga paagi kita makatabang sa mga miyembro sa pamilya nga makasabut sa mga sangputanan sa ilang mga desisyon?
- Si Presidente McKay nagtudlo nga ang katuyoan sa kinabuhi mao “ang paghingpit sa katawhan pinaagi sa tagsa-tagsa nga paningkamot, ubos sa giya sa inspirasyon sa Dios” (pahina 254). Sa unsa nga paagi nga ang kabubut-on makatabang kanato nga makatuman niining balaang katuyoan? (Tan-awa sa mga pahina 253–56.) Unsa ang atong indibidwal nga mga responsibilidad sa paggamit sa atong kabubut-on? (Tan-awa sa mga pahina 253–56.)
- Sa unsang paagi nga may kalambigitan ang kauglingong kabubut-on ug ang Pag-ula ni Jesukristo?
- Sa unsang paagi nga ang atong matarung nga paggamit sa kabubut-on makahimo natong gawasnon?
- Sa unsang paagi kita makatabang nga mapatunhay ang kalingkawasan ug makapasiugda sa responsable nga paggamit sa indibidwal nga mga kagawasan? (Tan-awa sa mga pahina 257–58.)

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Josue 24:15; 2 Nephi 2:14–16, 26–28; Alma 5:40–42; Helaman 14:30–31; D&P 58:26–28; 130:20–21; Abraham 3:24–28

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1967, 134–35.
2. Sa Conference Report, Abr. 1917, 46–47; parapo giusab.
3. Sa Conference Report, Abr. 1950, 32.
4. Sa Conference Report, Okt. 1965, 7.
5. Sa Conference Report, Abr. 1950, 34–35.
6. Sa Conference Report, Okt. 1969, 6–7.
7. Sa Conference Report, Abr. 1950, 32.
8. Sa Conference Report, Abr. 1940, 116.
9. Sa Conference Report, Abr. 1938, 18.
10. Sa Conference Report, Abr. 1950, 33.
11. Sa Conference Report, Okt. 1963, 7.
12. Sa Conference Report, Abr. 1938, 17–18; parapo giusab.
13. Sa Conference Report, Okt. 1951, 6.
14. Sa Conference Report, Okt. 1938, 133.
15. *Gospel Ideals* (1953), 8.
16. *Pathways to Happiness*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1957), 166.
17. Sa Conference Report, Abr. 1937, 29; parapo giusab.
18. *True to the Faith: From the Sermons and Writings of David O. McKay*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1966), 139.
19. Sa Conference Report, Abr. 1950, 37.
20. Sa Conference Report, Okt. 1940, 104.

“Adunay usa lamang ka kinaiya nga bingbit niini nga kalibutan—ang dili bitupngan nga personalidad ni Jesus nga Nazaretnon, ang Anak sa Dios, ang Manunubos sa kalibutan. Walay tawo nga makabimo og labaw kay sa pagdawat ni Kristo isip ang balangdong Ebemplo ug ang labing luwas nga Giya.”

Pagpalambo og Kristohanong Kinaiya

Ang pinakadakong tinguha sa tawo kinahanglang dili ang pag-angkon og bulawan, o kabantog, o materyal nga mga kabtangan. Kinahanglang dili ang kalamboan sa pisikal nga kaabtik, ni ang kahait sa salabutan, pero ang iyang tumong, ang pinakataas sa kinabuhi, kinahanglan nga mao ang kalamboan sa kinaiya nga sama kang Kristo.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay nakasabut sa kaimportante sa pagpalambo sa usa ka matarung nga kinaiya nga gisunod sa kinaiya sa Manluluwas. Nakita kini sa iyang publiko ug pribadong kinabuhi. Ang iyang anak nga si Robert sa makausa naghigot bahin niya, “Sa tanang mga katuigan sa akong pagkasuod kaayo diha sa panimalay, sa uma, sa negosyo, sa Simbahan, wala gayud ako makakita og usa ka aksyon ni usa ka pulong, bisan samtang nagbansay sa gahig-ulo nga kabayo, nga maoy makapaduhaduha kanako nga siya maoy mahimo ug sa katapusan nahimong representante ug propeta sa atong Langitnong Amahan.”²

Si Presidente McKay nagtudlo nga ang pag-ugmad og kinaiya Kristohanong kinaiya maoy usa ka nagpadayon ug inadlaw nga proseso diin ang matag usa kanato adunay responsibilidad. Sa paghulagway niini nga baruganan alang sa mga batan-on, iyang gihulagway ang usa ka okasyon sa dihang mibisita siya sa nataran sa usa ka mangungulit didto sa Florence, Italy: “Nagkatag ang wala pa mabuak, lainlaing mga porma nga mga piraso sa bantiles nga giandam sa magkukulit nga kulitan sa usa ka panan-awon nga iyang nakita sa iyang hunahuna. . . .

“Kon diha pa kamo sa maong nataran, ug ang usa ka tawo mohatag kaninyo og tigib ug martilyo, mokuha ba kamo sa usa sa walay porma nga mga bloke sa bato ug mokulit og imahen sa tawo diha niini? Dili ninyo kini mahimo. O kon adunay tawo mobutang sa inyong atubangan og lona ug mohatag kaninyo og mga pintal ug brutsa, mopintal ba kaha kamo diha niana nga lona sa litrato sa usa ka sulundon nga tawo? Tingali kamo moingon ngadto sa nahauna, ‘dili ako usa ka magkukulit,’ ug ngadto sa ikaduha, ‘dili ako usa ka pintor. Dili ako makahimo niini.

“Bisan pa niana, ang matag usa kanato nagkulit og usa ka kalag niining gutloa—ang atong kaugalingon. Ngil-ad ba kini, o butang bang dalaygon ug matahum?

“Inyoha ang responsibilidad. Walay laing makakulit niini alang kaninyo. Ang mga ginikanan mahimong mogiya, ug ang mga magtutudlo mahimong motabang uban sa mga sugyot, pero ang matag batan-ong lalaki ug batan-ong babaye adunay responsibilidad sa pagkulit sa iyang kaugalingong kinaiya.”

Si Presidente McKay mipadayon sa paghulagway sa mga resulta sa usa ka matarung nga kinaiya: “Kon inyong bantayan ang inyong kinaiya nga dili masaway, bisan unsa pay hunahunaon sa uban o bisan unsa nga mga pasangil ang ilang himoon, inyong mapataas ang inyong ulo, magaan ang inyong kasingkasing, ug moatubang sa kalibutan nga walay kahadlok tungod kay ikaw, ang imong kaugalingon, nasayud nga wala ninyo mansahi ang inyong kalag.”³

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Kinahanglang maningkamot kita sa pagsunod sa gamhanan nga ehemplo sa Manluluwas.

Adunay usa lamang ka kinaiya nga hingpit niini nga kalibutan—ang dili hitupngan nga personalidad ni Jesus nga Nazarenon, ang Anak sa Dios, ang Manunubos sa kalibutan. Walay tawo nga makahimo og labaw kay sa pagdawat ni Kristo isip ang halangdong Ehemplo ug ang labing luwas nga Giya.⁴

Kon kita magtinguha nga makat-on sa sumbanan nga kinabuhi nga sundon diha sa atong mga isig ka tawo, atong makita ang hingpit nga ehemplo sa kinabuhi ni Jesus. Bisan unsa pa ang

atong bililhong mga tinguha, ang atong taas nga mga pangandoy, ang atong mga sumbanan sa bisan unsang bahin sa kinabuhi, kita makatan-aw ngadto ni Kristo ug makakaplag og kahingpitan. . . .

Ang mga hiyas nga gihiusa aron sa paghimo niining hingpit nga kinaiya mao ang kamatuoran, hustisya, kaalam, pagkamanggiloy-on, ug pagkontrol sa kaugalingon. Ang iyang matag hunahuna, pulong, ug binuhatan nahuyon sa balaan nga balaod ug, busa, tinuod. Ang paagi sa komunikasyon tali kaniya ug sa Amahan kanunay nga bukas, mao nga ang kamatuoran, nga nag-agad sa pagpadayag, kanunay nga iyang nahibaloan.

Ang iyang sumbanan sa hustisya gitingub diha sa pahimangno: “Buhati ang mga tawo sa bisan unsay buot ninyo nga ilang pagabuhaton kaninyo.” (Tan-awa sa Mat. 7:12.) Ang iyang kaalam lapad kaayo ug lawom nga kini makasabut sa mga pamaagi sa mga tawo ug sa mga katuyoan sa Dios. . . . Ang matag buhat nga narekord sa iyang mubo, pero malampuson, nga kinabuhi puno sa kalooy nga naglakip sa putli nga gugma. Ang iyang pagkontrol sa kaugalingon, gipakita man diha sa iyang gahum ibabaw sa iyang mga gana ug mga kahinam o sa iyang kaligdong ug kaugdang kon anaa sa atubangan sa iyang tigpanggukod, hingpit—balaan kadto.⁵

Adunay [tino] nga mga litrato nga gusto nakong tan-awon kanunay. Ang una niini mao ang litrato ni Kristo sa atubangan ni Pilato sa dihang kanang opisyal nga Romano misulti ngadto sa nasuko nga manggugubot, “Tan-awa ania ra ang tawo!” (Juan 19:5.) Samtang nagsulti siya niini, iyang gitudlo si Jesus, nga gikoronahan sa mga tunok, gisabluy sa iyang mga abaga ang morado nga kupo. Mitudlo siya ngadto sa tawo nga gibiyay-biyay sa mga manggugubot, gipanghimaraut nga usa ka kriminal ug tampalasan, ug pero dihang siya miingon, “Tan-awa ania ra ang tawo!” iyang gihulagway ang usa ka tawo nga hingpit ang kinaiya, kinsa tigbuntog sa mga kahuyang ug mga tintasyon, ug kinsa makaingon, sama sa iyang gihimo ngadto sa iyang isig ka mamumuo, “Gisulti ko kini kaninyo aron nga dinhi kanako makabaton kamog kalinaw . . . sumalig kamo, gidaug ko na ang kalibutan.” (Juan 16:33.) Siya mao ang atong sumbanan.⁶

Isip mga indibidwal kinahanglang sundon nato si Jesukristo tungod sa Iyang balaan nga kinaiya. . . . Ang mga Kristiyano wala mopasidungog Kaniya, bisan sa pasidungog nga ilang gihatag Kaniya, tungod kay Siya usa ka bantugang magbabalak, tungod kay Siya usa ka batid sa syensya, tungod kay Siya usa ka bantugang tagkaplag, usa ka bantugang inbentor o bantugang tawo sa kagamhanan o usa ka bantugang heneral. Mipasidungog sila Kaniya tungod kay Siya usa ka bantugang tawo. Sa bahin sa kinaiya Siya labing gamhanan.⁷

Ang pag-ugmad og matarung nga mga hunahuna kritikal ngadto sa kalamboan sa usa ka matarung nga kinaiya.

Ang matang sa kinabuhi nga inyong gipuy-an, ang inyong gawi, ang inyong pagkatawo, madeterminar pinaagi sa inyong mga hunahuna, diin ang inyong mga buhat mao ang resulta. Ang hunahuna mao ang liso sa buhat.⁸

Ang kinaiya nagagikan sa kahiladman sa kalag. Sultihi ako unsay inyong gihunahuna kon kamo dili kinahanglang maghunahuna, ug sultihan ko kamo unsa kamo.⁹

Ang hunahuna makahimo kanato kon unsa kita. Sama ka klaro ug kasiguro sa tigla-la nga mohimo sa iyang mga bulak ug mga porma gikan sa hilo nga gigamit sa pagla-la diha sa makina mao nga sa matag higayon nga ang hunahuna magbalikbalik nga magporma og kinaiya ug naghulma sa hitsura sa atong pagkatawo. Ang mga hunahuna mobayaw sa inyong kalag paingon sa langit, o mobitad kaninyo ngadto sa impyerno.¹⁰

Walay baruganan sa kinabuhi nga mas kanunay nga gihatagan og gibug-aton sa Halangdong Magtutudlo kay sa panginahanglan sa sako nga panghunahuna. Ngadto Kaniya, ang tawo dili mao unsay nakita diha sa gawas, ni unsay iyang gisulti sa iyang mga pulong: unsa ang *gibunahuna* sa tawo maoy motino sa tanang higayon unsa nga *matang* kana nga tawo. Walay magtutudlo nga mipasabut pag-ayo kay Kaniya sa kamatuoran nga “Kay maingon nga siya nagahunahuna sa sulod sa iyang kaugalingon, sa ingon niana mao man siya” [tan-awa sa Prov. 23:7]. . . .

Ang iyang mga pagtulun-an bahin sa katungdanan sa tawo ngadto sa iyang kaugalingon, ingon man usab sa katungdanan sa

tawo ngadto sa iyang silingan, napuno sa kamatuoran nga ang hunahuna sa tanang higayon maoy makatino sa katungod sa tawo sa kalipay o sa iyang pagkasinilutan tungod sa sala. . . .

Mahibaloan man o dili, ang tanan nga nakasala magbayad sa silot sa sala ug sa pagkawalay pagtagad. Ang tumong nga nag-una sa buhat dili mapapas nga impresyon diha sa kinaiya. Ug bisan ang tagsala mahimong maningkamot sa paghupay sa iyang konsensya pinaagi sa pag-ingon . . . nga “wala ra niy kaso,” pero, sa kinahiladman, dako kini nga butang, ug ang mga marka diha sa iyang kinaiya mobatok kaniya sa adlaw sa paghukom. Walay usa nga makatago gikan sa iyang mga hunahuna, ni makaikyas gikan sa dili kapugngan nga mga sangputanan niini.¹¹

Ang Manluluwas nasayud nga kon ang hunahuna magiyahan sa saktong; kon ang dautang hunahuna ug ang kahilig mapugngan, ang dautang buhat maminusan. Si Jesus dili mopagamay sa ka seryoso niini nga mga buhat, ni moingon nga dili nato silotan sila; pero mipasabut siya pag-ayo sa panginahanglan nga himoong limpyo ang hunahuna, ang kaisipan putli. Ang dautan nga kahoy mamunga og dautan nga prutas; ang usa ka maayong kahoy mamunga og maayong prutas. Paninguhaa nga ang kahoy lunsay, ang mga hunahuna putli, ug ang prutas mahimong lunsay ug ang kinabuhi putli.¹²

Ang usa ka matarung nga kinaiya mao lamang ang resulta sa nagpadayon nga paningkamot ug saktong panghunahuna, ang epekto sa gihambin nga pagpakig-uban sa Diosnong mga hunahuna. Magkaduol siya sa espiritu ni Kristo kinsa naghimo sa Dios nga mao ang sentro sa iyang mga hunahuna; ug siya kinsa makasulti sa iyang kasingkasing, “dili ang akong pagbuot maoy matuman kondili ang imo” [tan-awa sa Lucas 22:42], nga duol na lang kaayo sa sumbanan ni Kristo.¹³

Sa hinay-hinay, ang “gagmay nga mga butang” sa atong mga kinabuhi mohulma sa atong kinaiya.

Sama nga ang uhot mosulti asa paingon ang hangin, mao usab ang gagmay nga mga butang nga nagpakita sa direksyon sa mga pagbati ug mga hunahuna sa usa ka tawo.¹⁴

Ang gagmay nga mga butang kabahin lamang sa dagko. Ang sagbot dili motubo sa kalit. Motubo kini ug modako nga walay kasaba ug hinayhinay nga dili makadisturbo sa dunggan sa usa ka anghel, tingali dili makita sa mata sa usa ka anghel. Ang ulan dili mahulog sa dinagko pero sa mga tinulo; ang mga planeta dili mogawas gikan sa ilang orbit, pero sa hinayhinay ug linya sa linya ilang libuton ang mga orbit. Ang kahibalo, pagbati, naandang buhat, kinaiya, ang tanan mahimo pinaagi sa impluwensya sa gagmay nga mga butang, ug sa mga moral ug relihiyon, pinaagi kini sa gagmay nga mga butang, sa gagmay nga mga aksyon, nga maoy buhaton natong tanan—dili pinaagi sa paglukso, pero sigurado pinaagi sa hinayhinay—sa mahangturong kinabuhi man o sa kamatayon.

Ang importanting leksyon nga makat-unan dinhi sa kalibutan karon mao ang paggamit sa ginagmay nga mga buhat ug mga katungdanan sa kinabuhi sa mahimayaong mga baruganan sa Ebanghelyo. Dili kita maghunahuna nga, tungod kay ang pipila ka mga butang ingon og gamay lang ug dili mahinungdanon, dili importante. Ang kinabuhi, human sa tanan, hinimo gikan sa gagmay nga mga butang. Ang atong kinabuhi, ang atong pagkawat, sa pisikal, gilangkuban sa ginagmay nga mga pinitik sa kasingkasing. Pahununga sa pagpitik kanang gamay nga kasingkasing, ug ang kinabuhi niini nga kalibutan mohunong. Ang dako nga adlaw usa ka gamhanan kaayo nga pwersa sa kalibutan, pero nakadawat kita sa mga panalangin sa iyang mga kahayag tungod kay kini moabut kanato isip gamay nga mga bidlisiw, nga kon hugpungon, mopuno sa tibuok kalibutan sa kahayag sa adlaw. Ang mangitngit nga kagabhion nahimong maa-nindot tungod sa pagpangidlap sa gagmay nga mga bitoon; ug mao usab ang tinuod nga kinabuhi sa Kristiyano hinimo sa ginagmay nga mga buhat nga sama sa kang Kristo nga gihimo niining orasa, niining gutloa—diha sa panimalay, sa korum, sa organisasyon, sa lungsod, bisan asa mahimutang ang atong kinabuhi ug mga buhat.¹⁵

Kon unsa ang usa ka tawo karon dako kaayo og kapasikaran kon unsa ang tawo ugma. Kon unsa siya sa miaging tuig dakog kalabutan sa pag-ila sa iyang dalan sa tibuok tuig nga nagpaabut kaniya. Adlaw adlaw, oras oras, ang tawo nagmugna og kinaiya

nga motino sa iyang dapit ug kahimtang uban sa iyang mga kauban sa tibuok katuigan.¹⁶

Makapalambo kita og Kristohanong kinaiya pinaagi sa pagsunod ug pagkontrol sa kaugalingon.

Ang kinaiya maugmad pinaagi sa pagsunod sa mga baruganan. Ang kinaiya motubo diha sa sulod sa kaugalingon sama sa pagtubo sa kahoy, sama sa pagtubo sa tanang mga butang. Walay butang nga ikadayandayan aron mahimong matahum ang imong kaugalingon, [mga produkto gikan sa] tindahan sa tambal [tabang], tinuod kini, pero taphaw lang kini ug temporaryo. Ang tinuod nga katahum, sama sa kinaiya, magagikan sa kaugalingon; ug kana makasalmot sa kalig-on sa kinaiya nga nagsunod niadtong mga baruganan nga gitudlo ni Propeta Joseph, ug sa Manluluwas mismo: hiyas, katarung, pagkabalaan—pagsunod sa mga sugo sa Dios [tan-awa sa *History of the Church*, 5:134–35].¹⁷

Ang pag-ugmad sa kinaiya sama sa pag-usab sa usa ka *landscape*, ang mga balaod sa kalinaw ug sa kalipay kanunay nga naglihok. Ang paningkamot, paglimud sa kaugalingon, ug ang may tumong nga mga aksyon mao ang lakang sa kauswagan. Ang pagpatuyang ug sala mao ang mga tigguba ug tiglaglag sa kinaiya. Ang pagbasol ug paghinulsol maoy sangputanan niini.¹⁸

Ang pagkontrol sa kaugalingon nagpasabut sa paggiya ug pagpahiangay sa atong tanang natural nga mga gana, mga tinguha, mga kahinam, ug mga pagbati; ug walay makahatag sa tawo sa mao nga kalig-on sa kinaiya sama sa pagbuntog sa kaugalingon, ang pagkaamgo nga makahimo siya nga moserbisyo kaniya ang iyang mga gana ug mga kahinam ug nga siya dili ulipon niini. Kini nga hiyas naglakip sa pagkamapugnganon, paglikay, kaisug, kalig-on, paglaum, paglikay sa alkohol, kaputli, makinaugalingon, pagkamasinabtanon, pailub, manunuton, pagpugong sa sekswal nga relasyon, kalunsay¹⁹

Unsa ang pinakataas nga himaya sa tawo niini nga yuta nga may kalabutan sa iyang indibidwal nga kalampusan? Kini mao ang kinaiya—ang kinaiya nga milambo pinaagi sa pagsunod sa mga balaod sa kinabuhi ingon nga gipadayag sa ebanghelyo ni Jesukristo, kinsa mianhi aron kita makabaton og kinabuhi ug sa

pagpakabaton niini sa madagayaon gayud [Tan-awa sa Juan 10:10]. Ang pinakadakong tinguha sa tawo sa kinabuhi kinahanglang dili ang pag-angkon og bulawan, o kabantog, o material nga mga kabtangan. Kinahanglang dili ang kalamboan sa pisikal nga kaabtik, ni sa kahait sa salabutan, pero ang iyang tumong, ang pinakataas sa kinabuhi, kinahanglan nga mao ang kalamboan sa kinaiya nga sama kang Kristo.²⁰

**Pinaagi sa atong impluwensya ug pagtudlo,
makatabang kita sa mga bata ug mga batan-on
nga makapalambo og Kristohanong kinaiya.**

Ang mga batang bag-ong natawo mao ang mga binuhat nga walay mahimo ug mahuyang sa tanang mga nilalang, pero sila mao ang labing maanindot ug mahinungdanon sa tanang mga butang sa kalibutan. . . . Ang ilang mga kalag sama sa puting papel diin isulat ang mga pangandoy o mga kalampusan sa tibuok kinabuhi.²¹

Samtang magtubo ang bata sa pisikal pinaagi sa pagkaon kanunay karon ug unya, pinaagi sa pagginhawa og lab-as nga hangin kanunay, pinaagi sa pagpahulay karon ug unya, mao usab ang kinaiya nga milambo sa hinay hinay, pinaagi sa adlaw-adlaw nga pakigkita, pinaagi sa impluwensya dinhi, kamaturoan didto.²²

Sa una pa, ang atong mga kinaiya nahulma diha sa panimalay. Ang pamilya mao ang usa ka balaan nga organisasyon. Ang labing importanting katungdanan sa tawo niana nga pamilya mao ang pag-atiman sa mga anak nga makaangkon og mahimsog nga panglawas, kalantip sa hunahuna, ug mas labaw pa kay niini, usa ka sama sa kang Kristo nga kinaiya. Ang panimalay mao ang pabrik diin gibuhat kining mga butanga.²³

Pagkabilihon sa mga magtutudlo ug mga tigbansay sa mga batan-on ngadto sa katilingban kinsa mikulit ug mihulma sa moral nga kahimtang nga gipuy-an sa mga tawo. Ang mga bulak mopakita sa katahum ug kahumot sa mubo nga panahon, dayon malawos ug mamatay ug mawala na sa kahangturan; pero ang mga anak kinsa, pinaagi sa instruksyon sa halangdong mga magtutudlo, mapuno sa mahangturong mga baruganan sa kamatuoran, modan-ag sa impluwensya alang sa kaayohan nga diin sama sa ilang kaugalingong mga kalag, mabuhi sa kahangturan.²⁴

“Ang labing importanting katungdanan sa tawo niana nga pamilya mao ang pag-atiman sa mga anak nga makaangkon og mabimsog nga panglawas, kalantip sa bunahuna, ug mas labaw pa kay niini, usa ka Kristobanong kinaiya.”

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang mga ilhanan sa kinaiya sa Manluluwas? (Tan-awa sa mga pahina 262–64.) Sa unsa nga paagi nga atong magamit kining mga hiyas sa atong kaugalingong mga kinabuhi?
- Ngano nga ang putli nga mga hunahuna maoy pundasyon sa pagpalambo og kinaiya nga sama sa kang Kristo? (Tan-awa sa mga pahina 264–65.) Unsaon ninyo sa pagpasabut sa pama-hayag ni Presidente McKay, “Sultihi ko unsay inyong gihunahuna kon wala kinahanglana nga kamo maghunahuna, ug

sultihan ko kamo unsa kamo”? Unsay atong mahimo aron makapalambo og putli nga mga hunahuna?

- Unsa ang pipila ka “gagmay nga mga butang” sa inyong kinabuhi nga nakatabang sa paghulma sa inyong kinaiya? Unsay inyong mabuhat matag adlaw aron mahimong mas sama ni Kristo? (Tan-awa usab sa D&P 64:33.)
- Sa unsa nga paagi nga ang pagkamasulundon ngadto sa ebanghelyo ni Jesukristo usa ka kritikal nga bahin sa pagpalambo og kalig-on sa kinaiya? (Tan-awa sa pahina 268.) Sa unsa nga paagi nga ang pagkontrol sa kaugalingon ug pagserbisyo nakatampo niini nga kalamboan? (Tan-awa sa pahina 268.)
- Unsay atong mahimo isip mga ginikanan ug mga magtutudlo sa pagtabang sa mga batan-on nga makapalambo og Kristohanong kinaiya? (Tan-awa sa mga pahina 269–70.)

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mga Taga-Filipos 4:8; Mosiah 4:30; 3 Nephi 27:27; D&P 64:33; 93:11–14

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1926, 111.
2. Sa Conference Report, Abr. 1967, 84.
3. *Secrets of a Happy Life*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1960), 145–46, 147.
4. Sa Conference Report, Okt. 1945, 132.
5. Sa Conference Report, Abr. 1968, 7.
6. *Gospel Ideals* (1953), 355.
7. *True to the Faith: From the Sermons and Discourses of David O. McKay*, hinugpong Llewelyn R. McKay (1966), 133.
8. *Treasures of Life*, hinugpong ni Clare Middlemiss (1967), 200.
9. *Pathways to Happiness*, hinugpong ni Llewelyn R. McKay (1957), 257.
10. *Secrets of a Happy Life*, 160.
11. “As a Man Thinketh . . .,” *Instructor*, Sept. 1958, 257–58.
12. *Man May Know for Himself: Teachings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss (1967), 8–9.
13. Sa Conference Report, Okt. 1953, 10.
14. *True to the Faith* 270
15. *True to the Faith* 153
16. “Man’s Soul Is as Endless as Time,” *Instructor*, Ene. 1960, 1.
17. *True to the Faith* 95–96.
18. *True to the Faith*, 29.
19. Sa Conference Report, Abr. 1968, 8.
20. Sa Conference Report, Okt. 1926, 111.
21. “The Sunday School Looks Forward,” *Improvement Era*, Dis. 1949, 804.
22. “The Home and the Church as Factors in Character Building,” *Instructor*, Abr. 1946, 161.
23. *True to the Faith* 107.
24. *True to the Faith*, 248.

“Pasigaa Ninyo ang Inyong Kahayag”

Hinaut nga ang Espiritu sa Ginoong maanaa sa inyong mga kasingkasing, ug sa inyong mga panimalay, aron ang mga tawo nga makaambit sa dinan-ag sa inyong pagkamatinuoron, kaligdong, katarung, ug hugot nga pagtuo sa atong Ginoong Jesukristo makat-on sa paghimaya sa atong Amahan sa langit.¹

Pasiuna

Si Presidente David O. McKay nakadawat sa mosunod nga sulat gikan ni Harold L. Gregory, kinsa nag-alagad isip presidente sa East German Mission sa sayo pa niadtong mga 1950:

“Minahal nga Presidente McKay:

“Mainteresado ikaw nga maminaw sa usa ka kasinatian nga akong nasinati niining semanaha. Duha ka mga lalaki mga kwarenta anyos ang edad, kabus og sininaan, nakigkita kanako karong semanaha. Giingnan nila ako nga nawad-an sila sa ilang pagtuo, ug pero dili sila makabalhin ngadto sa laing mga tinuohan o relihiyoso nga mga organisasyon nga ilang nahibaloan. Si ‘Mr. Braun (nga maoy tawag sa usa) mihangyo sa iyang higala, nga si Mr. Fascher, nga mokuyog ug makigkita kanako. Iyang giingnan si Mr. Fascher nga siya nasayud sa atong simbahan ug nga kita makatabang kanila. Hugot nga nagmagahi si Fascher sulod sa duha ka mga adlaw, pero sa katapusan mikuyog ra.

“Si Mr. Braun misugod sa pagsulti nga nagbarug siya sa eskina sa dalan usa ka adlaw niana sa dihang iyang namatikdan ang gatusan ka mga tawo nga nanglakaw. Gipangutana niya ang usa kon asa siya paingon, ug siya miingon, ‘Aron makakita sa Propeta.’ Mikuyog si Mr. Braun. Pagpahinungod kadto sa balay-

*Si Presidente McKay misunod sa pabimangno sa Manluluwas:
"Pasigaa ninyo ang inyong kabayag sa atubangan sa mga tawo
aron makita nila ang inyong mga maayong bubat ug dayegon
nila ang inyong Amaban nga anaa sa langit" (Mateo 5:16).*

tigumanan sa Berlin-Charlottenburg, ug ang Propeta mao si Brother McKay.

“Miingon siya (ug kutloon nako siya kapin kun kulang): ‘Wala ako sukad mobati sa mao nga espiritu sa gugma ug kaayo sama sa akong nasinati niadtong mga tawhana nianang adlawa. Ug dayon ang Propeta, usa ka taas nga tawo nga mga otsentahon, nga puno pa sa buhok—puti ang tanan—mibarug ug namulong sa mga katawhan. Wala ako sukad makakita og tawo nga batan-on pa tan-awon niana nga edad. Sa dihang siya namulong, morag adunay misulod kanako. Pagkahuman samtang nagpaingon siya sa iyang sakyanan, nakita nako nga nakiglamano siya sa mga miyembro, ug bisan ako dili nila kauban milakaw ako paingon didto ug milamano usab sa iyang kamot. Dihay kainit ug maanindot nga misulod sa akong lawas, ug natingala ako sa iyang kabatan-on, sanag nga pamayhon. Tungod sa kalibutanong kawad-on ug hilabihang ekonomikanhong mga kalisud ang handumanan ingon og nangitngitan pero nasayud ko nga kinahanglan kong mobalik aron masayud pa gyud og dugang.’

“Si Mr. Fascher misulti kanako nga si Braun walay masulti kon dili katingala ug kahibulong lamang sa tawo nga iyang nakita. Ang duha naglingkod sa akong opisina ug naminaw pag-ayo sa mensahe sa pagpahiuli nga akong gitudlo kanila, ingon ang matag pulong importante kanila. Wala silay kwarta ug miserable, pero mapainubsanon ug wala makaangay sa mga simbahan sa mga tawo. Gipahulam nako sila og Basahon ni Mormon, ug misaad sila nga mosimba sa Dominggo. Nagtuo ako nga kining duha ka mga tawo (mga piniriso sa gubat sa Russia) andam na alang sa ebanghelyo.

“Hinaut nga ang Ginoo mopanalangin kanimo, Brother McKay. Ikaw ug ang atong tanang mga kaigsoonan nga nangulo sa atong simbahan mao ang mahayag nga mga ehemplo sa tanan nga matarung ug maayo.”²

Nakita sa daghang mga tawo si David O. McKay sama sa pagkakita niining duha ka mga tawo—usa ka ehemplo sa tinuod nga tinun-an ni Kristo. Ang istorya gisaysay sa usa ka litratista sa pamantalaan kinsa nakakita ni Presidente McKay sa unang higayon:

“Mga kasabutan gihimo aron dunay molitrato, pero ang regular nga litratista wala moabut, mao nga sa kapungot sa United Press ilang gikuha ang ilang litratista para sa krimen—usa ka tawo nga naanad sa malisud nga matang sa trabaho sa New York. Miadto siya sa *airport*, nagpabilin didto og duha ka mga oras, ug mibalik gikan [sa] mangitngit nga lawak dala ang dakong binugkos nga mga litrato. Molitrato lang unta siya og duha ka buok. Gikasab-an siya sa iyang boss, ‘Nganong nag-usik-usik ka man sa oras ug sa mga suplay sa litrato?’

“Ang litratista mitubag dayon, miingon nga malipay siyang mobayad sa sobra nga mga materyal, ug gani mahimong kuhaan ang iyang suweldo sa dugang oras sa iyang paglitrato. . . . Pipila ka mga oras ang milabay ang bise presidente mitawag kaniya ngadto sa iyang opisina, gustong mahibalo unsay nahitabo. Ang litratista para sa krimen miingon, ‘Sa bata pa ako, ang akong inahan mobasa kanako gikan sa Daang Tugon, ug sa akong tibuk kinabuhi naghunahuna ako kon unsa gayud kahay hitsura sa usa ka propeta sa Dios. Hinoon, karon, ako nakakita na.’”³

Mga Pagtulun-an ni David O. McKay

Atong maimpluwensya ang uban pinaagi sa unsay atong isulti, unsay atong buhaton, ug kinsa kita.

Ang matag tawo nga nagpuyo niini nga kalibutan nakahatag og impluwensya, alang sa maayo o alang sa dautan. Dili lang kon unsay iyang gisulti, dili lang kon unsay iyang gibuhat. Kon dili kon unsa siya. Ang matag tawo, mosanag kon unsa siya. Ang matag tawo makadawat og kasanag. Ang Manluluwas nakahibalo ni-ana. Kon siya moduol sa usa ka indibidwal, iyang mamatikdan kana nga kasanag—ma babaye man sa Samaria sa iyang miaging kinabuhi; ma babaye man kinsa gibato o sa mga lalaki nga nagbato kaniya; ma magbabalaod man, nga si Nicodemo, o usa sa mga sanglahon. Makahibalo siya sa kasanag gikan sa indibidwal. Ug sa ingon kamo usab, ug ako usab. Kon kinsa kita ug unsay atong gipasanag ang makaapekto sa mga tawo sa atong palibut.

. . . Isip nga indibidwal, kinahanglang maghunahuna kita og mas putli nga mga hunahuna. Kinahanglan nga dili kita moawhag

og dautan nga mga hunahuna o walay hinungdan nga mga pangandoy. Modan-ag kini kon ato kining buhaton. Kon maghunahuna kita og putli nga mga hunahuna, kon iawhag ug idasig nato ang lunsay nga mga pangandoy, anaa kana nga pagdan-ag kon makighimamat kita sa mga tawo, ilabi na kon kita makig-uban kanila.⁴

Dako og epekto ang atong mga pulong ug mga buhat niini nga kalibutan. Sa matag gutlo sa kinabuhi inyong giusab sa hinayhinay ang mga kinabuhi sa tibuok kalibutan. . . . Mao nga, dili ang palibut, dili ang mga posisyon; mga butang nga makaimpluwensya sa [uban] niini nga kalibutan, mao ang mga personalidad. Bisan unsa pa kamo ang mga tawo mobati ug makaila niini. Modan-ag kamo, dili ninyo kini matago. Mahimong magpakaron-ingnon kamo, pero dili kana makaapekto sa mga tawo.⁵

Importante . . . nga kita magtinguha, sa kinabuhi ug sa mga libro, sa pagpakig-uban sa labing maayo ug labing halangdong mga lalaki ug mga babaye. Si [Thomas] Carlyle, usa ka bantugang magsusulat sa Iningles, miingon nga “Ang bantugang mga tawo nga gikauban sa bisan unsang paagi mapuslanon nga ikauban. Dili kita makatan-aw, bisan unsa pa ka dili hingpit, sa usa ka bantugang tawo, nga walay makat-unan gikan kaniya. Siya mao ang buhi nga ‘tinubdan sa kahayag,’ nga maayo ug nindot nga mapadul-an.”

Kon tun-an ninyo ang mga kinabuhi niining bantugang “mga tinubdan sa kahayag” sa kalibutan, makakat-on kamo bisan og usa ka butang nga maoy nakapabantog sa ilang mga ngalan. Mao kini: Ang matag usa mihatag og butang sa iyang kinabuhi aron mahimong mas maanindot ang kalibutan. Wala nila igahin ang ilang tanang panahon sa pagpangita sa kalipay ug kasayon lamang, ug sa usa “paglingaw-lingaw” alang sa ilang mga kaugalingon lamang, pero nakita nila ang ilang labing dakong kalipay sa paghimo sa uban nga malipayon ug mas komportable. Ang tanang maayong mga binuhatan molungtad sa kahangturan, bisan kon ang kalibutan dili magpakabana niini.⁶

Walay maayong binuhatan, walay mabination nga pulong ang masulti nga dili mabati ang epekto niini alang sa kaayohan sa tanan. Usahay ang maayo mahimong gamay ra kaayo, pero sama sa

usa ka bato nga giitsa sa linaw mosugod sa pagbawod sa tunga nga magpadayon sa pagdako hangtud ang tanang bahin sa baybayon natandog, mao nga ang inyong mga binuhatan, hilom, kadaghanan niini, wala mahibaloi, wala hisguti, wala isibya, nagpadayon sa pagdan-ag ug pagtandog sa daghang mga kasingkasing.⁷

Ang Dios mopanalangin kaninyo, akong isig ka mamumuo, kamong mga General Authorities, mga stake presidency, mga bishopric, matag opisyal ug magtutudlo sa tibuok yuta, matag miyembro. Hinaut nga ang Espiritu sa Ginoo maanaa sa inyong mga kasingkasing, ug sa inyong mga panimalay, aron nga mga ta-wo makaambit sa dinan-ag sa inyong pagkamatinuoron, kaligdong, katarung, ug hugot nga pagtuo sa atong Ginoong Jesukristo makat-on sa paghimaya sa atong Amahan sa langit.⁸

Ang mga panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw mahimong mga ehemplo sa panag-uyon ug gugma.

Ang atong mga panimalay modan-ag kon unsa kita, ug kana nga pagdan-ag magagikan sa unsay atong gisulti ug kon unsay atong binuhatan sa panimalay. . . . Kinahanglan kamong motampo ngadto sa usa ka sulundon nga panimalay pinaagi sa inyong kinaiya, sa pagkontrolar sa inyong kahinam, sa inyong kinaiya, magbantay sa inyong sinultihan, tungod kay kanang mga buta-nga maoy makaingon kon unsa ang inyong panimalay ug unsay ikapakita niini nganha sa kasilinganan. . . .

“Usa ka amahan mibisita sa bag-ong panimalay sa iyang anak nga lalaki. Ang anak nga lalaki mapasigarbuhon nga mipakita kaniya sa bag-ong lawak-katulganan, sa bag-ong mga instalasyon sa kusina. Human sa ilang pagpanan-aw, ang amahan miingon, “Oo, nindot, pero wala ako makakita og timailhan sa Dios sa imong panimalay.” Ug ang anak nga lalaki miingon, “Mibalik ko, ug samtang ako nagtan-aw sa mga kwarto, nabantayan nako nga wala akoy nakita nga nagsugyot bahin presensya sa Manunubos o sa Manluluwas.”

Unsay akong gisulti mao nga, kita [adunay] dako nga responsibilidad kay sa kaniadto, isip mga lalaki sa priesthood, isip mga babaye sa Simbahan, sa paghimo sa atong mga panimalay aron

*Samtang mosunod kita sa ehemplo sa Manluluwas,
“nagdan-ag kita sa kalig-on, pagkontrol, gugma nga putli, . . .
konsiderasyon, maayong tinguba alang sa tanang mga tawo.”*

modan-ag ngadto sa atong mga silingan ang panag-uyon, gugma, mga katungdanan sa katilingban, pagkamaunungon. Pakit-a ug padungga ang atong mga silingan niini. Wala gayuy angay masulti nga pagpamalikas, panghimaraut, pagpangita og sayop, pagkasuko o kasina o kasilag diha sa panimalay sa Santos sa Ulahing mga Adlaw. Kontrola kini! Ayaw kini isulti! . . .

Ang Manluluwas mipakita kanato sa ehemplo, kanunay nga kalma, kanunay nga nakakontrol, nagdan-ag og butang nga mabati sa

mga tawo kon sila moagi. . . . Ang Dios motabang kanato sa pagdan-ag og kalig-on, kontrol, gugma nga putli, nga maoy laing ngalan sa gugma, konsiderasyon, maayong tinguha alang sa tanang mga tawo.⁹

Ang Dios mopanalangin kaninyo, minahal kong isig ka trabahante. Panalanginan kamo diha sa inyong mga panimalay. Ipakita ang inyong hugot nga pagtuo pinaagi sa inyong mga binuhatan diha sa inyong panimalay. Mga bana, pagmatinud-anon ngadto sa inyong mga asawa, dili lamang sa buhat, pero sa hunahuna; mga asawa, pagmatinud-anon ngadto sa inyong mga bana. Mga anak, pagmatinud-anon ngadto sa inyong mga ginikanan, ayaw [pagtuo] nga kinaraan ang ilang pagtuo ug nga kamo mas nakahibalo kay kanila. Mga babaye, sunda ang buotan nga inahan ug ang iyang gitudlo. Mga lalaki, pagmatinud-anon ngadto sa inyong mga amahan, kinsa nagtinguha og kalipay ug kalampusan alang kaninyo, nga mahitabo lamang pinaagi sa pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo. Ang mga dumuduong, nga makakita sa maong mga panimalay, moingon, “Well, kon mao kana ang resulta sa Mormonismo, nagtuo ko nga kini maayo.” Inyong ipakita pinaagi sa inyong hugot nga pagtuo ug mga buhat sa matag adlaw nga kinabuhi unsa gayud kamo.¹⁰

Himoa nga ang sinsero nga mga *investigator* kinsa mas motuo sa unsay ilang nakita kay sa unsay ilang nadungog, makakita, tungod sa imbestigasyon, nga ang “mga Mormon” namatud-an pinaagi sa ehemplo diha sa panimalay, pinaagi sa debosyon, ug sa ilang pagserbisyo ngadto sa Dios, nga sila mituo ug nakaila nga ang Dios mao ang ilang Amahan.¹¹

**Kon kita magpuyo sumala sa atong mga pagtuo,
ang atong maayong ehemplo makalig-on sa Simbahan
ug mahimong kahayag ngadto sa kalibutan.**

Ang Dios motabang kanato sa pagpadayon . . . mapuno sa Espiritu sa Ginoo, nga ang matag lalaki ug babaye kinsa adunay kahigayunan sa pagtrabaho diha sa Simbahan—ug nagpasabut kana sa tanan—mahimong determinado nga magpuyo og kinabuhi nga mahiyason ug maputli nga makaimpluwensya sa kalig-on ug pagdayeg sa kalibutan. Sa laktud, atong ipakita sa tanang

mga tawo ang pagkamatinuoron. Kon posible, kutob sa atong mahimo, magpuyo kitang malinawon uban sa tanang mga tawo—dili mobuntog sa dautan pinaagi sa dautan, o mabuntog sa dautan, pero mobuntog sa dautan pinaagi sa maayo. Dayon ang Simbahan mobarug nga kahayag sa kalibutan. Mao kana ang kapalaran niini.¹²

Pasigaa ninyo ang inyong kahayag sa atubangan sa mga tawo aron makita nila ang inyong mga maayong buhat ug daygon nila ang inyong Amahan nga anaa sa langit [tan-awa sa Mateo 5:16; 3 Nephi 12:16]. Wala siguroy laing mas epektibo nga paagi nga masaksihan sa mga tawo ang kamatuoran kay sa palamboon ug amumahon sa matag Santos sa Ulahing mga Adlaw ang pagsalig sa atong dili miyembro nga mga higala ngadto sa matinud-anong miyembro sa Simbahan ni Kristo.

Karon, aron mahimo kana kinahanglang magmatinuoron kita sa tanang mga butang. Kon kita mga kontraktor, ug miuyon sa pagbutang sa mao nga materyal niana nga bilding, atong ibutang kana nga materyal. Kon kita miuyon sa kasabutan sa kontrata, sa pagbutang og usa ka gatus ug singkwenta ka pye nga [mga materyal sa pagpainit] sa bilding, ibutang nato ang usa ka gatus ug singkwenta ka pye. Mao kana ang mga detalye, dili ba, pero kana ang mga detalye diin ang mga tawo nga inyong gikasabut mohukom sa inyong mga aksyon. Kon modala kita ngadto sa merkado og mga patatas sa maong kalidad, ug atong gihulagway kana nga kalidad, atong tan-awon nga mapamatud-an sa mga tawo nga ang gisulti tinuod. Naguol ko sa dihang nakadungog ko nga ang usa ka mamaligyay og dinaghan miingon nga iyang gibablihan ang mga sako sa abut, nga gidala gikan sa uma, ug nakita ang laing mga materyal, sama sa mga bato ug yuta, nga gibutang aron madugangan ang kabug-at. Wala ako mangutana sa relihiyon niadtong mga tawhana; wala ko mangayo og mga pangalan; pero ang mao nga mga butang dili maayo, walay tinuod nga miyembro sa Simbahan ni Kristo ang makahimo sa maong pagpanglimbong. Pasigaa ninyo ang inyong kahayag sa atubangan sa mga tawo. Niini nga kalibutan karon kinahanglan nga adunay usa ka bandila, usa ka katawhan nga magbarug nga dili

matarug isip usa ka ehemplo ngadto sa kalibutan sa pagkamati-nuoron ug pagkamakiangayon.¹³

Kon kita makatuman lang unta sa mga sumbanan sa ebanghelyo ni Jesukristo, ang umaabot sa Simbahan sigurado. Sa pagkatinuod, ang mga lalaki ug mga babaye makakita og suga nga wala ibutang sa ilawom sa gantangan, kondili sa ibabaw sa bungtod, ug sila madani niini, ug mas magiyahan sa pagpangita sa kamatuoran pinaagi sa atong mga buhat ug mga binuhatan ug pinaagi sa unsay midan-ag kanato diha sa hiyas ug kaligdong, kay sa unsay atong gisulti.¹⁴

Atong ipakita ang usa ka ehemplo sa panag-uyon ug kalinaw ngadto sa kalibutan. Atong ipamatuod nga bisan og kita atua sa Africa, Habagatang Amerika, New Zealand, o Australia, usa kita diha ni Kristo. Kita adunay usa lamang ka tumong: ang pagpahayag ngadto sa kalibutan nga ang ebanghelyo ni Jesukristo gipahiuli sa kahingpitan niini, ug nga ang ebanghelyo ni Jesukristo mao lamang ang plano nga gihatag sa tawo diin ang kalinaw sa mga kalungsuran, ang kalinaw sa mga kanasuran sa katapusan moabut.¹⁵

Hinaut nga moabut diha sa kasingkasing sa matag usa, ug nganha sa tanan natong mga panimalay, ang tinuod nga espiritu ni Kristo, ang atong Manunubos, kansang kamatuoran, kansang makadasig nga giya nasayud ako nga tinuod.

Ang ebanghelyo mao ang atong kasandigan. Nasayud kita unsay gibarugan niini. Kon kita mosunod niini, mobati niini, ug magpamatuod sa kalibutan pinaagi sa atong pagpakabuhi, makatampo kita sa pagtubo ug pag-ugmad niini. Isulti ang maayo bahin niini, sa priesthood, sa mga Authorities; himoa nga ang mga sumbanan sa ebanghelyo modan-ag diha sa atong mga kinabuhi.¹⁶

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga importante man nga mahinumdom nga “dako og epekto ang atong mga pulong ug mga buhat niini nga kalibutan”? (Tan-awa sa mga pahina 274–76.) Sa unsang paagi nga inyong nakit-an nga ang gagmay nga mga buhat sa pagkamatarung adunay malungtarong impluwensya?

- Sa unsa nga mga paagi nga ang atong mga hunahuna ug mga aksyon makaimpluwensya sa unsay atong gidan-ag ngadto sa uban?
- Unsay atong mahimo sa atong mga kaminyoon ug sa atong mga pamilya sa pagpakita nga kita mga disipulo ni Kristo? (Tan-awa sa mga pahina 276–78.)
- Kinsa ang ubang mga tawo kansang mga ehemplo nakaimpluwensya kaninyo? Ngano nga kining mga tawhana nakaimpluwensya kaayo sa inyong kinabuhi?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang atong ehemplo makahimo og kalainan diha sa atong mga panimalay, sa atong trabahoanan ug sa mga katilingban? (Tan-awa sa mga pahina 278–80.) Unsay inyong mahimo karon sa pagdan-ag sa kahayag ni Kristo diha sa inyong kinabuhi?
- Ngano nga ang ehemplo usa ka importanting bahin sa misyonaryo nga buhat? Unsa nga mga kasinatian ang inyong nasinati diin ang maayong ehemplo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nakadasig sa uban sa pagpakisusi sa Simbahan?

May Kalabutan nga mga Kasulatan: Mateo 5:14–16; Alma 5:14; 17:11; 3 Nephi 12:14–16; 18:16, 24

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1953, 138.
2. Kinutlo sa *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, hinugpong Clare Middlemiss, inusab nga edisyon (1976), 109–10.
3. Arch L. Madsen, kinutlo sa “Memories of a Prophet,” *Improvement Era*, Peb. 1970, 72.
4. Sa Conference Report, Abr. 1963, 129.
5. “Talk by President David O. McKay Given to the North British Mission 1 Marso 1961,” Family and Church History Department Archives, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 3.
6. *Ancient Apostles* (1918), 2–3.
7. Sa Conference Report, Abr. 1953, 137.
8. Sa Conference Report, Abr. 1953, 138.
9. Sa Conference Report, Abr. 1963, 129–30; parapo giusab.
10. Sa Conference Report, Okt. 1967, 152.
11. Sa Conference Report, Okt. 1922, 78.
12. Sa Conference Report, Abr. 1912, 57.
13. Sa Conference Report, Okt. 1910, 48–49; parapo giusab.
14. Sa Conference Report, Abr. 1968, 94.
15. *Cherished Experiences*, 189.
16. Sa Conference Report, Okt. 1967, 149.

Lista sa mga Hulagway [Paintings]

- Atubangan nga Tabon: *Ang Litrato ni David O. McKay*, ni Everett Clark Thorpe.
- Pahina xxxvi: *Imaben ni Kristo*, ni Heinrich Hofman. Litrato © C. Harrison Conroy.
- Pahina 72: *“Tan-awa Ninyo ang Akong mga Kamot ug mga Tiil,”* ni Harry Anderson.
- Pahina 98: *“Pabawa Ka Satanas,”* ni Carl Bloch. Ang National Historic Museum sa Frederiksborg sa Hillerod.
- Pahina 110: *Ang Unang Panan-awon*, ni Gary Kapp. © 1998 Gary Kapp.
- Pahina 117: *Propeta sa Ginoo*, ni David Lindsley. © 2000 David Lindsley.
- Pahina 206: *“Ang Paglimud ni Pedro,* ni Carl Bloch. Ang National Historic Museum sa Frederiksborg sa Hillerod.
- Pahina 212: *Duba ka Libo nga mga Batan-on nga Kasundaloban*, ni Arnold Friberg.
- Pahina 248: *Si Kristo Mitawag kang Pedro ug Andres*, ni Harry Anderson.
- Pahina 254: *Ang Katapusang Pagbukom*, ni John Scott.
- Pahina 260: *Si Kristo uban sa mga Bata*, ni Del Parson.
- Pahina 227: *Babaye nga Mibikap sa Borlas sa Kupo sa Manluluwas*, ni Judith Mehr. © 1995 Judith Mehr.

Indeks

A

Amahan, mga
ang ehemplo ni David O. McKay
ngadto sa, 185
ang pagpasalamat ni David O.
McKay alang sa, 185
kinahanglang motudlo sa mga
anak sa pag-ampo, 90–92
responsibilidad sa, sa pag-ati-
man ug sa paggiya sa ilang
mga anak, 186–94

Anak, mga
ang pagtan-aw ni David O.
McKay sa, xxv
pagtudlo og balaang pagtahud
ug pagkamasulundon ngadto
sa, 38, 40, 191–92
pagtudlo og pag-ampo ngadto
sa, 90–91
pag-ugmad og kinaiya diha sa,
269–70

B

Balaang pagtahud
ang sakramento nagkinahanglan
og, 41–44
diha sa mga lawak-klasehanan
sa Simbahan, 232–33
gikinahanglan kon kita mag-am-
po, 89
kahulugan sa, 36–37
pagtudlo og, ngadto sa mga ba-
ta, 38, 40, 191–92
Bunyag, katuyoan sa, 245–46

C

Cannon, Hugh J., mibiyaha uban
ni David O. McKay sa paglibot
sa kalibutan, xxv–xxvi, 85–86
Clark, J. Reuben, ehemplo sa
pagkamapainubsanon ug pa-
naghiusa, 47–49

D

Dios nga Amahan usa ka personal
nga Binuhat nga atong maduo-
lan pinaagi sa pag-ampo,
88–89

E

Edukasyon
gihatagan og bili ni Jennette
Evans McKay, xix
kaimportante sa, xxiv
katuyoan sa, 210–11
Ehemplo
gamhanan nga misyonaryo nga
himan, 62–65, 271–80
ka importante sa, sa pagtudlo sa
mga bata, 185, 193–94
Elohim. *Tan-awa sa* Dios nga
Amahan
Espiritu. *Tan-awa sa* Espiritu
Santo
Espiritu Santo
gasa sa, madawat human sa hu-
got nga pagtuo, paghinulsol,
ug bunyag, 246–47

giya gikan sa, 246–47
makahatag og pagpamatuod
ngadto sa masulundon,
200–03

G

Gingharian sa Dios
kinahanglanon sa pagsulod sa,
237–47
mga tahas sa Simbahan sa pag-
andam alang sa, 27–28

Ginikanan
pasalamat ni David O. alang sa
mga, xviii
responsable sa pagtudlo og ba-
laang pagtahud sa mga bata,
38, 191–92
responsibilidad sa mga, sa pag-
atiman ug sa paggiya sa mga
anak, 186–94

Gugma
mahangturong matang sa,
152–55
malig-on pinaagi sa pakigsaad sa
mahangturong kaminyoon,
175–76

Grant, Heber J.
mihatag og panalangin sa pries-
thood ngadto ni David O.
McKay 137–38
mitawag ni David O. McKay nga
moserbisyo diha sa Unang
Kapangulohan, xv

H

Home Teaching, usa ka responsi-
bilidad sa priesthood, 146–47
Hugot nga pagtuo
gikinahanglan kon kita mag-am-
po, 89

gikinahanglan samtang mag-an-
dam kita sa pagtudlo, 231–32
makahatag kanato og kaisug,
210
mosangpot ngadto sa paghinul-
sol ug bunyag, 243–44
sukaranang baruganan sa
Simbahan, 239–41

Hunahuna, mga
aksyon nga naimpluwensya sa,
106
kinaiya nga naimpluwensya sa,
264–65

I

Igpapahulay nga adlaw, mga pa-
nalangin sa, 41–42
Ikapulo, ehemplo sa, nga gipaki-
ta sa amahan ni David O.
McKay, xviii

Inahan
pagpasalamat ni David O.
McKay alang sa mga, xvii–xviii
responsibilidad sa mga, sa pag-
atiman ug sa paggiya sa mga
anak, 186–194
responsibilidad sa mga, sa pag-
tudlo sa mga anak sa pag-am-
po, 90–94

J

Jesukristo
Bantugan nga Magtudlo,
233–34
ehemplo ni, kon unsaon sa pag-
puyo, 4–6
ehemplo ni, sa pagpakigbatok
sa tintasyon, 102–04
ehemplo ni, sa pagserbisyo sa
uban, 222–23

hugot nga pagtuo diha ni, ang sukaranang baruganan sa Simbahan, 239–41
 kagamitan sa Iyang mga pagtulun-an, 7
 Kahayag sa katawhan, 3–4
 kaisug nga gipakita ni, 208–10
 kinaiya ni, 4, 262–63
 Pagkabanhaw ni, 74–78
 panalangin sa pagsunod sa Iyang mga pagtulun-an, 8–9

K

Kabubut-on

gasa sa, makapauswag sa atong, 250–52
 nagpasabut sa personal nga responsibilidad, 253–57

Kagawasan, kinahanglang gamiton sa makatarunganong paa-gi, 257–58

Kahayag, si Jesukristo mao ang tinuod nga, 3–6

Kahingpitan

ehemplo ni Jesus sa, 4–6
 tahas sa Simbahan sa pag-awhag og, 30–31

Kaisug

gikinahanglan aron ikapadayon ang espirituhanong mga hiyas, “210–13
 istorya sa, sa tawo nga gisaysay ni Presidente McKay, 207
 makatabang kanato sa pagbuntog sa kalisdanan, 213
 nagagikan sa hugot nga pagtuo ug paglaum, 210
 ni Joseph Smith, 118–21
 si Jesus mao ang labing gamhanang ehemplo sa, 209–10

Kaligdong, usa ka mahinungdanong hiyas, 6

Kalingkawasan. *Tan-awa sa* Kagawasan.

Kalipay

maangkon pinaagi sa pagsunod sa mga pagtulun-an ni Jesus, 8–9
 pinaagi sa pagserbisyo, 220–22

Kalisdanan, mabuntog pinaagi sa kaisug, 213–14

Kamatayon (pisikal), mabuntog pinaagi sa Pagkabanhaw, 73–82

Kaminyoon. *Tan-awa sa* Mahangturong kaminyoon

Kaputli

importante sa pagpangandam alang sa kaminyoon, 166–68
 pagkawala sa, makahulga sa kaminyoon, 177–78

Kasina, mosangpot sa panagbingkil 51

Kinabuhi, tinuod nga katuyoan sa, 17–19

Kinaiya

hingpit nga, gipakita ni Jesukristo, 262–63
 mahulma sa kadugayan pinaagi sa “ginagmay nga mga butang,” 265–66
 malig-on pinaagi sa pagkamasulundon ug pagmaster sa kaulanginon, 131–32, 267
 nanginahanglan nga kita magugmad og matarung nga mga hunahuna, 264–66
 pagtabang sa mga bata ug mga batan-on nga makapalambo og,

Kristo. *Tan-awa sa* Jesukristo

L

Langitnong Amahan. *Tan-awa sa* Dios ang Amahan

Lawas, ang tabernakulo sa espiritu, 14–16

Lee, Harold B., pasidungog ngadto ni Presidente McKay, xxxi–iii–xxxiv

M

Magtutudlo, mga

istorya ni Presidente McKay mahitungod sa impluwensya ni, 227–28

kinahanglan gayud nga mangan-dam pinaagi sa pagtuon, hugot nga pagtuo, ug pag-ampo, 232–33

kinahanglang motudlo og kinaiya, 267–68

Mahangturong kaminyoon

mo-seal sa mga magtiayon ug mga pamilya, 175–77

nagbantay batok sa mga kakyaw nga nanghulga, 177–80

nagkinahanglan og padayon nga pagpangulitawo, paningkamot, ug pasalig, 180–81

pagkabalaan sa, xxxii

pakigsaad makahatag og mga panalangin, 175–77

pagpangandam alang sa, 164–70

pagtudlo sa mga batan-on mahitungod sa, 164–65

panalangin sa 170

Manluluwas. *Tan-awa sa* Jesukristo

McKay, David Lawrence (anak nga lalaki), pasidungog ngadto ni David O. McKay isip usa ka amahan, 185

McKay, David O.

ehemplo ni, isip usa ka amahan, 185

ehemplo sa “pagpakita sa inyong kahayag,” 271–72

gi-sustained si, ngadto sa Unang Kapangulohan, xxvii–xxviii

kamatayon ni, xxxiv

kasinatian sa pagtudlo, xxii

kinaiya ni, 261

misyonaryo nga pagserbisyo sa Great Britain ni, xx–xxi

mitanyag og kaminyoon ngadto ni Emma Ray Riggs, 163–64

naayo pinaagi sa mga panalangin sa priesthood, 137–38
nagkakita ni Emma Ray Riggs, xix–xx

nagpakitag ehemplo sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam, 123

nagserbisyo isip Presidente sa Simbahan, xxix–xxx

nakadawat og edukasyon, xix–xx

nakadawat og patriyarkal nga panalangin xix

naordinahan nga usa ka Apostol, xxv

pagkabatan-on, xviii

pagkahimugso og pagkabata, xv–xviii

pagpasalamat alang sa iyang mga ginikanan, 185

panan-awon sa Manluluwas, 1–2

paningkamot sa pag-angkon og pagpamatuod ni, 197–98

presidente sa misyon sa Uropa, xxvi–xxvii

- relasyon uban sa asawa, 173–74
templo nga gipahinungod ni,
xxxii
tibuok kalibutan, tibuok tuig
nga paglibot sa Simbahan,
xxv–xxvi
- McKay, David Sr. (amahan)
ehemplo ug mga pagtulun-an
ngadto ni David O. McKay,
xviii, 185
midawat sa tawag sa misyon
ngadto sa Scotland, xvi
pagpamatuod bahin ni Joseph
Smith, 109–10
pamilya ni, nagpasakop sa
Simbahan didto sa Scotland,
xv
- McKay, Emma Ray Riggs (asawa)
nagkakita ni David O. McKay,
xix–xx
relasyon uban sa bana, David O.
McKay, 173–74
- McKay, Jennette Evans (inahan)
ehemplo ug mga pagtulun-an
ngadto ni David O. McKay, xvi
mihatag og bili sa edukasyon
alang sa iyang mga anak, xx
pamilya ni, miapil sa Simbahan
didto sa Wales, xv
- McKay, Robert (anak nga lalaki),
pasidungog ngadto sa kinaiya
ni David O. McKay, 261
- McKay, Royle (anak nga lalaki),
kamatayon ni, sa pagkabata,
73–74
- McMurrin, James L., tambag
ngadto ni David O. McKay ma-
hitungod sa pagpakigbatok sa
tintasyon, 97–98
- Misyonaryo, full-time nga mga,
kinahanglang takus nga moser-
bisyo, 65–66
- Misyonaryo nga buhat
gahum sa ehemplo sa, 63–65
paningkamot ni Presidente
McKay sa pagpalambo sa,
xxix–xxx
panalangin sa, 68–69
pasalamat alang sa, 59
responsibilidad sa mga miyem-
bro sa Simbahan, 61–65
- O**
-
- Organisasyon sa auxiliary, katuyo-
an sa, 28–29
- P**
-
- Packer, Boyd K.
kasinatian nga gitudlo ni
Presidente McKay didto sa
templo, xxxiv
kinahanglang motudlo sa mga
anak sa pag-ampo, 89–90
- Pag-ampo
gahum sa, sa pagbuntog sa ka-
lisdanan, 85–86
gikinahanglan samtang kita ma-
ngandam sa pagtudlo, 230–31
nagkinahanglan og hugot nga
pagtuo, paningkamot, ug pag-
paubos, 88–89
nakapahupay ni David O. McKay
sa pagkabata, 35
pagtudlo sa mga anak mahitu-
ngod sa, 89–92
panalangin sa, 93–94
- Paghinulsol
mosangpot ngadto sa bunyag,
243–44

- naglakip sa kausaban sa kinabuhi, hunahuna, ug aksyon, 240–43
- Pagkabanhaw
ni Jesukristo, 74–79
pagpamatuod sa, makahatag og kahupayan, 73–74, 81–82
- Pagkabantugan, tinuod nga, makab-ot pinaagi sa pagsunod sa mga pagtulun-an ni Jesus, 8–9
- Pagkaespirituhanon
kinahanglang mapalambo labaw sa atong pisikal nga kinaiya, 14–22
madugangan pinaagi sa balaang pagtahud ug pagpamalandong, 36–38
nagkinahanglan og pagmaster sa kaugalingon ug pagpakigsaad uban sa Dios, 19–20
- Pagkahakog
mosangpot ngadto sa panagbingkil, 51
- Pagkamapainubsanon
gikinahanglan alang sa epektibo nga pag-ampo, 90
gipakita ni David O. McKay sa iyang tibuok kinabuhi, xxi, xxvii, 2
- Pagkamasulundon
makahatag og kalipay, kalinaw, ug kaluwasan, 256–57
makahatag og makahupay nga pagsaksi sa Manluluwas, 81–82
makapalig-on sa kinaiya, 267
pagtudlo sa mga anak, 191–92
- Paglaum, makahatag kanato og kaisug, 210
- Pagmaster sa kaugalingon
gikinahanglan alang sa pagkaespirituhanon, 19–20
gikinahanglan sa pagbatok sa tintasyon, 104–05
makapalig-on sa kinaiya, 267
- Pagpakigdeyt
tambag ngadto ni David O. McKay gikan sa iyang amahan, xviii
tambag ni Presidente McKay ngadto sa mga batan-on, 168–69
- Pagpamatuod
labing bililhong kabtangan sa kalibutan, 199–200
makapalig-on sa kalag, 204
madawat pinaagi sa Espiritu samtang kita magmasulundon, 200–01
paningkamot ni David O. McKay sa pag-angkon og, 198–99
- Pagpangita og sayop, mosangpot sa panagbingkil, 51–52
- Pagpanglibak, mosangpot ngadto sa panagbingkil, 51–52
- Pagpangulitawo. *Tan-awa sa* Pagpakigdeyt
- Pagpasalamat, molambo pinaagi sa pag-ampo, 93
- Pagserbisyo
gikinahanglan sa Ginoo, 218–19
gipakita ni Jesukristo, 222–23
makahatag og kalipay, 219–22
- Pagtahud, importante nga bahin sa balaang pagtahud, 36–37
- Pagtudlo
gipakita ni Jesukristo, 233–34

- kahigayunan sa, diha sa
 Simbahan, 229–30
 nagkinahanglan og balaang pag-
 tahud ug kahusay, 232–33 pa-
 ningkamot ni David O. McKay
 sa pagpalambo sa, xxii–xxiii
- Pamilya, kamahinungdanon sa
 panaghiusa diha sa, 51–52
- Panaghiusa
 diha sa panimalay, 51–52
 diha sa Simbahan, 52–55
 gikinahanglan sa Ginoo, 49–50
 gipakita ni Presidente McKay ug
 sa iyang mga magtatambag,
 48–50
 madaot pinaagi sa mga kinaiya
 ug mga aksyon, 50–51
- Panalangin sa priesthood, pagka-
 ayo ni David O. McKay pinaagi
 sa, 137–38
- Panimalay
 ka importante sa pagkamata-
 rung diha sa, xxxii
 kinahanglang usa ka dapit sa pa-
 naghiusa, 51–52
 pagkamatarung diha sa, usa ka
 ehemplo sa kalibutan, 276–77
- Priesthood
 gahum sa, mapakita pinaagi sa
 pagserbisyo sa uban, 144–45
 kahulugan sa, 138–39
 kagamitan sa, nagkinahanglan
 og katakus, 142–43
 responsibilidad sa, naglakip sa
 home teaching, 145–46
- Priesthood, mga korum sa
 katuyoan sa, 28–29
 tinubdan sa gahum sa priestho-
 od, 140–41
- Pulong sa Kaalam
 giataki sa “dautan ug nagkuns-
 a-bo nga mga tawo,” 129–30
 katungdanan sa mga miyembro
 sa Simbahan sa pagsunod sa,
 130
 mga panalangin sa klaro nga ka-
 sugoan gikan sa Ginoo,
 125–26
 pagkamasinupakon sa, makaha-
 tag og makadaot nga mga
 sangputanan, 126–29
 pagsunod sa, 130–32
- R**

 Riggs, Emma Ray. *Tan-awa* sa
 McKay, Emma Ray Riggs
- S**

 Sacramento
 katuyoan sa, 41–44
 nagkinahanglan og pagpamalan-
 dong ug balaang pagtahud,
 41–44
- Sentenyal nga selebrasyon sa
 Utah, ang papel ni David O.
 McKay sa pagplano, xxix
- Simbahan
 gipahiuli pinaagi ni Joseph
 Smith, 115–18
 mouswag sumala sa panaghiusa
 sa mga miyembro, 54–57
 katuyoan sa, 25–23
 pagtubo sa, sa panahon sa pag-
 pangalagad ni Presidente
 McKay, xxx–xxxi, 25–26
- Simbahan, katuyoan sa mga bild-
 ing sa, 39–40

Smith, George Albert, mitawag ni David O. McKay sa pag-alagad diha sa Unang Kapangulohan, xxix

Smith, John, mihatag og patriyarkal nga panalangin ngadto ni David O. McKay, xix

Smith, Joseph, ang Propeta kaisug ni, 118–20
kamatuoran sa ebanghelyo gipahiuli pinaagi ni, 113–14
mipahiuli sa Simbahan pinaagi sa balaang inspirasyon, 115–18
pagpamatuod ni David McKay Sr. ni, 115–16
Unang Panan-awon ni, 112–13

Smith, Joseph Fielding, pasidungog ngadto ni Presidente McKay, xxxiv

Sunday School, trabaho ni David O. McKay uban sa, xxv

T

Templo, mga, gipahinungod ni Presidente McKay, 151–52

Templo, Buhat sa ang endowment mogiya kanato ngadto sa gingharian sa Dios, 152

katakus ug pagkamatatud-anon gikinahanglan, 157–58
makapa-sealed sa mga magtiayon ug mga pamilya, 152–54
nagtanyag og kaluwasan niadtong kinsa namatay nga walay ebanghelyo, 154–56
responsibilidad sa mga miyembro sa Simbahan, 159–60

Tintasyon

ehemplo sa Manluluwas sa pagpakigbatok sa, 102–03
pagpakigbatok sa, pinaagi sa pagkamasulundon ug pagkontrol sa kaugalingon, 104–05
tulo ka mga matang sa, 99–102

U

Unang Panan-awon, nagpadayag sa mga kamatuoran mahitungod sa Amahan ug sa Anak, 112–14

W

Welfare nga programa, pagsugod sa, xv

ANG SIMBAHAN NI
JESUKRISTO
SA MGA SANTOS
SA ULAHING MGA ADLAW

CEBUANO

4 02364 92853 0

36492 853